

TILINPÄÄTÖS 2017

SISÄLLYSLUETTELO

1. TOIMINTAKERTOMUS	3
1.1 KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS	3
1.2 KUNNAN HALLINTO JA SIINÄ TAPAHTUNEET MUUTOKSET	5
1.3 YLEINEN JA OMAN ALUEEN TALOUDELLINEN KEHITYS	7
1.3.1. Yleinen taloudellinen kehitys	7
1.3.2 Joensuun ja seutukunnan kehitys	8
1.4 KAUPUNGIN TOIMINNAN JA TALOUDEN KEHITYS	9
1.4.1. Olennaiset tapahtumat kaupungin toiminnassa ja taloudessa tilikaudella 2017.....	9
1.4.2 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	12
1.5 KAUPUNGIN HENKILÖSTÖ	13
1.6 ARVIO MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ SEKÄ MUISTA TOIMINNAN KEHITTÄMISEEN LIITTYVISTÄ SEIKOISTA	15
1.7 YMPÄRISTÖTEKIJÄT	17
1.8 HYVINVOINTI JA TERVEYS	20
2. SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ.....	25
3. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	33
3.1 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN	33
3.2 TOIMINNAN RAHOITUS	36
3.3 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET	39
3.4 KOKONAISTULOT JA -MENOT.....	43
4. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	44
4.1 YHDISTELMÄ KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTUVISTÄ YHTEISÖISTÄ.....	44
4.2 KONSERNIN TOIMINNAN OHJAUS	44
4.3 OLENNAISET KONSERNIA KOSKEVAT TAPAHTUMAT	46
4.4 ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ	47
4.5 SELONTEKO KONSERNIVALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ VUONNA 2017.....	48
4.6 KONSERNITILINPÄÄTÖS JA SEN TUNNUSLUVUT	52
4.6.1 Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut.....	52
4.6.2 Konsernirahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	53
4.6.3 Konsernitase ja sen tunnusluvut	54
5. TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET	55
5.1. TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY.....	55
5.2 TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET	55
6. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	56
6.1. STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	57
6.2 PERUSKAUPUNGIN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	59
KAUPUNGINVALTUUSTO	59
TARKASTUSLAUTAKUNTA.....	60
KAUPUNGINHALLITUS	62
ELINVOIMAN TOIMIALA	70
HYVINVOINNIN TOIMIALA	74
KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA	83
KAUPUNKIRAKENNELAUTAKUNTA.....	88
JOENSUUN ALUEELLINEN JÄTELAUTAKUNTA.....	92
RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	94
TEKNISTEN PALVELUJEN JOHTOKUNTA.....	97
6.3 JOENSUUN VESI-LIIKELAITOKSEN JA RAHASTOJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	99
6.4 KONSERNIN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	99

6.5 MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN	
TOTEUTUMINEN.....	101
6.5.1 Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutuminen	101
6.5.2 Investointien toteutuminen	103
6.5.3 Talousarvion rahoitusosan toteutuminen.....	113
6.5.4 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	114
7. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT.....	116
7.1 TULOSLASKELMA	117
7.2 RAHOITUSLASKELMA	118
7.3 TASE	119
7.4 KONSERNILASKELMAT	121
7.4.1 Konsernituloslaskelma.....	121
7.4.2 Konsernirahoituslaskelma	122
7.4.3 Konsernitase.....	123
8. KONSERNIN JA KAUPUNGIN TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	125
8.1 KUNNAN JA KONSERNIN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	126
8.2 TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT.....	130
8.3 TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	133
8.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	133
8.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	138
9. ERILLISTILINPÄÄTÖKSET	146
9.1 LIIKELAITOSTEN ERILLISTILINPÄÄTÖKSET.....	146
Joensuun Vesi –liikelaitos.....	147
9.2 RAHASTOJEN ERILLISTILINPÄÄTÖKSET	177
Rahastojen tulos- ja rahoituslaskelmaosan toteutuminen	178
Tulevaisuusrahasto	179
Elinkeinorahasto.....	184
9.3 TASEYKSIKÖIDEN ERILLISTILINPÄÄTÖKSET	189
160 JOENSUUN TILAKESKUS-TASEYKSIKKÖ	190
10. ALLEKIRJOITUKSET JA TILINPÄÄTÖSMERKINNÄT	200
11. LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA	201

1. Toimintakertomus

1.1 Kaupunginjohtajan katsaus

Suomen talouden kasvu oli vuonna 2017 huomattavasti ennakoitua parempaa ja bruttokansantuotteen kasvuksi kirjattiin ennakkotietojen mukaan 2,7 %. Suotuisa suhdannetilanne on kohentanut myös julkisen talouden tilannetta, minkä seurauksena myös kuntatalouden tilanne vahvistui. Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöksiä koskevien ennakkotietojen mukaan tilikauden tulos parani noin 200 milj. euroa ja oli lähes 1,2 mrd. euroa ylijäämäinen. Kuntien erot ovat kuitenkin edelleen suuria. Myönteiseen taloudelliseen kehitykseen vaikutti talouden suhdannetilanteen myötä parantunut verotulokehitys ja maltillinen menokehitys. Kuntien verotulojen kasvu ylsi 2,0 %:iin, mikä oli ennakoitua parempaa kilpailukykykysymyksen kunnallisveron tuottoa pienentävät vaikutukset huomioiden. Valtionosuuksien määrä sen sijaan laski koko maan tasolla 3,3 % kilpailukykykysymyksen ja perustoimeentulotuen maksatuksen Kelalle siirtymisen johdosta. Vastaavasti kuntien toimintamenot pienenevät 1,0 %:lla edellisvuoteen nähden. Myös kuntien investoinnit laskevat, minkä seurauksena kuntien lainakanta kääntyi laskuun. Vuosi 2017 on jäämässä kuitenkin poikkeukselliseksi vuodeksi ja kuntien näkymät ovat heikkenemässä jo vuodesta 2018 eteenpäin.

Myös kaupungin talous kehittyi vuoden 2017 aikana myönteisesti ja tilinpäätös on tuloksenkäsittelyerien jälkeen runsaat 4 milj. euroa ylijäämäinen, kun talousarviossa ylijäämäksi oli arvioitu 0,4 milj. euroa. Tilikauden toteutuma muodostui budjetoitua paremmaksi erityisesti toimintamenojen myönteisen kehityksen seurauksena: kaupungin nettomenot laskevat edellisvuoteen nähden 3,7 %, lähes 14 milj. euroa. Muutosta selittää erityisesti kuntien henkilöstömenoja työnantajamaksujen sekä lomarahaleikkausten muodossa alentanut kilpailukykykysymys ja perustoimeentulotuen maksatuksen siirtyminen Kelan hoidettavaksi, mutta myös kaupungin palvelutuotannon toteutuminen 10 milj. euroa budjetoitua pienempänä. Suurin yksittäinen talousarvion alittumiseen vaikuttanut tekijä oli asemanseudulta alueen asemakaavan lainvoimaisuuden myötä saatavat maankäyttökorvaukset, 4,1 milj. euroa. Tonttien myyntivoittotuloja kertyi runsas 1,0 milj. euroa arvioitua enemmän. Koko maan hyvän suhdannetilanteen johdosta kaupungin verotulokehitys oli myös ennakoitua parempaa, mutta kilpailukykykysymyksen vaikutusten johdosta verotulokertymä jäi vuoden 2016 tasolle. Kilpailukykykysymyksen vaikutus näkyi erityisesti kunnallisverotuloissa, jotka pienenevät edellisvuoteen nähden 1,9 %. Yhteisöverokertymä kasvoi sen sijaan lähes 25 %, eli runsaat 4 milj. euroa. Kasvua selittää talouden suhdannetilanteen paranemisen ohella yksittäinen koko maan yhteisöverokertymää nostanut yrityskauppa. Valtionosuustulot laskevat sen sijaan 1,7 milj. euroa, -1,2 %.

Joensuun Vesi –liikelaitos saavutti tavoitteensa. Liikelaitoksen tilikauden ylijäämä oli 2,6 milj. euroa. Kaupungin rahastojen kehitys oli vuonna 2017 myönteistä rahastojen vaikutuksen ollessa tilikauden tulokseen 4 milj. euroa. Markkina-arvolla mitattuna kasvu oli 4,6 %.

Vuosi 2017 oli investointien määrässä mitattuna talonrakennuksen huippuvuosi. Investointimenot olivat kiinteistöleasing huomioiden lähes 45 milj. euroa. Merkittävimpiä vuoden aikana valmistuneita tai rakenteilla olevia kohteita olivat Siilaisen terveysaseman peruskorjaus ja laajennus, Rantakylän liikunnan monitoimihalli, Nepenmäen yhtenäiskoulu, Rantakylän normaalikoulu, Heinävaaran yläkoulu sekä Pataluodon, Hukanhaudan ja Hammaslahden päiväkodit. Myös yhdyskuntatekniikan investointitaso oli korkea, vuonna 2017 yhdyskuntatekniikkaan investoitiin lähes 16 milj. eurolla. Euromäärältään merkittävimmät kohteet olivat Raatekankaan eritasoliittymä ja Ilosaaren kehittäminen. Korkea investointitaso näkyi myös kaupungin lainakannan kasvuna. Lainakanta kasvoi vuoden 2017 aikana lähes 25 %. Asukaskohtainen lainamäärä nousi 3 008 euroon, kun se vuotta aiemmin oli 2 421 euroa. Lainakannan kasvu on ollut viime vuosina nopeaa, ja Joensuun laina-akka on noussut keskimääräistä kuntasektorin tasoa korkeammaksi.

Talouden kehityksen ohella myös toimintaympäristön kehitys on ollut positiivisessa vireessä. Kaupungin väestömäärä ylitti 76 000 asukkaan rajan ja oli ennakkotiedon mukaan vuodenvaihteessa 76 096 asukasta. Kasvua edellisvuoteen nähden oli 248 asukasta. Rakentamisen vilkas tahti jatkui edelleen ja vuonna 2017

valmistui ennätysmäärä uusia asuntoja. Rakennuslupien määrä on myös korkealla tasolla, mikä ennakoi rakentamisen jatkuvan vielä kuluvana vuonna korkealla tasolla. Myös tonttien kysyntä on jatkunut hyvänä. Työllisyystilanteesta tapahtui loppuvuodesta käänne parempaan ja työttömien määrä kääntyi loppuvuonna selvään laskuun. Vuoden 2017 keskimääräinen työttömyysaste on kuitenkin vielä koko maan vertailussa korkea, 17,2 %. Taloustilanteen piristymistä kuvaa myös teollisuustyöpaikkojen kehitys. Joensuussa teollisuustyöpaikkojen määrä nousi edellisvuoteen nähden 111 työpaikalla olleen 5 455.

Vuosi 2017 oli poikkeuksellinen monella mittarilla arvioituna. Joensuun sekä maakunnan kuntien sekä Heinäveden kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen ja ympäristöterveydenhuollon palvelut siirtyivät vuoden alusta lukien Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän, Siun soten, järjestämisvastuulle. Samanaikaisesti taloushallinnon ja palkanlaskennan palvelut sekä ateria- ja puhtauspalvelut siirtyivät perustettujen tukipalveluyhtiöiden, Siun Talous Oy:n ja Polkka – Pohjois-Karjalan tukipalvelut Oy:n, hoidettavaksi. Järjestelyiden seurauksena kaupungin henkilöstömäärä pieneni merkittävästi: henkilöstömäärä oli vuoden 2017 lopussa 2 736 henkilöä, kun se edellisvuonna oli 6 106. Muutos, joka oli laajuudeltaan merkittävä myös valtakunnallisesti mitattuna, on saatu toteutettua kokonaisuutena arvioituna hyvin. Käytännössä Joensuu ja Pohjois-Karjala ovat edenneet koko maahan nähden kolme vuotta edellä kohti sote- ja maakuntauudista, jonka myötä koko maan tasolla sosiaali- ja terveyspalvelut ja muita alueellisia tehtäviä on siirtymässä maakuntien järjestettäväksi ja niiden rahoitusvastuulle vuoden 2020 alusta lukien.

Siun soten myötä Joensuun tavoitteena on ollut luoda edelläkävijäkunnan mallia. Vuoden 2017 alusta otettiin käyttöön uuden Joensuun toimintamalli ja uusi kolmelle toimialalle – elinvoima, hyvinvointi ja kaupunkiympäristö – rakentuva organisaatorakenne. Muutosten tavoitteena on luoda entistä paremmat edellytykset kaupungin elinvoiman ja kilpailukykyyn vahvistamiselle konsernin tiiviillä yhteistyöllä. Vuonna 2017 pidettiin kunnallisvaalit ensimmäistä kertaa keväällä ja uuden kaupunginvaltuuston toimikausi alkoi kesäkuussa 2017. Uuden konsernistategian valmistelu käynnistyi jo vuoden alussa ja uudet valtuutetut saivat uuden vuoteen 2021 ulottuvan koko konsernia koskevan konsernistategian ”Rohkeasti uudistuva Joensuu” hyväksyttäväksi syyskuussa. Strategian vision mukaan koulutuskaupunki Joensuu halutaan Itä-Suomen kärkeeseen sivistyksessä, elinvoimassa ja hyvinvoinnissa – kestävästi yhdessä tehden. Konsernistategian täytäntöönpanoa ohjaamaan hyväksyttiin loppuvuodesta erilliset hyvinvoinnin, kaupunkiympäristön ja elinvoiman toimeenpano-ohjelmat.

Vuoden 2017 ylijäämäinen tulos parantaa lähtökohtia tuleville vuosille, mutta tuleville vuosille jää haasteita myös talouden näkökulmasta. Julkisen talouden edelleen kireä tilanne, kaupungin väestömäärän kasvu ja väestön ikääntyminen yhdistettynä korkeaan työttömyystilanteeseen ja edelleen korkeina pysyneisiin investointipaineisiin luovat lähivuosille merkittäviä haasteita talouden tasapainolle. Myös valmisteilla olevan sote- ja maakuntauudistuksen vaikutukset ovat ennakkotietojen mukaan kaupungin rahoitusasemaa heikentäviä. Kaupungin elinvoiman kasvattaminen ja työpaikkojen luominen alueelle tulevat olemaan entistä merkittävämmässä asemassa. Tätä silmällä pitäen selvitetään mm. konsernin elinvoimayhtiöiden tehtäviä ja organisointia. Keskeisessä asemassa ovat myös kasvusopimuksen toteuttaminen ja vuonna 2017 valmistellun Pohjois-Karjalan työllisyyden kasvuohjelman toimeenpano. Kaupungin omat käynnissä olevat kehittämishankkeet ovat tukemassa myös merkittävästi tavoitteiden saavuttamista. Keskeisiä hankkeita ovat mm. symmetrisen kaupungin toteuttamiseen liittyvät hankkeet: asemanseudun ja Penttilänrannan kehittäminen, torialueen ja sen ympäristön kehittäminen sekä Green Parkin alue. Itä-Suomen yliopiston päätös keskittää opettajakoulutus Joensuuhun tukee myös kaupungin elinvoimaisuuden kasvua.

Kaupungin luottamushenkilöt, viranhaltijat ja työntekijät ovat suoriutuneet erittäin hyvin vuoden 2017 tehtävistä ja tavoitteista. Lausun heille parhaat kiitokset hyvästä ja tuloksellisesta työstä Joensuun ja koko kaupunkiseudun puolesta.

Joensuussa 8.3.2018

Kaupunginjohtaja Kari Karjalainen

1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kunnallisvaalit järjestettiin 9.4.2017. Uuden kaupunginvaltuuston toimikausi alkoi kesäkuussa 2017.

Kaupunginvaltuuston jäsenmäärä on 59 ja kaupunginhallituksen 11.

Joensuun kaupunginvaltuuston ja –hallituksen poliittiset voimasuhteet valtuustokauden 2013-2016 päättyessä (5/2017) olivat:

	Valtuusto	Hallitus
SDP	16	3
KESK	14	2
KOK	10	2
PS	8	2
VIHR	6	1
VAS	4	1
KD	1	0

Uuden, huhtikuussa 2017 valitun kaupunginvaltuuston ja –hallituksen poliittiset voimasuhteet vuoden 2017 lopussa olivat:

	Valtuusto	Hallitus
SDP	15	3
KESK	12	2
KOK	9	2
VIHR	9	2
VAS	6	1
PS	5	1
KD	3	0

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajat olivat 1-5/2017:

Puheenjohtaja	Merja Mäkisalo-Ropponen (SDP)
1. varapuheenjohtaja	Arto Pippuri (KOK)
2. varapuheenjohtaja	Juha Mustonen (KESK)

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajat olivat 6-12/2017:

Puheenjohtaja	Juha Mustonen (KESK)
1. varapuheenjohtaja	Merja Mäkisalo-Ropponen (SDP)
2. varapuheenjohtaja	Arto Pippuri (KOK)

Kaupunginhallituksen puheenjohtajat olivat 1-5/2017:

Puheenjohtaja	Markku Kauppinen (KESK)
1. varapuheenjohtaja	Eila Heinonen (SDP)
2. varapuheenjohtaja	Jussi Wihonen (PS)

Kaupunginhallituksen puheenjohtajat olivat 6-12/2017:

Puheenjohtaja	Seppo Eskelinen (SDP)
1. varapuheenjohtaja	Markku Kauppinen (KESK)
2. varapuheenjohtaja	Hannele Autti (VIHR)

Kaupunginhallituksen esittelijänä toimi kaupunginjohtaja.

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä aloitti toimintansa 1.1.2016. Hyväksytyn perussopimuksen mukaisesti kaupungin sosiaali- ja terveystalvelut, pelastustoimi sekä ympäristöterveydenhuollon talvelut siirtyivät kuntayhtymän järjestämisvastuulle 1.1.2017 lukien. Vuoden 2017 alusta lukien käynnistyi myös kahden tukitalveluita tuottavan yhtiön - Siun Talous Oy:n ja Polkka – Pohjois-Karjalan tukitalvelut Oy:n - toiminta.

Muutoksilla oli merkittäviä vaikutuksia kaupungin organisaatioon, minkä johdosta kaupungin organisaatorakenne päivitettiin vastaamaan uutta toimintaympäristöä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 20.6.2016 uuden, vuoden 2017 alusta voimaan tulleen kaupungin organisaation.

Vuoden 2017 alusta voimaan tullut uusi organisaatio rakentuu kolmeen toimialaan, jotka ovat elinvoima, hyvinvointi ja kaupunkiympäristö. Konsernitalvelut sovittavat yhteen näiden kolmen toimialan toimintaa.

Elinvoiman toimialasta vastaa elinvoimajohtokunta. Hyvinvoinnin toimialasta vastaa hyvinvointilautakunta, jonka alla toimii kasvatus- ja opetusjaosto sekä sivistys- ja vapaa-aikajaosto. Hyvinvoinnin toimialalle sijoittuu myös sosiaali- ja terveystalvelujen neuvottelukunta. Kaupunkiympäristön toimialalla luottamustoimielimet ovat kaupunkirakennelautakunta, rakennus- ja ympäristölautakunta ja alueellinen jätelautakunta sekä teknisten talvelujen johtokunta. Lisäksi kaupunkirakennelautakunnan alaisuudessa toimii alueellinen joukkoliikennejaosto ja rakennus- ja ympäristölautakunnan alaisuudessa tiejaosto.

Tilivelvolliset viranhaltijat on esitelty toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen yhteydessä toimielimittäin sekä tulosalueittain.

JOENSUUN KAUPUNGIN LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO 1.1.2017

1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

1.3.1. Yleinen taloudellinen kehitys

Maailmantalouden kasvu oli vuonna 2017 vahvaa ja laaja-alaista. Erityisesti euroalueen talousnäkömät vahvistuivat ja talouskehitys oli ennakoitua vahvempaa ja työllisyystilanne parantui. Euroalueen tavoin myös Yhdysvaltojen talouden kasvu on jatkunut nopeana. Talouskasvun kiihtymisen seurauksena myös maailmankauppa on piristynyt ja keskittyy aiempaa enemmän investointihyödykkeisiin.

Suomen talouden kasvu oli vuonna 2017 ennakoitua huomattavasti parempaa. Bruttokansantuote kasvoi ennakkotietojen mukaan 2,7 %. Yksityisen kulutuksen kasvu jatkui vakaana työllisyyden kohenemisen tukemana, mutta BKT:n kasvua tuki erityisesti viennin nopea toipuminen, mihin on vaikuttanut ennen kaikkea maailmankaupan kasvu ja myönteinen talouskehitys useimmissa Suomen tärkeimmistä vientimaista. Inflaatio nopeutui 0,7 %:iin erityisesti energian hintojen nousun vuoksi, mutta on edelleen tavanomaista hitaampaa. Nimellisansioiden nousuksi arvioidaan 0,2 %, mikä on seurausta kilpailukykysovimukseen sisältyvistä nollakorotuksista ja julkisen sektorin lomarahojen leikkauksesta.

Myönteiset merkit suhdannenousun jatkumisesta vahvistuivat syksyn 2017 aikana. Näitä olivat muun muassa teollisuuden uusien tilausten kasvu sekä kasvukeskusten vahvana jatkuva rakennustoiminta. Vuonna 2018 Suomen talouskasvu kuitenkin hidastuu 2,4 %:iin. Vuonna 2019 BKT:n arvioidaan kasvavan 1,9 %. Lähivuosina taloutta tukevat sekä ulkomaankauppa että kotimainen kysyntä. Viennin kasvu tasoittuu maailmankaupan kasvun mukaiseksi ja nettoviennin kasvua tukeva vaikutus pienenee. Kotitalouksien kulutuskykyä rajoittaa reaalisten käytettävissä olevien tulojen hidastuva kasvu. Inflaation arvioidaan kiihtyvän vuonna 2018 talouskasvun jatkuessa 1,4 %:iin ja vuonna 2019 1,5 %:iin. Ansiotason arvioidaan kasvavan 2,0 % vuosina 2018 ja 2019.

Taloudellisen aktiviteetin laajapohjainen ja nopea voimistuminen paransi työllisyystilannetta vuoden 2017 aikana. Avoimien työpaikkojen määrä nousi vuoden aikana ja vahvan talouskasvun sekä voimistuneen työvoiman kysynnän seurauksena työllisyysaste nousi 69,6 %:iin, kun se vuotta aikaisemmin oli 68,7 %. Työllisten määrä kasvoi erityisesti loppuvuodesta. Työttömyysaste on sen sijaan laskenut hitaasti muun muassa työvoiman ulkopuolella olevan väestön työnhaun aktivoitumisen johdosta. Vuoden 2017 työttömyysasteeksi arvioidaan muodostuvan 8,6 %, kun se vuotta aiemmin oli 8,8 %. Työllisyyden kasvun jatkumiselle lähivuosina on varsin hyvät edellytykset. Vuonna 2018 työttömyysasteen arvioidaan laskevan 8,1 %:iin ja vuonna 2019 edelleen 7,7 %:iin. Työllisyysasteen arvioidaan puolestaan nousevan vuonna 2018 70,3 %:iin ja vuonna 2019 70,7 %:iin.

Suotuisa suhdanne on kohentanut julkista taloutta. Noususuhdanne lisää verotuloja, mikä vahvistaa sekä valtiontaloutta että kuntataloutta. Nousukausi ei kuitenkaan riitä poistamaan julkisen talouden rakenteellista epätasapainoa. Julkisen talouden sektoreista valtio ja paikallishallinto ovat alijäämäisiä, ja työeläkesektori sekä muut sosiaaliturvarahastot lievästi ylijäämäisiä. Koska eläkemenojen kasvu jatkuu nopeana, myös sosiaaliturvarahastojen ylijäämä kutistuu entisestään. Julkisyhteisöjen velka kääntyi laskuun suhteessa BKT:hen vuonna 2016. Bruttokansantuotteen nopea kasvu on alentamassa velkasuhdetta, ja velkasuhde näyttäisi painuvan hieman 60 prosentin alapuolelle vuonna 2019. Kun talouskasvu hidastuu ja ikäsidonnaisen menojen kasvu jatkuu, velkasuhde uhkaa kuitenkin kasvamaan uudelleen ensi vuosikymmenellä.

Kuntatalouden tilanne vahvistui vuonna 2017. Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöksiä koskevien ennakkotietojen mukaan tilikauden tulos parani noin 200 milj. euroa. Kuntasektorin toimintakulut laskivat vuonna 2017 keskimäärin 1,0 %:a muun muassa kilpailukykysovimukseen liittyvien toimien, perustoimeentulotuen Kela-siirron ja kuntien omien säästötoimien vuoksi. Perustoimeentulotuen hallinnon ja maksatuksen siirron Kelaan on arvioitu vähentäneen kuntien toimintakuluja noin 660 milj. eurolla ja toimintatuloja noin 330 milj.

eurolla. Lisäksi vuonna 2017 voimaan tulleen kilpailukyky sopimuksen kuntien toimintakuluja supistava vaikutus on valtiovarainministeriön arvion mukaan 447 milj. euroa, josta valtaosa, 277 milj. euroa, muodostuu kuntien työnantajamaksujen alentamisesta ja kuntien työntekijöiden lomarahojen määräaikaisesta leikkauksesta 77 milj. euroa. Lisäksi työajanpidennyksen säästövaikutukseksi on arvioitu 93 milj. euroa. Jos perustoimeentulotuen ja kilpailukyky sopimuksen siirron vaikutusta ei huomioida, vertailukelpoinen toimintamenojen kasvu edellisvuoteen nähden oli 1,5 %.

Kuntien verotulot kasvoivat koko maan tasolla 2,0 %, eli 450 milj. euroa. Samanaikaisesti valtionosuudet kuitenkin laskivat 3,3 % eli 300 milj. euroa. Kuntien erot ovat edelleen suuria, koska tilikauden tulos oli negatiivinen 60 kunnassa, joista kaikki ovat alle 100 000 asukaan kuntia. Kuntien investoinnit laskivat vuonna 2017 edelliseen vuoteen verrattuna 0,6 %, mutta kuntayhtymät investoivat reippaasti aiempaa enemmän. Kuntayhtymät arvioivat investointimenojensa olleen 1,0 miljardia euroa vuonna 2017, mikä tarkoittaa 17,5 prosentin kasvua vuodesta 2016. Kuntien ja kuntayhtymien lainakanta nousi vuonna 2017 yhteensä noin 150 milj. euroa eli 0,9 %. Kuntien lainakanta laski ennakkotietojen mukaan vuonna 2017 yhteensä 100 milj. eurolla, mutta kuntayhtymien lainakanta kasvoi suurista sairaalainvestoinneista johtuen 250 milj. eurolla. Yhteensä laskettu lainakanta oli vuoden 2017 lopussa 18,3 mrd. euroa. Vuosi 2017 on jäämässä kuntataloudessa poikkeukselliseksi vuodeksi ja vuodesta 2018 alkaen kuntatalouden tilanne alkaa heikentyä. Kuntien talousarviotietojen mukaan investoinnit kasvavat ja lainakanta uhkaa kääntyä kasvuun. Samanaikaisesti kuntien korjausvelka on kasvamassa.

1.3.2 Joensuun ja seutukunnan kehitys

Väestö

Joensuun seutukuntaan kuului vuoden 2017 alussa seitsemän kuntaa: Joensuun ja Outokummun kaupungit sekä Kontiolahden, Liperin, Polvijärven, Ilomantsin ja Juuan kunnat.

Joensuun kaupunki on väestömäärältään mitattuna maan 12. suurin kaupunki. Kaupungin asukasluku oli vuoden lopussa Tilastokeskuksen ennakkotilastojen mukaan 76 096. Väestömäärän kehitys jatkui edelleen myönteisenä, kasvua edellisvuoteen nähden oli 248 henkilöä (+0,3 %). Virallinen vuodenvaihteen väestömäärä julkistetaan maaliskuun lopussa. Positiivista väestökehitystä selittää viime vuosien tavoin erityisesti muuttovoitto: muuttovoittoa kertyi ennakkotietojen mukaan siirtolaisuus mukaan lukien 330, kun edellisenä vuonna vastaava luku oli 409. Koko maan tavoin syntyneiden määrä laski edelleen vuoden 2017 aikana. Vuonna 2017 syntyi ennakkotietojen mukaan 659 lasta kun edellisvuonna syntyneiden määrä oli 689. Kuolleiden määrä ylitti syntyneiden määrän; kuolleita oli ennakkotiedon mukaan 711 (ed. vuonna 754).

Väestönkasvu on keskittynyt viime vuosina entistä voimakkaammin Joensuun ydinkaupunkiseudulle. Vuonna 2017 Joensuun seudulla Joensuun lisäksi ainoastaan Kontiolahden väestömäärä kasvoi. Muiden kuntien väestömäärä ja koko seutukunnan väestömäärä laski ennakkotietojen mukaan 276 henkilöllä edellisvuoteen nähden.

Työpaikat ja työllisyys

Tilastojen viiveen johdosta liikevaihdon ja työpaikkamäärän kehitys loppuvuoden osalta ei ole vielä tiedossa, mutta taloustilanteen parantuminen näkyy teollisuustyöpaikkojen määrässä. Teollisuustyöpaikkoja oli Joensuun seudulla vuoden 2017 lopussa 8 865, kasvua edellisvuoteen nähden 129. Kasvua ja vähennystä tapahtui kaikilla toimialoilla, mutta erityistä kasvua oli vientiteollisuuden ja vientiteollisuutta palvelevien pk-yritysten keskuudessa. Joensuussa teollisuustyöpaikkojen määrä nousi edellisvuoteen nähden 111 työpaikalla ollen 5 455.

Työllisyystilanne parani vuoden 2017 aikana. Alkuvuodesta 2017 työttömyysaste oli vain lievästi edellisvuotta matalammalla tasolla, mutta loppuvuotta kohden mentäessä työttömien määrä väheni selvästi veratessa työttömien määrää edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan. Työttömyysaste oli joulukuussa 16,7 %, mikä oli 2,2 % -yksikköä pienempi kuin vuoden 2016 vastaavana ajankohtana. Työttömiä työnhakijoita oli 5 904 ja avoimia työpaikkoja 497. Työttömien työnhakijoiden määrä oli 770 henkilöä pienempi kuin edellisenä vuonna. Koko vuoden keskimääräiseksi työttömyysasteeksi muodostui 17,2 %, kun keskimääräinen työttömyysaste vuonna 2016 oli 18,1 %. Työttömien määrässä mitattuna muutos oli 287 henkilöä. Työttömistä työnhakijoista oli vuoden lopussa naisia 45,4 % (2531), alle 25-vuotiaita 17,8 % (1053) ja yli vuoden työttömänä olleita 35,1 % (2075). Työttömien määrä on kaikissa em. ryhmissä edellisvuotta matalammalla tasolla. Yli vuoden työttömänä olleiden määrässä käänne tapahtui loppuvuodesta 2017.

Joensuun seutukunnan keskimääräinen työttömyysaste laski 16,0 %:iin, kun se vuotta aiemmin oli 16,8 %. Loppuvuoden myönteisestä kehityksestä huolimatta Joensuun ja koko seutukunnan työttömyysasteet ovat edelleen korkealla tasolla koko maan lukuihin verrattuna: koko maan keskimääräinen työttömyysaste oli työ- ja elinkeinoministeriön tietojen mukaan 11,5 %. Koko maan tasolla työllisyystilanteen parantuminen käynnistyi Joensuuta ja Joensuun seutukuntaa aiemmin ja nopeammin, mikä näkyy koko vuoden keskimääräisissä luvuissa: koko maan tasolla keskimääräinen työttömyysaste pieneni edellisvuoteen nähden 1,7 % -yksikköä, kun Joensuussa muutos oli -0,9 % -yksikköä.

Rakentaminen

Rakentaminen jatkui vuoden 2017 aikana vilkkaana. Vuoden 2017 aikana valmistui uutta kerrosalaa runsas 125 000 m², kun edellisvuonna kerrosalaa valmistui vajaat 95 000 m². Rakennuslupia myönnettiin lähes 140 000 m², kun edellisvuonna määrä oli runsaat 130 000 m². Rakennuslupia myönnettiin laajennus- ja muutoshankkeet huomioiden 1018 asunnolle, kun vuonna 2016 lupia myönnettiin 918 asunnolle. Vuonna 2017 valmistui laajennus- ja muutoshankkeet ja varasto- ja vapaa-ajanrakennukset huomioiden ennätyselliset 890 asuntoa. Valmistuneiden asuntojen määrä nousi vuodesta 2016, jolloin asuntoja valmistui 528. Asunnoista 688 valmistui asuinkerrostaloihin, 62 rivi- ja ketjutaloihin ja 138 erillisiin pientaloihin. Erityisesti valmistuneiden kerrostaloasuntojen määrä kasvoi edellisvuoteen nähden. Pientaloja valmistui viisi kappaletta edellisvuotta vähemmän.

1.4 Kaupungin toiminnan ja talouden kehitys

1.4.1. Olennaiset tapahtumat kaupungin toiminnassa ja taloudessa tilikaudella 2017

Tuloperusteiden muutokset

Verotuloja kertyi 262,4 milj. euroa, mikä ylitti talousarvion 1,9 milj. eurolla. Verotulokertymä oli käytännössä vuoden 2016 tasolla. Muutos edelliseen vuoteen nähden oli 73 616 euroa (0,0 %). Tuloveroprosentti ja kiinteistöveroprosentit olivat vuoden 2016 tasolla.

Kunnallisverotuloja kertyi 220,2 milj. euroa, -1,9 % edellisvuotta vähemmän. Verotulokertymää alensivat kilpailukyky sopimukseen liittyvät palkansaajien työttömyysvakuutusmaksujen ja työeläkemaksujen korotukset sekä päivärahamaksun ja sairaanhoitomaksun muutos. Lisäksi kunnallisveron tuottoon vaikutti kilpailukyky sopimukseen liittyvät muut toimenpiteet (palkkojen nollakorotukset, julkisen sektorin lomarahojen leikkaukset sekä työajan vastikkeeton pidennys). Kilpailukyky sopimuksen vaikutukseksi kunnallisveron tuottoon koko kuntasektorin tasolla on arvioitu noin 400 milj. euroa. Kilpailukyky sopimukseen liittyen ansiotuloverotusta myös kevennettiin vuonna 2017. Lisäksi kunnallisveron tuottoon vaikutti myös eräät muut veroperustemuutokset. Ansiotuloverotuksen kevennys ja veroperustemuutokset, joiden yhteisvaikutus on lähes 400 milj. euroa, kompensoitiin kunnille valtionosuuksien kautta. Koko maata koskevien muutosten lisäksi Joensuun kaupungin verokertymään vaikutti myös kaupungin koko maata heikompi verotulokehitys,

jonka seurauksena kaupungin kunnallisverojen jako-osuus laski. Kaupungin jako-osuuden pieneneminen näkyy koko maata heikompana kunnallisverotulokehityksenä: kasvu koko maassa oli 0,1 %.

Kuntaryhmän jako-osuus yhteisöveron tuotosta oli 30,34 %, kun se vuotta aiemmin oli 30,92 %. Yhteisöverotuloja kertyi 21,4 milj. euroa, kun edellisvuonna yhteisöverokertymä oli 17,1 milj. euroa. Yhteisöveron kasvu oli 4,2 milj. euroa, 24,7 %. Yhteisöverokertymä kasvoi koko maan tasolla 21,5 %. Kasvu syntyi pääosin verovuoden 2016 veroista ja valtaosa kasvusta aiheutui yksittäisestä yrityskaupasta. Tältä osin kyse on kertaluontoisesta yhteisöverokertymän lisäyksestä. Vaikutus kaupungin vuoden 2017 yhteisöverokertymään oli runsas 2 milj. euroa.

Kiinteistövero kertyi 20,8 milj. euroa, 0,2 % edellisvuotta enemmän.

Valtionosuuksia kertyi 139,0 milj. euroa, 1,7 milj. euroa (-1,2 %) edellisvuotta vähemmän. Valtionosuuksiin vaikutti erityisesti kilpailukykysovimukseen liittyvät valtionosuuksien leikkaukset sekä perustoimeentulotuen siirto Kelalle. Näiden vaikutus valtionosuuskertymään oli koko maan tasolla lähes 700 milj. euroa. Lisäksi valtionosuuksiin tehtiin muita leikkauksia koko maan tasolla 125 milj. eurolla. Muutokset vähensivät kaupungin saamaa valtionosuutta lähes 12 milj. euroa. Valtionosuuksia kasvatti veroperustemuutosten kompensointi valtionosuuksia lisäämällä, jonka vaikutus kaupungin valtionosuuksiin oli runsas 5 milj. euroa. Lisäksi valtionosuuksia kasvatti ammatillisen koulutuksen rahoituksen muutos, vaikutus Joensuun osalta noin 2,5 milj. euroa. Kaupungin saamiin valtionosuuksiin vaikutti myös verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus, joka kasvoi edellisvuoteen nähden lähes 2 milj. euroa, sekä väestömäärän ja ikärakenteen muutokset.

Asiakasmaksuja ei pääsääntöisesti korotettu vuonna 2017 matalan kustannuspaineen johdosta. Joensuun Veden asiakasmaksuja korotettiin noin 2 %:lla korkean investointitason tuoman poistojen kasvun johdosta.

Muutokset kaupungin toiminnassa ja tehtävissä

Sosiaali- ja terveystalujen sekä pelastuspalvelujen ja ympäristöterveydenhuollon palvelujen järjestämistä vastuu siirtyi 1.1.2017 lukien Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalujen kuntayhtymän, Siun soten vastuulle. Samanaikaisesti kaupungin ravinto- ja puhtauspalvelut siirtyivät Polkka – Pohjois-Karjalan tukipalvelut Oy:lle ja taloushallinnon ja palkanlaskennan palvelut Siun talous Oy:lle. Muutoksen myötä kaupungin henkilöstömäärä pieneni runsaasta 6 000 henkilöstä vajaaseen 3 000 henkilöön.

Muutosten johdosta myös kaupungin organisaatorakenne ja Joensuun toimintamalli uudistettiin vastamaan muuttunutta toimintaympäristöä. Kaupunginvaltuuston 20.6.2016 hyväksymä uusi organisaatorakenne tuli voimaan 1.1.2017 lukien. Kaupungin organisaatio perustui vuoden 2017 alusta lukien elinvoiman, hyvinvoinnin ja kaupunkiympäristön toimialoille.

Kuntavaalit järjestettiin 9.4.2017, minkä seurauksena kaupunginvaltuuston kokoonpano muuttui vuoden 2017 aikana. Uuden valtuuston toimikausi käynnistyi kesäkuusta lukien. Myös muiden toimielinten uudet kokoonpanot vahvistettiin. Toimielinten toimikausi on 2017-2021 kaupunginhallitusta lukuun ottamatta, jonka toimikausi on 2017-2019.

Kaupungin strategia uusittiin vuoden 2017 aikana. Uuden vuoteen 2021 asti ulottuvan konsernistrategian ”Rohkeasti uudistuva Joensuu” vision mukaan koulutuskaupunki Joensuu halutaan Itä-Suomen kärkeen sivistyksessä, elinvoimassa ja hyvinvoinnissa – kestävästi yhdessä tehden.

Organisaatorakenteen muutoksen ja uuden toimintamallin yhtenä keskeisenä tavoitteena on kaupunkikonsernin tiivistäminen. Vuoden 2017 aikana päivitettiin konserniohje ja hyväksyttiin kaupungin omistuksia koskevat omistajapoliittiset linjaukset, jotka tukevat konsernin tiivistämisen tavoitetta. Lisäksi keskeisten tytäryhtiöiden tavoite- ja tulossopimukset uusittiin.

Kaupungin investointitaso on ollut poikkeuksellisen korkea viime vuosina ja muutokset kaupunkiympäristössä ja kaupungin palveluverkossa ovat olleet merkittäviä. Kaupunkiympäristön kehittämishankkeista symmetrisen kaupungin tavoitteen toteuttaminen jatkui mm. asemanseudun asemakaavan hyväksymisen, Penttilänrannan rakentamisen etenemisen sekä Ilosaaren muutostöiden myötä. Isoista hankkeista myös Raatekankaan eritasoliittymän rakentaminen eteni. Asemanseudun toteuttamiseen liittyi keskeisesti kaupunginvaltuuston syyskuussa hyväksymä maankäyttösopimus ja määräalojen vaihdon esisopimus kaupungin ja VR-Yhtymä Oy:n välillä. Maankäytön järjestelyillä kaupungin sekä VR-Yhtymä Oy:n omistukseen siirtyi alueet, joiden seurauksena osapuolet pääsevät itsenäisesti kehittämään asemanseudun aluetta.

Vuosi 2017 oli talonrakennuksen huippuvuosi, jos mittarina käytetään talonrakennuksen investointimenoja. Vuoden 2017 aikana toteutuneet investointimenot olivat 21,9 milj. euroa, minkä lisäksi talonrakennushankkeita rahoitettiin kiinteistöleasingrahoituksella 22,8 milj. euron edestä. Keskeisimmät vuoden 2017 aikana rakenteilla olevat kohteet olivat Siilaisen terveysaseman peruskorjaus ja laajennushanke, Rantakylän liikunnan monitoimihalli, Nepenmäen yhtenäiskoulu, Rantakylän Normaalikoulu, Heinävaaran yläkoulu, Rantakylän, Hammaslahden ja Hukanhaudan päiväkodit. Hankkeista Rantakylän liikunnan monitoimihalli valmistui syysyllä 2017 ja Siilaisen terveysaseman peruskorjaus ja laajennushanke vuodenvaihteessa 2017-2018. Muissa hankkeissa rakentaminen jatkuu vielä vuoden 2018 aikana.

Itä-Suomen yliopisto on päättänyt opettajakoulutuksen keskittämistä Joensuun kampukselle. Kaupunginvaltuusto sitoutui tammikuussa 2016 omalta osaltaan parantamaan erityisesti kaupungin opiskelija-asuntotilannetta vastatakseen opiskelijamäärän kasvuun kaupungissa. Opiskelija-asuntojen rakentamisen turvaamiseksi kaupunginvaltuusto hyväksyi vuoden 2017 aikana kaavamuutoksia (mm. Asemanseutu, PT-talo ja ympäristö, Tulliportinkatu) ja myönsi Opiskelija-asunnot Oy Ellin lainojen vakuudeksi kaupungin omavelkaisia takauksia yhteensä 54,2 milj. eurolla. Kaupunki sitoutui lisäksi järjestämään kaupunkiin toisen harjoittelukoulun. Rantakylän koulu, jolle rakennetaan uusia toimitiloja Rantakylään, siirtyy elokuussa 2018 Normaalikouluksi.

Kaupungin takausvastuiden kasvu oli vuoden 2017 aikana merkittävä. Kaupungin takausvastuut (31.12.) kasvoivat vuoden 2016 noin 108 milj. eurosta vuoden 2017 vajaaseen 139 milj. euroon. Valtaosa uusista takauksista annettiin Opiskelija-asunnot Oy Ellin lainojen vakuudeksi. Lisäksi kaupunginvaltuusto hyväksyi vuoden 2017 aikana omavelkaisen takauksen Joensuun Kodit Oy:n konvertointilainan vakuudeksi, Joensuun Pysäköinti Oy:n Niskaparkin rakentamista koskevan lainan vakuudeksi sekä Rantakylän Liikuntahalli Oy:n liikuntahallin rakentamista koskevan lainan vakuudeksi. Yhteensä myönnettyjen omavelkaisten takausten määrä oli 70,1 milj. euroa. Osa lainoista nostetaan vuoden 2018 aikana.

Olellaiset poikkeamat talousarviossa

Peruskaupungin vuoden 2017 talousarvio oli talousarviomuutosten jälkeen 6,3 milj. euroa alijäämäinen. Liikelaite ja rahastot huomioiden talousarvio oli 0,4 milj. euroa alijäämäinen. Alkuperäisen talousarvion mukainen peruskaupungin alijäämä oli 5,7 milj. euroa. Ulkoinen tulos (sis. liikelaite ja rahastot) oli 1,0 milj. euroa ylijäämäinen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi talousarvioon muutoksia huhti-, syys- ja lokakuun kokouksissaan. Merkittävimmät muutokset tehtiin sosiaali- ja terveystalouden maksuosuuksiin, työllistämisen sekä hyvinvointipalvelujen määrärahoihin sekä valtionosuus- ja verotuloarvioihin. Lisäksi muutoksissa huomioitiin Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän muodostamisesta seuranneita vaikutuksia kaupungin talousarvioon.

Kaupungin vuoden 2017 tilikauden tulos on 10 milj. euroa ylijäämäinen. Tilikauden ylijäämä tilinpäätössiirtojen jälkeen on 4,0 milj. euroa.

Peruskaupungin vuoden 2017 talousarvio toteutui pääosin asetettuja tavoitteita paremmin. Käyttötalouden toteutuma muodostui kokonaisuutena 10 milj. euroa budjetoitua paremmaksi vuodelle 2017 kohdistuneiksi.

den asemanseudun maankäyttökorvausten, ennakoitua suurempien tonttien myyntivoittojen sekä toimialoilta kertyneiden säästöjen johdosta. Erityisesti kaupunginhallituksen toimialueen (yleishallinto, konsernipalvelut, työllistäminen) talousarvio toteutui selvästi talousarviossa arvioitua paremmin.

Kaupunginvaltuuston sitovuustasolla talousarvio ylittyi kaupunginvaltuuston sekä Siun soten maksuosuuk-sien tulosalueilla sekä hyvinvointipalveluiden osalta hyvinvointipalvelujen yhteisten talous- ja hallintopalve-lujen, varhaiskasvatuspalvelujen, nuorisopalvelujen sekä liikuntapalvelujen tulosalueilla. Kaupunginvaltuus-ton tulosalueen ylitys aiheutui valtuustokauden vaihtumisesta sekä presidentin vaalien järjestämisestä ai-heutuneista vuodelle 2017 kohdistuneista kuluista. Siun soten maksuosuuksien ylitys aiheutui vuotta 2016 koskeneista kuluista, jotka muutoksen johdosta jäivät kuntien vastattavaksi. Hyvinvointipalvelut toteutui-vat kokonaisuutena talousarvion mukaisena, mutta tulosaluetasolla oli poikkeamia talousarvioon nähden. Hyvinvointipalvelujen talous- ja hallintopalveluiden ylitys aiheutui toimialan sisällä tehdyistä henkilöstösiir-roista, jotka liittyivät toimialan organisointiin, vastaavasti koulutuspalvelujen talousarvio alittui selvästi. Varhaiskasvatuksen ylitys aiheutui tulokertymän ennakoitua suuremmasta pienenemistä loppuvuodesta tuntiperusteisen laskutuksen käyttöönoton myötä. Liikuntapalveluissa ylitys aiheutui mm. pesäpallokentän katsomon suunnittelukuluista, joihin ei talousarviossa ollut varausta. Nuorisopalvelujen tulosalueen ylitys oli vähäinen.

Verotuloja kertyi 262,4 milj. euroa, mikä ylitti talousarvion 1,9 milj. eurolla. Kunnallisverotuloja kertyi 220,2 milj. euroa, lähes 1,0 milj. euroa arvioitua enemmän kuntaryhmän jako-osuuteen joulukuussa tehdyn oikai-sun johdosta. Yhteisöverokertymä ylitti arvion myös lähes 1,0 milj. eurolla talouden suhdannetilanteeseen liittyvän kehityksen ja koko maan kertymää nostaneen yksittäisen merkittävän yrityskaupan johdosta. Kiin-teistöverokertymä jäi hieman ennakoitua pienemmäksi. Valtionosuusarvio 139,3 milj. euroa alittui lievästi toteutuman ollessa 139,0 milj. euroa loppuvuonna valtionosuuksiin toteutuneiden suoritemäärien perus-teella tehtyjen oikaisujen johdosta.

Rahoitustuotot ja –kulut alittivat talousarvion edelleen matalana jatkuneen korkotason johdosta.

Joensuun Vesi –liikelaitos saavutti tulostavoitteensa. Liikelaitoksen tulos oli 2,7 milj. euroa ja tilikauden yli-jäämä tilinpäätössiirtojen jälkeen 2,6 milj. euroa.

Rahastojen tulos jäi hieman talousarviossa asetettua 4,14 milj. euron tavoitetta heikommaksi ollen 4,09 milj. euroa. Elinkeinorahaston ylijäämä ennen satunnaisia eriä ja varauksia oli 0,97 milj. euroa ja tulevaisuusra-haston 3,14 milj. euroa. Rahastojen tuottotavoitteeksi asetettiin talousarviossa 5,3 %. Elinkeinorahaston tuotto oli 5,3 % täyttäen asetetun tavoitteen, mutta tulevaisuusrahaston tuotto jäi asetettua tavoitetta hei-kommaksi ollen 4,8 %.

Lainakanta kasvoi arvioitua enemmän ja oli 3008 euroa/asukas. Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset toteu-tuivat noin 0,5 milj euroa talousarviossa arvioitua pienempinä. Lisäksi lyhytaikaista rahoitusta oli vuoden-vaihteessa käytössä talousarviossa arvioitua enemmän. Lainakantaa nosti vuoden 2017 aikana korkean in-vestointitason lisäksi Siun soten ja kahden tukipalveluyhtiön perustamiseen liittyvä lomapalkkavelan maksu sekä rahavirran muodostuminen ko. palvelujen osalta aiempaa etupainotteisemmaksi.

Tilikauden tuloksen ja toiminnan rahoituksen muodostumista kuvataan tarkemmin luvuissa 3 ja 6.

1.4.2 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kaupungin vuoden 2017 tulos muodostui ennakoitua paremmaksi, mutta tulosta selittää suurelta osin ker-taluontoiset erät; merkittävät maankäyttökorvaukset ja koko maan verotulokertymää yhteisöverojen osalta merkittävästi nostanut yksittäinen yrityskauppa. Siun soten maksuosuuksissa noudatettu menettely, jonka mukaan maksuosuuksia ei tasata vuosittain, vaikutti myös vuoden 2017 toteutumaan. Hyvästä tulok-sesta huolimatta lainakannan kasvu jatkui voimakkaana.

Koko kuntasektorin tasolla talouden tilanteen ennakoidaan heikentyvän jo vuodesta 2018 eteenpäin. Myös Joensuun kaupungin talouteen kohdistuu lähivuosina paineita. Vuoden 2018 talousarvio on 0,56 milj. euroa ylijäämäinen ja lähtökohdat vuodelle 2018 ovat pääosin positiiviset vuoden 2017 toteutumien ja Joensuun ja seudun parantuneen kehityksen johdosta. Taloustilanne uhkaa kuitenkin heiketä vuodesta 2019 eteenpäin toimintamenoihin kohdistuvien kasvupaineiden johdosta.

Helmikuun alussa sopimuskaudelle 1.2.2018-31.3.2020 hyväksytyjen kunta-alan virka- ja työehtosopimusten kustannusvaikutus 26 kuukauden sopimusjaksolla on 3,5 %. Vuoden 2018 osalta talousarvion varaus on riittävä, mutta palkkasumman muutos vuodesta 2018 vuoteen 2019 tulee olemaan korkea palkankorotusten ja sopimukseen sisältyvien kertaerien painottuessa vuodelle 2019, mikä aiheuttaa painetta kaupungin tulevien vuosien taloudelle. Henkilöstökulujen kasvupainetta lisää kilpailukyky sopimuksen mukainen määräaikaisen lomarahaleikkauksen päättymisen.

Kaupungin investointitaso on ollut viime vuosina poikkeuksellisen korkea, minkä johdosta kaupungin lainakanta sekä leasingvastuiden kasvu on ollut nopeaa. Investointitaso on vuonna 2018 noin puolet korkeampi, mitä kestävä talous pidemmällä aikavälillä mahdollistaa. Korkea investointitaso on kasvattanut poistotasoa ja näkyy käyttötaloudessa erityisesti hyvinvointipalvelujen vuokramenojen nopeana kasvuna. Lainakannan ja leasingvastuiden kasvun myötä myös niihin liittyvä korkoriski on kasvanut. Taloussuunnitelmakaudella lainakannan ja leasingvastuiden kasvun on arvioitu pysähtyvän, mutta valmistelussa olevat palveluverkkoratkaisut vaikuttavat tulevien vuosien investointitasoon ja lainakanta-arvion kehitykseen. Talonrakennushankkeiden lisäksi myös yhdyskuntatekniikan investointeihin kohdistuu painetta käynnissä olevien kehittämishankkeiden johdosta.

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän onnistuminen sosiaali- ja terveystalouden kustannusten hallinnassa on merkittävässä asemassa kaupungin talouden hallinnan näkökulmasta, koska runsas 60 % peruskaupungin käyttötalouden toimintakatteesta kohdistuu kuntayhtymän maksuosuuksiin. Maksuosuuksia ei perussopimuksen mukaan tasata kuntayhtymän talousarviovuoden toteutumien mukaan, mutta kuntakohtaisilla toteutumilla on vaikutusta vuosien 2018-2019 maksuosuuksiin. Kuntayhtymän toiminnan käynnistymisen johdosta kuntakohtaiset sosiaali- ja terveystalouden toteutumat vuodelta 2017 valmistuvat vasta keväällä 2018. Maksuosuuksien merkitys on kaupungin talouden hallinnan näkökulmasta merkittävä, mistä johtuen toteutumaennusteiden ja -tietojen viivästyminen muodostaa epävarmuustekijän tulevien vuosien talouden suunnittelulle.

Kaupungin verotulokehitys on jäänyt viime vuosina koko maan kehitystä heikommaksi erityisesti heikon työllisyystilanteen johdosta. Samanaikaisesti työllisyyden aiheuttamien menojen kasvu on ollut nopeaa. Työllisyystilanteessa on tapahtunut käänne parempaan, mutta muutos näkyy viiveellä työllisyysmenojen ja verotulokertymien kehityksessä.

Vuoden 2020 alusta voimaantulevaksi suunniteltu maakuntauudistus tulee muuttamaan merkittävästi kuntien tehtäviä ja rahoitusvastuuta. Muutoksen kuntakohtaiset vaikutukset ovat suuria ja niitä tasataan järjestelmämuutoksen tasauksella sekä niin sanotulla sote-siirron muutosrajoittimella. Kuntakohtaiset vaikutukset määräytyvät vuosien 2018-2019 talouskehityksen perusteella. Ennakkolaskelmien mukaan maakuntauudistuksen vaikutus on kaupungille negatiivinen ja toteutuessaan lisää kaupungin tulevien vuosien haasteita. Maakuntauudistuksen rahoitusvaikutuksiin liittyy kuitenkin muiltakin osin edelleen epävarmuutta.

1.5 Kaupungin henkilöstö

Joensuun kaupungilla laaditaan vuosittain henkilöstöraportti, joka sisältää henkilöstön tilasta, toiminnasta, tuloksista sekä kustannuksista kertovia tunnuslukuja. Osana raporttia seurataan myös, kuinka henkilöstöohjelmassamme määritetyt tavoitteet ovat toteutuneet. Raporttiin kirjataan lisäksi uusia toimintatapoja, joilla haluamme parantaa työskentelyämme.

Palkkasumma ilman sivukuluja oli vuonna 2017 79 milj. euroa. Vastaava summa vuonna 2016 oli 173,6 milj. euroa.

Henkilöstömäärä vuoden 2016 lopussa oli 6106, vuoden 2017 vastaava luku oli 2736, eli vähennystä vuodessa 3370 henkilöä. Luvut sisältävät vakinaisen ja määräaikaisen henkilöstön ja työllistetyt. Henkilöstömäärän vähennykseen vaikutti sosiaali- ja terveystoimen henkilöstön siirtyminen Siun Soteen ja ravinto- ja siivoushenkilöstön Polkka – Pohjois-Karjalan tukipalvelut Oy:öön sekä kirjanpito- ja palkanlaskenta henkilöstön siirtyminen Siun Talous Oy:öön

Henkilöstömäärän jakautuminen

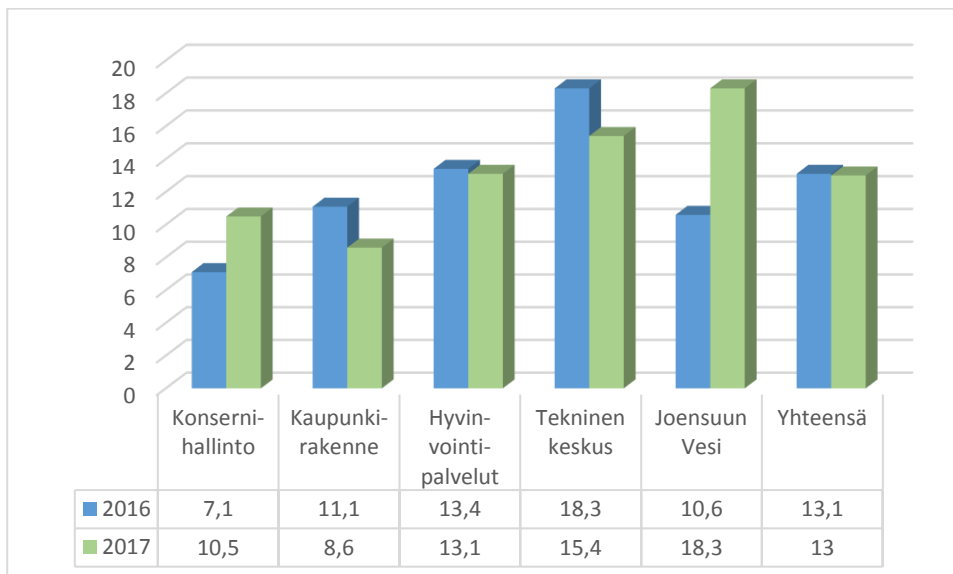
	2017	2016
Kaupunginhallitus	183	285
Elinvoimajohtokunta	13	
Hyvinvointilautakunta*	2224	2185
Kaupunkirakennelautakunta**	72	55
Jns alueellinen jätelautakunta	3	3
Rakennus- ja ympäristölautakunta	26	26
Teknisten palvelujen johtokunta	164	486
Joensuun Vesi -liikelaitos	51	50
Sosiaali- ja terveyslautakunta		2185
P-K:n pelastuslaitos -liikelaitos		785
Joensuun Työterveys -liikelaitos		46
Yhteensä	2 736	6 106

* V. 2016 vertailutieto sisältää varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunnan, vapaa-aikalautakunnan sekä tuottajan neuvottelukunnan

** V. 2017 sisältää kaupunkiympäristön toimialaan kuuluvan Tilakeskuksen

Koko henkilöstön sairauspoissaolopäivät tehtyä henkilötyövuotta kohden

Sairauspoissaoloja kertyi 13,0 päivää henkilötyövuotta kohden, kun vuonna 2016 vertailukelpoinen, organisaatiomuutokset huomioiva, luku oli 13,1 päivää/henkilötyövuosi.

1.6 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen liittyvistä seikoista

Kaupunginvaltuusto on 24.2.2014 hyväksynyt Joensuun kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt muutoksia asiakirjaan 28.8.2017. Kaupunginhallituksen 13.10.2014 hyväksymän riskienhallintasuunnitelman tarkoituksena on täydentää ja konkretisoida kaupunginvaltuuston hyväksymiä riskienhallinnan perusteita.

Riskikartoituksen avulla on tunnistettu joukko erilaisia riskejä, jotka on jaettu strategisiin riskeihin, operatiivisiin riskeihin, vahinkoriskeihin ja finanssiriskeihin. Suurimmat riskit on nimetty, kuvattu ja arvioitu vaikutuksen, todennäköisyyden ja riskienhallinnan nykytilan pohjalta. Riskienhallintatoimenpiteet, vastuutahot ja määräajat on määritelty kunkin keskeisimmän riskin osalta. Riskeissä tapahtuvia muutoksia arvioidaan vuosittain ja tehdään tarvittavat muutokset.

Konsernihallinnon, toimialojen, liikelaitosten ja tytäryhtiöiden on raportoitava vuosittain merkittävistä riskeistä, riskienhallinnan järjestämisestä ja tehdyistä toimenpiteistä sisältäen mahdolliset puutteiden korjaukset.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet koskevat kaikkia valvonnasta vastuussa olevia kaupungin toimielimiä ja johtoa. Kaupunkikonserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä sisäisen valvonnan riskienhallinnan järjestäminen kuuluu tytäryhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajien vastuulle. Raportoinnista on annettu ohjeet.

Joensuun kaupungin voimassa olevat konserniohjeet on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 24.4.2017. Konserniohjeiden mukaan riskienhallinnan ja siitä tehtävän raportoinnin osalta on noudatettava konsernijohtajan asiassa antamia tarkempia ohjeita (riskienhallinnan perusteet ja riskienhallintasuunnitelma).

Rahoitusriskit

Kaupungin lainakannan kasvun myötä vieraaseen pääomaan, lainarahoitukseen, koskevat riskit ovat kasvaneet. Rahoitusriskien hallinnan tavoitteena on toteuttaa kaupungin vieraan pääoman hankinta mahdollisimman kustannustehokkaasti kuitenkin niin, että siihen liittyvät riskit tunnistetaan ja ne pyritään pitämään hyväksyttävällä tasolla. Tavoitteena on turvata kaupungin maksuvalmius kaikissa markkinatilanteissa. Riskienhallinnan kannalta keskeistä on korkoriskin, saatavuusriskin ja jälleenrahoitusriskin hallinta. Rahoitukseen liittyviltä riskeiltä pyritään suojautumaan hajauttamalla rahoitusta mm. laina-ajan pituuden, lyhennystavan, rahoituslähteen ja korkoperusteen mukaan. Luottokelpoisuudella on myös merkitystä varainhankinnan riskeiltä suojautumisessa.

Vahinkoriskit

Vahinkoriskit liittyvät mm. henkilöihin kohdistuviin riskeihin, omaisuusvahinkoihin, keskeytyksiin, vastuisiin sekä ympäristövahinkoihin ja onnettomuuksiin. Näihin riskeihin on varauduttu vahinko- ja vastuuvakuutuksin.

Työturvallisuusriskejä ehkäistään työpaikkojen sekä työsuojeluhenkilöstön välisellä yhteistyöllä. Henkilöstön työhyvinvointia seurataan työhyvinvointikyselyin.

Omaisuuksiriskit

Merkittävä yksittäinen ongelma on ollut lukuisten koulujen ja päiväkotien kunto ja huono sisäilma. Jo useiden vuosien ajan on tehty merkittäviä uudisrakentamis- ja peruskorjausinvestointeja tavoitteena hyvät ja

puhtaat toimitilat niin lapsille kuin työntekijöille. Mittava investointiohjelma on lisännyt kaupungin velkaantuneisuutta ja rahoitukseen liittyviä riskejä.

Sisäilmaongelmien lisäksi kaupungin omaisuuteen ei ole kohdistunut merkittäviä vahinkoja. Sote- ja maakuntauudistus aiheuttaa kiinteistöriskejä liittyen siihen, miten paljon nyt käytössä olevia tiloja tarvitaan tulevassa palvelutuotannossa ja miten pitkällä vuokrasopimuksilla. Ikäihmisten ja erityisasumiseen liittyvät ratkaisut ovat myös vielä avoimia maakuntauudistuksen toteutuksessa. Valmisteilla olevaan maakuntauudistukseen sisältyy vielä useita epävarmuustekijöitä.

Toiminnalliset riskit

Palveluiden tuottaminen

Erityisesti sisäilmaongelmiin liittyvät riskit ovat tuoneet häiriötilanteita palvelujen tuottamiseen toimialoilla. Ongelmia on ratkaistu tapauksesta riippuen siten, että palvelutuotanto on pystytty turvaamaan kaikissa tilanteissa.

Luonnonilmiöiden aiheuttamat häiriöt (myrskyt, tulva, ukkonen), joihin liittyy sähkön saanti ja tietoliikenneyhteydet, tuovat riskejä palveluiden tuottamiseen. Riskeihin on varauduttu toimivilla varajärjestelmillä.

Tietohallinnon toimivuus

ICT –palveluihin liittyviä riskejä ovat mm. ulkoiset uhkat kuten palvelunestohyökkäykset, hakkerointi, tietojen kalastelu, haittaohjelmat sekä sisäisen toiminnan aiheuttamat riskitilanteet. Lisäksi haasteena ovat palveluna hankitut järjestelmät (SaaS) sekä pilvipalvelut, jotka toimivat palveluntarjoajan palvelimilla ja joita käytetään internet-yhteyden yli. Toiminnan kannalta yhä tärkeämpää tietoa on näiden palveluiden piirissä, joten myös palveluntarjoajien tulee huolehtia korkeasta käytettävyydestä eri häiriötilanteissa.

Henkilökuntaa on ohjeistettu ja koulutettu tietoturva koskevista asioista. Myös tietosuojassa tullaan järjestämään koulutusta kevään 2018 aikana.

Sopimusriskit

Kaupungilla on käytössä Dynasty asianhallintajärjestelmän sopimushallintaosio, jonne tallennetaan toimialojen sopimukset sopimuseurannan varmistamiseksi. Sopimusrekisteri ei ole vielä kaikilta osin aivan ajantasainen.

Muut riskit

Eräisiin oikeudenkäynteihin liittyy taloudellisia riskejä, mm. puukartelli –asian käsittely eri oikeusasteissa. Oikeusprosessi on kesken ja se jatkuu v. 2018.

Maankäyttö

Maankäytön osalta voidaan pitää riskeinä, että mahdolliset tehdyt kaavavalitukset hidastavat kehittämistoimia ja sitä, että rakentaminen hidastuu ja kaupungin tekemiä investointeja ei päästä hyödyntämään.

1.7 Ympäristötekijät

Ympäristötilinpäätökseen on koottu ne tulot ja menot, jotka ovat vuonna 2017 kohdistuneet toimenpiteisiin, joiden ensisijainen kohde on ollut ympäristönsuojelu. Ympäristötilinpäätös on koottu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjetta 3.2.2009 noudattaen. Kirjanpitolautakunta suosittelee, että tilinpäätösaineistossa esitettäisiin kirjanpitovelvollisen toiminnan ympäristönäkökohtiin liittyvät asiat laaja-alaisesti. Lautakunta suosittelee myös ympäristöasioita koskevien tunnuslukujen, kuten energian kulutuksen, materiaalien kulutuksen, veden kulutuksen, päästöjen ilmaan ja vesistöihin, jätemäärien ja ympäristömenojen esittämistä.

Tässä ympäristötilinpäätöksessä esitetään vuoden 2017 osalta sellaiset taloudelliset tunnusluvut, jotka ovat saatavissa kaupunkiympäristön toimialan osalta ilman erillistä laskentaa. Ympäristötilinpäätöksessä on esitetty myös muutamassa kohdassa sellaiset kulut ja tuotot, jotka liittyvät ympäristönsuojeluun, mutta joita ei ole maksettu kaupunkirakennepalveluiden tai ympäristönsuojeluyksikön talousarviosta. Tämä on mainittu kussakin kohdassa erikseen.

Kaikki henkilöstökustannukset ja yleisen ympäristöhallinnon tuotot sisältyvät kohtaan 9 Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet.

Tämä ympäristötilinpäätös koskee esisijaisesti Joensuun kaupunkirakennepalveluiden ja lupa- ja viranomaistoimintojen toimintaa. Ympäristötilinpäätöksessä on nyt mukana ensimmäistä kertaa myös Joensuun Vesi-liikelaitoksen tietoja. Jätevesien käsittelyn kustannukset ja tulot ovat merkittävin ympäristötilinpäätöksen loppusummaan vaikuttava asia.

Tähän ympäristötilinpäätökseen ei ole sisällytetty kaupunkikonsernin tytä- tai osakkuusyhtiöiden tietoja, sillä ne raportoivat oman toimintansa erikseen.

Kaikki luvut tässä ympäristötilinpäätöksessä on esitetty arvonlisäverottomina eivätkä ne sisällä poistoja.

Ulkoilman- ja ilmastonsuojelu

Tuotot

Tuloja ei ollut.

Kulut

Joensuun kaupungin ympäristönsuojeluyksikkö on seurannut kaupunki-ilman laatua vuodesta 2003 lähtien. Ilmanlaatua seurataan mittaamalla typen oksidien ja hengitettävien hiukkasten pitoisuuksia. Mittausasema sijaitsee osoitteessa Koskikatu 1. Vuoden 2010 joulukuussa aloitettiin pienhiukkasten mittaus siirrettävällä mittausasemalla, joka alkuvuonna oli Hukanhaudalla ja kevästä 2017 Salpakadun varikon pihassa.

Ilmanlaadun seurannan kustannukset olivat 3 090 euroa.

Joensuun kaupungin tekninen keskus huolehti keväällä hiekoitushiekkojen poistosta Pielisjoen länsipuolella. Destia Oy:n kokonaishintaiset alueurakat käsittävät kaupungin muut alueet. Tehokas hiekoitushiekan poisto vähentää pölyhaittoja ja parantaa ilmanlaatua keväisin. Hiekoitushiekan poistamisen kustannukset olivat teknisen keskuksen osalta 110 712 euroa. Kesäaikaisen pölyämisen estämiseen hiekkapintaisilla alueilla käytetään pölyn sidontaan suolaa. Pölynsidonnan kustannukset teknisen keskuksen alueella olivat 14 680 euroa. Alueurakoiden osalta tietoja ei ole saatavissa.

Vesien suojelu ja jätevesien käsittely

Tuotot

Varaslampeen laskevaan ojaan rakennettuun kosteikkoon saatiin "kosteikkokummien" lahjoituksia 4 354 euroa.

Ympäristötuotot koostuvat Joensuun Veden jätevesimaksutuotoista, jotka olivat vuonna 2017 noin 8,02 milj. euroa.

Kulut

Vesiensuojelun ja jätevesien käsittelyn kustannukset muodostuvat pääasiassa Joensuun Veden jätevesien käsittelyyn liittyvistä kuluista. Kuluihin sisältyvät jätevesien käsittely- ja puhdistuskustannukset sekä pintavesitutkimukset ja -selvitykset. Joensuun Veden jätevesien käsittelyn kustannukset olivat vuonna 2017 noin 4,0 milj. euroa ilman poistoja.

Varaslammen tilan parantamiseksi aloitettiin kunnostustoimenpiteet haraamalla lammesta vesikasvillisuutta ja rakentamalla lampeen laskevaan ojaan kosteikko. Kustannukset olivat 11 884 euroa.

Karhunmäen alueen hulevesien käsittelyä varten rakennettiin kosteikko. Rakentamiskustannukset olivat 50 433 euroa.

Jätehuolto

Tuotot

Joensuu ei kerännyt jätemaksun perusmaksun kuntaosuutta.

Kulut

Jätehuoltoon liittyviä viranomaistoiminnan henkilöstökuluja ei seurata erikseen. Jätehuoltoon liittyviä kuluja muodostuu vuosittain myös puistojen hoitoon sekä metsäyksikköön. Kaikki nämä kulut kirjautuvat ao. yksiköiden toimintakuluihin eivätkä kaikki ole eroteltavissa.

Kaupunkirakennepalvelut seuraa vanhojen käytöstä poistettujen kaatopaikkojen vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin. Nämä ovat Enon Paukkajan kaatopaikka, Pyhäselän Hammaslahden kaatopaikka, Kiihtelysvaaran kaatopaikka, Koveron kaatopaikka, Tuupovaaran kaatopaikka, Ukkolan kaatopaikka ja Öllölän kaatopaikka. Seurantojen kustannukset olivat 1 519 euroa.

Maaperän ja pohjaveden suojelu

Tuotot

Tuloja ei ollut.

Kulut

Kontiolahden kunnan Onttolassa tärkeällä pohjavesialueella Joensuun kaupungin omistamalla kiinteistöllä sijaitsee vanha haulikkorata, jonka toiminta on loppunut 1980-luvun lopulla. Toiminnasta on vastannut Joensuun Ampujat ry. Ampumaratatoiminnan seurauksena kiinteistön maaperä on pilaantunut raskasmetalleilla ja PAH-yhdisteillä. Rata-alueella on tehty pilaantuneisuustutkimuksia vuosina 2007 ja 2015 ja niiden pohjalta laadittiin kunnostussuunnitelma. Vuonna 2015 tehtiin päätös puhdistustyön toteuttamisesta valtion jätehuoltotyönä. Työn kokonaiskustannusarvio oli 955 000 euroa. Toteutuneeksi vuoden 2017 maksusuudeksi Joensuun kaupungille puhdistustyöstä tuli 193 321 euroa.

Kaupunkirakennepalveluiden tonttipalvelut maksoi Penttilänrannan teollisuuskaatopaikan jälkitarkkailun, jonka kustannukset vuonna 2017 olivat 6 367 euroa.

Melun ja värinän torjunta

Tuotot

Tuloja ei ollut.

Kulut

Ympäristömelua on mitattu virkatyönä. Melumittauslaitteiston ylläpito- ja asiantuntijapalveluiden kustannukset olivat 834 euroa.

Kaupunkirakennepalvelut teetti kaavahankkeisiin liittyen melu- ja värinäselvityksiä. Kustannukset olivat 17 805 euroa.

Biologisen monimuotoisuuden ja maiseman suojelu

Tuotot

Tuloja ei ollut.

Kulut

Kaupunkirakennepalvelut kunnostutti Naljakan suojelualueella vanhan lähteen. Kustannukset olivat 2 565 euroa.

Kaupunkirakennepalvelut teetti kaavahankkeisiin liittyen luonto- ja maisemaselvityksiä. Kustannukset olivat 29 997 euroa.

Säteilyltä suojaaminen

Tällaisia toimenpiteitä ei ole ollut

Tutkimus ja kehitys

Tuotot

Ilmastotorilta eväitä vähähiilisyteen hankkeeseen saatiin Pohjois-Karjalan maakuntaliiton kautta EAKR rahoitusta, joka oli 98 490 euroa. Joensuun kaupungin omarahoitusosuus oli 26 808 euroa.

Aurinkosähköä Joensuulaiseen paikallistalouteen hankkeeseen saatiin Pohjois-Karjalan maakuntaliiton kautta AIKO rahoitusta 35 000 euroa. Joensuun kaupungin omarahoitusosuus oli 15 000€.

Energiatehokkuussopimuksen raportointiin käytettiin 5 000 euroa.

Kulut

Joensuun kaupungin ilmasto-ohjelmaa toteutettiin Ilmastotorilta eväitä vähähiilisyteen hankkeen kautta, kustannukset olivat 126 352 euroa. Aurinkosähköä Joensuulaiseen paikallistalouteen hankkeen kustannukset olivat 32 127 euroa.

Kuntakohtaisen kasviuonekaasujen seurantajärjestelmän CO₂ raportin kustannukset olivat 2 380 euroa.

Ympäristönsuojelu teetti taustaselvityksiä liittyen ilmasto-ohjelman päivittämiseen. Kustannukset olivat 14 360 euroa.

Ympäristönsuojelun seurannat. Joensuun kaupungin alueella olevien vesistöjen seurannan kustannukset olivat 3 414 euroa. Perhosseurannan kustannukset olivat 413 euroa.

Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet

Tuotot

Ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain mukaiset valvonnan ja lupamaksujen tulot olivat 57 287 euroa.

Kulut

Ympäristönsuojelun lakisäätteisten ja muiden ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävien kustannukset olivat henkilöstökuluineen 259 679 euroa.

Ympäristönsuojeluviranomaisena toimivan rakennus- ja ympäristölautakunnan kulut olivat 15 844 euroa.

Ympäristötilinpäätöksen yhteenveto vuodelta 2017

Taulukon luvut koostuvat tekstissä olevista tuloista ja menoista eli ne sisältävät sekä ympäristönsuojeluviranomaisen että muiden toimijoiden tulot ja menot.

YMPÄRISTÖTILINPÄÄTÖKSEN YHTEENVETO 2017		
	Tuotot €	Kulut €
1. Ulkoilman- ja ilmastonsuojelu	0	128 482
2. Vesien suojelu ja jätevesien käsittely	8 204 354	4 062 317
3. Jätehuolto	0	1 519
4. Maaperän ja pohjaveden suojelu	0	199 688
5. Melun ja tärinän torjunta	0	18 639
6. Biologisen monimuotoisuuden ja maiseman suojelu	0	32 562
7. Säteilyltä suojaaminen	0	0
8. Tutkimus ja kehitys	180 298	179 046
9. Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet	57 287	275 523
Yhteensä	8 441 939	4 897 776

1.8 Hyvinvointi ja terveys

Kaupunginvaltuuston hyväksymässä Joensuun konsernistrategiassa koko konsernin tavoitteena on mm. luoda edellytyksiä kuntalaisten onnellisuudelle, terveydelle ja hyvinvoinnille. Kuntalaisten hyvinvointiin liittyviä tietoja ja hyvinvoinnin kehitystä käsitellään mm. talousarvion ja tilinpäätöksen yhteydessä. Varsinainen hyvinvointikertomus laaditaan kerran valtuustokaudessa.

Joensuulaisten hyvinvointia on hyvä tarkastella sekä resurssien (esim. terveys, kotitalouksien käytettävissä oleva varallisuus tai saatavilla olevat palvelut) että koetun hyvinvoinnin näkökulmasta. Tällä hetkellä valtaosa valtakunnallisista hyvinvointimittareista kuvaa ihmisten hyvinvoinnin vajeita. Siksi joensuulaistenkin hyvinvointia vähentävät asiat nousevat selkeästi esiin. Joensuun tietoja on verrattu koko maan sekä Pohjois-Karjalan tilanteeseen sekä vertailukaupungeista Jyväskylän, Kuopion ja Lappeenrannan tietoihin.

Tarkasteltaessa Joensuun väestön hyvinvoinnin kehitystä ikäryhmittäin sekä hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä vuosilta 2013–2016 sekä saatavilla olevia vuoden 2017 indikaattoritietoja, voidaan tiivistetysti todeta seuraavaa: hyvän elämän edellytykset täyttyvät valtaosalla asukkaista. Joensuulaisten koulutustaso on valtakunnan keskiarvon yläpuolella. Joensuu koetaan turvallisena ja asuinalueet viihtyisinä. Varhaiskasvatuksessa, peruskoulussa sekä toisella asteella olevien lasten ja nuorten elämäntilanne on varsin tyydyttävä, Jo-

ensuu on pääosin verrokkikaupunkien tasolla tai sen yläpuolella. Kiusaamista esiintyy kouluissa jonkin verran, mutta siihen myös puututaan. Erot elintapakäyttämisen lukiolaisilla ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoilla ovat selvät. Nuorten terveyshaasteita ovat lisääntyvä nuuskankäyttö ja ylipaino. Tapaturmien vuoksi Joensuussa joudutaan hoitoon yleisemmin kuin vertailukunnissa. Joensuussa ikääntyneiden hyvinvoinnin haasteena on toimintakyvyn heikkeneminen ja yksinäisyys.

Yleisiä taustatekijöitä

Joensuu on opiskelijakaupunki, noin kolmasosa väestöstä on alle 25-vuotiaita. Samalla yli 65-vuotiaiden määrä kasvaa, vaikkakin on edelleen hieman alle valtakunnallisen keskiarvon. 75 vuotta täyttäneitä on 8,9 % väestöstä. Lähes joka neljäs joensuulainen on eläkkeellä. Kaikista perheistä lapsiperheitä on 35,5 %, joista yhden vanhemman perheitä 24,9 %. Ulkomaan kansalaisten osuus on 3,0 % väestöstä.

Joensuulaisten koulutustaso on valtakunnan keskiarvon yläpuolella. Vähintään keskiasteen tutkinto on yli 75 %:lla ja korkea-asteen tutkinto 30,2 %:lla 15 vuotta täyttäneistä kuntalaisista. Joensuussa koulutuksen ulkopuolella ja ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien 17–24-vuotiaiden osuus (5,5 %) vastaavan ikäisestä väestöstä on samalla tasolla Kuopion kanssa ja alhaisempi kuin muissa vertailukunnissa, Pohjois-Karjalan maakunnassa ja koko maassa (8,3 %). Joensuun koulutustasoluku 382 osoittaa, että teoreettinen koulutusaika henkeä kohti on 3,8 vuotta peruskoulun suorittamisen jälkeen.

Yli puolet asutokunnista asuu Joensuussa rivi- ja pientaloissa, koko maassa vastaava luku on alle 40 %. Vuokralla Joensuussa asutaan useammin kuin Suomessa keskimäärin. Yhden hengen asutokuntia on 46,3 %, ja kuten valtakunnassa yleensäkin, osuus on kasvava.

Asutokuntien käytettävissä olevien rahatulojen jakautuminen on pysynyt Joensuussa tasaisena. Gini-kerroin on yksi yleisimmin käytetyistä tuloerojen mittareista. Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisempi tulonjako on. Joensuu saa luvun 26,9, kun koko maassa luku on 27,2. Työllisyys ja työttömyys ovat keskeisimmät tuloeroihin vaikuttavat tekijät.

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

Joensuussa toimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden osuus lapsiperheistä on 11,1 %. Osuus on ollut laskeva viimeiset vuodet eikä poikkea vertailukunnista mutta on hieman korkeampi kuin koko maassa tai Pohjois-Karjalan maakunnassa. Joensuussa toimeentulotukea pitkäaikaisesti (vuoden aikana vähintään 10 kuu-kautena) saaneita yksinhuoltajakotitalouksia oli vuonna 2016 yhteensä 127 kappaletta.

Varhaiskasvatuksessa toteutettiin vuonna 2017 laaja asiakaskysely. Tulosten perusteella perheet vaikuttavat olevan kohtuullisen tyytyväisiä saamaansa päivähoitopalveluun. Vastanneista 91 % on hyvin tai erittäin tyytyväisiä saamaansa hoitopaikkaan. Neuvontaa ja opastusta hakuvaiheessa on kuitenkin toivottu enemmän. Lapsista 90 % jää erittäin hyvin tai hyvin hoitopaikkaan. Ongelmia tässä on alle 3 %:lla perheistä. Niin toimintaan, lepoon kuin varhaiskasvatuksen laatuunkin ollaan varsin tyytyväisiä vastaajien keskuudessa.

Tietoa koululaisten hyvinvoinnista ja terveydestä saadaan valtakunnallisesta kouluterveyskyselystä (vuodet 2013 ja 2017) sekä Joensuun itse toteuttamasta koulujen hyvinvointikyselystä (2017). 4. ja 5. luokan oppilaat ovat tyytyväisiä elämäänsä koko maassa, eikä Joensuu poikkea muiden kuntien tilanteesta (91,1 %). Kun Joensuun koululaisilta kysyttiin parhaasta asiasta elämässä ja koulussa, nousi kaksi asiaa ylitse muiden: kaverit ja perhe. Myös harrastukset ovat erittäin tärkeitä. Alakoululaisille tärkeää on lisäksi leikkiminen, koti, pelaaminen ja ruoka. Myös sukulaiset ja lemmikkieläimet ovat tärkeitä. Koulussa parasta ovat välitunnit, liikunta, oppiminen ja kaverit.

Koulunkäynti sujuu valtaosalla Joensuun 4. ja 5. luokan oppilaista hyvin ja he pitävät koulunkäynnistä (83,2 %). Lukemisessa, laskemisessa ja kirjoittamisessa on vaikeuksia 2,2 %:lla, koko maan osuuden ollessa 2,7 %.

Perheen kanssa tämän ikäiset tulevat hyvin toimeen. Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa oli Joensuussa 1,7 %:lla. Koko maan osuus on 2,3 %. Aikaa harrastuksen parissa viettää vähintään kerran viikossa 4. ja 5. luokan oppilaista 80,3 % mikä on suurempi osuus kuin maakunnassa keskimäärin. Terveystilansa keskinertaiseksi tai huonoksi tämän ikäisistä kokee Joensuussa 6,1 %, koko maan osuuden ollessa 7,0 %.

Peruskoulun 2017 kouluterveyskyselyn mukaan joensuulaisista 8. ja 9. luokan oppilaista terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi kokee 16,1 %, mikä on vertailukuntien matalin osuus. Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä on 80,6 %, mikä on vertailun korkein osuus. Päivittäin tupakoivien osuus on laskenut huomattavasti vuodesta 2013 lähtien koko maassa ja ollen vuonna 2017 Joensuussa 5,1 %. Päivittäinen nuuskaaminen on puolestaan kaksinkertaistunut ja noussut päivittäin tupakoivien tasolle (5,0 %). Humalahakuinen juominen on myös laskenut seurantavuosien aikana. Joensuulaista 8. ja 9. luokan oppilaista 8,8 % ilmoittaa juovansa itsensä tosi humalaan vähintään kerran kuukaudessa ja viikoittain alkoholia käyttäen 2,8 %. Päivittäisen koululounaan oppilaista jättää syömättä hieman yli neljännes oppilaista. Ylipainoisia Joensuun 8. ja 9. luokkalaista on 18,9 %, mikä on samaa tasoa kuin maassa yleensäkin. Ylipainoisten koululaisten osuus on koko maassa nouseva. Joensuulaisista 8. ja 9. luokan oppilaista 90,9 % kertoo harrastavansa jotakin vähintään kerran viikossa, koko maan luvun ollessa 89,3 %. Yläkoululaisille joensuulaisille kaverit ovat parasta elämässä ja koulussa. Myös perhe ja lemmikit koetaan todella tärkeiksi. Muita tärkeitä asioita elämässä ovat terveys, harrastukset ja vapaa-aika.

Tutkimusten perusteella kiusaamista esiintyy Joensuun kouluissa, mutta siihen myös puututaan. Eniten kiusaamista koetaan alakoulussa ja vähiten lukiossa ja ammatillisessa oppilaitoksessa. Kiusaamisesta myös kerrotaan eteenpäin eniten alakoulussa. Joensuulaisista 8. ja 9. luokan oppilaista yli 50 % kokee, että koulu-kiusaaminen on loppunut tai vähentynyt kiusaamisesta kertomisen jälkeen. Noin 30 % alakoululaisista ilmoitti tulleen kiusatuksi ainakin kerran kevään aikana. 4. ja 5. luokan oppilaista vähintään kerran viikossa kiusaamista kokee 6,3 %. Ilman läheistä ystävää on vajaa kymmenes yläkoulun, lukion ja ammatillisen oppilaitoksen oppilaista. 4. ja 5. luokan oppilaista 0,9 % kertoo, ettei omista yhtään hyvää kaveria.

Nuoret ja nuoret aikuiset

Joensuussa ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi kokee 20,9 %, koko maan osuuden ollessa 22,7 %. Vastaava osuus on lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla Joensuussa 16,5 % ja koko maassa 19,7 %. Erot elintapakäyttäytymisessä lukiolaisilla ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoilla ovat selvät niin koko maassa kuin Joensuussakin. Joensuulaisista ammatillisessa oppilaitoksissa opiskelevista 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vähintään kerran kuukaudessa yli viidennes (27 %) juo humalahakuisesti. Viikoittain alkoholia käyttäen 14,4 % ja lukion 1. ja 2. luokan opiskelijoista puolestaan 6,7 %. Kannabista on kokeillut ainakin kerran 16,6 % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, vastaava osuus lukiolaisista on 7,7 %. Lukiolaisista päivittäin tupakoivia on 3,0 %, kun taas ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista tupakoi neljännes (25,1 %). Päivittäin nuuskaa käyttäen Joensuun ammatillisessa oppilaitoksissa opiskelevista 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 8,5 %, lukiossa vastaava osuus on 2,4 %. Päivittäisen koululounaan jättää syömättä 25,7 % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista ja lukiolaisista 24,7 %. Ylipainoisten osuus on kasvanut, etenkin ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevien poikien keskuudessa. Vuonna 2017 Joensuussa ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista ylipainoisia on 27,2 % ja lukiolaisista 16,2 %. Lukion 1. ja 2. luokan opiskelijoista 92,2 % kertoo harrastavansa jotakin vähintään kerran viikossa, ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevista 80,6 %.

Koko maan tuloksissa ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelusta pitävien osuus on suurempi kuin lukioissa. Niin myös Joensuussa, sillä ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista pitää opiskelusta 82,0 %, kun puolestaan lukiolaista 72,9 % ilmoittaa pitävänsä opiskelusta. Joensuun ammatillisessa oppilaitoksissa opiskelevat ovat myös tyytyväisempiä elämäänsä tällä hetkellä kuin lukiolaiset. Heistä 80,0 % ilmoittaa olevansa tyytyväisiä elämäänsä, mikä on maakunnan kanssa korkein osuus vertailukunnista. Joensuussa lukiolaisten vastaava osuus on 76,6 %, mikä on Kuopion jälkeen korkein osuus vertailukunnista. Lukiolaiset kokevat koulu-uupumusta (13,2 %) yleisimmin kuin ammattioppilaitoksen opiskelijat (8,7 %).

Joensuulaisista lukion 1. ja 2. luokan opiskelijoista 32,8 % arvioi perheen taloudellisen tilanteen kohtalaiseksi tai sitä huonommaksi. Vastaava osuus ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista on 40,5 %. Osuudet ovat pienemmät kuin koko maassa. Vuonna 2016 toimeentulotukea pitkäaikaisesti (vuoden aikana vähintään 10 kuukautena) saaneita 18–24-vuotiaita oli Joensuussa 340 henkilöä.

Työikäiset

Elämänlaatunsa hyväksi tuntevien osuus 20–64-vuotiaista on Joensuussa kolmen vuoden tutkimusjakson aikana vaihdellut vajaan 50 % ja reilun 60 % välillä. Elämänlaadussa on kyse yksilön arviosta elämästään siinä kulttuuri- ja arvoympäristössä, jossa hän elää, ja suhteessa hänen omiin päämääriinsä, odotuksiinsa, arvoihinsa ja muihin hänelle merkityksellisiin asioihin. Vertailukuntien osuudet asettuvat samalle tasolle tarkasteltaessa koko seurantajaksoa.

Joensuun kaupungin keväällä 2017 tekemässä kuntalaistutkimuksessa 86,4 % joensuulaisista vastasi, että väittämä ”Tunnen itseni terveeksi” kuvaa melko tai erittäin hyvin omaa tilannetta. 1,8 % oli väittämästä täysin eri mieltä. Maaseudulla ja kantakaupungissa asuvien välillä ei terveyden kokemisessa ollut eroa. Töissä olevat tunsivat itsensä terveimmiksi verrattuna opiskelijoihin, yrittäjiin, eläkeläisiin tai muussa elämäntilanteessa oleviin. Valtakunnallista vertailutietoa yli 50 000 asukkaan kaupungeista on saatavissa vuosina 2013 – 2015 kerätyn alueellisen terveys- ja hyvinvointitutkimuksen tuloksista. Sen tutkimuksen mukaan terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus oli joensuulaisilla 20–64-vuotiailla 37,3 %. Osuus asettuu yli 50 000 asukkaan kaupunkien vertailussa keskitasolle.

Niiden osuus 20–64-vuotiaista, jotka uskovat, että todennäköisesti eivät jaksakaan työskennellä vanhuuseläkeikään saakka on Joensuussa yhdessä Jyväskylän kanssa vertailukuntien matalin (25,5 %). Koko maan osuus on 26,1 %.

Työttömyys heikentää koettua hyvinvointia kahta kautta: yhtäältä sosiaalisen yhteisön menettämisenä ja toisaalta taloudellisen turvallisuuden heikkenemisenä. Vuonna 2016 toimeentulotukea pitkäaikaisesti (vuoden aikana vähintään 10 kuukautena) saaneita 25–64-vuotiaita oli Joensuussa 1 201 henkilöä. Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus 20–64-vuotiaista (11,0 %) ei poikkeaa merkittävästi vertailukunnista.

Ikäihmiset

Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus Joensuussa on 90,6 % vastaavan ikäisestä väestöstä ja lähellä kansallista tavoitetta, joka on 91–92 %. Asuinalueensa turvallisuuteen tyytyväisten osuus 65 vuotta täyttäneillä joensuulaisilla on 94,4 % koko maan vastaavan luvun ollessa 91,0 %.

Joensuussa 65 vuotta täyttäneet tuntevat itsensä yksinäiseksi hieman useammin (9,2 %) kuin vertailukunnissa ja koko maassa (8,6 %). 75 vuotta täyttäneiden yhden hengen asuntokuntia on 60 % vastaavan ikäisten asuntokunnista. Samasta ikäluokasta 33,4 % kokee elämänlaatunsa hyväksi. Luku on vertailukuntien matalin. Yksinäisyyteen vaikuttavat useat ulkoiset tekijät, kuten puutteet sosiaalisissa suhteissa sekä oma toimintakyky. Vajaat 30 % yli 75-vuotiaista joensuulaisista kokee liikkumiskyvyssä ja arkiaskareista selviytymisessä suuria vaikeuksia.

Muistisairaudet ovat palvelujärjestelmän kannalta yksi haasteellisimmista ikääntymiseen liittyvistä sairauksista. Ikävakioimaton dementiaindeksi heijastaa alueen dementiasairastavuudesta johtuvaa sairastavuuttaakkaa, ja esimerkiksi sen aiheuttamaa palvelujen tarvetta verrattuna koko maan tasoon. Joensuun indeksi on 119,8. Indeksien arvo koko maassa on 100. Kuopion indeksi on lähellä Joensuuta ollen 119,2, muiden vertailukuntien indeksien jäädessä hieman matalammalle.

Kaikki ikäryhmät: Turvallisuus, kulttuuri- ja liikuntapalvelut, päihteet, osallisuus

Rikosten määrät (omaisuusrikokset, liikennerikokset) ovat laskussa ja poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset/ 1000 asukasta kohden ovat myös laskusuunnassa. Joensuussa niiden osuus, jotka ovat tyytyväisiä asuinalueensa turvallisuuteen, on 93,3 %. Koko maan osuus on 91,1 %. Tilanne on vertailukuntien parhain. Kevään 2017 kuntalaistutkimuksen mukaan noin 92 % kuntalaisista pitää asuinalueestaan. Maaseutualueilla ja kantakaupungissa asuvien välillä ei ollut eroja.

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitajaksot/ 1000 asukasta kohden Joensuun tilanne on huonoin vertailukunnista, ainoastaan Pohjois-Karjalan maakunnassa luku on korkeampi. Joensuussa ikävakioitu tapaturmaindeksi on korkea. Indikaattori kuvaa tapaturmien takia sairaalahoitossa olleiden osuutta 15–79-vuotiaasta väestöstä. Joensuun luku on 132,3 ollen vertailukuntien korkein. Koko maan luku on 100.

Alkoholia myydään litroina 100 % alkoholina Joensuussa eniten vertailukunnista. Poliisin tietoon tulleita rattijuopumus tapauksia ei ole enempää kuin vertailukunnissa, päihtyneiden säilöönnottoja on toiseksi eniten Jyväskylän jälkeen. Huumausainerikoksia ja huumausainien käyttörikoksia on vähemmän kuin Jyväskylässä, Kuopiossa ja koko maassa.

Kulttuuripalveluista tiedottamiseen ollaan tyytyväisempiä kuin keskimäärin vertailukunnissa ja 88,5 % vastaajista kokee kulttuuripalvelut riittäviksi. Joensuussa 20 vuotta täyttäneistä, joille 100 metrin matkan juokseminen on erittäin vaikeaa tai mahdotonta, osuus on 11,5 %. Lukema kuvastaa keskimääräistä koko Suomen tasoa. Liikunta- ja urheiluseurojen toimintaan aktiivisesti Joensuussa osallistuu 25,1 %. Niiden osuus, jotka ovat saaneet tarpeeseensa nähden riittävästi liikuntapalveluita Joensuussa, on 89,4 %.

Aktiivisesti osallistuvien osuus Joensuussa on 23,9 %. Aktiivisesti osallistuvilla tarkoitetaan henkilöitä, jotka osallistuvat aktiivisesti jonkin kerhon, järjestön, yhdistyksen, harrastusryhmän tai hengellisen tai henkisen yhteisön toimintaan (esimerkiksi urheiluseura, asukastoiminta, puolue, kuoro, seurakunta). Aktiivisesti osallistuvien osuus on Joensuussa hieman vertailukuntia alhaisempi. Yli puolet (57 %) järjestötoimintaan osallistuneista ilmoitti osallistumisen syyksi mielekkään, kivan ja/tai kehittävän tekemisen. Järjestötoimintaan osallistuneista osallistumisen syyksi halun auttaa muita ihmisiä ilmoitti 22 %.

Keskimääräinen luottamus oman kunnan päätöksentekoon asteikolla 1-5 on Joensuussa 3, koko maan luvun ollessa 2,9. Ikääntyneet joensuulaiset luottavat oman kunnan päätöksentekoon hieman muita ikäryhmiä enemmän.

2. Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä vuodelta 2017

Kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kaupungissa järjestetty.

Selonteon laatimisvelvollisuus perustuu kuntalakiin ja Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeeseen kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta.

Konsernipalvelut, elinvoimapaalvelut, kaupunkirakennepalvelut, Joensuun Tilakeskus, tekninen keskus, hyvinvoinnin toimiala ja lupa- ja viranomaistoiminnot ovat antaneet selvityksen Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen lausuma-alueisiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Joensuun Vesi -liikelaitoksen selonteko sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on esitetty erikseen tilinpäätösasiakirjassa.

Sisäisen tarkastuksen yksikkö valmisteli selonteon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sisäisen tarkastuksen toimikunnan käsiteltäväksi ja edelleen kaupungin tilinpäätöksen toimintakertomuksessa kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi.

Sisäisen valvonnan järjestäminen

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kaupungille asetetut tavoitteet saavutetaan ja, että toiminta on taloudellista ja tuloksellista. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskienhallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia.

Lisäksi sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja, että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja, että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Sisäinen valvonta toteutuu mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakona, valvonta- ja raportointivoitteinä, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena, sopimusten hallintana, osaamisena, väärinkäytösten ehkäisyinä. Sisäistä valvontaa voidaan lisäksi toteuttaa sisäisen tarkastuksen toiminnon avulla.

Hallintokunnat ja Joensuun Vesi-liikelaitos ovat tehneet vuosittain omaa sisäistä tarkastusta tarkastussuunnitelmansa mukaisesti ja raportoineet siitä sisäisen valvonnan toimintaohjeen mukaisesti. Sisäisen tarkastuksen yksikkö on tehnyt raporteista yhteenvedon sisäisen tarkastuksen toimikunnan käsiteltäväksi.

Sisäisen tarkastuksen yksikkö toimii kaupunginhallituksen/kaupunginjohtajan alaisuudessa. Yksikkö avustaa kaupungin johtoa sen valvontavelvollisuuden toteuttamisessa arvioimalla ja tarkastamalla sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä, toimintojen lain- ja päätöksenmukaisuutta sekä tarkoituksenmukaisuutta. Yksikkö raportoi toiminnastaan sisäisen tarkastuksen toimikunnalle. Lisäksi yksikkö avustaa tarkastuslautakuntaa sekä ylläpitää sen tehtävänä olevaa sidonnaisuusrekisteriä.

Valvontaympäristö

Toimialat ovat kuvanneet olennaisilta osin valvontaympäristön järjestämistä toimialansa osalta (säännöt, ohjeet, toimivallan jako)

Kaupungin johtamisjärjestelmän normi on kuntalaki. Toimivaltaa ja vastuuta määrittävät muun muassa kaupunginvaltuuston hyväksymä hallintosääntö, kaupunginhallituksen hyväksymä riskienhallintasuunnitelma ja

kaupunginvaltuuston hyväksymä Joensuun kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Toimintaa ohjaa myös valtuuston hyväksymä konserniohje, toimialakohtaiset erityislait ja ohjeet sekä hallituksen hyväksymä sisäisen valvonnan toimintaohje.

Toimivalta ja vastuunjako pohjautuu hallintosäännön pohjalta tehtyihin delegointipäätöksiin ja talousarviossa ja talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa annettuihin määräyksiin ja valtuuksiin.

Konsernipalveluiden talouspalvelut tuo erikseen esille, että Siun Talous Oy hoitaa taloushallinnon palvelua kaupunginhallituksen hyväksymän palvelusopimuksen mukaisesti.

Riskienarviointi

Toimialat ovat kuvanneet olennaisilta osin riskienarvioinnin toteuttamistapaa toimialansa osalta (tunnistus, analysointi, hallinta, dokumentointi)

Toimialat tekivät vakuutusyhtiön asiantuntijoiden tukemana laajan riskikartoituksensa vuonna 2014. Kartoituksessa tunnistettiin ja analysointiin merkittävimmät riskit, joita seurataan. Riskienhallinnan ja toimenpiteiden seurannasta on raportoitu viimeksi kaupunginhallitukselle syksyllä 2017.

Raportointi ja seuranta perustuvat toiminnan jatkuvaan seurantaan. Raportointi toimielimille ja sisäiselle tarkastukselle on säännöllistä ja ohjeiden mukaista.

Hyvinvoinnin toimiala tuo esille, että riskienhallinnan osalta vuosi 2017 oli haasteellinen. Useat muutokset erityisesti toimitilojen osalta vaativat nopeita järjestelyjä, jotka oli toteutettava taloudellisten reunaehtojen puitteissa. Riskitilanne analysointiin ja toimintamalli muodostettiin toimialan sisällä sekä yhteistyössä muiden toimialojen kanssa.

Erytyisesti toiminnallisiin muutoksiin liittyen on tehty jatkuvaa arviointia ja toimintaa on muutettu. Esimerkiksi Heinävaaran yläkoulun valmistumisen viivästymiseen reagoitiin yhdessä yhteistyötahojen kanssa niin, että lykkäyksistä huolimatta opetus pystyttiin järjestämään tilapäistiloista.

Joensuun Tilakeskus tuo osaltaan esille, että kiinteistöomaisuuden parempaan hallintaan ja mahdollisten riskien parempaan ennakointiin, tilakeskus on teettänyt tilakeskuksen kiinteistöomaisuuden salkutuksen. Salkutuksessa kiinteistöt jaetaan 5 ryhmään (strategisesti tärkeät omistukset, kehitettävät rakennukset, realisoitavat rakennukset, kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset sekä käytön kannalta tärkeät rakennukset, joissa omistus ei kuitenkaan ole välttämätöntä). Salkutus selkeyttää kiinteistöomaisuuden hallinnointia, korjausvelan hallintaa sekä investointitarpeiden kohdentamista.

Tekninen keskus kertoo, että riskiarviot tehdään työmaakohtaisesti rakennustyömailla.

Valvontatoimenpiteet

Toimialat ovat kuvanneet olennaisilta osin valvontatoimenpiteet toimialansa osalta (mm. erilaiset kontrollit, suojaukset, sopimusten hallinta)

Valvontatoiminta tapahtuu pääosin talousraportoinnin yhteydessä, olennaisista poikkeamisista raportoidaan aina toimielimelle. Toimielimen päätöksillä korjataan tarvittaessa talousarvioon kohdistuneet muutokset talousarvion sitovuustasoa koskevien määräysten mukaisesti.

Sopimustoimintaa hallitaan käytössä olevien järjestelmien kautta. Sopimuksien hallinnassa on käytössä useita eri järjestelmiä. Sopimukset viedään dynasty-asianhallintajärjestelmään ja uusien sopimusten osalta

on otettu käyttöön hälytysjärjestelmä liittyen määräaikojen seurantaan (esim. maankäyttösopimukset). Hankintasopimuksia arkistoidaan muun muassa Cludia-sopimushallintaohjelmaan.

Kaupunkirakennepalvelut esittää erikseen, että johtojen ja laitteiden sijoittamissopimukset katu ja yleisillä alueilla ovat Keywinkissä. Maanvuokrasopimukset ja maa-alueisiin liittyvät kauppakirjat viedään Trimble Locus järjestelmään, jolloin ne löytyvät liitetiedostona kiinteistön rekisteritiedoista. Maa-alueisiin liittyvät käyttöluvat viedään Dynastyn sopimustenhallintaan ja Trimble Locus järjestelmän karttakohteeksi, jolloin sopimusalue näkyy karttarajauksena viranomaisten käytössä olevassa karttasovelluksessa. Hankinnat ja niihin liittyvät sopimukset hoidetaan pääasiassa Pohjois-Karjalan hankintatoimen kautta ja sopimukset löytyvät Cludia-järjestelmästä.

Tekninen keskus mainitsee valvontatoimenpiteenä rakennustyömaiden MVR-mittaukset, työmailla koneiden käyttöönottotarkastukset, työturvallisuushavaintokäytännön sekä esimiespalavereissa esille otetut valvontatoimenpiteet kuukausittain.

Joensuun Tilakeskus toteaa, että omaisuuden myynnit (rakennukset ja kiinteistöt) on toteutettu toimintaohjeiden mukaisesti ja käsitelty johtosäännön mukaisesti. Investointihankkeissa hankkeesta vastaava valvoo sopimusehtojen noudattamista sekä sopimuksen edellyttämistä takuuajan vastuista ja velvoitteista. Työmaalla tapahtuvan toiminnan vastuu on investointihankkeissa sopimuksellisesti siirretty hankkeen pääurakoitsijalle rakennusalan yleisten sopimusehtojen mukaisesti (YSE98). Vuokraustoiminnasta vastaava vastaa vuokrasopimusten määräajoista ja jatkotoimenpiteistä (vuokravalvonnan toimintaohje).

Kiinteistöinvestointien yhteydessä tehtävät arvonlisäverovähennykset ja palautukset käyttötarkoituksen muutostilanteissa tilakeskus tutkii aina tapauskohtaisesti. Tilakeskus ylläpitää luetteloa arvonlisäveron palautusvelvollisuuden piiriin lukeutuvista kiinteistöinvestoinneista.

Hallintokuntien omat sisäisen tarkastuksen tarkastussuunnitelmat ja -raportit on käsitelty toimielimessä. Valvontaa tehdään suunnitelman mukaisesti.

Toimialat ilmoittavat, että mahdollisten väärinkäytösten ilmenemisen raportointi ja korjaavat toimenpiteet tehdään välittömästi.

Tieto ja tiedonvälitys, ja seuranta

Toimialat ovat kuvanneet olennaisilta osin tiedonvälityksen ja seurannan järjestämistapaa toimialansa osalta

Kaupunkirakennepalvelut tuo esille, että sisäisen valvonnan tiedonvälitykseen liittyen ei ole erillistä suunnitelmaa. Keskeiset havainnot käydään läpi kaupunkiympäristön johtoryhmässä ja kaupunkirakennepalveluiden ajankohtaisryhmässä ja tarvittava ohjeistus kirjataan muistioon ja tietoa välitetään myös esimiesten kautta. Asiat hoituvat osana normaalia toimintaa ja tiedonvälitystä tehdään tilanteesta ja tapauksesta riippuen parhaiten soveltuvalla tavalla.

Tekninen keskus ilmoittaa hyödyntävänsä tiedonvälityksessä Intranettiä, sähköpostia, työpaikkakokouksia, whatsappia ja henkilökohtaisia yhteydenottoja.

Lupa- ja viranomaistoiminnot mainitsee, että keskeiset havainnot käydään läpi kaupunkiympäristön johtoryhmässä. Tarvittava ohjeistus kirjataan ja ohjeistus välitetään esimiesten kautta.

Joensuun Tilakeskus kertoo, että toimintaa ja tehtyjen päätösten toteutumista seurataan kuukausittaisissa toimistopalaverissa, joissa käydään toiminnan eri osa-alueiden tilannekatsaukset läpi. Toimistopalaverista laaditaan pöytäkirja, joka hyväksytään seuraavassa kokouksessa. Toimistopalaverit toimivat myös sisäisenä tiedonvälityskanavana.

Oman toiminnan tuloksellisuutta seurataan säännöllisesti. Talousarvion toteutumista seurataan päivittäin päivittyvän taloushallinto-ohjelmiston avulla. Investointihankkeiden kustannusseuranta tapahtuu kerran viikkoon päivittyvän TCM-ohjelman avulla. Päivittäistä seuranta tehdään myös SQL-ohjelman avulla. Lisäksi kiinteistöpalvelukeskuksen kanssa, jolta tilakeskus ostaa kiinteistön hoito- ja ylläpitopalvelut, pidetään neljännesvuosittain vuosisopimuksen seurantalaveri, jotta varmistutaan, että vuosisopimuksen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteiden saavuttaminen.

Konsernipalvelut ja elinvoimapalvelut toteaa, että asia hoidetaan osana normaalia toimintaa ja tiedonvälitystä, ei ole erillistä suunnitelmaa juuri tälle asialle, harkinta ja toimenpiteet tapauksesta riippuen.

Hyvinvoinnin toimiala mainitsee, että seuranta on toteutettu toimialan sisällä kuukausittain ja seurannan tulokset on välitetty keskushallinnolle, jaostoille, lautakunnalle sekä neuvottelukunnalle.

Riskienhallinnan järjestäminen

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelyjä, joiden avulla tunnistetaan ja kuvataan kaupungin toimintaan liittyviä riskejä, arvioidaan riskien merkitystä ja niiden toteutumisen todennäköisyyttä sekä määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi, valvomiseksi ja säännönmukaiseksi raporttoimiseksi.

Kaupungin riskienhallinnan tasoa ja riittävyttä arvioidaan sekä varsinaiseen toimintaan, investointeihin, rahoitukseen että vahinkoihin liittyvissä riskeissä. Riskit vaikuttavat toteutuessaan kaupungin asemaan, talouteen, palvelukykyyn, työvoiman saatavuuteen ja yleiseen kilpailukykyyn asukkaista ja yrityksistä. Toimintaan, investointeihin ja rahoitukseen liittyvät riskit jäävät pääsääntöisesti kaupungin kannettavaksi. Vahinkoriskin toteutumisesta seuraavaa menoa tai menetystä voidaan rajata vakuuttamalla.

Hallintokunnat, Joensuun Vesi-liikelaitos ja merkittävimmät tytäryhteisöt ovat raportoineet riskienhallinnasta ja toimenpiteistä vuodelta 2017 kaupunginhallitukselle 20.11.2017 riskienhallintasuunnitelman ja Joensuun kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden mukaisesti.

Vastuutus ja asiantuntemus

Toimialat ovat arvioineet, onko toimialansa riskienhallinta ja seuranta selkeästi vastuutettu, ja onko siihen riittävä asiantuntemus/osaaminen

Konsernipalvelut ja elinvoimapalvelut toteaa, että riskienhallinnan ja seurannan vastuutus on selkeä ja asiantuntemus normaalioloissa riittävä.

Hyvinvoinnin toimiala tuo esille, että raportointi on toteutettu vastuutettujen osalta ajantasaisesti ja huomattu käyttötalouden poikkeamat ajoissa niin, että niihin on pystytty reagoimaan. Toiminnallisiin muutoksiin on pystytty reagoimaan ja järjestämään toiminta vaihtoehtoisilla tavoilla.

Kaupunkirakennepalvelut kertoo, että riskienhallinta on selkeästi vastuutettu tulosalueille eli sinne, missä on myös asiaan liittyvä asiantuntemus. Tunnistettujen/toteutuneiden riskien osalta vastuuhenkilöt näkyvät myös kaupunginhallitukselle annetusta riskienhallinnan ja toimenpiteiden seurannan raportista. Vastuuhenkilöt on nimetty myös talousarviossa.

Tekninen keskus mainitsee, että riskienhallinnasta vastaa teknisen keskuksen johtaja sekä kaikki esimiehet oman vastuualueensa osalta. Esimiehille on myös nimetty varahenkilöt. Esimiehillä on velvollisuus ja hyvät valmiudet puuttua havaitsemiinsa puutteisiin.

Lupa- ja viranomaistoiminnot ilmaisee, että riskienhallinta on vastuutettu tulosalueille. Tulosalueiden vetäjillä on riittävä asiantuntemus.

Joensuun Tilakeskus kertoo, että riskienhallinta on vastuutettu tulosalueille eli sinne, missä on myös asiantuntemus. Tunnistettujen riskien osalta vastuuhenkilöt näkyvät myös kaupunginhallitukselle annetusta riskienhallinnan ja toimenpiteiden seurannan raportista.

Ajantasaisuus ja kattavuus

Toimialat ovat arvioineet toimialansa riskienkartoituksen ajantasaisuutta ja kattavuutta

Konsernipalvelut ilmoittaa, että vuonna 2018 on tarkoitus suorittaa kaupungin vakuutusturvan kilpailutus. Kilpailutuksen valmisteluun ja toteuttamiseen käytetään kilpailutettua meklaripalvelua, prosessi on käynnistymässä.

Konsernipalveluiden talouspalvelut osaltaan tuo esille, että kaupungin vastuiden kasvaessa (lainat, leasing-vastuut, takausvastuut) ko. asioiden hallinnan työkaluja on tarkoituksenmukaista parantaa. Vuoden 2018 aikana on tavoite ottaa käyttöön rahoitussopimusten hallintapalvelu. Kaupungin varainhankinnan periaatteet on valmisteltu kaupunginvaltuuston päätettäväksi. Periaatteet sisältävät keskeiset linjaukset vieraan pääoman hankinnan riskienhallinnasta.

Siun Talous Oy:n prosessit on kuvattu yhtiön puolella vuoden 2017 aikana, minkä johdosta keskeisten riskipaikkojen tunnistaminen on läpinäkyvämpää.

Elinvoimapaalvelut toteaa, että tällä hetkellä uuden vuonna 2017 aloittaneen toimialan tilanne on ajan tasalla. Jos muutostarpeita tulee, niihin reagoidaan asianmukaisesti.

Kaupunkirakennepalvelut tuo esille, että pääosin kattavaa ja ajantasaista, mutta muuttuva toimintaympäristö tuo tarkistustarpeita. Riskienkartoituksessa ja sen päivittämisessä noudatetaan annettuja ohjeita ja konsernipalveluiden aikatauluja.

Tekninen keskus selventää, että kattava riskikartoitus on tehty vuonna 2014 ja siihen perustuva viimeisin seurantakysely 2017, joten kartoitus on ajantasainen ja kattava.

Lupa- ja viranomaistoiminnot toteaa, että pääosin on kattavaa. Toimintaympäristön jatkuva muutos tuo tarkastuspaineita. Tietoturvan, rekistereiden ja julkisuuden/avoimuuden vaatimukset ovat tällä hetkellä muutostilanteessa. Näistä asioista ja lainsäädännön nopeasta muuttumisesta johtuen käytännön toimijat tarvitsisivat enemmän ohjeistusta. Sähköinen asiointi vaatii uusia käytäntöjä.

Joensuun Tilakeskus kertoo, että Tilakeskuksen toiminta on luonteeltaan sellaista, että suurin osa riskeistä on kohtuullisesti ennakoitavissa ja niihin voidaan vaikuttaa hyvissä ajoin suunnittelemalla ja budjetoimalla huolella sekä käyttämällä hyvän kokemuksen omaavia tekijöitä. Tilakeskuksen riskienkartoitus on toiminnan stabiilista luonteesta johtuen kattavaa ja ajantasaista. Muutokset toimintaympäristössä edellyttää myös tarkistustarpeita riskienkartoitukseen. Riskienkartoituksessa ja sen päivittämisessä noudatetaan annettuja ohjeita ja konsernipalveluiden aikatauluja.

Riskienhallinnan dokumentointi, seuranta ja raportointikäytännöt

Toimialat ovat kuvanneet merkittävimpien riskien ja niiden hallitsemiseksi tehtävien toimien dokumentoinnin sekä seuranta- ja raportointikäytäntöjen järjestämisen

Konsernipalvelut ja elinvoimapaalvelut toteavat toimivansa hyväksytyyn riskienhallinta-suunnitelman ja siinä sovitun raportointimallin mukaisesti. Elinvoimapaalvelut tuo vielä erikseen esille toimivansa kaupunkikonsernin muiden raportointiohjeiden mukaisesti.

Hyvinvoinnin toimiala selvittää, että kuukausiraportoinnin ja osavuotiskatsausraportoinnin yhteydessä tuodaan poikkeamat esille.

Kaupunkirakennepalvelut tuo esille, että toiminnassa noudatetaan hyväksyttyä riskienhallintasuunnitelmaa ja raportointimallia. Muu dokumentointi, seuranta- ja raportointi tapahtuu pääasiassa normaalin raportoinnin yhteydessä. Lautakunnalle raportoidaan kuukausittain talouden toteutumista ja tarkempi toiminnan raportointi tapahtuu osavuositarkastusten yhteydessä. Poikkeukselliset tapahtumat raportoidaan samassa yhteydessä.

Tekninen keskus selvittää, että työturvallisuushavainnot on kuvattu ja käsitelty tapauskohtaisesti. Dokumentit säilytetään yhdessä paikassa. Tapahtumat raportoidaan esimiespalavereissa. Riskiä hallitaan työssä tarvittavien taitojen ylläpitokoulutuksilla ja tarvittavien pätevyyksien voimassaolon seurannalla ja tarvittaessa uusimisella.

Lupa- ja viranomaistoiminnot toteaa, että toiminnassa noudatetaan hyväksyttyä riskienhallintasuunnitelmaa ja raportointimallia. Lautakunnalle raportoidaan kuukausittain talouden toteutumasta ja tarkempi toiminnan raportointi tapahtuu osavuositarkastusten yhteydessä. Poikkeukselliset tapahtumat raportoidaan samassa yhteydessä.

Tilakeskus kertoo, että toiminnassa noudatetaan hyväksyttyä riskienhallintasuunnitelmaa ja raportointimallia. Muu dokumentointi, seuranta- ja raportointi tapahtuu pääasiassa normaalin raportoinnin yhteydessä. Omistajaohjausjaostolle raportoidaan kuukausittain talouden toteutumista ja tarkempi toiminnan raportointi tapahtuu osavuositarkastusten yhteydessä. Tilakeskuksen raportit menevät tiedoksi myös kaupunkiympäristöjohtajalle. Poikkeukselliset tapahtumat raportoidaan samassa yhteydessä.

Toteutuvien riskien ennakointitoimet

Toimialojen onnistuminen toimialojen toteutuneiden riskien ajallisessa ja rahamääräisessä ennakoinnissa

Yleisesti toimialat ovat todenneet onnistuneensa toimialansa toteutuneiden riskien ajallisessa ja rahamääräisessä ennakoinnissa.

Hyvinvoinnin toimiala selvittää, että toimialan tasolla ennakointi on ollut tarkkaa ja useista äkillisistä muutoksista huolimatta on toimittu rahamäärien puitteissa. Syksyn aikana tarkistettiin talousarviota ja jo keväällä ennakoitu tulos toteutui.

Joensuun Tilakeskus tuo erikseen esille, että on onnistunut toiminnan volyyymiin verrattuna hyvin toteutuneiden riskien ennakoinnissa. Riskit on tunnistettu ja niihin on pyritty varautumaan mahdollisuuksien rajoissa. Tilakeskuksen henkilöstöä pyritään kouluttamaan aktiivisesti vastaamaan alati muuttuvan kiinteistöalan vaatimuksiin ja täten myös ennakoimaan mahdollisia riskejä.

Tilakeskuksen toiminta on melko hyvin ennakoitavaa, joten talousarvion toiminnallisia tavoitteita ja määrärahoja asetettaessa pystytään tuleva budjettikausi suunnittelemaan melko tarkasti. Määrärahaylitykset ovat käyttötalouden puolella johtuneet ennalta odottamattomista tilanteista (kiireellinen muutostyö, akuutti tekninen vika, sisäilmaongelma, yllättävät palveluverkkomuutokset jne.), tosin näihinkin on taloudellisesti pyritty varautumaan tiettyyn rajaan asti.

Määrärahaylitys pyritään korjaamaan tarkastelemalla uudelleen budjettivuoden tavoitteita, esim. työliitoja, siirtämällä kyseiselle vuodelle suunniteltuja tehtäviä tulevaisuuteen, jotta budjetin tasapaino säilytetään.

Toimialat kuvasivat sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa mahdollisesti havaitut puutteet ja niiden korjaamiseksi tehdyt toimenpiteet toimintavuonna 2017.

Lisäksi pyydettiin kertomaan, onko aikaisempina vuosina raportoidut epäkohdat korjattu sekä esittämään myös mahdolliset kehittämiskohteet sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.

Konsernipalvelut ilmoittaa, että seuraava toimenpide on vakuutusturvan kilpailuttaminen ja todennäköisesti vuonna 2019 toteutetaan laajempi kaupunkikonsernin riskienhallinnan arviointi.

Konsernipalveluiden talouspalvelut toteaa vielä erikseen, että sisäisessä valvonnassa ei ole vuoden 2017 aikana havaittu puutteita. Riskienhallintaa pyritään jatkuvasti parantamaan. Tässä kehittämiskohteena on vuoden 2018 aikana rahoitussopimusten ja niihin liittyvien riskien hallinta. Talouspalveluita ja taloushallintoa koskevaa ohjeistusta päivitetään säännöllisesti ja tarpeen mukaan huomioiden mahdolliset muutostarpeet myös sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan näkökulmasta.

Elinvoimapaalvelut kertoo, että uuden toimialan kehitys jatkuu huomioiden sisäinen valvonta ja riskien hallinta.

Hyvinvoinnin toimiala tuo esille, että kassojen tarkastamisessa on toteutunut paikoin yksi tarkastus kahden sijasta vuonna 2017. Kassojen tarkastaminen toteutetaan jatkossa tarkasti tarkastusten ajankohtaa aikaisammalla kuukaudella.

Kaupunkirakennepalvelut tuo esille, että ei ole havaittu olennaisia puutteita, tarvittaessa on muistutettu voimassa olevista määräyksistä ja ohjeistuksesta. Suurin riski tällä hetkellä on osaavan henkilöstön saaminen poistuvan henkilöstön tilalle.

Tekninen keskus tuo esille korjaavia toimenpiteitä ja kehittämiskohteita seuraavasti: kilpailutusprosessin tarkistaminen ja ohjeet esimerkiksi pienhankintaportaalien käytöstä, tarkennettu ohjeita ajoneuvojen ja tilojen lukituksiin sattuneiden ilkivaltatapauksien johdosta, alentuneen työkyvyn johdosta työntekijän tehtäviä kevennetty vastaamaan nykyistä työkykyä, työergonomian tarkastus ja työkyvyn ylläpitämisen parantaminen, täsmennetty esimiesten ohjeita ja hankintavaltuuksia sekä sijaisuusjärjestelyjä esimerkiksi loma-aikana tarkennettu.

Lupa- ja viranomaistoiminnot mainitsee, että sisäisen tarkastuksen yksikkö teki alueellisen jätelautakunnan tarkastuksen noudattamansa vuosisuunnitelman mukaisesti. Tarkastuksessa havaitut tiliöintiin ja laskujen hyväksyntään liittyvät virheet on korjattu sekä henkilöstön ohjeistusta tarkennettu. Muuten ei ole havaittu puutteita.

Joensuun Tilakeskus selventää, että sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa tilakeskuksessa havaitut puutteet on esitetty riskienhallinnan ja toimenpiteiden seurannan raportin sivulla 14(KH 20.11.2017 § 468). Suurin osa havaituista riskeistä ovat sellaisia, jotka ovat konsernihallinnon toimenpiteiden varassa ja joihin tilakeskus ei yksistään voi vaikuttaa. Riski No. 7.1 (suunnittelu- ja rakennusvirheet) on tällä hetkellä kohtalaisesti hallinnassa. Tilakeskus on saanut haasteellisesta rekrytointitilanteesta huolimatta rekrytoitua henkilöstöä ja resurssit ovat tällä hetkellä toiminnan volyyymiin nähden riittävät. Henkilöstön sitoutumisessa sen sijaan on edelleen ongelmia, koska tilakeskuksen henkilöstön palkkataso on jäänyt pahasti jälkeen yksityisen puolen rakennusalan asiantuntijoiden palkkatasoista. Riskiin No. 7.2 (rakennuksen virheellinen käyttö ja käyttäjän väärät toimintatavat) tilakeskus on pyrkinyt vaikuttamaan tilakeskuksen, terveystarkastajien ja käyttäjien yhteisillä kiinteistökatselelmuksilla, joissa käyttäjiä on pyritty ohjeistamaan tilojen oikeasta ja terveellisestä käytöstä.

3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma

	2017	2016
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot yhteensä	77 574	180 982
Valmistus omaan käyttöön	5 544	6 297
Toimintakulut	<u>-447 041</u>	<u>-565 107</u>
Toimintakate	<u>-363 923</u>	<u>-377 827</u>
Verotulot	262 380	262 306
Valtionosuudet	139 028	140 768
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	470	462
Muut rahoitustuotot	4 956	4 684
Korkokulut	-1 221	-1 358
Muut rahoituskulut	-251	-366
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	<u>3 954</u>	<u>3 422</u>
Vuosikate	<u>41 439</u>	<u>28 669</u>
Poistot ja arvonalentumiset	-33 847	-29 610
Satunnaiset erät	<u>2 450</u>	<u>0</u>
Tilikauden tulos	<u>10 042</u>	<u>-941</u>
Tilinpäätössiirrot		
Poistoeron lisäys	0	-2 069
Poistoeron vähennys	2 735	2 240
Investointivarauksen lisäys	-8 500	0
Investointivarauksen vähennys	0	2 109
Rahastojen lisäys	-270	0
Rahastojen vähennys	<u>4</u>	<u>3</u>
Tilikauden alijäämä	<u>4 010</u>	<u>1 342</u>

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot / toimintakulut (%)	17,6	32,4
Vuosikate / Poistot (%)	122,4	96,8
Vuosikate euroa / asukas	544,6	377,8
Asukasmäärä 31.12.	76 096	75 881

Tulolaskelman analysointi

Kaupungin tuloslaskelma kuvaa tilikauden tuloksen muodostumista ja sitä, riittääkö kertynyt tulo-rahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Laskelmassa ovat mukana kaupungin, Joensuun Vesi –liikelaitoksen ja elinkeino- ja tulevaisuusrahaston ulkoiset tuotot ja kulut.

Kaupungin tilikauden tulos muodostui 10 milj. euroa ylijäämäiseksi, mikä oli 11 milj. euroa edellisen tilikauden tulosta parempi. Tilikauden ylijäämä oli tuloksenkäsittelyerien jälkeen 4,0 milj. euroa ylijäämäinen, kun ylijäämä vuonna 2016 oli 1,3 milj. euroa. Merkittävimmät yksittäiset tulosta parantaneet tekijät olivat asemanseudun toteuttamiseen liittyvät maankäyttökorvaukset, talousarviota suurempi myyntivoittoarvio, käyttötalouden toteutuminen ennakoitua paremmin erityisesti yleishallinnon, konsernipalvelujen ja työllisyyden osalta sekä verotuloarvion ylittyminen.

Sosiaali- ja terveystalouden palvelut, pelastustoimen ja ympäristöterveydenhuollon palvelut siirtyivät Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän järjestämisvastuulle 1.1.2017 lukien. Samanaikaisesti taloushallinnon ja palkanlaskennan palvelut ja ateria- ja puhtauspalvelut siirtyivät perustettuihin tukipalveluyhtiöihin (Siun Talous Oy ja Polkka – Pohjois-Karjalan tukipalvelut Oy). Muutosten johdosta vuodet 2016 ja 2017 eivät ole vertailukelpoisia eri tiliryhmien toteutumien osalta. Palvelujen ostojen osuus toimintamenoista kasvoi, muiden tiliryhmien toteutumat pienenevät edellisvuoteen nähden. Palvelujen ostojen osuus toimintamenoista oli vuoden 2017 tilinpäätöksessä 66 %, kun se edellisvuonna oli 44 %. Vastaavasti henkilöstömäärän pienentymisen johdosta henkilöstömenojen osuus laski 22 %:iin vuoden 2016 40 %:sta. Siun soten ja tukipalveluyhtiöiden perustamiseen liittyvä muutos selittää myös toimintatuottojen osuutta toimintakuluista kuvaavaa tunnuslukua. Asiakasmaksujen ja muiden siirtyneiden toimintojen toimintatuottojen vähenemisen myötä toimintatuottojen osuus toimintakuluista laski 17,6 %:iin edellisvuoden 32,4 %:sta.

Valmistus omaan käyttöön on tuloslaskelmassa kuluja oikaiseva erä, joka esitetään toimintatuottojen jälkeen ennen toimintakuluja. Tällä erällä aktivoidaan taseeseen kuluissa olevat investointimenot. Valmistus omaan käyttöön laski erityisesti Joensuun Vesi –liikelaitoksen aktivoitavien menojen pienentymisen johdosta ja oli 5,5 milj. euroa, kun se edellisvuonna oli 6,3 milj. euroa.

Tilinpäätöksen toimintakate oli 363,9 milj. euroa. Toimintakatteen muutos edellisvuoteen nähden oli lähes 14 milj. euroa, -3,7 %. Toimintakate kuvaa nettokäyttömenojen määrää, jotka jäävät rahoitettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakatteen laskua edellisvuoteen nähden selittää erityisesti kilpailukyky-sopimuksen mukaiset toimenpiteet (työnantajamaksujen alentuminen, lomarahojen määräaikainen leikkaus sekä työajan pidentyminen), perustoimeentulotuen maksatuksen siirtyminen Kelaan sekä vuodelle 2017 kohdistuneet merkittävät maankäyttökorvaukset.

Verotulokertymä oli vuoden 2016 tasolla. Kunnallisverokertymä laski kilpailukyky-sopimuksen vaikutusten sekä kaupungin koko maata heikomman verotulokehityksen johdosta 4,2 milj. euroa, -1,9 %. Yhteisöverokertymä kasvoi 4,2 milj. euroa, 24,7 %. Tästä runsaan puolet selittää koko maan yhteisöverokertymää kasvattanut yksittäisen yrityskaupan täydennysvero. Kiinteistövero kertyi lievästi, noin 48 000 euroa, 0,2 % edellisvuotta enemmän. Verovuodelta 2017 maksetun kiinteistöveron kasvu oli runsas 0,2 milj. euroa. Valtionosuuksia kertyi 139,0 milj. euroa, 1,7 milj. euroa (-1,2 %) edellisvuotta vähemmän. Muutosta selittää erityisesti kilpailukyky-sopimuksen sekä perustoimeentulotuen maksatuksen siirtymisen vaikutukset.

Rahoitustuottojen ja -kulujen toteutuma oli 3,95 milj. euroa, noin 0,5 milj. euroa edellisvuotta parempi. Muutosta selittää erityisesti tulevaisuus- ja elinkeinorahaston vuotta 2016 parempi tilikauden tulos. Korkokulut laskivat lainakannan noususta huolimatta vaihtuvakorkoisten lainojen suuren osuuden johdosta.

Kaupungin vuosikate oli 41,4 milj. euroa, kun se vuotta aiemmin oli 28,7 milj. euroa. Vuosikate on kaupungin rahoitustulos, jolla pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuvat kulut, eli pysyvien vastaavien poistot katetaan. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyttä.

Vuosikateprosentiksi muodostui 122 %, kun se edellisvuonna oli 97 %. Vuosikatteen riittävyyden mittarina pidetään kuntasektorilla 100 %:n tasoa, jos poistotaso vastaa vuosittaisia investointeja. Kaupungin korkean investointitason vuoksi poistonalaiset investoinnit toteutuivat poistotasoa suurempina.

Suunnitelman mukaisia poistoja kertyi 29,0 milj. euroa, kun edellisvuonna niiden määrä oli 28,8 milj. euroa. Suunnitelman mukaisten poistojen kasvu jäi viime vuosien korkeasta investointitasosta huolimatta pieneksi, koska vastaavasti poistojen määrää pienensi sosiaali- ja terveystalouden palvelujen ja niiden koneiden, laitteiden ja kaluston siirtyminen Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymälle.

Käytöstä poistettujen, tilikaudella purettujen rakennusten tasearvojen alaskirjauksia tehtiin 1,3 milj. eurolla.

Siun sotien perustamisen myötä Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä (PKSSK) purettiin ja kaikki sen omaisuuserät, oikeudet ja vastuut siirrettiin Siun sotelle, Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymälle. PKSSK:n kuntayhtymäosuus arvo kaupungin taseessa oli 12,86 milj. euroa, jonka kaupunki PKSSK:n purku- ja siirtosopimuksen mukaisesti sai ja palautti edelleen Siun sote -kuntayhtymälle. Purkamisen yhteydessä kaupungin saama ja edelleen kuntayhtymälle palautettava osuus kuntayhtymän muista oman pääoman eristä oli 3,29 milj. euroa. Tämä ns. purkuvoitto realisoitui tuloslaskelmaan satunnaisesti tuotoksi ja yhtä suureksi arvonalentumiseksi.

Lisäksi Siun sotien perustamiseen liittyen siirtyneiden toimintojen koneet ja kalusteet siirtyivät Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymälle. Sote-palvelujen ja ympäristöterveydenhuollon kalusto siirtyi vastikkeetta, mutta maakunnalliseen yhteistyöhön perustuneen pelastuslaitoksen koneet ja kalusto siirtyivät tasearvosta, josta oli vähennetty tulosvaikutteisesti kerätty poistoero. Poistoeroa vastaava osuus näkyy tuloslaskelmassa satunnaisena kuluna sekä vastaavan suuruinen tilikauden yli-/alijäämää parantavana poistoerän vähennyksenä.

Tilikauden tulokseksi muodostui poistoeron muutoksen ja vapaaehtoisten varausten muutosten jälkeen 4,0 milj. euroa. Peruskaupungin tilikauden alijäämä oli 2,5 milj. euroa, Joensuun Vesi-liikelaitoksen ylijäämä 2,6 milj. euroa ja rahastojen ylijäämä 3,9 milj. euroa. Tilikauden ylijäämä lisää taseen mukaista omaa pääomaa.

Tuloslaskelman tunnuslukujen laskentakaavat

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$$=100 \cdot \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$$

Tunnusluku osoittaa sen, kuinka suuri osuus toimintamenoista voidaan kattaa kunnan laskuttamilla toimintatuotoilla. Tunnusluku vähennettynä sadasta kertoo, mikä osuus toimintamenoista on rahoitettava verotuloilla, valtionosuuksilla ja muilla tuotoilla.

Vuosikate prosenttia poistoista

$$=100 \cdot \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$$

Kun tunnusluvun arvo on 100 % tai suurempi oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä.

Vuosikate euroa / asukas

$$= \text{Vuosikate} / \text{Asukasluku}$$

Tunnusluvulla vuosikate euroa / asukas arvioidaan tulorahoituksen riittävyyttä. Sinällään luvulla ei ole kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa.

3.2 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma

	2017	2016
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	41 439	28 669
Satunnaiset erät	2 450	0
Tulorahoituksen korjauserät	-7 228	-5 329
	<u>36 661</u>	<u>23 339</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot (-)	-64 949	-54 098
Rahoitusosuudet investointimenoihin (+)	1 091	849
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot (+)	26 922	6 154
	<u>-36 936</u>	<u>-47 096</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-275	-23 756
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-902	-4 947
Antolainasaamisten vähennys	2 100	1 727
	<u>1 198</u>	<u>-3 220</u>
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	42 000	40 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-24 588	-21 583
Lyhytaikaisten lainojen muutos, lis(+),väh(-)	27 721	13 706
	<u>45 133</u>	<u>32 122</u>
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-139	-271
Vaihto-omaisuuden muutos	87	12
Saamisten muutos	1 332	-1 314
Korottomien velkojen muutos	-44 856	-1 869
	<u>-43 576</u>	<u>-3 442</u>
Rahoituksen rahavirta	2 755	25 460
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	86 099	83 619
Rahavarat 1.1.	83 619	81 915
	<u>2 480</u>	<u>1 704</u>

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-61 720,4	-85 449,3
Investointien tulorahoitus (%)	64,9	53,8
Lainanhoitokate	1,7	1,3
Kassan riittävyys (pv)	50,4	47,6
Asukasmäärä	76 096	75 881

Rahoituslaskelman analysointi

Rahoituslaskelmassa esitetään kaupungin tilikaudenaikaiset rahan lähteet ja niiden käyttö. Rahoituslaskelma kuvaa kirjattujen liiketapahtumien vaikutusta kaupungin rahavaroihin eli sitä, miten kaupungin rahavarat muuttuvat toiminnan johdosta tilikauden aikana. Laskelmassa ovat mukana kaupungin, Joensuun Vesi-liikelaitoksen ja elinkeino- ja tulevaisuusrahaston erät.

Toiminnan rahavirta, tulorahoitus, kuvaa tuloslaskelmassa esitettyjen tuottojen ja kulujen vaikutusta rahavaroihin. Se kertoo siitä, kuinka paljon varsinainen toiminta on tuottanut tilikauden aikana rahavaroja käytettäväksi investointeihin ja rahoituksellisen aseman muutokseen, kuten lainanlyhennyksiin. Tilikauden 2017 toiminnan rahavirta oli -0,275 milj. euroa, mikä oli 23,5 milj. euroa edellisvuotta korkeampi vuosikatteen parantumisen seurauksena. Satunnaiset erät (-2,4 milj. euroa) muodostuvat satunnaisesti tuotoksi kirjattua Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän purkuun liittyvästä ns. purkuvoi- tosta sekä pelastuslaitoksen kaluston siirtymiseen liittyvästä satunnaisesta kulusta. Tulorahoituksen korjauksissa toiminnan rahavirrasta oikaistaan investointien rahavirrassa esitettävät pysyvien vastaavien luovutusvoitot ja -tappiot huomioiden satunnaisiin eriin kirjautuneet erät, yhteensä 7,2 milj. euroa

Investointien rahavirta kuvaa pysyvien vastaavien hyödykkeiden investointeihin käytetyn ja omaisuuden myynnistä saadun rahan vaikutusta rahavaroihin. Investointien toteutuma oli 64,9 milj. euroa. Investointien lisäksi pysyvien vastaavien luovutustuloihin sisältyy Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymän purkuun liittyvä kirjaus 16,1 milj. euroa sekä sosiaali- ja terveystalouden kaluston siirtoon liittyvä kirjaus 1,6 milj. euroa. Rahoitusosuuksia investointeihin saatiin 1,1 milj. euroa. Rahoitusosuudet muodostuvat Rantakylän liikunnan monitoimihallin rakentamiseen sekä Mintunpuiston lähiliikuntapaikan ja Mehtimäen pesäpallokentän tekonurmen uudistamiseen saaduista valtionavustuksista ja Joensuun Vesi -liikelaitoksen yhteisviemärintisopimuskumppaneiden rahoitusosuuksista ja Pohjois-Karjalan ELY-keskukselta saaduista vesihuoltoavustuksista. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloja kertyi 26,9 milj. euroa, josta em. kuntayhtymän purun ja kaluston siirron osuus oli lähes 18 milj. euroa.

Rahoituksen rahavirta kuvaa niitä rahavirtoja, jotka on tarvittu varsinaisen toiminnan ja investointien rahoittamiseksi sekä rahoitusaseman muuttamiseksi tilikauden aikana. Rahoituksen rahavirta toteutui päättyneellä tilikaudella 2,8 milj. euroa positiivisena johtuen lainamäärän kasvusta.

Antolainojen lisäys sisältää Joensuun Kodit Oy:lle vuoden 2017 aikana myönnettyt III-sijalainat (0,26 milj. euroa) sekä Saimaa Capital Oy:n sijoitetun vapaan oman pääoman muuttamisen vastaavan suuruiseksi lainaksi (0,61 milj. euroa) ja Tilakeskuksen ja Joensuun Vesi -liikelaitoksen siirto- ja palautuskelpoisia liittymismaksuja (0,03 milj. euroa). Antolainoja lyhennettiin 2,1 milj. euroa, josta valtaosa kohdistui kaupungin tytäryhtiöille (Joensuun Kodit Oy, Opiskelija-asunnot Oy Joensuun Elli, Joensuun Tiedepuisto Oy ja KeskkOy Uimaharjun Lähipalvelukeskus) annettujen lainojen lyhennyksiin.

Vuonna 2017 nostettiin uutta pitkäaikaista lainarahoitusta 42 milj. euroa ja vanhoja lainoja lyhennettiin 24,6 milj. euroa. Lyhytaikaisten lainojen määrä kasvoi 27,2 milj. eurolla, mitä selittää erityisesti vuodenvaihteessa käytössä ollut kuntatodistuslaina (40 milj. euroa, ed. vuonna 15 milj. euroa). Lisäksi lyhytaikaista lainarahoitusta kasvatti vuodenvaihteessa käytössä ollut konsernitilin limiitti. Kokonaisuutena kaupungin lainakanta kasvoi tilikauden aikana 45,1 milj. eurolla.

Muihin maksuvalmiuden muutoksiin sisältyy toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset, vaihto-omaisuuden muutos, saamisten muutos ja korottomien velkojen muutos. Henkilöstön siirtoa koskevien sopimusten mukaisesti kaupunki maksoi Siun sotelle, Siun Talous Oy:lle sekä Polkka - Pohjois-Karjalan tukipalvelut Oy:lle siirtyneen henkilöstön lomapalkkavelan, minkä vaikutus korottomien velkojen muutokseen oli noin - 16 milj. euroa. Lisäksi Siun soten myötä kaupungin rahavirta on muodostunut aiempaa etupainotteisemmaksi, mikä näkyy korottomien velkojen muutoksena edellisvuoteen nähden. Perussopimuksen mukaan kaupunki on maksanut Siun sotelle vuoden 2017 maksusuodet talousarviovuoden aikana, mikä on

vaikuttanut tilinpäätöksessä tehtyjen jaksotusten määrään. Saamisten muutoksessa näkyy mm. asemanseutuun liittyvä maankäyttökorvaus VR-Yhtymältä.

Kaupungin vuoden 2017 rahavarojen muutos toteutui 2,5 milj. euroa positiivisena. Kaupungin rahavarojen tilanne sisältää peruskaupungin, Joensuun Vesi-liikelaitoksen sekä rahastot ja oli vuoden lopussa 86,1 milj. euroa. Peruskaupungin rahavarojen muutos oli negatiivinen (-1,9 milj. euroa), mutta rahastojen rahavarat kasvoivat 4,4 milj. euroa. Tunnusluku kassan riittävyys 50,4 päivää sisältää yhteenlaskettuna kaupungin, Joensuun Vesi-liikelaitoksen sekä rahastojen rahavarat.

Rahoituslaskelman tunnuslukujen laskentakaavat

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa

Rahoituslaskelman välitulos Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus (%)

=100* Vuosikate / Investointien omahankintameno

Investointien tulorahoitusprosentti kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta kertoo, mikä osuus investoinneista on rahoitettu lainarahalla, pysyvien vastaavien myynneillä tai kassavarojen määrää alentamalla. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Lainanhoitokate

=(Vuosikate +Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus on riittävä lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kassan riittävyys päivää

= 365 pv * Rahavarat 31.12 / Kassasta maksut tilikaudella

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku kertoo, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla tai muilla kassavaroihin luettavilla erillä. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

3.3 Rahoitusasema ja sen muutokset

Tase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	31.12.2017 1 000 €	31.12.2016 1 000 €	VASTATTAVAA	31.12.2017 1 000 €	31.12.2016 1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	510 675	501 556	OMA PÄÄOMA	320 027	315 750
Aineettomat hyödykkeet	3 298	1 867	Peruspääoma	223 037	223 037
Aineettomat oikeudet	0	5	Arvonkorotusrahasa	4 733	4 733
Muut pitkävaikutteiset menot	3 298	1 862	Muut omat rahastot	60 662	60 395
Aineelliset hyödykkeet	408 417	398 893	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	27 585	26 243
Maa- ja vesialueet	67 620	67 428	Tilikauden yli-/alijäämä	4 010	1 342
Rakennukset	155 867	157 130	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	38 248	32 483
Kiinteät rakenteet ja laitteet	135 491	134 030	Poistoero	26 311	29 046
Koneet ja kalusto	5 474	10 686	Vapaaehtoiset varaukset	11 937	3 437
Muut aineelliset hyödykkeet	5 725	5 726	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	7 288	7 773
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	38 240	23 894	Valtion toimeksiannot	5 561	6 058
Sijoitukset	98 960	100 795	Lahjoitusrahastojen pääomat	1 727	1 715
Osakkeet ja osuudet	68 129	68 767	VIERAS PÄÄOMA	259 705	259 427
Muut lainasaamiset	30 257	31 481	Pitkäaikainen	145 339	129 246
Muut saamiset	574	548	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	144 418	128 235
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	6 670	7 015	Lainat julkisyhteisöiltä	94	188
Valtion toimeksiannot	5 571	5 963	Liittymismaksut ja muut velat	822	822
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 098	1 052	Siirtovelat	5	0
VAIHTUVAT VASTAAVAT	107 923	106 862	Lyhytaikainen	114 366	130 182
Vaihto-omaisuus	0	87	Joukkovelkakirjalainat	40 000	15 000
Aineet ja tarvikkeet	0	87	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	28 729	24 494
Saamiset	21 825	23 156	Lainat julkisyhteisöiltä	94	94
Pitkäaikaiset saamiset			Lainat muilta luotonantajilta	15 544	15 734
Myyntisaamiset	182	260	Saadut ennakot	519	282
Muut saamiset	3 400	0	Ostovelat	13 612	30 848
Lyhytaikaiset saamiset	18 243	22 896	Liittymismaksut ja muut velat	1 623	5 407
Myyntisaamiset	10 330	13 098	Siirtovelat	14 245	38 322
Lainasaamiset	769	325	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	625 268	615 433
Muut saamiset	1 892	2 150	TASEEN TUNNUSLUVUT		
Siirtosaamiset	5 252	7 324	Omavaraisuusaste (%)	57,3	56,6
Rahoitusarvopaperit	84 883	80 584	Suhteellinen velkaantuneisuus (%)	54,1	44,4
Osakkeet ja osuudet	244	244	Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista (%)	72,9	61,2
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	13 033	9 082	Kertynyt ylijäämä(alijäämä)	31 595,5	27 585,2
Joukkovelkakirjalainasaamiset	31 197	32 944	Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	415,2	363,5
Muut arvopaperit	40 408	38 313	Lainakanta (milj.euroa)	228,9	183,7
Rahat ja pankkisaamiset	1 216	3 035	Lainat euroa / asukas	3 007,8	2 421,5
VASTAAVAA YHTEENSÄ	625 268	615 433	Lainasaamiset 31.12. (1 000 euroa)	30 257,2	31 480,7
			Asukasluku 31.12.	76 096	75 881

Taseen analysointi

Tase kuvaa kaupungin omaisuus- ja pääomaeriä tilikauden päättymishetkellä ryhmiteltynä luonteensa mukaisesti omaisuus- ja pääomaeriin. Tase sisältää myös Joensuun Vesi –liikelaitoksen ja elinkeino- ja tulevaisuusrahaston omaisuus- ja pääomaerät.

Kaupungin taseen loppusumma oli vuoden 2017 lopussa 625,3 milj. euroa, mikä oli 9,8 milj. euroa enemmän kuin edellisen vuoden vaihteessa. Taseen vastaavissa kasvua tapahtui investointien vuoksi pysyvien vastaavien aineellisissa hyödykkeissä 9,5 milj. euroa sekä rahastojen myönteisen kehityksen johdosta rahoitusarvopapereissa 4,3 milj. euroa. Kaupungin saamiset pienenivät 1,3 milj. euroa. Vastattavien pääomien muutokset johtuivat pääosin oman pääoman ja vapaaehtoisten varausten kasvusta tilikauden ylijäämäisen tuloksen ja siitä tehtävien varausten johdosta. Pitkäaikaisen vieraan pääoman määrä kasvoi, sen sijaan lyhytaikaisen vieraan pääoman osuus laski erityisesti Siun soten perustamiseen liittyvien vaikutusten johdosta.

Aineettomien hyödykkeiden muiden pitkävaikutteisten menojen kasvu selittyy Siun soten perustamisen yhteydessä tehdyillä sosiaali- ja terveystalvelujen koneiden ja kaluston siirtymisellä korvauksetta Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymälle. Kalusto on siirretty kaupungin taseessa muihin pitkävaikutteisiin menoihin ja poistetaan poistosuunnitelman mukaisesti kolmena vuotena. Lisäksi muiden pitkävaikutteisten menojen tasearvoa on nostanut vuoden aikana tehdyt vuokrahuoneistojen perusparannukset.

Taseen vastaavaa puolen merkittävin omaisuuserä on pysyvien vastaavien aineelliset hyödykkeet, jotka muodostavat noin 65 % taseen loppusummasta. Tase-erä kasvoi 9,5 milj. euroa poistoja suurempien investointien vuoksi. Tase-eristä kasvoi erityisesti ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat (+ 14,3 milj. euroa), joka sisältää erityisesti talonrakennuksen ja yhdyskuntatekniikan sekä Joensuun Vesi –liikelaitoksen tilinpäätöshetkellä kesken olleet investointikohteet. Koneiden ja kaluston tasearvo pieneni 5,2 milj. euroa erityisesti sosiaali- ja terveystalvelujen sekä pelastustoimen kaluston siirtymisen johdosta.

Pysyvien vastaavien sijoitusten tasearvo pieneni 1,8 milj. eurolla. Osakkeiden ja osuuksien tasearvo pieneni runsaat 0,6 milj. euroa, mitä selittää erityisesti Saimaa Capital Oy:n sijoitetun vapaan oman pääoman muuttaminen vastaavansuuruiseksi lainaksi. Sijoitusten muiden lainasaamisten osuus pieneni 1,2 milj. eurolla Joensuun Tiedepuisto Oy:n pääomalainan lyhennysten ja tytäryhteisöille annettujen muiden lainojen lyhennysten johdosta. Muita lainasaamiaisia sen sijaan kasvatti em. Saimaa Capital Oy:n järjestely.

Toimeksiantojen varat olivat 6,7 milj. euroa ja ne muodostuvat kaupungin hoitamista toimeksianto- ja välitystehtävistä (aravalainat). Lisäksi toimeksiantojen varat sisältävät erityiskatteiset rahastot (Turtiaisen rahasto ja kaupungin lahjoitusrahasto).

Vaihtuvissa vastaavissa saamiset pienenivät 1,3 milj. eurolla. Lyhytaikaiset lainasaamiset pienenivät 4,7 milj. eurolla tilinpäätökseen kirjattujen myynti- ja siirtosaamisten vähenemisen myötä, mikä oli seurausta erityisesti Siun soten perustamisesta. Pitkäaikaiset saamiset kasvoivat 3,3 milj. euroa. Kasvua selittää asemanseutuun liittyvä maankäyttökorvaus VR-Yhtymältä (3,4 milj. euroa), joka on kirjattu pitkäaikaisiin saamisiin.

Rahoitusarvopapereiden tase-arvo kasvoi 4,3 milj. eurolla ja selittyy tulevaisuus- ja elinkeinorahaston myönteisellä kehityksellä. Tilinpäätöshetkellä rahat ja pankkisaamiset kaupungin taseessa olivat 1,2 milj. euroa.

Taseen vastattavien merkittävin erä on omapääoma, joka oli 320,0 milj. euroa ja 51 % taseen loppusummasta. Oma pääoma kasvoi vuoden aikana 4,3 milj. euroa tilikauden ylijäämän ja tehtyjen rahastosiirtojen (tulevaisuusrahasto, muistomerkkirahasto ja kulttuurirahasto) johdosta. Kaupungin omavaraisuusaste oli 57,3 %, mikä jää kuntatalouden hyvästä 70 %:n tavoitetasosta. Taseen kertynyt ylijäämä oli 31,6 milj. euroa.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset kasvoivat 5,8 milj. eurolla poistoeron vähennyksen ja uusien investointivarausten seurauksena.

Toimeksiantojen pääomat osoittavat velat (vastuut), joista kaupunki vastaa toimeksiantajille kaupungin hoidossa olevista toimeksianto- ja välitystehtävistä. Lisäksi toimeksiantojen pääomat sisältävät lahjoitusrahastojen (Turtiaisen rahasto, kaupungin lahjoitusrahasto, Helvi Lehtosen stipendirahasto, peruspalvelujen tukirahasto, Vartiaisen rahasto) pääomat.

Vieraan pääoman määrä säilyi lähes edellisvuoden tasolla. Pitkäaikaisen vieraan pääoman osuus kuitenkin kasvoi 16,1 milj. eurolla. Lyhytaikaisen vieraan pääoman määrä väheni edellisvuoteen nähden 15,8 milj. eurolla osto-, siirto- ja muiden velkojen pientymisen johdosta, mikä on seurausta Siun soten perustamisesta (erityisesti lomapalkkavelan pientyminen ja tilinpäätöksessä jaksotettavien erien muutos).

Vuoden 2017 tilinpäätöshetkellä taseen pitkäaikaiset lainat olivat 144,5 milj. euroa. Lainakantaan luetaan lisäksi lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan siirretyt vuonna 2018 erääntyvät pitkäaikaisten lainojen lyhennykset ja konsernintilin limiitin käyttö (28,8 milj. euroa) sekä vuodenvaihteessa käytössä oleva kuntatodistusrahoitus (40 milj. euroa) sekä konsernityörahoitus (15,5 milj. euroa). Lainakannaksi muodostui 228,9 milj. euroa, 3 008 euroa/asukas. Suhteellinen velkaisuusaste oli 54,1 %, mikä tarkoittaa sitä, että koko vuoden käyttötuloista (toimintatuotot, verotulot ja valtionosuudet) tarvittaisiin 54,1 % kaupungin vieraan pääoman maksamiseksi. Edellisvuonna suhteellinen velkaantuneisuus oli 44,4 %. Kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös kaupungin vuokra- ja leasingvastuut, vieraan pääoman takaisinmaksuun tarvitaan 72,9 % koko vuoden käyttötuloista, kun edellisvuonna luku oli 61,2 %.

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste- %

=100* (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma – Saadut ennakot)

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntataloudessa keskimääräistä 70 % omavaraisuutta. 50 % tai alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100* (Vieras pääoma - Saadut ennakot)/käyttötulot

Tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista

= 100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot + Vuokravastuut) /Käyttötulot

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun, silloin kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut. Tunnusluvussa huomioidaan tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla sekä liitetiedoissa esitetyt vuokravastuut ja leasingvastuut. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Tunnusluku ottaa paremmin huomioon erilaisilla malleilla, kuten rahoitusleasingsopimuksilla rahoitetut hankkeet, jotka eivät näy velkana kunnan taseessa.

Kertynyt yli- /alijäämä euroa

= (Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä))

Luku osoittaa kuinka paljon kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyt alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt yli-/alijäämä euroa/asukas,

= ((Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)) / Asukasmäärä

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän.

Lainakanta ja lainakanta euroa/asukas

= Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan koko vieraspääoma vähennettynä saaduilla enakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Lainkanta euroa/asukas saadaan jakamalla lainakanta asukasmäärällä.

Lainasaamiset

= sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

3.4 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat, ja joissa liikelaitokset ja muut taseyksiköt on yhdistelty rivi riviltä.

TULOT	M€	%	MENOT	M€	%
Toiminta			Toiminta		
Toimintatuotot	77,57	13,39 %	Toimintakulut	447,04	83,81 %
Verotulot	262,38	45,28 %	- valmistus omaan käyttöön	-5,54	-1,04 %
Valtionosuudet	139,03	23,99 %	Korkokulut	1,22	0,23 %
Korkotuotot	0,47	0,08 %	Muut rahoituskulut	0,25	0,05 %
Muut rahoitustuotot	4,96	0,86 %	Satunnaiset kulut	0,83	0,16 %
Satunnaiset tuotot	3,28	0,57 %	Tulorahoituksen korjauserät	0,00	0,00 %
Tulorahoituksen korjauserät			+/- pakollisten varausten muutos	0,00	
- Pysyv.vastaavien hyödykk. myyntiv.	-8,08	-1,39 %	- Pysyvien vastaavien myyntitappiot	-0,85	-0,16 %
Investoinnit			Investoinnit	0,00	0,00 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1,09	0,19 %	Investointimenot	64,95	12,18 %
Pysyv.vastaavien hyödykk.luov. tulot	26,92	4,65 %		0,00	0,00 %
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta	0,00	0,00 %
Antolainasaamisten vähennykset	2,10	0,36 %	Antolainasaamisten lisäykset	0,90	0,17 %
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	42,00	7,25 %	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	24,59	4,61 %
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	27,72	4,78 %	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0,00	0,00 %
Oman pääoman lisäykset	0,00	0,00 %	Oman pääoman vähennykset	0,00	0,00 %
Kokonaistulot yhteensä	579,44	100,00 %	Kokonaismenot yhteensä	533,39	100,00 %

4. Kuntakonsernin toiminta ja talous

4.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Joensuu-konserniin kuului vuoden 2017 lopussa 17 tytäryhtiötä ja kaksi tytäryhtiön tytärtä. Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty emoyhteisön (Joensuun kaupunki) lisäksi 17 tytäryhtiötä (omistusosuus >50 %), kaksi tytäryhtiön tytärtä ja kaikki kolme kuntayhtymää, joiden toiminnassa kaupunki on jäsenenä.

Kaupungilla on 14 osakkuusyhtiötä, joissa omistusosuus vaihtelee 20-50% välillä. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty konserniyhteisöjen omistusosuutta vastaava määrä osakkuusyhteisöjen voitosta tai tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta.

	Yhdistelty konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistelty (kpl)	Ei yhdistelty (kpl)
Tytäryhteisöt		
<i>Yhtiöt</i>		0
<i>Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt</i>	8 + 1*	0
<i>Muut yhtiöt</i>	9 + 1**	0
Kuntayhtymät	3	0
Osakkuusyhteisöt	14	0

* tytäryhtiön tytär KOy Jokikadun pysäköinti

** tytäryhtiön tytär Joensuun Satamarakennus Oy

4.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Joensuun kaupungilla katsotaan olevan kirjanpitolain mukaisesti määräysvalta konserniyhteisössä, kun sillä on

1. enemmän kuin puolet yhteisön kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä ja tämä äänten enemmistö perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen; tai
2. oikeus nimittää tai erottaa enemmistö yhteisön hallituksen tai siihen verrattavan toimielimen jäsenistä taikka sellaisen toimielimen jäsenistä, joilla on oikeus, ja oikeus perustuu samoihin seikkoihin kun 1) kohdassa mainittu määräänemmistö; tai
3. kaupunki muuten tosiasiallisesti käyttää määräysvaltaa yhteisöissä.

Kaupunginvaltuusto päättää konserniohjeiden hyväksymisestä, konserniin kuuluvan yhteisön perustamisesta, merkittävistä sääntöjen muutoksista, emon vakuuksien antamisesta sekä osakepääoman korottamisesta, ellei talousarvion sitovuusohjeista muuta johdu.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kaupungin tytäryhteisöjen yhtiökokouksissa ja hallituksessa sekä muiden kaupungin määräysvallassa olevien yhteisöjen vastaavissa toimielimissä. Samalla tytäryhteisö sitoutuu konserniohjeen noudattamiseen kokonaisuudessaan.

Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto on vastannut 1.1.2016 lukien konserniohjauksesta, yhteisöjen talouden ja toiminnan seurannasta, yhteensovittamisesta ja valvonnan järjestämisestä.

Kaupunginhallitus päättää kuntalain, hallintosäännön ja talousarvion puitteissa osakkeiden hankinnasta, myynnistä ja vaihtamisesta. Kaupunginhallitus päättää yhteisöjen pääomarakenteen muuttamisesta sekä antaa luvan tytäryhteisön käyttömaisuuden luovuttamiseen silloin, kun kyseessä on tytäryhteisön kannalta merkittävä luovutus.

Konsernijohto, konsernijohdon tehtävät sekä toimivalta on määritelty kaupungin hallintosäännössä.

Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaoston ohjauksessa ovat seuraavat tytäryhteisöt:

- Karelia Ammattikorkeakoulu Oy
- Itä-Suomen Liikuntaopisto Oy
- Joensuun Kodit Oy
- Opiskelija-asunnot Oy Joensuun Elli
- Joensuun Pysäköinti Oy
- Puhas Oy

Lisäksi omistajaohjausjaosto antaa ohjeet kaupungin edustajille seuraavissa yhtiöissä, joissa kaupunki on omistajana:

- Pohjois-Karjalan Energiholding Oy
- Pohjois-Karjalan Sähkö Oy
- Pohjois-Karjalan Tietotekniikkakeskus Oy
- Siun Talous Oy
- Polkka-Pohjois-Karjalan Tukipalvelut Oy

Elinvoimajohtokunnan ohjauksessa ovat seuraavat tytäryhteisöt:

- Josek Oy
- Joensuun Tiedepuisto Oy
- Joensuun Yrityskiinteistöt Oy

Muut yhteisöt ovat hallintopalvelujen ohjauksessa.

Kaupunginjohtajalla, kansliapäälliköllä ja elinvoimajohtajalla tai määräämällään konsernipalvelujen viranhaltijalla on ollut oikeus osallistua tytäryhteisön hallituksen kokouksiin. Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaoston ja hallintopalvelujen ohjauksessa olevien tytäryhteisöjen hallitusten kokouskutsut ja muu kokousaineisto on lähetettävä kansliapäällikölle samaan aikaan kuin tytäryhteisön hallituksen jäsenille. Vastaavasti elinvoimajohtokunnan ohjauksessa olevien tytäryhteisöjen hallitusten kokouskutsut ja muu kokousaineisto on lähetettävä elinvoimajohtajalle samaan aikaan kuin tytäryhteisön hallituksen jäsenille. Kansliapäälliköllä ja elinvoimajohtajalla on oikeus pyytää tytäryhteisön toimitusjohtajalta selonteko kokouksen asialistalla olevasta asiasta ennen kokousta.

Yhteisö ei voi ryhtyä osakkaaksi tai jäseneksi toiseen yhteisöön ilman kaupunginhallituksen suostumusta. Hallintopalvelujen ohjauksessa olevan yhteisön osalta suostumuksen on antanut kansliapäällikkö.

Konsernipalvelujen yksiköiden johtajat voivat toimialallaan antaa yleisohjeita konserniohjeiden toteuttamiseksi.

Kaupunginvaltuuston 24.4.2017 hyväksymillä konserniohjeilla luodaan puitteet omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeen tarkoituksena on yhdenmukaistaa ohjauksen menettelytapoja ja tehostaa kaupunkikonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kaupunkikonsernia ja kaupungin muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kaupunkikonsernin kokonaisuus huomioon ottaen. Tavoitteena on kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnan läpinäkyvyyden lisääminen, kaupungin yhteisöistä saaman tiedon laadun parantaminen ja tiedonkulun tehostaminen.

Konserniyhtiöiden talouslukuja

Luvuista ei ole eliminoitu yhtiöiden ja kaupungin keskinäisiä eriä.

Yhtiö (1 000 euroa)	Liikevaihto 2017	Voitto/ tappio 2017	Taseen loppusumma 2017	Lainakanta 31.12.2017	Takaukset 31.12.2017
Tytäryhteisöt					
Joensuun Kodit Oy	30 005,1	229,7	179 843,2	148 496,4	61 908,6
KOy Jokikadun Pysäköinti	16,9	-54,0	718,2	-	-
Opiskelija-asunnot Oy Joensuun Elli	12 191,1	-10,1	83 744,1	62 089,6	50 524,7
KOy Sairaalakatu 19	152,3	0,0	441,4	49,4	-
Joensuun Yrityskiinteistöt Oy	4 139,6	125,7	23 593,9	15 316,4	9 289,1
Joensuun Satamarakennus Oy	58,1	2,4	469,2	29,2	-
KOy Heinävaaran Liikekulma	15,1	-1,6	466,2	-	-
Joensuun Pysäköinti Oy	1 452,3	184,7	9 397,3	-	-
Saimaan Satamat Oy	476,5	38,1	595,7	61,8	-
Puhas Oy	9 704,1	409,7	14 612,7	-	-
Joensuun Tiedepuisto Oy	9 218,4	613,2	40 887,2	22 272,5	14 590,9
Itä-Suomen Liikuntaopisto Oy	1 808,3	22,2	1 008,5	84,0	84,0
Senioripiha Oy	0,0	-10,1	150,1	-	-
Josek Oy	3 167,4	2,4	1 661,1	-	-
Asunto Oy Enon Tuuliharju	61,0	0,9	1 321,7	-	-
Kesk. Kiinteistö Oy Uimaharjun lähipalvelukeskus	104,2	10,4	690,7	139,4	-
Kiinteistö Oy Enon Jäähalli	19,2	-4,0	82,1	21,0	-
Kiinteistö Oy Uimaharjunhaka	143,0	0,0	775,1	666,3	666,3
Karelia Ammattikorkeakoulu Oy	26 844,0	-498,8	10 771,0	-	-
YHTEENSÄ	99 576,6	1 060,8	371 229,3	249 226,0	137 063,6

Konserniyhtiöiden yhteenlaskettu liikevaihto oli 99,6 milj. euroa (96,8 milj. euroa v. 2016). Yhtiöiden yhteenlaskettu tulos oli kokonaisuudessaan 1,1 milj. euroa (1,2 milj. euroa v.2016).

Konserniyhtiöiden lainakanta oli 249 milj. euroa. Tästä valtaosa kohdistuu vuokratyöyhtiöihin. Kaupungin takaukset tytärrille olivat 137 milj. euroa. Kasvua edellisvuoteen nähden oli 31 milj. euroa.

Tytäryritysten yhteenlaskettu taseen loppusumma kasvoi edellisvuoteen nähden vajaat 19 milj. euroa ol-
len 371,2 milj. euroa vuoden 2017 lopussa.

4.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Kaupunginvaltuuston 20.6.2016 hyväksymän hallintosäännön mukainen Joensuun kaupungin uusi organisaatiorakenne, johon kuuluvat elinvoiman, hyvinvoinnin ja kaupunkiympäristön toimialat, otettiin käyttöön 1.1.2017. Uuden organisaatiorakenteen tavoitteena on luoda edellytyksiä kaupungin elinvoiman ja kilpailukykyyn vahvistamiselle sekä tiivistää konsernin yhteistyötä.

Vuoden 2017 aikana kaupunginvaltuusto hyväksyi uuden vuoteen 2021 ulottuvan koko konsernia koskevan konsernistrategian, uudet konserniohjeet ja omistajapoliittisen ohjelman vuosille 2018-2021. Omistajapoliittisen ohjelman lähtökohtana ovat kaupungin kehittämistavoitteet ja niiden tarkoituksena on tukea konsernistrategian toteutusta.

Konsernistrategian täytäntöönpanoa ohjaamaan hyväksyttiin loppuvuodesta erilliset hyvinvoinnin, kaupunkiympäristön ja elinvoiman toimeenpano-ohjelmat. Lisäksi vuoden 2017 aikana uudistettiin tytäryhtiöiden raportointikäytännöt sekä hyväksyttiin tavoite- ja tulossopimukset vuosille 2018-2019 tytäryhtiöiden kanssa.

Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalveluiden kuntayhtymä purettiin ja kuntayhtymän toiminta ja siihen liittyvät varat, velat, vastuut ja oikeudet siirtyivät Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymälle 1.1.2017 lukien. Kuntien omistajaohjauksen kautta on pyritty vaikuttamaan siihen, että uuden kuntayhtymän toiminta käynnistyy kuntien kannalta taloudellisesti kestävästi. Tämä on ollut myös valmistautumista maakuntauudistukseen.

Siun Talous Oy on tuottanut Joensuun kaupungin, Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän sekä Kiteen kaupungin taloushallinnon ja palkanlaskennan palvelut 1.1.2017 alkaen. Siun Talous Oy on lisäksi järjestänyt palveluita myös kaupungin tytäryhtiöille, kun yhtiöön siirtyi liikkeenluovutuksella 1.1.2017 lukien myös aiemmin Pohjois-Karjalan Tietotekniikkakeskus Oy:n tuottamat talous- ja palkanlaskennan palvelut. Polkka – Pohjois-Karjalan tukipalvelut Oy on tuottanut Joensuun kaupungin ja osan Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän tarvitsemista siivous- ja ravintohuollon palveluista 1.1.2017 lukien.

Vuoden 2017 aikana on ollut käynnissä kaupunginvaltuuston 25.1.2016 tekemän päätöksen täytäntöönpano liittyen opiskelija-asuntojen ja harjoittelukoulun rakentamiseen. Opiskelija-asuntoja koskevien hankkeiden täytäntöönpanosta vastaa Opiskelija-asunnot Oy Joensuun Elli.

Asemanseudun ja Penttilänrannan alueen kehittäminen on yksi kaupungin kärkihankkeista ja siinä on mukana useita kaupunkikonsernin toimijoita ja konserniyhtiöitä.

Kaupungin edunvalvontaan liittyviä asioita edistetään tiiviissä yhteistyössä kaupunkikonsernin ja Pohjois-Karjalan maakuntaliiton kanssa.

4.4 Arvio tulevasta kehityksestä

Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto vastaa konserniohjauksesta, yhteisöjen talouden ja toiminnan seurannasta, yhteensovittamisesta ja valvonnan järjestämisestä. Elinvoimajohtokunnan tehtävänä on mm. vastata kilpailukyvyyn, elinvoimaa tukevien kumppanuuksien ja elinvoiman kehittämisestä.

Vuoden 2018 aikana valmistaudutaan tulevaan maakuntauudistukseen. Sote- ja maakuntauudistuksen valmistelu ja toteutus etenee eduskuntakäsittelyn ja lakien voimaantulosäännösten mukaisesti. Maakuntavaalit järjestetään tämän suunnitelman mukaisesti 28.10.2018. Uudistuksella on merkittäviä vaikutuksia kaupungin toimintaan ja talouteen 1.1.2020 lukien, jolloin järjestämisvastuu siirtyy ja uusi lainsäädäntö on voimassa sekä valinnanvapausmalli sote-palveluissa laajenee erillisen vaiheistuksen mukaisesti.

Joensuun seudun kehittämissyhtiö JOSEK Oy on merkittävä toimija kaupungin elinvoiman vahvistamisessa. Mikäli yhtiön omistus pohja pienenee, yhtenä vaihtoehtona Joensuun kaupunki selvittää alkuvuodesta 2018 mahdollisuutta konsernin elinvoimayhtiöiden fuusiointiin. Ratkaisut asiassa tehdään erilliseen selvitykseen perustuen.

Asemanseudun ja Penttilänrannan alueen jatkokehittämistä toteutetaan vuoden 2018 aikana ja opiskelija-asuntohankkeet valmistuvat vuoden 2018 -2019 aikana. Asemanseudun kehittämisen vauhdittamiseen tarvitaan valtion rahoitusosuutta.

4.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä vuonna 2017

Kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten konsernivalvonta on järjestetty. Selonteon laatimisvelvollisuus perustuu kuntalakiin ja Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeeseen kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta.

Sisäisen tarkastuksen yksikkö valmisteli selonteon konsernivalvonnan järjestämisestä sisäisen tarkastuksen toimikunnan käsiteltäväksi ja edelleen kaupungin tilinpäätöksen toimintakertomuksessa kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi.

Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kuntakonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja, että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan. Toimintaa ohjaa muun muassa Joensuun kaupungin konserniohjeet.

Kaupunginvaltuusto saa tytäryhteisöjä koskevat tiedot käyttöönsä mm. talousarvion ja tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä. Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisölle toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kaupunkistrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta.

Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto ja elinvoimajohtokunta ovat hyväksyneet osaltaan merkittävimpien yhtiöiden kanssa tavoite- ja tulossopimukset, joiden toteutumista seurataan puolivuositain ja tarkempi raportointi toteutetaan osavuosikatsausten yhteydessä.

Hallintosäännön mukaan omistajaohjausjaoston tehtävänä on seurata tytäryhteisöjen ja konserniin kuuluvien säätöiden toimintaa ja käsitellä niiden seurantaraportit.

Merkittävimmät tytäryhteisöt ovat raportoineet riskienhallinnasta ja toimenpiteistä vuodelta 2017 kaupunginhallitukselle 20.11.2017 riskienhallintasuunnitelman ja Joensuun kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden mukaisesti.

Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto, elinvoimajohtokunta ja hallintopalvelut päättävät hallitusedokkaiden nimeämisestä ohjauksessaan olevien tytäryhteisöjen hallituksiin. Lisäksi edellä mainitut määräävät kaupungin edustajat yhteisöjen yhtiö- ja vuosikokouksiin ja antavat heille toimintaohjeet.

Talousarviossa 2017 konserniyritysten toiminnallisissa tavoitteissa mainitaan kehittämisalueista muun muassa yhtiöiden tavoite- ja tulossopimusten uudistamisesta.

Selonteko perustuu Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaisiin lausuma-alueisiin, joihin kaupunginhallituksen omistajaohjausjaoston ja elinvoimajohtokunnan ohjauksessa olevat tytäryhteisöt Joensuun Yrityskiinteistöt Oy, Itä-Suomen Liikuntaopisto Oy, Opiskelija-asunnot Oy Joensuun Elli, Joensuun Kodit Oy, Puhas Oy, Joensuun Seudun Kehittämisyhtiö JOSEK Oy, Karelia Ammattikorkeakoulu Oy, Joensuun Tiedepuisto Oy ja Joensuun Pysäköinti Oy ovat ottaneet kantaa:

1. Toimivalta ja vastuunjako konserniohjauksessa

Yhtiöiden mukaan ohjeiden anto, tiedonkulku, konserniohjeet ovat olleet riittävät ja yhtiöissä on toimittu konserniohjeiden mukaisesti.

Karelia Ammattikorkeakoulu Oy toteaa, että tiedonkulussa on aika ajoin ollut viiveitä.

Joensuun Yrityskiinteistöt Oy tuo esille, että säännöllisesti kokoontuva elinvoimajohtokunta on tehostanut entisestään tiedonvaihtoa yhtiön, Joensuun kaupungin ja kaupungin muiden yhtiöiden välillä.

2. Konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi

Yhtiöiden mukaan tavoiteasettelu on ollut tarkoituksenmukaista ja riittävää sekä myös konsernijohdon ohjaus tavoiteasettelussa ollut riittävää.

Joensuun Kodit Oy ja Joensuun Yrityskiinteistöt Oy korostavat, että ovat tehneet tavoite- ja tulossopimussuunnitelmille 2018 - 2019.

3. Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta-, analysointi- ja raportointi

3.1. Yhtiöiden mukaan toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta-, analysointi- ja raportointijärjestelmät ovat olleet toimivia ja riittäviä.

Karelia Ammattikorkeakoulu Oy toteaa, että yhtiön toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta-, analysointi- ja raportointijärjestelmät ovat olleet toimivia ja riittäviä, ne perustuu sopimukseen opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa.

Joensuun Pysäköinti Oy toteaa, että yhtiön tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta-, analysointi- ja raportointijärjestelmät ovat olleet toimivia ja riittäviä pääsääntöisesti ja uusia raportointijärjestelmiä mietitään.

Joensuun Kodit Oy mainitsee, että yhtiö raportoi toiminnastaan ja tuloksestaan neljännesvuosittain konsernin ohjeistuksen mukaisesti. Raportointimalli uusittiin vuonna 2017. Yhtiön kiinteistöjen korjaustoimintaa ohjataan ja toteutetaan laaditun PTS:n pohjalta. Samalla päivitetään kiinteistöjen luokitusta, kehitettäviin, säilytettäviin ja poistettaviin kohteisiin.

Joensuun Yrityskiinteistöt Oy selventää, että yhtiön taloudellisen toiminnan seuranta ja raportointi on ollut hyvällä tasolla. Vuoden 2017 alusta lähtien yhtiön taloushallinnon palvelut on ostettu Siun Talous Oy:ltä.

3.2 Yhtiöiden mukaan konsernijohdolle raportoidaan investointisuunnitelmasta.

Joensuun Seudun Kehittämisyhtiö JOSEK Oy kertoo, että se ei tee investointeja.

Joensuun Yrityskiinteistöt Oy selventää, että konsernille raportoidut investointisuunnitelmat ovat arvioita ja investointien määrää saattaa vaihdella huomattavasti riippuen toimitilojen kysynnästä. Suunnitteilla olevat investoinnit informoidaan Joensuun kaupungin johdolle mm. elinvoimajohtokunnassa.

3.3 Yhtiöiden mukaan pitkän aikavälin suunnittelu on nähty riittäväksi.

Joensuun Yrityskiinteistöt Oy toteaa, että pitkän aikavälin suunnittelua on tehty yhtiön strategiassa, joka on päivitetty 24.3.2015. Suunnittelu on riittävää, mutta suunnitelmiin voi tulla merkittäviäkin muutoksia, mikäli jollekin asiakasyritykselle tulee uusia, suuria toimitilarpeita.

4. Keskitettyjen konsernitoimintojen ja -palvelujen käyttö

Yhtiöt ilmoittivat käyttävänsä keskitettyjä konsernitoimintoja ja -palveluja muun muassa Pohjois-Karjalan hankintatoimen, Siun Talous Oy:n, Pohjois-Karjalan Tietotekniikkakeskus Oy:n, konsernitilin, takauksien,

tilintarkastuksen, kaupunginlakimiehen, kaavoituksen, kadunrakennuksen, tonttipalvelujen, rakennuslupa-viranomaisen ja tilakeskuksen osalta.

5. Riskienhallinnan järjestäminen ja toimivuus tytäryhteisöissä

5.1 Yhtiöiden mukaan riskienkartoitus yhtiöissä on katsottu olevan ajan tasalla ja se on tehty riittävän kattavasti.

Joensuun Kodit Oy kertoo, että yhtiön riskienhallintasuunnitelma/periaatteet on hyväksytty hallituksessa kesällä 2013. Riskienhallintaa on käsitelty sisäisen tarkastuksen raportin perusteella hallituksen kokouksessa 10.8.2016.

5.2 Yhtiöiden mukaan taloudellisten riskien seuranta ja arviointi on nähty kattavaksi.

Joensuun Kodit Oy tuo esille, että talouden toteutumista seurataan kuukausittain hallituksen kokouksissa.

Lisäksi yhtiö toteaa, että sisäistä tarkastusta (erityisesti hankinnat ja laskut) tehdään jatkuvasti. Tarkastuslautakunnan 9.5.2017 laatima raportti (arviointikertomus) käsiteltiin hallituksessa 21.9.2017. Yhtiön sisäinen tarkastusraportti käsiteltiin hallituksessa 9.8.2017. Talouden riskienhallinnan asiantuntemusta hankitaan lisää mm. tilintarkastajilta, konsernin taloushallinnosta ja rahoittajilta.

5.3 Yhtiöiden mukaan riskienhallinta- ja seuranta on vastuutettu selkeästi ja riskienhallintaan on nähty olevan riittävä asiantuntemus

Joensuun Kodit Oy selventää, että riskienhallintaa ja seurantaa varten on nimetty vastuutahot. Lisäksi yhtiö toteaa, että kiinteistöjen riskienhallinnassa hyödynnetään yhteistyökumppaneiden osaamista ja asiantuntijoita. Kiinteistöjen PTS-suunnitelma tukevat hyvin kiinteistöjen riskien hallintaa.

Joensuun Yrityskiinteistöt Oy kertoo, että strategian mukaisesti yhtiö rakentaa kohtuullisen hintaisia toimintiloja yrityksille siten, että yhtiö ei ota suuria taloudellisia riskejä. Riskinä voidaan pitää mahdollista pitkäaikaista ja syvää talouslammasta, joka vaikuttaisi vuokralaisyritysten talouteen ja vuokranmaksukykyyn sekä laskeisi kiinteistöjen arvoa.

Yhtiön lainojen korkoriski on varauduttu tasapainottamalla yhtiön lainasalkku muuttuvakorkoisiin ja kiinteäkorkoisiin lainoihin. Tällä hetkellä painopiste on kiinteäkorkoisissa lainoissa. Kiinteäkorkoisia lainoja on 82 % ja vaihtuvakorkoisia lainoja on 18 % yhtiön lainakannasta. Korkojen noustessa on 82 % yhtiön lainojen koroista vakioitu kiinteiksi kuluiksi. Kiinteä korko on sovittu lainakohtaisesti useimmiten kymmeneksi vuodeksi eteenpäin. Tällä hetkellä on poikkeuksellisen matala korkotaso, jolloin yhtiö hyötyy muuttuvakorkoisten lainojen matalista koroista.

Lisäksi yhtiön riskienhallinnan muutoksista ja toimenpiteistä on lähetetty kaupungille raportti 12.9.2017, raportointia suoritetaan vuosittain.

5.4 Yhtiöiden mukaan toteutuneiden riskien ennakkoinnissa on onnistuttu ajallisesti ja rahamääräisesti

Karelia Ammattikorkeakoulu Oy selventää, että toteutuneiden riskien ennakkoinnissa on pääsääntöisesti onnistuttu ajallisesti ja rahamääräisesti.

Joensuun Kodit Oy tuo esille, että riskien ennakkoinnissa on toistaiseksi onnistuttu. Lainasalkun korkoriskejä pienennettiin kesäkuussa 2017 konvertoimalla vanhoja lainoja edulliseen 10 vuoden viitekorkoon sidottuun lainaan yhteensä 13,5 M€.

Joensuun Yrityskiinteistöt Oy kertoo, että riskien ajallisessa ja rahamääräisessä ennakoinnissa on onnistuttu. Riskejä ei ole toteutunut ennakoitua enemmän.

6.Yhtiöiden mukaan toimintaa ja valvontaa on tarkoitus kehittää edellä esitetyillä kohdealueilla 1-5 voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella seuraavasti:

Opiskelija-asunnot Oy Joensuun Elli kertoo, että tähänkin asti on pikkuhiljaa menty eteenpäin ja asiat on paremmalla mallilla, jatketaan samalla kehityspolulla.

Puhas Oy toteaa, että tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta-, analysointi- ja raportointityökaluja voisi kehittää vielä edelleen siten, että seuranta, analysointi ja raportointi veisivät henkilökunnalta mahdollisimman vähän aikaa.

Karelia Ammattikorkeakoulu Oy näkee, että nykyinen taso riittävä.

Joensuun Seudun Kehittämisyhtiö JOSEK Oy tuo esille, että yhtiössä on käytössä ISO 9001 standardin mukainen sertifioitu laatu- ja johtamisjärjestelmä, joka pitää sisällään riskien hallinnan, johdon katselmukset ja jatkuvan parantamisen periaatteet. Jatkuvan parantamisen periaate kehittää toimintaa ja korjaa puutteita.

Joensuun Pysäköinti Oy mainitsee, että konsernin järjestämää koulutusta lisäämällä.

Joensuu Kodit Oy tuo esille, että konsernissa tutkitaan rahoitussopimusten hallintaohjelmien kehittämistä. Yhtiö on kiinnostunut aiheesta, joka on ajankohtainen asia myös riskienhallinnan näkökulmasta.

Joensuu Yrityskiinteistöt Oy kertoo, että asiakkaiden tarpeiden muuttuessa on yhtiön modernisoitava ja tehostettava toimintojaan jatkuvasti. Mitään erityistä kehittämisaluetta tai tiettyä ongelmaa yhtiö ei näe olevan. Yhtiö sanoo kehittävänsä tasaisesti yhtiön eri alueita. Teollisuusrakentamisen keskeinen hanke lähivuosina on GreenPark, älykäs Yrityspuisto Penttilässä.

4.6. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

4.6.1 Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2017	2016
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	356 517	308 191
Toimintakulut	-737 618	-705 537
Osuus osakkuusyritysten voitosta / tappiosta	-83	-59
Toimintakate	-381 184	-397 405
Verotulot	262 380	262 306
Valtionosuudet	186 922	193 982
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Korkotuotot	562	594
Muut rahoitustuotot	5 555	5 082
Korkokulut	-4 886	-5 600
Muut rahoituskulut	-309	-442
Vuosikate	69 041	58 518
Poistot ja arvonalentumiset:		
Suunnitelman mukaiset poistot	-55 573	-52 311
Arvonalentumiset	-1 761	-1 688
Satunnaiset erät	-2 729	0
Tilikauden tulos	8 978	4 519
Tilinpäätössiirrot	-681	60
Tilikauden verot	-435	-396
Laskennalliset verot	-867	-738
Vähemmistöosuudet	-240	3
Tilikauden ylijäämä	6 755	3 448

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot / Toimintakulut (%)	48,3	43,7
Vuosikate / Poistot, (%)	120,4	108,4
Vuosikate, euroa / asukas	907,3	771,2
Asukasmäärä	76 096	75 881

4.6.2 Konsernirahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2017	2016
Toiminnan rahavirta	1 000 €	1 000 €
Vuosikate	69 456	58 518
Satunnaiset erät	2 450	0
Tilikauden verot	-435	-396
Tulorahoituksen korjauserät	-5 231	-4 535
Toiminnan rahavirta yhteensä	66 240	53 586
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-177 666	-84 405
Rahoitusosuudet investointeihin	5 028	1 801
Pysyvien vastaavien luovutustulot	93 271	8 424
Investointien rahavirta yhteensä	-79 366	-74 181
Toiminnan ja investointien rahavirta	-13 126	-20 594
Rahoituksen rahavirta		
Antolainojen muutokset		
Antolainsaamisten lisäykset	-651	-2 551
Antolainasaamisten vähennykset	93	84
	-558	-2 468
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	131 284	59 533
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-92 166	-42 342
Lyhytaikaisten lainojen muutos	24 841	15 905
	63 959	33 095
Oman pääoman muutokset	420	681
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-237	-533
Vaihto-omaisuuden muutos	-80	-151
Saamisten muutos	-2 809	-3 764
Korottomien velkojen muutos	-13 288	-1 465
	-16 414	-5 913
Rahoituksen rahavirta	47 407	25 396
Rahavarojen muutos	34 281	4 801
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	160 313	126 032
Rahavarat 1.1.	126 032	121 231
	34 281	4 801
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta t€	-73 425,6	-80 087,1
Investointien tulorahoitus (%)	40,0	70,8
Pääomamenojen tulorahoitus (%)	26,0	45,9
Lainanhoitokate	0,8	1,4
Kassan riittävyys (pv)	57,7	54,7

4.6.3 Konsernitase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	31.12.2017 1 000 €	31.12.2016 1 000 €	VASTATTAVAA	31.12.2017 1 000 €	31.12.2016 1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	788 095	762 099	OMA PÄÄOMA	379 909	370 342
Aineettomat hyödykkeet	9 036	7 608	Peruspääoma	223 037	223 037
Aineettomat oikeudet	2 988	2 946	Säätiöiden ja yhd. Peruspääoma	22	0
Muut pitkävaikutteiset menot	6 048	4 662	Arvonkorotusrahassto	6 968	6 982
Ennakkomaksut	0	0	Muut omat rahastot	76 198	76 482
Aineelliset hyödykkeet	757 533	733 917	Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	66 930	60 394
Maa- ja vesialueet	86 685	85 050	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	6 755	3 448
Rakennukset	450 572	449 958	VÄHEMMISTÖOSUUDET	8 020	7 925
Kiinteät rakenteet ja laitteet	138 916	137 696	PAKOLLISET VARAUKSET	8 816	6 514
Koneet ja kalusto	18 366	22 528	Eläkevaraukset	84	106
Muut aineelliset hyödykkeet	6 144	6 106	Muut pakolliset varaukset	8 732	6 408
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	56 850	32 580	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	10 013	10 112
Sijoitukset	21 526	20 574	VIERAS PÄÄOMA	590 442	539 003
Osakkuusyhteisöosuudet	11 184	10 357	Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	399 681	365 127
Muut osakkeet ja osuudet	3 608	4 041	Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	874	1 265
Muut lainasaamiset	5 985	5 452	Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	86 354	56 875
Muut saamiset	750	724	Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	103 532	115 736
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	4 599	4 460	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	997 199	933 895
VAIHTUVAT VASTAAVAT	204 505	167 336	KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT		
Vaihto-omaisuus	1 700	1 620	Omavaraisuusaste, %	39,0	40,6
Saamiset			Suhteellinen velkaantuneisuus, %	73,0	70,2
Pitkäaikaiset saamiset	3 677	270	Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %	85,4	85,4
Lyhytaikaiset saamiset	38 816	39 414	Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	73 684,2	63 841,4
Rahoitusarvopaperit	96 525	92 979	Kertynyt ylijäämä (alijäämä), € / asukas	968,3	841,3
Rahat ja pankkisaamiset	63 788	33 053	Konsernin lainat, € / asukas	6 387,1	5 561,4
VASTAAVAA YHTEENSÄ	997 199	933 895	Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	486 035,0	422 001,4
			Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	5 984,6	5 452,1
			Kunnan asukasmäärä	76 096	75 881

5. Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

5.1. Tilikauden tuloksen käsittely

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle tilikauden 2017 tuloksen käsittelyä siten, että

- investointivaroja muodostetaan seuraavasti:

– Joensuun asemanseudun yhdyskuntatekniikan rakentaminen	4 900 000,00
– Kerolan alkaloitilaitoksen laajennus ja saneeraus, Joensuun Vesi	450 000,00
– Pajakadun päiväkodin (Karsikko) uudisrakennus	3 150 000,00

- poistoeron vähennystä tehdään suunnitelman ja pelastuslaitoksen siirtyneeseen kalustoon kohdistuvan poistoeron muutoksen mukaisesti 2 735 368,70 euroa

- Kiihtelysvaaran kulttuurirahaston tilikauden käyttö 3 500,00 euroa kirjataan rahaston vähennykseksi

- Muistomerkkirahastoon lisätään 90 000 euroa kauppatorille toteutettavan vesiteoksen rakentamiseen,

- taseyksikkönä käsitellyn tulevaisuusrahaston tilikauden ylijäämästä siirretään rakennuskustannusindeksiin muutosta vastaava summa 180 423,40 euroa rahastopääomaan

- tilikauden ylijäämä 4 010 282,54 euroa siirretään taseen yli-/alijäämätilille. Tulevaisuusrahaston tilikauden ylijäämän osuus 2 962 666,41 euroa siirretään rahaston ylijäämätilille ja elinkeinorahaston tilikauden ylijäämän osuus 966 509,71 euroa siirretään rahaston ylijäämätilille.

5.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena, jos talousarvion laatimisvuoden taseeseen ei arvioida kertyvän ylijäämää. Jos taseeseen alijäämää ei saada katetuksi suunnittelukautena, taloussuunnitelman yhteydessä on päätettävä yksilöidyistä toimenpiteistä (toimenpideohjelma), joilla kattamaton alijäämä katetaan valtuuston erikseen päättämänä kattamiskautena (alijäämän kattamisvelvollisuus).

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, on toimintakertomuksessa tehtävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Joensuun kaupungilla ei ole taseessa kattamatonta alijäämää. Aiemmilta vuosilta kertynyttä ylijäämää oli vuoden 2017 alussa 27,6 milj. euroa. Tilikauden 2017 ylijäämä oli 4,0 milj. euroa ja siten ylijäämää jää 31,6 milj. euroa alkaneelle vuodelle.

6. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

6. Talousarvion toteutuminen

6.1 Strategisten tavoitteiden toteutuminen

Toimintaympäristön muutosten johdosta vuoden 2017 talousarvion yhteydessä toteutettiin kaupungin strategian "kevytpäivitys". Päivityksen keskeisenä tavoitteena oli todeta sellaiset merkittävät toimintaympäristön muutokset, jotka vaikuttivat kaupunkikonsernin toimintaan ja palvelutuotantoon sekä linjata vuoden 2017 osalta keskeiset strategiset tavoitteet. Varsinainen strategian päivitys toteutettiin uuden valtuuston aloitettua toimintansa.

Arvio strategisten tavoitteiden toteutumisesta

Konsernin yleiset tavoitteet

Kaupunkikonsernin yleiset tavoitteet vuodelle 2017 liittyivät erityisesti muutostilanteen johtamiseen, organisaation ja toimintatapojen uudistamiseen sekä talouden hallintaan.

Uuden Joensuun mallin toimeenpano alkoi heti vuoden alusta, edunvalvonta- ja valmistelutyö Siun soten toiminnan ja maakuntauudistuksen osalta vaati paljon huomiota niin päättäjä- kuin viranhaltijatasollakin. Henkilöstöä kuultiin mm. strategian ja henkilöstöohjelman valmistelun yhteydessä varsin laajasti. Strategiaa valmisteltiin myös kaikissa esimieskoulutuksissa.

Konserniohje ja konsernin sisäiset raportointi- ja johtoryhmäkäytännöt uudistettiin. Konsernin yhteisen viestinnän ja markkinoinnin toimeenpano aloitettiin, ja talouden hallinta onnistui kohtuullisesti. Ilmastotavoitteet huomioitiin mm. strategian mukaisen ilmasto-ohjelman valmistelussa.

Kokonaisuudessaan konsernille vuodelle 2017 asetettujen tavoitteiden voidaan katsoa toteutuneen tai vähintään edenneen oikeaan suuntaan.

Elinvoiman toimiala

Elinvoiman toimialan tavoitteista epäonnistuttiin elinvoimajohtajan Joensuuhun juurruttamisen suhteen. Kasvustrategian ja -sopimuksen toimeenpano eteni kuitenkin hyvin, ja konsernin yhteinen Invest In -työ aloitettiin. Myös matkailun toimialalla järjestelyt etenivät. Elinvoimayhtiöihin liittyvät toiminnan uudistukset jatkuvat vuonna 2018.

Hyvinvoinnin toimiala

Hyvinvoinnin toimialalla rajapintojen sujuvuudessa Siun soten suuntaan on ollut uudessa tilanteessa tehtävää, työ jatkuu edelleen. Terveiden ja hyvinvoinnin edistämisen uudenlaista toimintatapaa edistettiin mm. strategiaprosessin asiakaskyselyjen ja hyvinvoinnin toimeenpano-ohjelman laadinnassa. Kasvusopimuksen toimeenpanoon liittyvä toimialan yhteistyö tiivistyi ja loppuvuodesta avattiin haettavaksi tähän keskeisesti liittyvä kehittämisjohtajan tehtävä. Siirtyminen hoitoaikaperusteiseen toiminnanohjaukseen ja uuteen sähköiseen järjestelmään toteutettiin.

Kokonaisuudessaan hyvinvoinnin toimialalle vuodelle 2017 asetettujen tavoitteiden voidaan katsoa toteutuneen tai vähintään edenneen oikeaan suuntaan.

Kaupunkiympäristön toimiala

Kaupunkiympäristön toimialan vuoden 2017 strategisissa tavoitteissa on edetty hyvin. Symmetrisen kaupungin alueen rakentaminen jatkui vilkkaana ja vuoden lopussa lainvoiman sai erittäin merkittävä Asemanseudun asemakaava.

Innovaatioalustatoimenpiteitä toteutettiin mm. Suomen korkeimman 14-kerroksisen puutalon suunnittelussa, innovatiivisessa Penttilänrannan tonttikilpailutuksessa sekä avaamalla Joensuu City Challenge -innovaatiokilpailu.

Tulliportinkadun kaavoitus on pääosin saanut lainvoiman. Yliopistokadun puoleisen yliopistokampuksen kaavoitus on alkanut. Raatekankaan eritasoliittymän ja Kauppatorin investoinnit etenevät.

Uuden konsernistrategian laatiminen

Uuden konsernistrategian laadinnan taustatyöt alkoivat heti vuoden 2017 alussa mm. tilastollisilla analyyseillä. Kaikkiaan strategiaa pohjustettiin hankkimalla runsaasti taustatietoa sekä osallistamalla kaupunkilaisia ja sidosryhmiä. Yli 5 000 ihmistä ja 98 järjestöä on vastannut tutkimuksiin ja kyselyihin. Kyselyitä tehtiin mm. uusille kaupunginvaltuutetuille, henkilöstölle, päivähoidon asiakkaille, koululaisille ja opiskelijoille kaupungin oppilaitoksissa sekä järjestöille. Lisäksi kuntalaiskyselyssä selvitettiin otanta-tutkimuksella mielipiteitä mm. kaupungin palveluista.

Konsernin johtoryhmä aloitti valmistelutyön Kolilla helmikuussa 2017, samalla syntyi yli 100 000 katsojaa löytänyt Enon disco -tanssiesitys vastauksena Helsingin kaupungin kunnille tekemään Suomi 100 – tanssihaasteeseen. Työtä on jatkettu mm. kaupungin johtoryhmissä, esimieskoulutuksissa ja konserniyritysten kanssa pidetyissä palaverissa. Uuden kaupunginvaltuuston kaksipäiväinen strategiaseminaari järjestettiin toukokuun alussa ja iltakoulu juhannusviikolla. Strategian valmistelu oli esillä myös uuden valtuuston koulutuksissa.

Kaupunginhallitus työsti asiaa syksyn kokousten yhteydessä ja koko valtuuston talous- ja strategiaseminaari pidettiin 4.-5.9.2017. Strategialuonnos oli nähtävillä ja kommentoitavana elo-syyskuun vaihteessa kahden viikon ajan. Tärkeimpiä sidosryhmiä kuultiin vieraillemalla johtoryhmissä tai vastaavissa sekä sähköisesti. Strategia oli keskustelussa myös Joensuun yrittäjien ja kaupunginhallituksen tapaamisessa elokuussa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi Joensuun uuden vuoteen 2021 ulottuvan konsernistrategian "Rohkeasti uudistuva" 25.09.2017 § 111.

Joensuu teki ensimmäistä kertaa konsernistrategian, joka koskee myös kaupungin yhtiöitä (mm. Opiskelija-asunnot Joensuun Elli Oy, Joensuun Kodit Oy, Joensuun Tiedepuisto Oy, Josek Oy, Joensuun Yrityskiinteistöt Oy, ISLO Oy, Puhas Oy, Saimaan Satamat Oy ja Joensuun Pysäköinti Oy). Strategian toimeenpanoa varten laadittiin ja hyväksyttiin toimialojen eli hyvinvoinnin, kaupunkiympäristön ja elinvoiman toimeenpano-ohjelmat vuoden 2017 lopussa. Myös konserniyhtiöiden tavoite- ja tulossopimukset uusittiin samassa aikataulussa strategian mukaisiksi. Lisäksi talousarvion 2018 toiminnalliset tavoitteet pyrittiin sitomaan strategiaan.

Hyväksytyn konsernistrategian pohjana on vastuullinen taloudenpito. Keskeisissä teemoissa 1) elinvoimassa ja työllisyydessä, 2) hyvinvoinnissa ja sivistyksessä sekä 3) kaupunkiympäristössä asetettiin omat tavoitteensa. Näiden lisäksi valittiin kolme strategista teemaa, jotka liittyvät vetovoimaiseen, kestävästi kehittyvään kaupunkiin ja yhdessä tekemiseen. Tärkeimmät koko konsernia koskevat tavoitteet ovat työllisyyden ja yrityselämän edellytysten parantaminen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Kuntalaiset ja päättäjät haluavat Joensuuta johdettavan ja kehitettävän vastuullisesti. Samalla Joensuu haluaa myös yllättää.

6.2 Peruskaupungin toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

KAUPUNGINVALTUUSTO

Tilivelvollinen: kaupunginlakimies Mikko Kärkkäinen

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Tulosalue sisältää kaupunginvaltuuston toiminnan ja vaalit.

Kunnallisvaalit järjestettiin 9.4.2017. Uuden kaupunginvaltuuston toimikausi alkoi kesäkuussa 2017.

Vuonna 2018 järjestetään presidentinvaalit ja vuonna 2019 eduskuntavaalit ja europarlamenttivaalit. Maakuntauudistusta koskevan hallituksen esitysluonnoksen mukaan ensimmäiset maakuntavaalit toimitettaisiin vuoden 2018 lokakuussa.

Vaalien kustannukset jaetaan siten, että kaikissa vaaleissa valtio huolehtii keskitetysti materiaali- ja tietojärjestelmien kustannuksista ja kunta muista kustannuksista. Valtiollisissa vaaleissa oikeusministeriö kuitenkin suorittaa kunnille niiden äänioikeutettujen lukumäärään perustuvan korvauksen, jolla katetaan vaalien järjestämisestä kunnille aiheutuvia menoja.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	0	0	0	465	465
Toimintakulut	-453 000	-3 000	-456 000	-508 955	-52 955
Toimintakate	-453 000	-3 000	-456 000	-508 491	-52 491

SITOVUUSTASON YLITYKSEN SELITYS:

Kaupunginvaltuuston toimintaan varatut määrärahat ylittyivät noin 28 000 euroa. Talousarviossa varattu määräraha valtuustokauden vaihtumiseen, strategiavalmistelun kustannuksiin sekä uusien luottamushenkilöiden perehdyttämiseen osoittautui liian pieneksi.

Vaalien järjestämisen määrärahat ylittyivät noin 24 000 euroa, mikä selittyy vuodelle 2017 kohdittuneista presidentinvaalien järjestämisestä aiheutuneista henkilöstökuluista.

TARKASTUSLAUTAKUNTA

110 Talouden ja hallinnon tarkastus

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi (1.6.2017 alkaen);
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2017	Toteutuma
<p>Tarkastussuunnitelman mukaan valtuustokaudella arvioidaan kaikkien kaupunkikonsernin yhteisöjen toimintaa niiden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisessa.</p> <p>Vuoden 2017 painopistealueita ovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lautakunta tekee arviointikäyntejä. • Joensuun kaupungin ja Siun Sote -kuntayhtymän rajapinnat. • Yhteistyö Siun Sote -kuntayhtymän tarkastuslautakunnan ja tarkastustoimen kanssa. • Sidonnaisuusilmoituksista aiheutuvat toimenpiteet (Kuntalaki 84 § 1.6.2017 alkaen). • Uuden mallisen kaupunkiorganisaation toiminnallisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arviointi. • Ulkopuolisella rahoituksella toteutettavien hankkeiden tarkoituksenmukaisuuden arviointi.	<p>Nykyinen tarkastuslautakunta on aloittanut toimintansa elokuussa 2017.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erillisiä arviointikäyntejä ei ole tehty, eri toimialojen asiantuntijoita on ollut kuultavina kokouksissa. • Pyydetty Siun Sotelta selvitys hankopsykologien ja -kuraattoreiden työstä Tasa-arvohankkeessa. • Samanaikaisesti tehty tilintarkastusyhteisöjen kilpailuttaminen Siun Soten kanssa. • Sidonnaisuusrekisteri luotu ja julkaistu kaupungin verkkosivulla. • Asian johdosta ollut kuultavana kaupungin eri asiantuntijoita. • Strategiajohtaja tulee kuultavaksi maaliskuussa 2018.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-110 000	0	-110 000	-94 546	15 454
Toimintakate	-110 000	0	-110 000	-94 546	15 454

KAUPUNGINHALLITUS

Tilivelvollinen: kaupunginjohtaja Kari Karjalainen

Kaupunginhallituksen tehtävänä on vastata kaupungin kilpailukyvyyn ja elinvoiman kehittämisestä sekä edunvalvonnasta, konsernistrategian ja muiden toimintaa linjaavien, koko konsernia koskevien suunnitelmien valmistelusta, kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen seuraamisen toimeenpanosta, konsernin ohjaus- ja johtamisjärjestelmän kehittämisestä sekä kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämisestä ja maaseudun ja sen elinkeinojen kehittämisestä ja asukas- ja kylätoiminnan kehittämisestä.

120 Yleishallinto

Tilivelvollinen: kansliapäällikkö Jari Horttanainen, talousjohtaja Satu Huikuri ja strategiajohtaja Janna Puumalainen

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Tulosalue sisältää mm. kaupunginhallituksen toiminnasta aiheutuvat menot, sisäisen tarkastuksen menot, tonttien myyntivoitot, valtiolle maksettavat verotuskustannukset, edunvalvonnasta aiheutuvat menot, jäsenmaksut, yhteisöjen avustukset ja kansainvälisen toiminnan menot, käyttövarausmäärärahat eri tarkoituksiin sekä kehittämistoiminnan.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2017	Toteutuma
Laaditaan Joensuun konsernistrategia 2017-2021 ja aloitetaan sen toimeenpano.	Joensuun kaupungin konsernistrategia 2017-2021 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 25.9.2017. Toimeenpano-ohjelmat on hyväksytty ja saatettu valtuustolle tiedoksi.
Koordinoidaan konsernin vahvempaa kansainvälistymistä ja kytketään kansainvälistyminen tärkeisiin kehityshankkeisiin ja kasvusopimukseen.	Yhteistyö aloitettu mm. valmistelemalla yhteisten työkalujen hankintaa. Kansainvälinen Helsingissä 14.12.2017 yhdessä EFI:n kanssa järjestetty Bioeconomy Investment Summit oli konkreettinen ponnistus.
Kaupungin ja kaupunkikonsernin yhteisökuva, viestinnän ja kaupunkimarkkinoinnin innovatiivinen kehittäminen.	Toimintaa jatketaan. Verkkosivu-uudistuksen maakunnallinen tekninen toteutus on valmis. Uusiin sivuihin tehdään Palvelutietovaranto-integraatio. Julkaistiin withjoe.fi-sivusto yhteistyössä Josekin ja Tiedepuiston kanssa. Lisättiin kaupunkilaisten osallistumismahdollisuuksia ottamalla käyttöön mobiilisovellus Puro Joensuu osallistumisen ja osallisuuden edistämiseksi. Valmisteltiin viestinnästä vastaavien henkilöiden sosiaalisen median koulutusta ja ohjeistusta. Osallistuttiin Hanke-Aki:n kaupunkimarkkinointiin. Kilpailutettiin kaupungin lehti-ilmoittelu
Maaseutuohjelman täytäntöönpano ja seuranta.	Maaseutuohjelman toteuttaminen ja seuranta on käynnissä ohjelman mukaisesti. Maaseutuohjelman kehittämisrahan kaksi hakukierrosta on toteutettu v. 2017. Seurantaraportti on käsitelty kaupunginhallituksessa 20.11.2017.

Tavoitteet 2017	Toteutuma
Tapahtumamarkkinoinnin ja tapahtumapalvelujen operatiivisen toiminnan yhteistyömalli toimivaksi.	Karelia Expert Oy:n kanssa yhteistyössä toteutettiin #parasviikko -kampanjoita toukokuussa, heinäkuussa ja elokuussa. Yhteistyösopimuksia, yhteiskampanjoita ja teknisiä tukipalveluita koordinoitiin yhden luukun periaatteella. Tapahtuma-alan kehittämiseksi laadittiin Elinvoimaa tapahtumista-hankesuunnitelma.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	3 000 000	137 000	3 137 000	5 622 707	2 485 707
Toimintakulut	-11 345 300	-12 900	-11 358 200	-11 843 818	-485 618
Toimintakate	-8 345 300	124 100	-8 221 200	-6 221 111	2 000 089

140 Työllistäminen

Tilivelvollinen: henkilöstöjohtaja Sari Lempiäinen

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Kaupungin työllisyyspolitiikan painopisteet ovat

- 1) alle 25 –vuotiaiden, nuorten työllistämässä ja aktivoinnissa.
- 2) työmarkkinatukilaskulle nousun ehkäisemisessä eli tukea työllistymiseensä tarvitsevien henkilöiden aktivoinnissa sekä
- 3) työmarkkinatuen kuntaosuutta saavien henkilöiden ohjaamisessa soveltuviin työllisyyspalveluihin.

Mikäli henkilön työllistymisen esteenä ovat sellaiset työ- ja toimintakykyhaasteet, joiden ratkaiseminen edellyttää ainakin alkuvaiheessa korostuneesti sosiaali- ja terveyspalveluita, kaupunki osaltaan ohjaa työttömät näihin valtaosin lakisääteisiin palveluihin Siun soteen. Tällöin asiakkaan prosessin omistajuus on Siun sotessa, työllisyyspalvelut toimivat tilanteen mukaan tukena.

Henkilöstöpalveluihin kuuluva työllisyysyksikkö koordinoi kaupungin työllisyyspalvelujen kehittämistä ja työllisyydenhoidon yhteistyön edistämistä. Tulosalueen suurin kustannus on työmarkkinatuen kuntaosuus, toteutuma vuonna 2017 oli 10,26 milj. euroa. Koska kaupungin työllisyystoiminnan kohdenukset tarkentuivat ja muuttuivat selkeästi vuonna 2017 edellisiin vuosiin verrattuna, myös työllisyysyksikön organisointia ja tehtävien painotuksia on päivitetty tukemaan uusia kohdennuksia.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2017	Toteutuma
Tehostamme kaupungin työmarkkinatukilaskun uusien asiakkaiden palveluohjausta yhteistyössä TE-toimiston kanssa, näitä yhteisarvioiteja ja palveluihin ohjaamista kohdenamme myös nuoriin työttömiin sekä ennakkoivammin työttömille, jotka eivät ole vielä laskulle nousseet.	Yhteisarvioiteihin on osallistunut 157 henkilöä. Arvioiteja on kohdennettu myös nuoriin sekä kontaktoitu n. 100 yli 200 päivää työttömänä ollutta nuorta henkilökohtaisesti.
Työllistämme tai mahdollistamme työtä noin 400 henkilölle. Erityisesti pyrimme siihen, että saamme liikkeelle vaikuttavaa yhteistyötä rekrytointiyritysten kanssa. Samoin pyrimme Joensuu –lisän saamiseen aktiivisempaan käyttöön yrityksiin ja yhdistyksiin. Työllistäminen voi tarkoittaa myös sijaisuutta kaupungin työpaikoilla, palkkatukityötä tai oppisopimusta. Lisäksi rekrytoimme kausitöihin työllisyydenhoitomme kohderyhmiin kuuluvia ihmisiä.	Työllisyyspalvelujen toimilla on mahdollistettu työtä 438 henkilölle. Työllistäviä toimenpiteitä ovat olleet palkkatuki- ja kausityösuhteet, palkkatukisiirrot, Joensuu-lisä sekä työllistävien hankkeiden tukeminen. Yritysyhteistyötä on tehostettu järjestämällä Yrityskuiskaajat-kampanja. Rekrytointiyritysten kanssa on tehty yhteistyötä kampanjoissa, tapahtumissa sekä yksittäisten asiakkaiden työllistämässä.

Tavoitteet 2017	Toteutuma
Tavoitteemme on mahdollistaa aktivointitoimena kuntouttavaa työtoimintaa keskimäärin 300 työmarkkinatuen kuntaosuutta saavalle henkilölle kuukaudessa. Osin mainittuja kuntouttavan paikkoja tuottavat sosiaalipalvelut lakisääteisenä tehtävänä. Toisaalta samanaikaisesti selvitämme, kuinka voimme edistää yhdistysten ja järjestöjen toimintaedellytyksiä niin, että ne voivat toimia kumppanimme mm. kuntouttavan työtoiminnan, työkokeiluiden sekä muiden työttömille tarjottavien aktivointipalvelujen osalta.	Kuntouttavaan työtoimintaan on osallistunut keskimäärin 336/hlö/kk. Työmarkkinatuella osallistujista on n. 60 %. Kuntouttavaa työtoimintaa on järjestetty yhteistyössä Siun Soten sekä järjestötoimijoiden kanssa. Työtoimintapaikkoja tarjoavia yhdistyksiä on tuettu järjestöavustuksella.
Toimimme mahdollisimman tavoitteellisesti ja aktiivisesti maakunnallisessa työvoima- ja yrityspalvelukokeilussa.	Työvoima- ja yrityspalvelujen alueelliseen kokeiluun on osallistuttu kehittämällä yhteisarvioiteja ja yksilövalmennusta sekä olemalla mukana kokeilun ohjausryhmässä.
Tutkimme aktiivisesti vaihtoehtoja ja pyrimme hakemaan hankerahoitusta sellaiseen toimintaan, joka konkreettisesti edistää toimintaamme työllisyyden hoitamisen painotuksissamme. Hanketoiminta voi tarkoittaa tarkoituksenmukaisten hankkeiden hakemista omaan hallinnointiimme tai osallistumista tavoitteellisesti toisten toimijoiden hankkeisiin.	Hankerahoitus Saumat –mahdollisuuksia nuorille -hankkeelle on saatu ajalle 1.2.2018-31.5.2019. Hankkeessa kehitetään pelillisyyttä hyödyntävä palvelu nuorten osallistumisen sekä koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen edistämiseksi. Lisäksi on osallistuttu useisiin yhteiskunnallista osallisuutta ja työllisyyttä edistäviin hankkeisiin järjestöjen kumppanitoimijoina.
Tarkastelemme yhdessä Nuorisoverstaan kanssa heidän toimintaansa kaupungin keskeisten nuorten työllisyyteen liittyvien tavoitteiden suuntaiseksi.	Nuorten työllistymistä ja kouluttautumista edistävä Ohjaamo-toiminta on kiinnitetty työllisyyspalveluihin loppuvuodesta 2017. Nuorisoverstas on mukana Ohjaamo-toiminnassa sekä etsivän nuorisotyön että pajatoimintojen tuottajana.
Tehostamme työllistymismahdollisuuksia myös julkisten hankintojen sosiaalisten kriteerien avulla.	Hankintatoimen kanssa on aloitettu yhteistyö sosiaalisten kriteerien käyttöön ottamiseksi. Suunnitteilla on toimintamalli, jonka avulla hankintoihin osallistunut yrittäjä voi etsiä kriteerit täyttäviä työttömiä henkilöitä. Tavoitteena on sosiaalisten kriteerien huomioiminen kaikissa hankinnoissa.
Tarjoamme perinteiseen tapaan kesätyötä noin 200 joensuulaiselle koululaiselle ja opiskelijalle. Selvitämme myös, voisimmeko testata kesällä 2017 apurahatyypistä rahoitusta nuorille, jotka ideoivat yksilöinä tai ryhminä yleishyödyllistä kesätyötä.	Kaupunki tarjosi kesätyötä 200 nuorelle v. 2017 ja kesätyöpaikkatukea 58 joensuulaisen nuoren palkkaamiseksi.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	31 100	0	31 100	833 022	801 922
Toimintakulut	-10 987 100	-2 200 000	-13 187 100	-13 113 920	73 180
Toimintakate	-10 956 000	-2 200 000	-13 156 000	-12 280 899	875 101

150 Konsernipalvelut

Tilivelvollinen: kansliapäällikkö Jari Horttanainen, talousjohtaja Satu Huikuri, henkilöstöjohtaja Sari Lempiäinen ja strategiajohtaja Janna Puumalainen

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Konsernipalvelujen tehtävänä on johtaa, ohjata, yhteensovittaa ja valvoa kaupunkikonsernin toimintaa kaupunginjohtajan johdolla. Konsernipalvelut vastaa kaupungin talouden johtamisesta, tarve- ja hankesuunnitelmien yhteensovittamisesta, henkilöstövoimavarojen johtamisesta, hallinnon kehittämisestä sekä johdon tuesta.

Konsernipalvelut muodostuu hallintopalveluista, talouspalveluista sekä henkilöstöpalveluista. Lisäksi konsernipalveluissa on kaupunginjohtajan alaisuudessa strategiajohtaja. Tulosalue sisältää myös henkilöstöpalveluihin kuuluvan varahenkilöstön, joka korvaa sijaistyövoiman käyttöä varhaiskasvatuspalveluissa. Talouspalveluiden tehtävänä on vastata muun ohella tietohallinnon järjestämisestä, yhteensovituksesta ja ohjauksesta.

Taloushallinnon ja palkanlaskennan palvelut on ostettu 1.1.2017 lukien Siun Talous Oy:ltä, joka tuottaa em. palvelut Joensuun kaupungin ohella Siun sotelle ja Kiteen kaupungille sekä kuntien ja kuntayhtymän tytäryhtiöille.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2017	Toteutuma
Siun Soteen liittyvien rajapintojen osalta (asuminen, maahanmuuttajapalvelut) toimintojen täytäntöönpano.	Erityisasumisen vuokrapalvelujen siirto asuntotoimiston hoidettavaksi toteutettu onnistuneesti ja talousarvion mukaisesti. Siun sotelta ostettiin sopimukseen perustuen Joensuun kaupungissa asuvien pakolaisten sosiaalipalveluiden tuottaminen vuonna 2017. Joensuun maahanmuuttajapalveluiden ja Siun soten pakolaisohjaajat työskentelivät samassa toimitallassa, toimintavuoden aikana selvennettiin kotouttamis- ja sosiaalipalveluiden rajapintaa.
Kaupungin ja Siun Talous Oy:n taloushallinnon ja palkanlaskennan palveluprosessien toimivuuden varmistaminen.	Kaupungin taloushallinnon ja palkanlaskennan palvelut siirtyivät Siun Talous Oy:n hoidettavaksi 1.1.2017 lukien. Palvelusopimus, jolla määritetään kaupungin ja yhtiön vastuulle kuuluvat tehtävät, hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 20.3.2017. Työnjakoa ja palveluprosesseja on tarkennettu ensimmäisen toimintavuoden kokemusten perusteella.
Työhyvinvointitoimintojen ja sitä kautta osin työnantajakuvan innovatiivinen kehittäminen.	Kaupunki sai STM:n, Sitran ja Työsuojelurahaston myöntämän valtakunnallisen työelämäpalkinnon sekä yleisöäänestyksen voiton kehittämään innostavimmasta esimerkistä. Em. tunnustukset tulivat määrällisten sekä laadullisten tulosten ja työskentelytapojen ansiosta; niissä yhdistyvät vastuullisuus, aikaansaannokset ja samalla rentous, jotka ovat rakentaneet myös me –henkeä. Kaupungin henkilöstötyö on saanut huomiota mm. valtakunnallisissa julkaisuissa sekä useiden puheenvuoro- sekä benchmarkauspyyntöjen myötä.

Tavoitteet 2017	Toteutuma
Työhyvinvointitoimintojen ja sitä kautta osin työnantajakuvaan innovatiivinen kehittäminen.	Laadullista työhyvinvointi- ja työnantajamielikuvatyötä on viime aikoina tehty mm. Perheystävällinen työpaikka-ohjelmaan osallistumisen kautta, toteuttamalla työntekijöidemme lapsille kesäleirit sekä huomioimalla erilaisia joustoja, mm. etätyöohje ja saldoliukumien laajentaminen, "4-päiväinen työviikko".
Työkyvyttömyyskustannusten säilyttäminen valtakunnallisesti kilpailukykyisellä tasolla.	Taso valtakunnallisesti verrokkiryhmän parhaimmiston on kyetty säilyttämään (Kevan Avaintiedot). Työtä kehitetään kokeilujen kautta, esim. Juuhanke: testattiin uudenlaista, innovatiivista tapaa tukea työntekijöiden työkykyä mahdollistamalla yksilöllinen tuki työkyvyn/terveydentilan kohentamiseksi, esim. personal trainer, ravinto-ohjaus ym. Pilottihankkeeseen saatiin Kevan tukea. Tarkoitus vakiinnuttaa pysyväksi käytännöksi; Leikkausohje; Esiemiesten luvalla sairastaminen nostettu 9pvään; Rokotusbussi.
Rekrytointiprosessin uudistaminen.	Rekrytointiprosessin uudistaminen aloitettiin vuoden 2017 aikana. Uusia rekrytointikanavia otettiin käyttöön ja somekanavien käyttöä tehostettiin. Laura -järjestelmän hakulomakkeita uudistettiin ja uusia haastattelumenetelmiä otettiin käyttöön, kuten esim. 2-osainen haastattelu ja videohaastattelu. Esimieskoulutuksissa käytiin rekrytointiuudistusta läpi ja harjoiteltiin mm. hakuilmoitusten tekoa vastaamaan sisällöltään enemmän kaupungille tavoiteltavaa ilmettä ja mielikuvaa.
Henkilöstöohjelman päivittäminen ja sisällön kohdentaminen erityisesti uuden organisaation tarpeisiin.	Henkilöstöohjelma haluttiin konkreettisemmaksi ja "läheemmäksi henkilöstöä ja arkea". Henkilöstöohjelmaa valmisteltiin yhteistyössä mm. esimiesten, henkilöstö- ja työllisyysjaoston jäsenten, henkilöstöedustajien sekä henkilöstön kanssa erityisesti henkilöstöpalveluiden työpaikkakäynneillä.
Koulutus- ja tutkimuslaitosten sekä yritysten kanssa tehtävän yhteistyön tiivistäminen sekä koulutusvientiklusterin tukeminen.	Prosessi eteni vahvasti mm. koulutusvientihankkeen tuella, myös kaupungin sisäistä koordinaatiota parannettu.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	6 432 578	0	6 432 578	6 467 886	35 308
Toimintakulut	-10 905 978	-20 000	-10 925 978	-9 669 484	1 256 494
Toimintakate	-4 473 400	-20 000	-4 493 400	-3 201 597	1 291 803

160 Tilakeskus

Tilivelvollinen: tilakeskuksen johtaja Timo Korhonen

Tilakeskus taseyksikön erillistilinpäätös on esitetty luvussa 9

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	40 578 000	0	40 578 000	42 105 318	1 527 318
Toimintakulut	-24 854 000	0	-24 854 000	-26 010 994	-1 156 994
Toimintakate	15 724 000	0	15 724 000	16 094 325	370 325

170 Siun soten maksuosuudet

Tilivelvollinen: talusjohtaja Satu Huikuri

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Tulosalue sisältää sosiaali- ja terveystalouden, pelastustoimen sekä ympäristöterveydenhuollon maksuosuudet Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymälle (Siun sote).

Kuntayhtymän perussopimuksen mukaan järjestämis- ja tuottamisvastuun aiheuttamat nettokustannukset rahoitetaan jäsenkuntien suorittamalla korvauksella, kuntien maksuosuuksilla. Maksuosuuksilla kerättävän määrän muutos määrätään kuntien yhteisessä omistajaohjauksessa vuosittain.

Sosiaali- ja terveystalouden osalta kuntien maksuosuudet perustuvat vuoden 2018 loppuun saakka rahoitusmalliin, jossa käytön mukainen osa on 95 % ja asukasluvun mukainen osa on 5 %. Kunnan talousarviovuoden käytön mukainen osa perustuu kuluvaan vuoden ennusteen ja kahden edellisen vuoden tilinpäätöksiin, joita painotetaan suhteellisesti seuraavasti; kuluva vuosi 50 %, edellinen 30 % ja sitä edellinen 20 %.

Pelastustoimen maksuosuudet määräytyvät kunnan asukasluvun mukaisesti. Ensihoidon maksuosuudet määräytyvät puoliksi kunnan asukasluvun ja puoliksi toteutuneen palvelujen käytön mukaan.

Ympäristöterveydenhuollon osalta terveystalouden, hallinnon ja talteen otettujen eläinten palvelujen maksuosuudet määräytyvät asukasluvun perusteella. Eläinlääkintähuollon maksuosuuksien perusteena käytetään eläinten lukumääriä kunnissa. Eläinlääkintähuollon maksuosuuksista poiketen jäsenkunnat maksavat ne kustannukset, jotka aiheutuvat yhteistoiminta-alueella sen osallistumisesta ao. jäsenkunnan alueen kotieläimen omistajalle tai haltijalle eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 11 ja 13 §:ssä tarkoitettua eläinlääkäripalvelusta aiheutuviin kustannuksiin.

Tulosalueelle kohdistuu myös sosiaali- ja terveystalouden ennen Siun Soten perustamista aiheutuneet eläimenoperusteiset ja varhaiseläimenoperusteiset maksut.

Kunnan talousarviovuoden maksuosuus on lopullinen. Kuntayhtymän ali- tai ylijäämää ei tasata vuosittain. Kuntayhtymän ensimmäisen toimintavuoden johdosta maksuosuuksia tarkistettiin kuitenkin keväällä 2017. Tarkastuksessa huomioitiin kuntien ja kuntayhtymän vuoden 2016 sote-menojen toteutuminen sekä arviointiin tukipalvelujen kustannusten kohdentamisen yhdenmukaisuutta.

Vuonna 2017 perussopimuksen mukaan määräytyneet sote-palvelujen kustannukset olivat 223,0 milj. euroa. Sosiaali- ja terveystalouden eläimenoperusteiset ja varhaiseläimenoperusteiset maksut olivat 5,3 milj. euroa. Ympäristöterveydenhuollon maksuosuus Siun sote -kuntayhtymälle oli vajaat 1,1 milj. euroa ja pelastustoimen maksuosuudet vajaat 5,5 milj. euroa. Lisäksi tulosalueelle kohdistui vuotta 2016 koskevia Siun soten järjestämisvastuulle siirtyneisiin toimintoihin kohdistuvia kuluja. Näiden osuus oli runsas 0,2 milj. euroa.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	0	0	0	377 089	377 089
Toimintakulut	-233 363 000	-1 514 000	-234 877 000	-235 468 136	-591 136
Toimintakate	-233 363 000	-1 514 000	-234 877 000	-235 091 048	-214 048

SITOVUUSTASON YLITYKSEN SELITYS:

Tulosalueen talousarvio ylittyi runsaat 0,2 milj. euroa. Ylitystä selittää sosiaali- ja terveydenhuollon, ympäristöterveydenhuollon ja pelastustoimen palvelujen kulut, jotka kohdistuivat tilivuoteen 2016 ja jäivät Siun soten perustamisen yhteydessä kuntien vastuulle. Merkittävin erä oli asiakasmaksuista kirjatut luottotappiot. Ko. erät eivät vuoden 2016 tilivuoden sulkeutumisesta johtuen ehtineet vuoden 2016 tilinpäätökseen.

Kaupunginhallitus yhteensä

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	50 041 678	137 000	50 178 678	55 406 021	5 227 343
Toimintakulut	-291 455 378	-3 746 900	-295 202 278	-296 106 352	-904 074
Toimintakate	-241 413 700	-3 609 900	-245 023 600	-240 700 330	4 323 270

ELINVOIMAN TOIMIALA

Tilivelvollinen: elinvoimajohtaja Mikko Härkönen

Toimialan toiminnan kuvaus

Elinvoimajohtokunta vastaa kaupungin kilpailukyvyn ja elinvoiman kehittämisestä sekä elinvoimaa tukevien kumppanuuksien kehittämisestä. Johtokunta edistää ja kehittää konsernin ja muiden elinkeinotoimijoiden välistä yhteistyötä ja vastaa konsernin ja yliopiston sekä toisen asteen koulutuksen yhteistyöstä. Elinvoimajohtokunnan tehtävänä on lisäksi vastata elinvoimaan liittyvistä kansainvälisistä asioista, elinkeino- ja innovaatiopolitiikasta ja hankintatoimen järjestämisestä sekä hankintatoimen seurannasta ja kehittämisestä. Lisäksi johtokunta osallistuu omalta osaltaan kaupunkimarkkinointiin.

Katsaus toimintavuoteen 2017

Elinvoimajohtokunnan toiminta aloitettiin vuoden 2017 alussa, johtokunta kokoontui seitsemän kertaa vuoden aikana. Tehtäviin kuului mm. perehtyminen elinvoimayhtiöiden toimintaan, hankintoihin, kasvusopimukseen sekä koulutusviennin uusiin avauksiin ja mahdollisuuksiin. Merkittävimpiä johtokunnan päätöksiä olivat elinvoiman toimialan toimeenpano-ohjelman valmistelu ja elinvoimayhtiöiden tavoite- ja tulossopimusten hyväksyminen.

Elinvoimajohtaja valittiin ja elinvoimajohtaja aloitti tehtävässään maaliskuussa 2017. Juurruttamisessa epäonnistuttiin, ja elinvoimajohtaja siirtyi henkilökohtaisista syistä muihin tehtäviin pääkaupunkiseudulla. Vuoden aikana ehdittiin kuitenkin aloittaa uudentyyppinen elinvoimayhtiöiden yhteistyö ja Invest In -toimintatavat. Lisäksi valmisteltiin ja hyväksyttiin työllisyyden kasvuohjelma ja haettiin kansallisen tason rahoitusta Talent Joensuu -hankkeelle.

184 Elinvoimapalvelut

Tilivelvollinen: elinvoimajohtaja Mikko Härkönen, strategijahtaja Janna Puumalainen

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Tulosalue sisältää elinvoimajohtokunnan ja elinvoimajohtajan toiminnasta aiheutuvat menot sekä Joensuun Seudun kehittämissyhtiö JOSEK Oy:n maksusuodet sekä Tiedepuiston kasvustrategiarahoituksen.

Joensuu on mukana valtion kasvusopimusmenettelyssä kaudella 2016 – 2018. Joensuun kasvusopimuksen pääteemana on metsäbiotalous, sitä tukevana teemoina fotonikka ja oppimisen digitalisaatio.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2017	Toteutuma
Konsernihallintoon perustetaan elinvoiman toimiala, rekrytoidaan elinvoimajohtaja ja aloitetaan toiminnan kehittäminen.	Toteutunut. Elinvoimajohtokunta aloitti työnsä 21.2. ja elinvoimajohtaja 16.3. Elinvoimajohtajan toimesta aloitettiin toiminnan kehittäminen. Elinvoimajohtaja irtisanoutui tehtävästään henkilökohtaisten syiden vuoksi 1.1.2018 alkaen.
Joensuun kaupunki johtaa ja osaltaan panee toimeen Joensuun kasvusopimuksen mukaiset toimenpiteet. Vuonna 2017 kasvusopimuksen toteutuksen omarahoitusosuuteen varaudutaan 450 000 eurolla. Joensuun Tiedepuiston rahoitukseen on varattu 0,3 milj. euroa INKA-ohjelman ja kasvustrategian toteutukseen.	Kavusopimuksen toimeenpano eteni suunnitellusti. Tiedepuisto on toteuttanut osana kasvusopimusta GreenHub- toimintamallia, jossa tuodaan yhteen metsäbiotalouden asiantuntijat/tutkijat ja yritykset ratkomaan yritysten haasteita. Lisäksi Tiedepuisto on edistänyt Joensuulle tärkeiden aihealueiden liiketoimintakosysteemien (uudistuvat metsäbiomassan arvoketjut, puurakentaminen ja puuteollisuus, metsäbiotalouden osaamisen vienti, Forest&Fotonics) kehittymistä. Euroopan metsäinstituutin rooli on puolestaan ollut tukea erityisesti metsäbiotalouden kansainvälistymistä. Invest In -viestintämateriaalien kehitys aloitettiin.
Koko konsernin toimintaa ohjataan niin, että suunnitelmakauden lopulla joka 5. hankinta on innovatiivinen ja lähes kaikki merkittävät investoinnit toimivat yritysten kehitysalustoina tai pilottikohteina. Karhunmäen koululla vuonna 2017 Sensire Oy:n kanssa toteutettavaan kehityshankkeeseen varaudutaan 35 000 eurolla.	Innovatiivisten hankintojen osuus oli 8 % Joensuun hankinnoista. Karhunmäen ja Nepenmäen koulut saivat Kuntarahoituksen vihreän rahoituksen, molemmissa kouluissa on erilaisia innovatiivisia elementtejä. Käynnistettiin Joensuu city challenge -innovaatiokilpailu. Sensiren kanssa suunniteltu kehityshanke toteutettiin.
Selkeytetään ja tehostetaan konsernin investointien hankintatyön toimintatavat ja roolit.	Konsernin toimijoiden välistä yhteistyötä on tiivistetty sekä investointien hankintatyön toimintatapoja ja rooleja on selkeytetty. Työ jatkuu 2018.
Uudistetaan matkailun edistämisen toimintatavat.	Karelia Expet Oy:n uudesta toiminta ja rahoitusmallista päästiin sopuun. Karelia Expertin toimintaa uudistetaan sen mukaisesti.

Tavoitteet 2017	Toteutuma
Konsernin sisäistä yhteistyötä, viestintää ja raportointia parannetaan mm. asettamalla talousarvion yhteydessä konserniyhtiöitä sitovia tavoitteita.	BusinessJoensuu.fi -verkkosivusto on brändätty uudelleen teemalla Grow with Joe. Uusi ilme lanseerattiin syyskuun lopussa Tampereen alihankintamessuilla. Sivuston sisällöllinen uudistaminen on käynnissä ja raportointiohjeet konserniyrityksille on annettu. Toimijoiden välistä yhteistyötä on kehitetty ja yhteisistä toimintatavoista on sovittu. Syksyllä 2017 laadittiin konsernistrategiaa täsmentävä elinvoiman toimeenpano-ohjelma. Elinvoiman toimialan vastuulla olevien yhtiöiden tavoite- ja tulossopimukset on uudistettu sekä talousarvion yhteydessä yhtiölle on annettu niitä sitovia tavoitteita.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-2 330 000	0	-2 330 000	-2 262 813	67 187
Toimintakate	-2 330 000	0	-2 330 000	-2 262 813	67 187

190 Pohjois-Karjalan hankintatoimi
 Tilivelvollinen: hankintapäällikkö Mika Purmonen

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Tulosalue sisältää seudullisesta hankintatoimesta aiheutuvat menot ja tulot. Pohjois-Karjalan hankintatoimi on hallinnollisesti sijoitettu Joensuun kaupungin organisaatioon. Pohjois-Karjalan hankintatoimi vastaa yhteistyötahojen tavaroiden ja palveluiden yhteishankinnoista. Hankintatoimi kilpailuttaa myös yhteistyötahojen erillishankintoja tarpeen vaatiessa ja resurssien niin salliessa.

Yhteistoimintasopimuksen on hyväksynyt 14 kuntaa, 11 seurakuntaa ja 21 muuta tahoa, joiden tulee noudattaa hankintalakia.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2017	Toteutuma
Uuden hankintalain osaamisen ja hankintaosaamisen kehittäminen.	Hankintatoimen henkilöstö on käynyt uuden hankintalain koulutuksissa sekä pitänyt koulutuksia uudesta hankintalaista yhteistyötahoille.

Tavoitteet 2017	Toteutuma
Sopimusten jalkauttamisen ja seurannan kehittäminen.	Sopimushallinnan työpöydän käyttökoulutukset pidetty miltei kaikille yhteistyötahoille, jäljellä olevat tahot koulutetaan alkuvuonna 2018. Käyttökoulutusten ansiosta sopimushallinnan käyttäjämäärä on noussut huomattavasti. Sopimustietoisuuden lisääminen parantaa yhteistyötahojen sitoutumista tehtyihin hankintasopimuksiin. Sopimushallinnan seuranta on kehitetty sisäisiä toimintamalleja kehittämällä.
Sisäisten toimintamallien ja tiedottamisen kehittäminen.	Sisäisiä toimintamalleja on kehitetty mm. laatimalla asiakaskohtaisia toimintamalleja sekä laatimalla yksityiskohtaisia toimintaohjeita hankinnan eri vaiheisiin. Uuden hankintalain sekä hankintatoimen uusien toimintamallien tuomia muutoksia on tiedotettu asiakkaille sekä tarjoajille. Uuden uutiskirjeen suunnittelu on aloitettu vuonna 2017. Uutiskirjeitä tullaan julkaisemaan säännöllisin väliajoin vuonna 2018.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	668 000	0	668 000	822 081	154 081
Toimintakulut	-668 000	0	-668 000	-710 299	-42 299
Toimintakate	0	0	0	111 782	111 782

Elinvoiman toimiala yhteensä

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	668 000	0	668 000	822 081	154 081
Toimintakulut	-2 998 000	0	-2 998 000	-2 973 111	24 889
Toimintakate	-2 330 000	0	-2 330 000	-2 151 031	178 969

HYVINVOINNIN TOIMIALA

Tilivelvollinen: hyvinvointijohtaja Riitta Huurinainen

Toimialan toiminnan kuvaus

Hyvinvointilautakunnan toimialaan kuuluvat varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus, lukiokoulutus, lasten aamu- ja iltapäivätoiminta, konservatorion ja kansalaisopiston toiminnan järjestäminen sekä kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut. Lautakunta huolehtii toimialansa lainsäädännön mukaan kaupungille kuuluvista tehtävistä. Lautakunnan tehtävänä on vastata toimialansa palveluista kokonaisuutena ja palvelujen yhteensovittamisesta.

Lautakunnassa on kasvatus- ja opetusjaosto sekä sivistys- ja vapaa-aikajaosto ja kurinpitojaosto.

Hyvinvoinnin toimialan toisena lautakuntana on sosiaali- ja terveystalouden neuvottelukunta, joka koordinoi sosiaali- ja terveystalouden palveluja.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2017	Toteutuma
Varmistetaan rajapintojen sujuvuus <ul style="list-style-type: none"> Toteutetaan hyvinvoinnin toimialan sisäinen integrointi ja toiminnan organisointi osallistavana prosessina. Kytetään hyvinvoinnin toimiala konsernin muihin toimialoihin. Kytetään hyvinvoinnin toimiala SiunSooteen.	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinvoinnin toimialan organisoituminen on pääosin valmis. Hyvinvoinnin kytkeytyminen konserniin on onnistunut. Siun sote –yhteistyö on jatkuvaa.
Painopisteenä ovat lasten ja nuorten palvelut.	Toimialasta suurin osa on lasten varhaiskasvatus- ja koulutuspalveluja.
Määritellään Joensuun kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja sen toimeenpano sekä kumppanuudet.	Strategia määrittäi hyvinvoinnin edistämisen painopistealueet, joita toimialalla lähdettiin viemään eteenpäin. Yhteistyö järjestöjen kanssa korostui.
Konsernin viestintälinjausten pohjalta tavoitellaan positiivista näkyvyyttä rakentamalla asukasnäkökulmasta lähtevä houkutteleva ja selkeä hyvinvoinnin toimialan viestintä ja tiedottaminen.	Viestintää on kehitetty. Palvelualueilla on ollut huomiota herättäviä avauksia sosiaalisessa mediassa.
Osallistutaan omalta osaltaan kasvatusopimuksen toimeenpanoon.	Koulujen ICT-hankinnat on toteutettu suunnitellusti.
Kehitetään käyttäjäystävällisiä sähköisiä palveluja asukaspalaute huomioiden.	Varhaiskasvatuksen Daisy-toiminnanohjausjärjestelmä on käytössä kattavasti.
Uusitaan uudiskohteiden kalustamisen ja varustamisen suunnittelutavat.	Käänteisen kilpailuttamisen käyttö on onnistunut.

400 Hyvinvointipalvelujen talous- ja hallintopalvelut
Tilivelvollinen: talouspäällikkö Juhani Junnilainen

Katsaus toimintavuoteen 2017

Talous- ja hallintopalvelujen kokonaisuus muotoutui noin 25 asiantuntijan yksiköksi vuoden 2017 aikana. Asiantuntijoita siirtyi pääosin koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluista. Talous- ja hallintopalvelujen tehtävänä on tukea palvelualueiden toimintaa. Painopisteenä on ollut erityisesti hyvinvointipalvelujen talousprosessien selkeyttäminen ja ennakoitavuuden lisääminen sekä suurimpien pääosin koulujen ja varhaiskasvatuksen toimintaan liittyvien muutosten tukeminen.

Tapahtumapalveluiden perustehtäviä fokuoitiin tapahtumien edistämiseen ja tapahtumien laajempaan palveluun. Organisaatiouudistuksen myötä eräitä yksikön tehtäviä siirtyi kaupunkiympäristöpalveluiden tehtäviksi. Näkyvimvät yhteistyötapahtumat olivat mm. Kontiolahdessa järjestetty ampu-mahiihdon maailmancup (sopimusvalmistelu, tekninen tuki, viestintä, asiakastukimukset), Suomen Suven avaus (Robin ja Hulahula Suomi-televisio-ohjelman yhteistyö), Joensuu-Jukola (tekniset järjestelyt, koordinaatio ja viestintä), Popkatu-festivaali (yhteistyösopimuksen uudistaminen), Ilosaarirock-festivaali (yhteistyösopimuksen uudistaminen), valtakunnallinen kaupunkitaiteen UPEA17-festivaali ja valtakunnalliset yrittäjäpäivät.

Carelicumin palvelupisteen toimintaa on uudistettu. Toimintamallien uudistaminen yhteistyökumppaneiden kanssa on selkeyttänyt palvelupisteen toimintaa.

Hanketoiminta on ollut vilkasta. Hyvinvointialueen hankkeiden toimintakulut olivat 1,35 miljoonaa euroa. Järjestöjen toimintaa on tuettu tarjoamalla tiloja kokoontumisia ja muuta toimintaa varten. Tuupari –toimintamallin kautta on autettu pääosin ikääntyviä asiakkaita löytämään harrastuksia ja ajanvietettä olemassa olevista mahdollisuuksista. Kerhotalo Ruplan sekä Yläsatamakatu 28:n kortteliin on muodostumassa uudenlaista toimintaa, jossa kaupunki mahdollistaa järjestö- ja muuta toimintaa.

Sosiaali- ja terveystalvelujen neuvottelukunta jakoi avustuksia 57 järjestölle yhteensä 99 085 euroa.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	491 000	1 000 000	1 491 000	1 579 638	88 638
Toimintakulut	-1 435 000	-1 920 000	-3 355 000	-3 883 793	-528 793
Toimintakate	-944 000	-920 000	-1 864 000	-2 304 155	-440 155

SITOVUUSTASON YLITYKSEN SELITYS:

Talous- ja hallintopalvelujen ylitys johtuu lähes kokonaisuudessaan henkilöstömenoihin liittyvistä tekijöistä. Kesken vuotta tapahtuneet henkilöstösiirrot talous- ja hallintopalveluihin koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluista olivat suuremmat kuin elokuussa tehty talousarviomuutos. Edellä mainitut kolme tulosaluetta yhdessä tarkasteltuna alittavat talousarvion.

410 Koulutuspalvelut
Tilivelvollinen: koulutusjohtaja Olli Kauppinen

Katsaus toimintavuoteen 2017

Kaupungin peruskouluissa oli 5 688 oppilasta (vuonna 2016 oli 5 658) ja nuorten lukiokoulutuksessa 1 255 opiskelijaa (vuonna 2016 oli 1 270). Talouden toteuma oli 99 %.

Valtakunnallisten perusteiden mukaiset opetussuunnitelmat on otettu perusasteella käyttöön 1-7 luokilla ja ne otetaan käyttöön 8. vuosiluokan osalta 1.8.2018 sekä 9. vuosiluokan osalta 1.8.2019. Lukiossa valtakunnalliset perusteet on otettu käyttöön 1-2 luokilla ja 1.8.2018 kolmannella luokalla. Kursikokeet järjestetään pääasiassa sähköisinä. Digitaalisten yo-kokeiden käyttöönottoa jatkettiin.

Oppilaitosten laitekantaa on pystytty vahvistamaan Digisuunnitelman 2016-2018 mukaisesti. Digisuunnitelman päivitystä on valmisteltu vuosille 2018 – 2020. ICT-tutoropettaja toiminta on alkanut kaikilla Joensuun seudun peruskouluilla.

Joensuun seudun perusasteen opetussuunnitelmaan laadittiin yrittäjyyskasvatuksen Yrittäjyyspolku. Kulttuurin virta kulttuuripolku toteutettiin perusasteen vuosiluokille 1 – 9. Tapahtumat (208) keräsivät yhteensä 6755 osallistujaa.

Myöhään maahan tulleiden perusopetus aikuisten perusopetuksen perusteiden mukaisesti aloitettiin syksyllä 2017. Kahdessa ryhmässä on ollut syksyllä noin 35 päätoimista opiskelijaa.

Henkilöstökoulutusten painopiste on ollut monipuolisessa arvioinnissa, positiivisessa pedagogiikassa, oppimaan oppimisessa sekä tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytössä.

Tilat:

- Kanervalan koulu siirtyi sisäilmaongelmien takia keväällä 2017 Vanamonkadulta PKKY:n tiloihin Kaislakadulle.
- Reijolan koulun sisäilmakorjaukset valmistuivat ja Karhunmäessä olleet oppilaat palasivat syksyllä 2017 Reijolan kouluun.
- Enon alakoulurakennuksesta luovuttiin sisäilman takia ja alakoululaiset opiskelivat syksystä 2017 alkaen väliaikaistiloissa.
- Heinävaaran yläkoulurakennuksen valmistuminen viivästyi ja yläkoululaiset opiskelivat syksystä 2017 Tuupovaarassa.
- Pataluodon koulun liikuntahallin peruskorjaus ja viisi luokkatilaa valmistuivat syksyllä 2017.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	1 113 000	0	1 113 000	1 439 174	326 174
Toimintakulut	-67 342 000	-350 000	-67 692 000	-67 314 687	377 313
Toimintakate	-66 229 000	-350 000	-66 579 000	-65 875 513	703 487

440 Varhaiskasvatuspalvelut
Tilivelvollinen: varhaiskasvatusjohtaja Päivi Liuski

Katsaus toimintavuoteen 2017

Seudullinen varhaiskasvatussuunnitelma ja sen kuntakohtaiset painotukset valmistuivat kesän kahta puolta. Varhaiskasvatussuunnitelman käyttöönottoon järjestettiin seudullinen Vasustartti-koulutus,

jossa koulutettiin kaikkien eri varhaiskasvatuksen toimintamuotojen työntekijät. Varhaiskasvatussuunnitelman käyttöönottoa on syksyn aikana viety eteenpäin aluepalavereissa ja yksiköiden talopalavereissa sekä perhepäivähoidon työkokouksissa ja hoitajailloissa.

Varhaiskasvatuksessa otettiin käyttöön Daisy-toiminnanohjausjärjestelmä elokuussa 2017. Uuden toiminnanohjausjärjestelmän käyttöön ottaminen mahdollisti hoitoaikaperusteisen päivähoitolaskutuksen ottamisen käyttöön. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain hyväksyminen muutti päivähoitomaksuja, mikä yhdessä hoitoaikaperusteisen laskutuksen käyttöönoton kanssa pudotti varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuottoja.

Kunnallinen päiväkotiverkko muuttui vuoden aikana, kun 7-osastoinen Pataluodon päiväkotialoitti toimintansa elokuussa Rantakylässä. Uusi yksikkö korvasi Rantakylän päiväkodin sekä osittain Aallontien päiväkodin. Pataluodon päiväkotiin siirtyi iltahoito Vesikkopuiston päiväkodista. Tuulikanteleen päiväkodin siirtotilojen vuokrasopimus päättyi ja tiloissa toimineet lapsiryhmät sijoitettiin alueen muihin yksiköihin sekä esiopetusryhmä Karhunmäen koululle. Noljakan alueella Louhostien päiväkotialoitti toimintansa vuoden lopussa. Päiväkodissa olleet lapset ja henkilöstö sijoitettiin alueen toisiin päiväkoteihin. Hammaslahteen saatiin siirtopäiväkotitilat syksyllä korvaamaan kaksi ryhmäperhepäivähoitokotia. Kiihtelysvaaran päiväkotialoitti toimintansa puolestaan korvattiin moduulipäiväkodilla.

Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus lisääntyi, kun kolme uutta yksikköä aloitti toimintansa. Tammi-kuussa Noljakkaan avautui 4-osastoinen musiikkipainotteinen Pilke päiväkotialoitti toimintansa, Hepokatti. Elokuussa puolestaan Multimäkeen avautui 4-osastoinen Touhula ja Rantakylään 4-osastoinen tiedepainotteinen Pilke päiväkotialoitti toimintansa, Loiste.

Perhepäivähoitajien määrä pysyi edellisvuoden tasolla ja avoin varhaiskasvatus laajeni Niinivaaran alueelle, jossa uusi ryhmä aloitti toimintansa.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	5 652 000	-700 000	4 952 000	4 762 361	-189 639
Toimintakulut	-44 931 000	1 000 000	-43 931 000	-43 840 654	90 346
Toimintakate	-39 279 000	300 000	-38 979 000	-39 078 293	-99 293

SITOVUUSTASON YLITYKSEN SELITYS:

Varhaiskasvatuksen ylitys 99 293 euroa johtui tulojen vähenemisestä oletettua enemmän. Talousarviota muutettiin syksyllä ja korjattiin tuloennustetta 700 000 euroa alaspäin, mutta tulojen lasku oli vielä oletettua suurempi.

455 Nuorisopalvelut

Tilivelvollinen: nuorisajohtaja Jouni Erola

Katsaus toimintavuoteen 2017

Nuorisopalveluiden vuoden tavoitteissa oli syventää yhteistyötä eri palvelualueiden kanssa. Yhtenä tähän liittyvänä teemana oli mm. yhdenvertaisuus yhdessä koulutuspalveluiden kanssa toteutettuna.

Henkilöstölle järjestettiin keväällä 2017 koulutusta yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta, osana tätä käynnistettiin nuorisopalveluiden yhdenvertaisuussuunnitelman laatiminen. Yhdenvertaisuussuunnitelma valmistuu tammikuussa 2018. Kahdeksaluokkalaisille järjestettiin 17 draamallista työpajaa, joissa oli 546 oppilasta, teemalla nuorille välineitä puuttua rasismiin.

Keväällä 2017 järjestettiin ohjaajille koulutusta kiusaamisen ja ryhmätyötaitojen –teemalla. Syksyllä samaa teemaa jatkettiin seitsemäsluokkalaisten kanssa 3x2 oppituntia kestäväillä työpajoilla. Työpajoissa ryhmätettiin oppilaita ja käsiteltiin kiusaamista ryhmäilmionä. Työpajakokonaisuuksia järjestettiin 20.

Leiritoiminnan osalta kehitettiin yhteistyötä koulutuspalveluiden ja henkilöstöpalveluiden kanssa. Uutta yhteistyössä toteutettua toimintamallia pilotoitiin kesäkuussa Sinkkolassa ja Rantakylässä. Yhteistyömallin jatkosta on sovittu koulutuspalveluiden ja henkilöstöpalveluiden kanssa. Kokonaisuutena toimintaan osallistui yhteensä päiväleireille 155 lasta, retkitoimintaan 53 ja kesäleireille 92 nuorta.

Kaupungin työllisyyspalveluiden kanssa vahvistettiin alle 30-vuotiaiden elämänhallinnan ja koulutus-työelämä polkujen kehittymistä. Määräaikaista etsivän toimia oli neljä kuluneella vuodella. Etsivän työn kautta on tavoitettu keskimäärin 62 nuorta kuukaudessa. Kesällä toteutettiin kampanja, jossa nuori sai rokki- tai uimahallilipun hankittuaan neljän kuukauden työsopimuksen. Lipun lunasti kaikkiaan 360 nuorta. Työnhakutuutori piti 18 ryhmätapaamista työkansoensa aikana ja CV:n kevätuoltoon osallistui 11 nuorta. Yli kuusitoistavuotiaille vailla työtä ja koulutusta oleville nuorille tarjottiin myös Whisperin nuorisotilassa päivätoimintaa sekä harrastepankki-toiminnan kautta erilaisia harrastusmahdollisuuksia. Uusina toiminnallisina ryhminä aloittivat loppuvuodesta myös Suomen Syöpäyhdistyksen kanssa yhteistyössä käynnistetyt Hyvä Päivä-ryhmät, joissa harjaannutetaan erilaisia arjen taitoja nuorille.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	58 000	0	58 000	94 990	36 990
Toimintakulut	-1 733 000	0	-1 733 000	-1 773 436	-40 436
Toimintakate	-1 675 000	0	-1 675 000	-1 678 446	-3 446

SITOVUUSTASON YLITYKSEN SELITYS:

Nuorisopalveluiden toimintakate ylittyi 3 446 euroa. Vuoden tulos toteutui arvioidusti ja heilahtelut johtuivat lähinnä viimehetken sisäisten erien laskutuksista, vaikka toimintavuoden aikana paineita ennakoimattomiin kuluihin oli kalustohankintojen ja vastaavien osalta olemassa.

470 Konservatorio

Tilivelvollinen: va. rehtori Otto Korhonen

Katsaus toimintavuoteen 2017

Konservatorion musiikkiopisto-osasolla opiskeli vuoden 2017 lopussa yhteensä 1030 oppilasta (96 %:a TA:sta). Oppilaista 513 opiskeli musiikkiopisto-osastolla ja 517 musiikkileikkikouluosastolla. Ammatillisessa koulutuksessa vuoden 2017 painotettu opiskelijamäärä oli 71 opiskelijaa (83 %:a TA:sta). Talousarviota tehtäessä opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) ei ollut vielä vahvistanut vuoden 2017 rahoitusperusteita, mistä johtuen opiskelijamäärätavoite asetettiin korkealle tasolle. Joulukuussa 2016 OKM päätti Joensuun kaupungin osalta rahoitettavaksi opiskelijamääräksi 71 opiskelijaa, minkä seurauksena opiskelijavalintaa supistettiin vuoden aikana järjestetyissä valintakokeissa.

Vuoden aikana konserttitoiminta oli aktiivista. Konservatorio järjesti 271 konserttia, joissa oli yhteensä lähes 20 000 kuulijaa. Merkittävinä tapahtumina voidaan nostaa esiin aiempaa laajempi osallistuminen kaupunginorkesterin järjestämällä Musiikkitalvi-festivaalilla helmikuussa sekä Joensuun kaupunginorkesterin kanssa järjestetty yhteiskonsertti marraskuussa. Yhteiskonsertissa oli mukana konservatorioilta kaksi jousiorkesteria, puhallinorkesteri ja sinfoniaorkesteri, jotka esiintyivät yhdessä kaupunginorkesterin muusikoiden kanssa. Konsertissa ja kenraaliharjoituksessa oli yhteensä lähes 1000 kuulijaa ja lopputulos oli myös musiikillisesti erittäin onnistunut.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	482 000	0	482 000	506 567	24 567
Toimintakulut	-3 014 000	0	-3 014 000	-3 026 186	-12 186
Toimintakate	-2 532 000	0	-2 532 000	-2 519 619	12 381

490 Joensuun seudun kansalaisopisto
Tilivelvollinen: rehtori Tero Väänänen

Katsaus toimintavuoteen 2017

Joensuun seudun kansalaisopisto on merkittävä kuntalaisten aktiivisuuden ja toimintakykyisyyden ylläpitäjä. Opisto järjesti vuonna 2017 yhteensä 2 100 kurssia ja niillä oli yhteensä 23 589 osallistujaa. Kurssilaisten määrä kasvoi yli 300 opiskelijalla edelliseen vuoteen verrattuna. Opiston vuonna 2016 uusittu toiminnanohjausjärjestelmä on osoittautunut huomattavasti asiakasystävällisemmäksi kuin aikaisempi. Tämän johdosta syksyllä 2017 lähes 70 % opiskelijoista ilmoittautui sähköisesti, eikä henkilökohtaiseen palveluun muodostunut enää ruuhkaa. Huhtikuussa opiston Suomi 100 konsertti täytti Carelia-salin ääriään myöten ja konsertin tuotto ohjattiin Pohjois-Karjalan syöpäyhdistykselle. Opisto järjesti ensi kertaa myös kesäkursseja opiskelijoille.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	1 767 000	0	1 767 000	1 744 283	-22 717
Toimintakulut	-3 805 000	0	-3 805 000	-3 607 767	197 233
Toimintakate	-2 038 000	0	-2 038 000	-1 863 485	174 515

660 Kulttuuripalvelut
Tilivelvollinen: kulttuuri- ja kirjastopalvelujohtaja

Katsaus toimintavuoteen 2017

Vuotta rytmittivät Suomi100-tapahtumat, joiden koordinaatio oli kulttuuripalveluissa. Vuoden aikana toteutettiin yhteensä 36 yksittäistä tapahtumaa, tapahtumakokonaisuutta tai näyttelyä, joihin osallistui 166 000 henkilöä (budjetti 166 000 €). Lisäksi taidelaitokset osallistuivat juhluvuoteen oman näyttely- ja konserttitoimintansa kautta.

Pohjois-Karjalan museo täytti 100 vuotta, jonka kunniaksi toteutettiin juhlanäyttely ja juhla kirja. Näyttely sai Suomi100-tunnuksen. Bunkkerimuseolla järjestettiin MPK:n kanssa yksi perinnelinnoittamisen leiri, jossa kunnostettiin taisteluhautaa. Taidemuseossa toteutettiin Onni suosii rohkeaa – hanke. Museoiden kävijämäärä 44 645 ylitti kävijätavoitteen.

Seutukirjaston kaikissa toimipisteissä järjestettiin vuoden aikana runsaasti erilaisia tapahtumia (yhteensä yli 1600). Painopisteenä oli erityisesti Suomi100 teema. Vuosi käynnistettiin loppiaistapahtumalla, jolloin pääkirjasto oli poikkeuksellisesti auki ja tarjolla oli erilaista ohjelmaa (lähes 500 kävijää). Vuoden aikana kokoontui Suomi100 -lukupiiri, jonka toimintaan osallistui 60 henkilöä. Tapahtumavuosi huipentui Etkot tapahtumiin 5.12., jolloin kaikissa toimipisteissä oli tarjolla erilaisia esityksiä ja muuta ohjelmaa. Kävijöitä näissä oli noin 1 350.

Kulttuuriavustuksissa otettiin käyttöön sähköinen asiointi. Käsiteltyjen hakemusten määrää nousi noin 30 % verrattuna vuoteen 2016 ja avustuspäärahana oli 138 500 €. Kulttuuripalkinnolla (3 000 €) palkittiin RajaSpeksi ry.

Kulttuurin virta kulttuuripolku toteutettiin perusasteen vuosiluokille 1 – 9. Tapahtumat (208) keräsivät yhteensä 6 755 osallistujaa.

Pääpainopiste kulttuuritapahtumissa oli pienissä tilaisuuksissa, kuten esim. kulttuurikiertueet palvelukeskuksissa ja taidekasvattajan työpajat. Suuremmat yleisötapahtumat Joen Kulttuuritori ja Joen Yö onnistuivat erinomaisesti ja keräsivät kävijöitä yhteensä noin 33 000.

Maaseudun varhaiskasvatuksen yksiköille suunnatut kulttuuripalvelut toteutettiin vuonna 2017 järjestämällä yksiköissä taidekasvattajan vierailuja. Uusi toimintamalli ulottui usean kunnan alueelle ja sitä koordinoi lastenkulttuurikeskus. Työpajoja Joensuun varhaiskasvatuksen yksikössä toteutui 71 ja osallistujia niissä oli 1 335.

Orkesterin toimintavuosi oli poikkeuksellisen aktiivinen. Orkesteri teki vuonna 2017 kuulijaennätysensä 51 234 kuulijalla ja ylitti tulotavoitteen yli 31 000 eurolla. Talousarvio kuitenkin ylittyi hiukan, johtuen mm. ennakoimattomista oikeudenkäyntikuluista, itsenäisyyspäivän juhlan järjestämisestä ja sairauspoissaoloista.

Kuulijoiden määrää kasvattivat ooppera, isot ulkoilmakonsertit ja loppuunmyyty Suomi100- kärkitapahtuma Ismo Alangon kanssa Joensuu Arenalla. Tulot kertyivät poikkeuksellisen monista tilauskonser-teista ja kasvaneista lipunmyyntituloista.

Orkesteri teki vuoden aikana yhteistyötä monien eri tahojen kanssa, mm. Oopperayhdistys, Iloaari-rock, Lieksan vaskiviikko, Joensuun ev.lut. seurakunta, Joensuun konservatorio ja Helsingin Poliisitoikunta. Yhteistyö Kulttuurin Virran ja Pohjois-Karjalan lastenkulttuurikeskuksen kanssa näkyi yleisötyön ja koululaiskonserttien suurena määränä. Joensuun Musiikkitalvi –festivaali 2017 toteutettiin yhteistyökumppaneiden kanssa teemalla "Suomi! Suomi!". Joensuun ulkopuolella soitettiin OKM:n tuella yhteensä 8 konserttia, joista neljä oli sinfoniakonsertteja ja neljä konsertteja koululaisille.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	2 166 000	0	2 166 000	2 161 691	-4 309
Toimintakulut	-10 400 000	0	-10 400 000	-10 381 651	18 349
Toimintakate	-8 234 000	0	-8 234 000	-8 219 960	14 040

690 Liikuntapalvelut

Tilivelvollinen: liikuntajohtaja Timo Heinonen

Katsaus toimintavuoteen 2017

Vuoden 2017 aikana tehtiin useita päätöksiä ja linjauksia, joilla edistettiin joensuulaista liikuntapaikka-suunnittelua ja –rakentamista. Kaupunginjohtaja nimesi keväällä liikuntapaikkatyöryhmän, jonka keskeinen tehtävä on yhteen sovittaa eri hallinnonalojen liikuntapaikkoihin liittyviä toimia. Kaupunginvaltuusto hyväksyi lokakuussa liikuntapaikkasuunnitelman päivityksen. Käytännössä valtuusto hyväksyi liikuntapaikkasuunnittelua ohjaavan prosessikuvauksen ja edellytti samalla, että koko suunnitelma päivitetään vuoden 2018 aikana.

Kaupunginhallitus hyväksyi kesäkuussa Mehtimäen pesäpallokentän katsomon hankesuunnitelman, katsomon hankinnan ja esisopimuksen hankinnasta. Hanke käynnistyi syksyllä ja se valmistuu touko-

kesäkuussa 2018. Samalla kaupunki uusii pesäpallokentän pinnoitteen ja rakentaa polttolinjalle poikittaisen juniorikentän.

Lokakuussa otettiin käyttöön Rantakylän liikunnan monitoimihalli. Hallin lattiapinta-ala on 900 m² ja hallin yhteyteen toteutettiin kuntosali, esiintymislava (tanssin harjoituspaikka), telinevoimistelutila volttimontulla ja noin 150 hengen katsomo.

Marraskuussa kaupunginvaltuusto hyväksyi uuden harjoitusjäähallin ja kilpajäähallin huoltotilojen peruskorjauksen hankesuunnitelman ja kustannusarvion. Hanke käynnistyy kesä-heinäkuussa 2018 ja valmistuu seuraavan vuoden heinäkuussa.

Joulukuussa kaupunginvaltuusto hyväksyi omavelkaisen takauksen myöntämisen Rantakylän liikuntahalli Oy:n lainan vakuudeksi. Hankkeella toteutetaan Rantakylään liikuntahalli, johon tulee täysimittainen jalkapallotekonurmi ja reunoille juoksuradat. Kaupunki vuokraa halliyhtiöltä kouluaikaisen päiväkäytön alueen oppilaitosten käyttöön.

Nepenmäen uuden yhtenäiskoulun kalustamista ja toiminnan suunnittelua on tehty yhdessä koulun ja käyttäjien kanssa. Hankkeen on tarkoitus valmistua syksyllä 2018.

Uusia liikuntatiloja on valmistumassa useita mutta samalla myös vanhoja tiloja on poistumassa lukuisa määrä. Suunnittelu jatkuu mm. Sirkkalan liikuntatilojen osalta, Keskusurheilukentän yleisurheilualueiden, Hammaslahden yleisurheilukentän ja useiden muiden lähiliikuntapaikkojen osalta. Myös ns. Mehtimäki -hallin suunnittelu jatkuu yhdessä yksityisten rahoittajien ja yliopiston kanssa.

Sivistys- ja vapaa-aikajaosto valitsi joulukuun kokouksessaan Joensuun vuoden 2017 liikuttajaksi Joensuun Uimaseuran. Uimaseura palkittiin Pohjois-Karjalan Urheilugaalassa tammikuussa. Liikuntapalveluihin rekrytoitiin keväällä terveysuunnittelijalta jääneeseen paikkaan uusi liikuntakoordinaattori. Liikuntakoordinaattorin keskeisiin tehtäviin kuuluu joensuulaisten liikuntaan aktivointi. Tarkennettuna tehtävällä tarkoitetaan ennen kaikkea terveytensä kannalta liian vähän liikkuvia ja menetelmiksi pyritään luomaan uusia tapoja aktivointiin.

Urheiluakatemian yhtenä keskeisenä toimenpiteenä ollut kärkilajiyhteistyön syventäminen toteutui hyvin: ampumahiihto säilytti nuorten olympiavalmentajansa ja yleisurheilulle palkittiin kaksi uutta nuorten olympiavalmentajaa yhteistyössä lajiliiton, seurojen sekä urheiluakatemian kanssa. Joensuussa käynnistyi myös yläkoululeirien aikakausi, kun historian ensimmäiset yläkoululeirit järjestettiin yhdessä lajiliiton, Itä-Suomen liikuntaopiston ja pesäpalloseuran kanssa. Opetus- ja kulttuuriministeriön urheiluakatemioiden myöntämä erityisavustus kasvoi 40 000 euroon ja tuon avustuksen myötä urheilijoille tarjottavaa tukipalvelutarjontaa pystyttiin laajentamaan ja kehittämään entistä urheilijalähtöisempään suuntaan.

Vuonna 2017 liikuntapalvelujen avustuksina jaettiin yhteensä 199 697 €. Erikseen päätettävistä avustummäärärahoista 2 000 € kohdennettiin sivistys- ja vapaa-aikajaoston päätöksen mukaisesti urheiluseurojen järjestämään matalan kynnyksen toimintaan. Avustuksia jaettiin yhteensä 51 eri seuralle/jaostolle.

Vuoden 2017 aikana liikuntapalveluissa toteutettiin kahta ulkopuolisella tuella osarahoitettua hanketta: Jaama Trail osaksi seudullista reitistöä (Joensuun seudun Leader) sekä Luonto liikuttaa kuntalaista (Aluehallintoviraston Liikunnallisen elämäntavan paikallinen kehittäminen). Jaama Trail -hankkeessa perusparannettiin ja uudistettiin entistä Jaaman kierrosta sekä reitin että opastuksen osalta. Luonto liikuttaa kuntalaista -hankkeessa kannustettiin kuntalaisia ulkoliikuntaan ja retkeilyyn, tuotettiin retkeilyblogi sekä viestintämateriaalia ja inventoitiin ylläpidossa olevat luontopolut ja retkeilyreitit.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	2 076 000	0	2 076 000	2 122 229	46 229
Toimintakulut	-9 637 000	0	-9 637 000	-9 794 505	-157 505
Toimintakate	-7 561 000	0	-7 561 000	-7 672 276	-111 276

SITOVUUSTASON YLITYKSEN SELITYS:

Liikuntapalveluiden toimintakate toteutui runsas 111 000 euroa talousarviossa arvioitua suurempana. Liikuntapalvelujen toimintatuotot toteutuivat noin 46 000 euroa budjetoitua suurempina. Toimintatuotoissa on kuitenkin sisällä 81 000 euroa Olympiakomitean maksamaa tukea nuorten olympiavalmentajien kustannuksiin, jota ei ehditty sisällyttää vuoden 2017 talousarvioon. Perustoiminnan tuotot toteutuivat näin ollen 70 000 euroa budjetoitua pienempinä, mutta kuitenkin edellisvuotta noin 30 000 euroa suurempina Areenan ennakoitua paremman myyntituoton vuoksi. Talousarvion budjetoidut toimintakulut ylittyivät 157 505 eurolla. Tästä kulusta 81 000 euroa selittyy edellä mainituilla urheiluakatemia nuorten olympiavalmentajien palkkaus- ja muilla kustannuksilla. Näin ollen perustoiminnan toimintakulut ylittyivät 76 505 eurolla. Tästä selittyy Mehtimäen pesäpallostadionin suunnittelukustannuksilla 39 870 euroa. Kaupunginhallitus päätti 16.1.2017 § 9, että hankkeen kilpailutuksesta ja valmistelusta liikuntapalveluille aiheutuneet kulut käsitellään vuoden 2017 lisätalousarvion yhteydessä sekä vuokravaikutukset liikuntapalveluiden käyttötalousmenoihin vuoden 2018 talousarviovalmistelun yhteydessä. Tätä talousarviomuutosta ei kuitenkaan tehty, koska ylitys pystyttiin kattamaan hyvinvointipalvelujen sisältä.

Hyvinvoinnin toimiala yhteensä

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	13 805 000	300 000	14 105 000	14 410 933	305 933
Toimintakulut	-142 297 000	-1 270 000	-143 567 000	-143 622 679	-55 679
Toimintakate	-128 492 000	-970 000	-129 462 000	-129 211 747	250 253

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA

Tilivelvollinen: kaupunkiympäristöjohtaja Anu Näätänen

Toimialan toiminnan kuvaus

Kaupunkiympäristön toimiala koostuu kaupunkirakennepalveluista, lupa- ja viranomaistoiminnoista, teknisestä keskuksesta, Joensuun Vesi-liikelaitoksesta ja tilakeskuksesta.

Kaupunkiympäristön toimialalla kaupungin keskeisiä strategisia päämääriä edistetään toteuttamalla kaupunkirakenneohjelmaa, symmetrisen kaupungin toimeenpanosuunnitelmaa, ilmasto-ohjelmaa ja kaupungin tekemiä ilmastositoumuksia. Kehitämme toimintatapojamme lisäämällä ja parantamalla sähköisiä palveluja sekä hyödyntämällä kehittyntä teknologiaa. Kaupunkirakennepalveluiden ja tilakeskuksen investointiohjelmilla toteutetaan strategiassa nimetyt kaupungin omia hankkeita.

Katsaus toimintavuoteen 2017

Uuden hallintosäännön mukainen toiminta käynnistyi vuoden 2017 alussa. Hallintosäännön uudistus ei tuonut erityisiä tehtävämuutoksia kaupunkiympäristön toimialaan kuuluvien yksiköiden toimintaan. Merkittävin muutos koski Teknistä keskusta, kun ravinto- ja siivouspalvelut siirtyivät pois perusk kaupungin tehtävistä uuden perustetun yhtiön hoidettaviksi. Teknisen keskuksen toimielimenä Teknisen palveluiden johtokunta kuuluu nyt kaupunkirakennelautakunnan alaisuuteen.

Valtuustokauden vaihtumiseen liittyen toimiala on osallistunut aktiivisesti uusien päättäjien koulutukseen, uuden strategian ja siihen liittyvän kaupunkiympäristötoimialan toimenpideohjelman valmisteluun.

Vuoden 2017 talousarvion tavoitteet toteuttivat vielä 2016 päivitettyä kaupungin strategiaa ja kaupunkirakenneohjelmaa. Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta on raportoitu säännöllisesti toimielimille ja keskeiset toiminnalliset tavoitteet koko toimialalla on saavutettu.

Symmetrisen kaupungin kehittämistä on jatkettu määrätietoisesti. Keskeisimpiä symmetrisen kaupungin toteuttamista tukevia toimia ovat olleet asemanseudun asemakaavan valmistuminen, toripysäköintilaitoksen toteuttamissopimukseen ja kauppatorin uudistamisen liittyvät toimenpiteet ja Ilosaaren peruskorjaus.

Konsernipalveluiden kanssa on selvitetty kasvusopimushankkeen kautta Symmetrisen kaupungin kehittämiseen liittyviä innovaatio- ja referenssialustoideoita. Vuodenvaihteessa valmisteltiin mm. Joensuu City Challenge-haastekilpailu, joka toteutuu kevään 2018 aikana.

Itä-Suomen yliopiston päätös opettajankoulutuksen keskittämisestä Joensuun kampukselle vaikutti kaavahankkeiden priorisointiin. Kaupunki on pystynyt kaavamuutoksilla varmistamaan kaupungin sitoumuksen mukaisen opiskelija-asuntotuotannon lisäämisen hyvin saavutettaville alueille. Joensuun Eilillä on käynnissä useita uusien asemakaavojen mukaisia hankkeita. Itä-Suomen yliopiston tarpeisiin on vastattu myös koulujärjestelyjen osalta. Tilakeskus rakennuttaa Rantakylän normaalikoulun kiinteistöleasing hankkeena ja hanke valmistuu vuoden 2018 loppuun mennessä.

Erityisesti asuntorakentaminen on jatkunut Joensuussa vilkkaana ja vuonna 2017 valmistui yhteensä 888 asuntoa.

Ilmasto-ohjelmaa on toteutettu määrätietoisesti koko toimialalla ja Ilmastotorilta eväitä vähähiilisyys -hankkeen kautta on pystytty lisäämään ilmastotietoisuutta ja saatu uusia ilmastokumppaneita myös kaupunkiorganisaation ulkopuolelta. Ilmasto-ohjelman päivitys valmistui tammikuussa 2018.

Sähköisen rakennusluvan hakeminen on otettu pysyvästi käyttöön ja pääosa lupahakemuksista käsitellään jo sähköisesti. Tonttien hakeminen sähköisesti on käytössä kattavasti. Sähköisiä palveluja on onnistuttu laajentamaan myös joukkoliikenteessä, kun mobiililipun käyttöönoton ensimmäinen vaihe toteutui joulukuussa. Asiakkaille on tarjolla myös mobiilisovellus Waltti-korttien lukemiseen. Sovelluksen avulla voi kätevästi ja nopeasti tarkastaa Waltti-matkakortin tiedot.

Tilakeskuksen ja kaupunkirakennepalveluiden investoinnit ovat tukeneet kaupungin strategisten tavoitteiden toteuttamista. Talonrakennusinvestoinneissa keskeisimmät ovat olleet Siilaisen terveyskeskuksen peruskorjauksen ja laajennuksen loppuun saattaminen, Rantakylän liikunnan monitoimihalli ja koulu- ja päiväkotihankkeet. Osa hankkeista toteutuu kiinteistöleasing hankkeina. Investointi- ja kiinteistöleasinghankkeiden yhteenlaskettu volyymi on ollut poikkeuksellisen suuri noin 50 milj.euroa. Yhdyskuntatekniikan investointeja on toteutettu yhteensä noin 15,9 milj.eurolla. Kaupunkirakennepalveluiden kehittämishankkeista merkittävin käynnissä oleva hanke on Raatekankaan eritasoliittymän toteuttaminen yhdessä valtion kanssa. Investointiohjelman kehittämishankkeet ovat tukeneet erityisesti symmetrisen kaupungin toteuttamista (keskustan kehittäminen, Ilosaari ja Mehtimäen alue) ja jalankulun ja pyöräilyn edistämistä (Kauppakadun pyöräkatu ja Pötkänniemenpuiston jalankulku- ja pyörätie).

Joensuun Vesi-liikelaitos tekee oman erillistilinpäätöksen.

Kaupunki on ollut mukana pitkäkestoisessa kaupunkiympäristön toimialaan liittyvässä raakapuun hankintakartellia koskevassa oikeusprosessissa, jossa kunnat ovat hakeneet vahingonkorvauksia kilpailunrajoituksista annetun lain nojalla. Helsingin käräjäoikeus antoi tuomiot yhteensä 32 kunnan vahingonkorvausasiassa 31.10.2017. Käräjäoikeus hylkäsi kaikki kanteet näyttämättöminä. Joensuun kaupunki veloitettiin suorittamaan korvaukseksi oikeudenkäyntikuluista Metsäliitto Osuuskunnalle, UPM-Kymmene Oyj:lle ja Stora Enso Oyj:lle yhteensä 201 823,46 euroa.

Kaupunki on päättänyt valittaa käräjäoikeuden tuomiosta Helsingin hovioikeuteen. Samalla kaupunki päätti kuitenkin esittää metsäyhtiöille asian sopimista niin, että kaupunki peruuttaa valituksensa, mikäli metsäyhtiöt palauttavat käräjäoikeuden kaupungin maksettavaksi määräämät ja kaupungin maksamat metsäyhtiöiden oikeudenkäyntikulut. Se, saadaanko asia sovittua vai jatkuuko valituksen käsittely hovioikeudessa, selviää maaliskuun 2018 aikana.

Toimialalla tapahtui vuonna 2017 useita henkilöstömuutoksia ja rekrytointeja on vielä vuoden 2018 alussa kesken. Vapautuneiden paikkojen täyttäminen on onnistuttu toistaiseksi hoitamaan kohtuullisen hyvin. Koko maassa on tällä hetkellä kova kysyntä rakennusalan ammattilaisista ja joihinkin avoimiin tehtäviin hakijoiden määrä on ollut vähäinen. Pätevän ja ammattitaitoisen työvoiman houkuttelevaaminen Pohjois-Karjalaan ja Joensuuhun erityisesti teknisen sektorin asiantuntijatehtäviin on vaikeutunut.

Kaupunkirakenneohjelman kehittämishankkeiden tavoitteiden toteutuminen 2017:

Palveluohjelma: Kaupunkirakenneohjelma Kehittämishanke: Symmetrinen kaupunki Kaupunkirakennepalveluiden vastuhenkilö: kaavoituspäällikkö, kaupungingeodeetti	
Hankkeen kuvaus: Keskeisenä teemana on Symmetrinen kaupunki – hankkeen toteutus. Hanketta viedään eteenpäin hyväksytyn kehitysvision ja toimeenpanosuunnitelman mukaisesti.	
Tavoitteet 2017	Toteutuma
<p>Asemanseudun asemakaava valmistuu ja maanomistajien kanssa tehdään maankäyttö- sopimukset kustannusten ja hyötyjen jakamisesta. Asemanseudun toteuttaminen aikataulutetaan ottaen huomioon yhteistyökumppanien hankkeet.</p> <p>Ratapihaa koskeva ratasuunnitelma ja asema- kaavamuutos valmistuvat. Ratapihan parannushanketta edistetään käytettävissä olevin keinoin.</p> <p>GreenPark –hankkeen toteuttamistoimet on suunniteltu ja alueen markkinointi käynnistetty yhteistyössä Joensuun Yrityskiinteistöt Oy:n ja Josek Oy:n kanssa.</p> <p>Yliopistokampuksen ja sen lähiympäristön kaavoitus ja muu suunnittelu etenee ja valmistuu Tulliportinkadun kampuksen osalta.</p>	<p>Asemanseudun ja Asemanseudun Ellin asema- kaavamuutokset ovat lainvoimaisia. Maankäyttö- sopimukset on hyväksytty ja allekirjoitettu. Asemanseudun Ellin rakentaminen on käynnissä. Asemanseudun alueen kokonaisuuka- taulu on suunniteltu. Vuoden 2018 kohteiden toteutussuunnittelu on käynnistetty syksyllä 2017.</p> <p>Ratapihan asemakaavamuutos on hyväksytty ja lainvoimainen. Ratasuunnitelma ja siihen liit- tyvä tiesuunnitelma ovat olleet nähtävillä ja kaupunki on antanut näistä lausuntonsa. Liikenneviraston päätöstä suunnitelmien hyväk- symisestä odotetaan.</p> <p>GreenParkia on markkinoitu yhdessä muiden Joensuun yritysalueiden kanssa. Markkinointi ja kehitystyö jatkuvat sovitulla tavalla yhteis- työssä. GreenPark alueen katu- ja muun infra- verkon suunnittelu ja rakentaminen on ohjel- moitu siten, että alueen kokonaistoteutus voi edetä suunnitellusti.</p> <p>Tulliportinkadun kampuksen asemakaavamuu- tos on hyväksytty, mutta päätöksestä on tehty kaksi valitusta. Kaava on määrätty voimaan muilta kuin valituksenalaisilta osiltaan. Yliopis- tokadun kampuksen kaavamuutoshankkeen käynnistyminen on viivästynyt keväeseen 2018.</p>

<p>Palveluohjelma: Kaupunkirakenneohjelma Kehittämishanke: Tasapainoinen ja vaihtoehtoja tarjoava kaupunkirakenne Kaupunkirakennepalveluiden vastuhenkilö: kaavoituspäällikkö, kaupungingeodeetti</p>	
<p>Hankkeen kuvaus: Asumiselle ja työpaikoille on tarjolla vaihtoehtoisia suuntia ja täydennysrakentamista tuetaan olemassa olevien palveluverkkojen läheisyydessä.</p>	
Tavoitteet 2017	Toteutuma
<p>Tonttien luovutusohjelmassa on tarjolla tontteja useista eri suunnista, mutta uusia avauksia tehdään hallitusti.</p> <p>Papinkankaan työpaikka-alueen ensimmäisen vaiheen toteuttamistoimet on suunniteltu ja alueen markkinointi käynnistetty.</p> <p>Täydennysrakentamishjelma valmistuu keväällä 2017. Täydennysrakentamista tukevia asemakaavatoita on käynnissä.</p> <p>Vanhojen asemakaavojen uudistaminen jatkuu Heinävaarassa, Enossa ja Uimaharjussa.</p>	<p>Tontteja on ollut tarjolla eri puolilta kantakaupunkia kuten Karhunmäestä, Multimäestä, Marjalasta ja Penttilästä. Myös maaseututaajamissa on tarjolla jatkuvasti tontteja rakentamiseen.</p> <p>Papinkankaan yritysalueen 1.vaiheen kunnallistekniikka on rakennettu. Alueen markkinointia tehdään jatkuvasti. Alueesta on ollut juttua lehdistä ja digitaalisessa mediassa. Papinkankaan ensimmäinen yritys aloittaa toimintansa helmikuussa 2018.</p> <p>Valtuusto on hyväksynyt täydennysrakentamishjelman 29.5.2017. Täydennysrakentamiseen tähtäviä kaavamuutoksia on käynnissä erityisesti keskustassa ja Niinivaaralla.</p> <p>Heinävaaran asemakaavaehdotus on hyväksytty, mutta hyväksymispäätöksestä on valittu. Kaava on määrätty voimaan muilta kuin valituksenalaiselta osalta. Enon asemakaavamuutoksen päätöksäntely on lykkäätynyt keväseen 2018. Uimaharjun asemakaavan uudistaminen on tulossa luonnosvaiheeseen. Kiihtelysvaaran ja Tuupovaaran kirkonkylien asemakaavojen uudistaminen käynnistyy helmikuussa 2018.</p>

Palveluohjelma: Kaupunkirakenneohjelma Kehittämishanke: Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen Kaupunkirakennepalveluiden vastuuhenkilö: kaupungininsinööri	
Hankkeen kuvaus: Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita parannetaan.	
Tavoitteet 2017	Toteutuma
<p>Lähdetään toteuttamaan vuonna 2016 valmistuvan Pyöräilyn ja kävelyn kehittämissuunnitelman toimenpiteitä.</p> <p>Laaditaan suunnitelma keskustan polkupyöräpysäköinnin parantamiseksi ja toteutetaan se yhtä aikaa toripysäköintilaitoksen ja Kauppatorin alueen rakentamisen kanssa.</p>	<p>Pyöräilyn ja jalankulun kehittämissuunnitelma 2030 on hyväksytty ohjeellisena noudatettavaksi keväällä 2017. Kauppakadun pohjoispään pyöräkatu on otettu käyttöön 25.8. ja pyöräkadun jatkamisesta kävelykatuun saakka on laadittu suunnitelma. Pötkänniemen puiston jk+pp-tien kunnostus on toteutettu. Pyöräilyn pääverkon talvihoidon laatuvaatimukset on pääosin muutettu kehittämissuunnitelman mukaisiksi.</p> <p>Torin ja sitä ympäröivien alueiden suunnitelmat ovat valmistuneet. Alueet rakennetaan yhtäaikaaisesti toripysäköintilaitoksen kanssa ja ne valmistuvat syksyllä 2018. Polkupyöräpaikkojen määrä ja laatu nousevat uudelle tasolle keskustassa.</p>

Palveluohjelma: Kaupunkirakenneohjelma Kehittämishanke: Kaupunkikeskus Kaupunkirakennepalveluiden vastuuhenkilö: kaavoituspäällikkö, kaupungininsinööri	
Hankkeen kuvaus: Kaupunkikeskuksen ympäristöä ja liikenne- ja joukkoliikenneolosuhteita parannetaan	
Tavoitteet 2017	Toteutuma
<p>Suunnitellaan ja toteutetaan Kauppatorin ja sen lähiympäristön parantamistoimet yhtä aikaa toripysäköintilaitoksen rakentamisen kanssa. Lähtökohtina ovat Kauppatorin alueen asemakaava (2008) ja Joensuun keskustan osayleiskaava ja liikennesuunnitelma (2012).</p> <p>Jatketaan keskustan liikennesuunnitelman mukaisten muiden toimien suunnittelua ja toteutusta.</p>	<p>Torin ja sitä ympäröivien alueiden suunnitelmat ovat valmistuneet ja urakka kilpailutettu. Alueet rakennetaan yhtäaikaaisesti toripysäköintilaitoksen kanssa ja ne valmistuvat syksyllä 2018.</p> <p>Rantakatu/Papinkatu alueen suunnittelu on käynnistynyt osana Koivuniemenpuiston alueen suunnittelua. Rantakadun välillä Koskikatu – Siltakatu suunnitelmat ovat valmistuneet ja toteutus on kesällä 2018. Kauppakadusta välillä Papinkatu – Suvantokatu on laadittu yleissuunnitelma ratkaisuna pyöräkatu.</p>

KAUPUNKIRAKENNELAUTAKUNTA

Tilivelvollinen: kaupunkiympäristöjohtaja Anu Näätänen

Toimialan toiminnan kuvaus

Kaupunkirakennepalveluista vastaava toimielin on kaupunkirakennelautakunta. Kaupunkirakennepalveluiden keskeisimpiä tehtäviä ovat kaavojen valmistelu ja tonttien luovutus sekä vastuu maa- ja vesialueiden, katujen, puistojen ja muiden yleisten alueiden hallinnasta, suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta.

Lautakunnan alainen seudullinen joukkoliikennejaosto vastaa joukkoliikennelain tarkoittaman toimivaltaisen viranomaisen tehtävistä Joensuun, Kontiolahden ja Liperin alueella.

Katsaus toimintavuoteen 2017

Kaupunkirakennepalveluiden tehtävänä on laatia toimialaansa liittyvät kaupunkikehityksen ennusteet, koordinoita maankäytön ja palveluiden yhteensovittamista ja vastata tähän liittyvän tiedon tuottamisesta ja hankinnasta. Tätä tehtävää palvelee maankäytön toteutusohjelma (MATO-20) ja sen yhteydessä laadittavat väestöennusteet. Maankäytön toteutusohjelma 2017 ja väestöennuste hyväksyttiin kaupunginhallituksessa syyskuussa.

Lainvoiman sai kaikkiaan yhteensä 14 asemakaavaa. Asemakaavoilla ja asemakaavamuutoksilla on lisätty merkittävästi täydennysrakentamismahdollisuuksia. Keskeisimpiä ja kaupungin kehittämisen kannalta merkittävimpiä kaavamuutoksia olivat Asemanseudun ja ratapihan sekä Tulliportinkadun asemakaavojen uusiminen. Uudisrakentamisalueiden asemakaavoista merkittävin oli Haapajoki II asemakaavan muutos. Kaavoituksella on lisätty rakennettavaa kerrosalaa kaikkiaan lähes 95 000 k-m². Kaavoituksella on pystytty vastaamaan tontinluovutuksen tarpeisiin sekä varautumaan tulevaisuuden tarpeisiin.

Täydennysrakentamiseen ja asemakaavanmuutoksiin liittyen hyväksyttiin yhteensä 10 uutta maankäyttösopimusta. Merkittävimmät sopimukset koskivat Asemanseudun ja Tulliportinkadun alueiden asemakaavamuutoksia.

Joensuun asemanseudun asemakaavan hyväksymiseen liittyvien maankäyttösopimusten mukaiset korvaukset, noin 4,1 miljoonaa euroa, kirjattiin tuloiksi vuodelle 2017. Asemanseudun asemakaavan muutos tuli lainvoimaiseksi 8.11.2017 ja korvausten tuloutusajankohta määräytyy sen mukaisesti. Asemankaavan mukaisten uusien kortteleiden rakentaminen ei ole mahdollista ennen kuin kaupunki on toteuttanut sopimusten mukaiset velvoitteensa. Korvausten tosiasiallinen maksaminen kaupungille on osittain sidottu sopimuksissa näihin velvoitteisiin. Maankäyttökorvauksilla katetaan alueen yhdyskuntarakentamisen kustannuksia tulevina vuosina.

Tonttien kysyntä jatkui edelleen hyvänä ja kaikkiaan vuoden loppuun mennessä luovutettiin 113 tonttia, mikä oli 5 tonttia vähemmän kuin vuonna 2016. Luovutetuista tonteista 83 oli omakotitontteja, 14 kerros- ja rivitalotontteja ja 16 työpaikkatontteja. Tonttien luovutuksella on pystytty turvaamaan kaupungin kehittymisen edellytykset. Tontteja on luovutettu sekä myymällä että vuokraamalla. Omakotitontit luovutettiin pääasiassa vuokraamalla. Vuoden 2017 merkittävät kiinteistökaupat olivat kerrosalotonttien myynnit Penttilänrannasta. Tonttien myynnille asetettu taloudellinen tavoite ylittyi. Tonttien myyntivoitot olivat kaikkiaan yhteensä noin 4,1 milj. euroa. Raakamaata hankittiin yhteensä 16,4 ha.

Onttolan vanhan haulikkoradan vuonna 2016 käynnistynyt maaperän kunnostushanke on saatu päätökseen. Kunnostus koski Kontiolahden kunnassa Joensuun kaupungin omistamalla kiinteistöllä sijaitsevaa tärkeää pohjavesialuetta. Kunnostustyöt toteutettiin valtion jätehuoltotyönä yhdessä Pirkanmaan ELY-keskuksen ja Kontiolahden kunnan kanssa. Koko hankkeen arvonlisäveroton kustannus oli noin 1,3 milj.

euroa ja kunnostusalueen laajuus 7 ha. Hanke toteutui kolmessa vaiheessa. Kaupungin osuus hankkeen vuoden 2017 kustannuksista oli yhteensä noin 193 000 euroa.

Aiemmin solmittuun maankäyttösopimukseen liittyen Lemminkäinen Talo Oy luovutti 17.11.2017 Ukonniityn alueen kadut kaupungille investointiohjelmassa ohjelmoitua nopeammin. Tämän vuoksi Ukonniityn alueen katujen investointien menoja jouduttiin nostamaan 125 000 euroa. Muutosta ei pystytty kattamaan investointiohjelman sisältä.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2017	Toteutuma
Maankäytön toteutusohjelma on vakiintunut työkalu asumisen ja palveluverkon yhteensovittamiseen.	Maankäytön toteutusohjelma ja väestöennuste on hyväksytty kaupunginhallituksessa 11.9.2017.
Tuetaan opiskelija-asumisen lisäämistä kaavoituksen ja yhdyskuntatekniikan ratkaisulla.	Opiskelija-asuntojen lisäämiseen tähtäävät kaavamuutokset on kaikki hyväksytty. Kaavamuutokset ovat lainvoimaisia lukuun ottamatta Tulliportinkadun kampuksen kaavamuutosta, josta on valitettu hallinto-oikeuteen. Kaupunginhallitus on 4.9.2017 tehnyt päätöksen kaavan määrittämisestä voimaan niiltä osiltaan, joihin valitukset eivät kohdistu (mm. opiskelija-asuntokohde). Yliopistokadun kampuksen kaavamuutoshankkeen käynnistyminen on viivästynyt kevääseen 2018. Opiskelijankadun suunnitelmat ovat valmistuneet.
Toteutetaan Ilmasto-ohjelmaa tukevia toimenpiteitä: 1. muuttamalla ulkovalaistusta energiatehokkaammaksi vaihtamalla n. 1000 valaisinta. 2. täydennysrakentamishjelmalla, kaavamääräyksillä ja tontinluovutus ehdoilla. 3. joukkoliikenteen matkustajamäärän lisäämistä tavoitellaan ottamalla käyttöön liikennöitsijöiden kannustekorvaus ja uusi mobiilimatkaopas.	1. Valaisimia vaihdettiin noin 1600 kappaletta, joten tavoite toteutui hyvin. 2. Valtuusto on hyväksynyt täydennysrakentamishjelman 29.5.2017. Vuoden 2017 aikana on otettu käyttöön uusia kaavamääräyksiä, jotka koskevat hulevesien hallintaa, polkupyöräpysäköinnin parempaa järjestämistä ja varautumista sähköautojen lataamismahdollisuuteen. 3. Mobiilimatkaopas on käytössä ja reaaliaikaisen palvelun käyttöönottoa valmistellaan. Kannustekorvaus on otettu käyttöön 1.6.2017 alkaen. Joukkoliikenteen matkamäärät ovat nousseet vuonna 2017 noin 6,7 %.
Luovutetuista omakotitonteista vähintään 90 % on luovutettu sähköisen tonttien luovutusohjelman kautta.	Tavoite on toteutunut.
Hankinnoilla on mahdollistettu uusien innovaatioiden kehittäminen, kaikissa kilpailutettavissa hankinnoissa on tehty innovaatioarviointi ja vähintään 20 % hankinnoista on innovatiivisia.	Penttilänrannan tontinluovutuskilpailussa keskeisenä kriteerinä olivat uudet innovatiiviset ratkaisut. Ulkovalaistuksen hankinta toteutettiin allianssimallia, jota ei ole Suomessa aiemmin tehty vastaavissa hankinnoissa. Rakentamurakoissa otettiin koneohjausmalli kattavasti käyttöön ja samalla kehitettiin koneohjausmallien toiminnallisuutta.

210 Kaupunkirakennelautakunnan yhteiset palvelut
Tilivelvollinen: kaupunkiympäristöjohtaja Anu Näätänen

Kaupunkirakennelautakunta kokoontui yhteensä 21 kertaa. Vaalien jälkeen lautakunta aloitti toimintansa uudella kokoonpanolla kesäkuun lopussa ja uusille päättäjille järjestettiin toimialaa koskevaa koulutusta neljän eri kokouksen yhteydessä.

Tulosalueelta maksettiin Kummuntien (mt15693) kevyen liikenteen järjestelyihin välillä Haapajoki-Mulosalontie liittyvän rakentamissuunnittelun kustannuksia yhteensä noin 31 000 euroa. Suunnittelu-työstä vastasi Pohjois-Savon ELY-keskus, jonka vastuulle tie kuuluu.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	20 000	0	20 000	42 982	22 982
Toimintakulut	-1 253 000	0	-1 253 000	-914 720	338 280
Toimintakate	-1 233 000	0	-1 233 000	-871 738	361 262

240 Yhdyskuntasuunnittelu
Tilivelvollinen: kaavoituspäällikkö Juha-Pekka Vartiainen

Asemakaavan muutoksiin liittyvistä maankäyttösopimuksista kertyi tulosalueelle tuloja noin 4,63 milj. euroa, mikä on noin 3,8 milj. euroa talousarviovarausta enemmän.

Joensuun seudun joukkoliikenteessä tehtiin yhteensä noin 2,3 miljoonaa matkaa.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	6 681 000	0	6 681 000	10 630 039	3 949 039
Toimintakulut	-8 826 000	0	-8 826 000	-9 058 350	-232 350
Toimintakate	-2 145 000	0	-2 145 000	1 571 688	3 716 688

270 Maaomaisuus
Tilivelvollinen: kaupungingeodeetti Kalle Sivén

Tulosalueelle on tuloutettu maankäyttösopimusten mukaisesti maanomistajien suorittamia korvauksia yhdyskuntarakentamisen kustannuksiin yhteensä noin 0,7 milj. euroa.

Puutavaraa myytiin yhteensä lähes 30 000 m³. Hakattu puumäärä oli jonkin verran hakkuusuunnitetta suurempi, mikä johtui mm. suuresta lentoaseman turvahakkuusta ja rakentamiseen valmistelluista, päätehakkuuvaltaisista kohteista.

Tulosalue on osallistunut Varaslammen vaiheittaiseen kunnostukseen.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	8 804 000	0	8 804 000	9 161 267	357 267
Toimintakulut	-2 161 000	0	-2 161 000	-2 117 943	43 057
Toimintakate	6 643 000	0	6 643 000	7 043 324	400 324

Yhdyskuntatekniikan toimintatuotot ja valmistus omaan käyttöön toteutuivat talousarviota suurempina. Merkittävimpinä syinä tähän oli Joensuussa edelleen vilkkaana jatkunut rakentaminen ja katualueiden arvioitua suurempi varaaminen rakennushankkeiden käyttöön. Yhdyskuntatekniikan rakentamista toteutettiin arvioitua enemmän omana työnä.

Ulkovalaistuksen muuttamista energiatehokkaammaksi jatkettiin edelleen vaihtamalla 1 600 valopistettä energiatehokkaaksi, himmentämisen mahdollistavalla ohjauslaitteella varustetuksi led-valaisimiksi. Tämän ja aiemmin tehtyjen energiatehokkuutta parantavien toimenpiteiden ansiosta energiakustannukset toteutuivat noin 70 000 euroa talousarviota pienempinä.

Loppuvuosi oli sää- ja keliolosuhteiltaan hyvin poikkeuksellinen, mikä toi haasteita erityisesti katujen talvihoidolle. Katujen talvihoitoon lumenajoneen käytettiin rahaa kokonaisuutena noin 135 000 euroa talousarviossa varattua enemmän. Teknisen keskuksen osalta ylitys oli noin 200 000 euroa. Alueurakoiden kokonaishintamekanismi ja alueurakoiden kustannuksiin vaikuttavan kunnossapidon osaindeksin mataluus sekä Kuivakenkä Oy:n katulämmityksen maksun arvioitua pienempi toteuma vaikuttivat siihen, että kokonaisylytys ei muodostunut edellä kerrottua suuremmaksi.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	3 969 000	0	3 969 000	4 881 356	912 356
Toimintakulut	-11 803 000	0	-11 803 000	-12 293 905	-490 905
Toimintakate	-7 834 000	0	-7 834 000	-7 412 550	421 450

Tulosalueiden 210-280 toimintakatteiden summa

Kaupunkirakennelautakunta yhteensä

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	19 474 000	0	19 474 000	24 715 643	5 241 643
Toimintakulut	-24 043 000	0	-24 043 000	-24 384 919	-341 919
Toimintakate	-4 569 000	0	-4 569 000	330 724	4 899 724

JOENSUUN ALUEELLINEN JÄTELAUTAKUNTA
Tilivelvollinen: jätehuoltosuunnittelija Anna Kettunen

Toimialan toiminnan kuvaus

Joensuun alueellinen jätelautakunta on osa lupa- ja viranomaistoimintoja.

Joensuun alueellinen jätelautakunta hoitaa jätehuollon järjestämisen lakisääteiset viranomaistehtävät Joensuun, Ilomantsin, Kontiolahden, Liperin ja Polvijärven alueella. Lautakunnan vastuukuntana toimii Joensuu. Jätelain, lautakunnan yhteistoimintasopimuksen ja Joensuun kaupungin hallintosäännön mukaisesti lautakunta päättää mm. kunnallisista jätehuoltomääräyksistä ja jätetaksasta, seuraa jätelainsäädännön ja kunnallisten jätehuoltomääräysten toteutumista toimialueella sekä ylläpitää jätteenkuljetusrekisteriä.

Katsaus toimintavuoteen 2017

Alueellinen jätelautakunta kokoontui seitsemän kertaa. Keväällä 2017 lautakunta tutustui Riikinvoima Oy:n ekovoimalaitokseen. Uusille luottamushenkilöille järjestettiin syksyllä koulutus- ja tutustumisilta, lainsäädäntökoulutusta ja lautakunta kävi tutustumassa Puhas Oy:n ja Kontiosuon jätekeskuksen toimintaan. Henkilöstö koostui kahdesta viranhaltijasta ja toimistosihteeristä.

Kunnan jätehuoltojärjestelmään kuulumisen seurannan lisäksi kiinteistönhaltijoita tiedotettiin jätehuollon järjestelyistä, neuvottiin sekä kehoitettiin jätehuoltomääräysten noudattamiseen yli tuhat kertaa kirjeitse. Neuvontaa ja ohjeistusta viranomaisasiointissa annettiin päivittäin sähköpostitse ja puhelimitse. Jätehuoltomääräysten edellyttämiä ilmoituksia käsiteltiin yli 600 kappaletta. Viranhaltijapäätöksiä jätemaksun kohtuullistamista ja jätehuoltomääräyksistä poikkeamista koskevista asioista tehtiin 275 kappaletta. Hallinto-oikeuteen on valitettu kolmesta viranhaltijapäätöksestä ja kahdesta lautakunnan tekemästä päätöksestä.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2017	Toteutuma
Asiakasrekisterin kattavuuden parantaminen. Jätehuoltoviranomaisen perustehtäviin kuuluvaa jätehuoltoon liittymisen seurantaa jatketaan. Vuonna 2017 tavoitteena on painottaa seurantaa kiinteistöihin, joilla sijaitsee vapaa-ajan rakennuksia ja jotka eivät asiakasrekisterivertailun perusteella vielä kuulu kunnan jätehuoltojärjestelmään.	Kunnan jätehuoltojärjestelmään kuulumisen seurantaa tehtiin systemaattisesti. Vuoden aikana lähetettiin 1230 kirjettä kiinteistön liittämiseksi kunnan jätehuoltojärjestelmään. Henkilöresurssin muutoksen ja viranomaisen muiden tehtävien hoidon vuoksi seurantamäärä oli edellisvuotta pienempi. Helmikuun 2018 alkuun mennessä noin 80 % seurantakirjeen saaneista kiinteistöistä oli liitetty kunnan jätehuollon piiriin. Yhdeksän prosentin osalta jätemaksua on hakemuksen perusteella kohtuullistettu joko toistaiseksi tai määräaikaisella päätöksellä. Joka kymmenennen kehoitetun kiinteistön osalta hakemuksen käsittely on vielä kesken jätehuoltoviranomaisessa, tai vakinaisten asuntojen osalta seurantatiedot on annettu tiedoksi valvontaviranomaiselle.

Tavoitteet 2017	Toteutuma
Jätehuollon palvelutason hyväksyminen. Jätelautakunta on päättänyt aloittaa jätehuollon palvelutason valmistelun (JLTK 28.4.2016 § 26). Palvelutasomäärittelyä viedään eteenpäin yhteistyössä toimialueen kuntien ja kunnallisen jätehuoltoyhtiön kanssa. Palvelutaso hyväksytään lähivuosille. Palvelupisteitä määriteltäessä huomioidaan ekopisteiden sijainti koko kaupungin alueella. Rantakylän ekopisteen toteuttamista kiirehditään.	Palvelutason valmistelussa pidettiin kaksi kokousta alueen kuntien teknisen toimialan, ympäristönsuojeluviranomaisten ja Puhas Oy:n kanssa. Palvelutason hyväksyminen siirtyi vuoden 2018 tavoitteeksi. Pakkausjätteiden alueellisesta keräysverkostosta vastuu kuuluu ensisijaisesti valtakunnalliselle Rinki Oy:lle. Kunnan jätehuoltoviranomainen ei voi päättää Ringin ekopisteiden sijoituspaikoista. Jätehuoltoviranomainen oli toistuvasti yhteydessä Rinkiin ekopisteen saamiseksi Rantakylän kaupunginosaan, ja Ringin ilmoituksen mukaan ekopiste on avattu helmikuussa 2018. Palvelutason yhteydessä tarkastellaan Ringin ekopisteverkostoa täydentävän ekopistekeräyksen tarvetta koko lautakunnan alueella.
Hyötyjätehuollon seuranta ja kehittäminen. Tarkastellaan biojätteen erilliskeräysvelvollisia kiinteistöjä (kiinteistöllä yli 2 asuntoa) ja tarvittaessa kehoitetaan biojätteen lajitteluun ja erilliskeräykseen tai kompostointiin.	Biojätteen erilliskeräysvelvollisia asuinkiinteistöjä (110 kpl), jotka eivät kuuluneet erilliskeräyksen piiriin, kehoitettiin erilliskeräyksen järjestämiseen tai palauttamaan taloyhtiön kompostointi-ilmoitus, mikäli biojätteen lajittelu on järjestetty kompostoimalla.

810 Joensuun alueellinen jätelautakunta
Tilivelvollinen: jätehuoltosuunnittelija Anna Kettunen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	201 000	0	201 000	195 789	-5 211
Toimintakulut	-201 000	0	-201 000	-195 789	5 211
Toimintakate	0	0	0	0	0

RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

Tilivelvollinen: rakennustarkastaja Jukka Hyttinen

Toimialan toiminnan kuvaus

Rakennus- ja ympäristölautakunnan alaiset toiminnat ovat osa Lupa- ja viranomaistoimintoja. Rakennus- ja ympäristölautakunnan tulosalueet ovat yhteiset palvelut, rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu ja pysäköinninvalvonta. Yhteisiin palveluihin on budjetoitu lautakunnan ja koko toimielimen yhteiset kulut.

Katsaus toimintavuoteen 2017

Vuosi 2017 oli lupa- ja viranomaistoimintojen osalta ensimmäinen toimintavuosi uuden hallintosäädöksen aikana. Toiminnan rakenteisiin ei tehty erityisiä muutoksia.

Henkilöstön määrä on vakiintunut. Nykyisellä henkilömäärällä toiminnan pyörittäminen onnistuu välttämättä, mutta uusien tehtävien ja kehitystöiden osalta toiminta on erittäin haasteellista. Henkilöstön osaaminen on kokeneen henkilökunnan myötä hyvällä tasolla ja sitä on ylläpidetty ammatillisissa koulutustilaisuuksissa käymällä.

Rakennus- ja ympäristölautakunta kokoontui vuoden 2017 aikana 9 kertaa.

Rakentaminen jatkui vuonna 2017 Joensuussa normaalilla korkeammalla tasolla. Asuntoja valmistui 888 kpl. Rakennusvalvonnan ohjaus- ja neuvonta suuntautui edelleen rakennusten energiatehokkuuden parantamiseen sekä työmaan kosteudenhallintaan. Yleisesti vertailuna käytettävä arvo lupa-asioista käsitelty 80 %, vuonna 2017 oli 13 vuorokautta, kun se vuonna 2016 oli ollut 11 vuorokautta.

Rakennuslupan sähköisen hakemisen mahdollistava ohjelma kilpailutettiin ja se tuli käyttöön huhtikuun alusta 2017. Uuden ohjelman käyttöönotto ja sen rajapintojen yhteensopimattomuus olemassa oleviin järjestelmiin hidasti lupakäsittelyä ja se näkyi osin lupien käsittelyajoissa.

Ympäristönsuojelun puolella maa-aineslupia käsiteltiin 11 kpl ja ympäristölupia 6 kpl. Maa-ainesten kotitarveoton (n. 50 kohdetta) valvonta aloitettiin. Ympäristölupien valvontaohjelman mukainen valvonta jatkui valvontaohjelman mukaan. Vesihuollon osalta valvontatoimet kohdistuivat haja-asutusalueen jätevesijärjestelmiin pohjavesi- ja ranta-alueilla Enossa, Kiihtelysvaarassa ja Tuupovaarassa.

Joensuun kaupungin ilmasto-ohjelma päivitettiin ja Ilmastotori hanke päättyi vuoden lopussa. Aurinkoenergiasta virtaa joensuulaiseen paikallistalouteen hanke kesti 1.6.- 30.11.2017 ja alustavat investointisuunnitelmat laadittiin 17 kohteelle.

Suomi100 – juhluvuoden kunniaksi järjestettiin luonnonmuistomerkkikampanja, jossa rauhoitettiin 21 uutta kohdetta eri puolilta Joensuuta.

Pysäköinninvalvonnan osalta toiminta vuonna 2017 oli samaa tasoa kuin edellisinä vuosina. Pysäköintivirhemaksuja kirjoitettiin 14 136 kpl ja se oli noin 1 000 virhemaksua vähemmän, kuin edellisenä vuonna. Valvonnan taso on hyvää tasoa. Virhemaksujen muutos johtui pysäköintimaksujärjestelmien ja pysäköintitunnusjärjestelmän muutoksista sekä keskustan parkkialueiden suurista rakennustöistä.

Tiejaoston toiminnan osalta voidaan todeta, että vuoden 2017 aikana tiejaosto kokoontui toimitusasioissa neljä kertaa. Kaksi toimitusasiaa raukesi tiekunnan sisäisten sovitteluiden ja ratkaisuiden perusteella. Toimistosihteerin eläköitymisen (1.1.2017 alkaen) takia jaoston esittelijän ja sihteerin tehtävä päätettiin sisällyttää vuoden 2017 alusta ympäristötarkastajan (uusi määräaikainen virka) tehtäviin. Varalle nimettiin tontti-insinööri.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2017	Toteutuma
<p>Ilmasto-ohjelman toteuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> Ilmastotorilta eväitä vähähiilisyteen – hanke jatkuu edelleen vuonna 2017. Keskeinen toimenpide on Ilmastokumppanuus toimenpiteiden kehittäminen yritysten kanssa. Tavoitteena on saada vähintään 10 uutta yritystä sitoutumaan ilmastokumppanuuteen. Ilmasto-ohjelma päivitetään vuonna 2017 samoin SEAP(kestävän energiankäytön toimintasuunnitelma) raportointi liittyen Covenant of Mayors sitoumukseen. 	<p>Ilmasto-ohjelman toteuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> Ilmastokumppanuustoimenpiteet toteutuivat tavoitteen mukaisesti. Uusia ilmastokumppaneita saatiin 10 kpl. Ilmastokumppaneita on tällä hetkellä 26 kpl. Ilmasto-ohjelman päivitys on käynnissä ja hyväksytään kaupunginhallituksessa tammikuussa 2018. SEAP raportointi on tehty marraskuussa.
<p>Valvontatoimenpiteet</p> <p>Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman mukaisen valvonnan lisäksi erityisiä toimenpiteenä on vesihuoltolain mukaisen liittymisvelvollisuuden valvonta. Kehotetaan kaikkia toiminta-alueella olevia kiinteistöjä liittymään verkostoihin.</p>	<p>Valvontatoimenpiteet</p> <p>Joensuun veden toiminta-alueet on hyväksytty ja toimenpiteet on käynnistetty. Pyhäselän vesisuoskunnan toiminta-alueet hyväksytään keväällä 2018, jonka jälkeen myös sillä alueella käynnistetään toimenpiteet.</p>
<p>Sähköinen asiointi</p> <p>Rakennusluvan hakeminen sähköisesti otetaan pysyvään käyttöön. Tavoitteena on, että rakennusluvista käsitellään sähköisenä yli 10 prosenttia.</p>	<p>Sähköinen asiointi</p> <p>Sähköinen asiointipalvelu on otettu käyttöön 1.4.2017. Rakennusluvista käsiteltiin vuonna 2017 noin 50 % sähköisesti.</p>

850 Rakennus- ja ympäristölautakunnan yhteiset palvelut

Tilivelvollinen: rakennustarkastaja Jukka Hyttinen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	5 000	0	5 000	5 968	968
Toimintakulut	-139 000	0	-139 000	-124 941	14 059
Toimintakate	-134 000	0	-134 000	-118 973	15 027

860 Pysäköinninvalvonta

Tilivelvollinen: yhdyskuntalakimies Juha Martikainen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	812 000	0	812 000	738 129	-73 871
Toimintakulut	-399 000	0	-399 000	-382 289	16 711
Toimintakate	413 000	0	413 000	355 840	-57 160

870 Rakennusvalvonta

Tilivelvollinen: rakennustarkastaja Jukka Hyttinen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	674 000	0	674 000	867 323	193 323
Toimintakulut	-770 000	0	-770 000	-720 530	49 470
Toimintakate	-96 000	0	-96 000	146 793	242 793

880 Ympäristönsuojelu

Tilivelvollinen: ympäristönsuojelupäällikkö Jari Leinonen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	180 000	0	180 000	237 572	57 572
Toimintakulut	-434 000	0	-434 000	-442 688	-8 688
Toimintakate	-254 000	0	-254 000	-205 116	48 884

Rakennus- ja ympäristölautakunta yhteensä

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	1 671 000	0	1 671 000	1 848 992	177 992
Toimintakulut	-1 742 000	0	-1 742 000	-1 670 448	71 552
Toimintakate	-71 000	0	-71 000	178 543	249 543

TEKNISTEN PALVELUJEN JOHTOKUNTA

Tilivelvollinen: vs. teknisen keskuksen johtaja Juha Lemmetyinen

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Tekninen keskus tuottaa kaupungin muiden hallintokuntien tarvitsemia sisäisiä kiinteistöpalveluita sekä sisäisinä tilauksina katujen-, puistojen- ja metsienhoitopalvelut sekä logistiikka- ja rakentamispalveluita. Logistiikkapalvelut aloitti omana vastuualueena 1.1.2017. Pieni osa palvelutuotannosta muodostuu kuntalaisten ja muiden asiakkaiden tarpeisiin liiketaloudellisiin perustein tuotettavista palveluista.

Katsaus toimintavuoteen 2017

Kaupungin sisäisiä palvelutarpeita varten vuonna 2013 perustettu Tekninen keskus organisoitui vuoden 2017 alussa uudelleen. Siun soten myötä siivous- ja ravintopalvelut eriytyivät omaksi toiminnakseen osakeyhtiömuotoisena. Teknisen keskuksen toiminta ja henkilöstömäärä koki suuren muutoksen, ja toiminnan sopeuttaminen tähän olikin yksi vuoden tavoitteista.

Kuntavaalien myötä myös toiminnasta vastuuta kantava teknisten palvelujen johtokunta uudistui lähes kokonaan, joten niin henkilökunnalle kuin päättäjille vuosi oli monella tapaa uuden opettelua. Organisaation uudistuminen näkyi selkeimmin keskuksen hallinnon palveluissa. Keskuksen johto toimi väliaikaisratkaisuin ja hallinnon tukipalveluiden mitoituksessa haettiin vielä oikeita resursseja.

Hallinnon muutosten lisäksi suurimpia toiminnallisia muutoksia koettiin logistiikkapalveluissa Pohjois-Karjalan Matkojenyhdistelykeskuksen MYK:in toiminnan laajennuttua uusien kuntien alueille. Siun soten käynnistyminen aiheutti monia muutoksia, joista yksi iso oli ajoneuvopalveluiden hankintamallin muuttaminen unohtamatta Polkka – Pohjois-Karjalan tukipalvelut Oy:n mukanaan tuomia ruokakuljetusjärjestelyitä.

Kiinteistö- ja kuntatekniikan palveluiden osalta toiminnan muutokset olivat maltillisempia. Salpaka-dun varikon yleisilmeen kohentuminen ei jäänyt huomaamatta ja työ siistimmän ja järjestelmällisemmän varikkoalueen eteen jatkuu myös tulevina vuosina. Toimintojen selkeyttäminen ja tiivistäminen luo mahdollisuudet kehittää aluetta myös muiden toimijoiden tarpeisiin.

Talouden osalta toimintavuosi toteutui toiminnan muutosten epävarmuustekijöistä huolimatta hyvin. Kokonaisuutena Teknisen keskuksen tulos muodostui noin 168 000 euroa talousarviota positiivisempana, joten poikkeamaa voi pitää hyvinkin pienenä yli 22 milj. euron budjetissa.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2017	Toteutuma
Logistiikkapalveluiden matkojenyhdistelykeskuksen laajentaminen ja kehittäminen. 1.1.2017 alkaen logistiikkapalvelut aloittaa tuottamaan entistä laajemmin kuljetuspalveluiden suunnittelua ja hankintaa Siun Soten tarpeisiin. Kuljetuskokonaisuuden kasvaessa on tarve laajentaa ja kehittää matkojenvälityskeskuksen toimintaa Siun Soten tarpeiden mukaisesti.	Sote -kuljetuksien toiminnallinen tilaus laajentui elokuusta alkaen. Logistiikkapalvelut on suunnitellut ja hankkinut Siun soten vammaispalvelun ja päivä kuntoutuksen tarpeisiin kuljetuksia koko Siun soten alueella. Pohjois-Karjalan Matkojenyhdistelykeskuksen välitysalue laajeni kattamaan 16.10.2017 alkaen kuuden (6) uuden kunnan (Ilomantsi, Juuka, Kiitee, Lieksa, Polvijärvi ja Valtimo) alueet.

Tavoitteet 2017	Toteutuma
<p>Vastuualueiden prosessien kehittäminen lean-toimintatapaa hyödyntäen.</p> <p>Teknisen keskuksen vastuualueiden toimintaprosessien kehittäminen on jatkunut koko keskuksen olemassaolon ajan ja sitä jatketaan edelleen. Kiinteistönhoidon mitoituksen ja samanaikaisesti etenevän lean-projektin toimenpiteet saatetaan valmiiksi. Kuntatekniikan korjaamon lean-periaattein toteutettava toimintatapamuutos saatetaan valmiiksi.</p>	<p>Kehitystyötä jatketaan omin voimin ja uudet käytännöt tuodaan toimintaan vähitellen.</p> <p>Salpakadun varikon kehittämisessä on päästy hyvää vauhtiin. Vuoden aikana on parannettu ensiapupisteiden toimivuutta, jätehuoltoa, kierätys- ja huutokauppakäytäntöjä. Erityisesti kiinteiden öljyjätteiden käsittelyyn on kiinnitetty huomiota. Näillä ja tulevilla ratkaisuilla parannetaan varikon toimivuutta merkittävästi. Ulko- ja sisätilojen parantamisratkaisut viedään loppuun vuoden 2018 aikana mm. varastoinnin ja siisteyden osalta sekä parantamalla omatoimista öljyvahinkovalmiutta.</p>
<p>Ympäristönäkökulman huomioiminen kiinteistöjen käytössä ja uusien toimintatapojen kehittäminen.</p> <p>Tavoitteena on pienentää kiinteistöjen veden- ja energiankulutusta, sekä jalkauttaa teknisessä keskuksessa laadittu ympäristöohjelma työntekijöille ja kiinteistöjen käyttäjille.</p>	<p>Kaupungin tavoite hiilineutraalisuudesta tullaan ottamaan huomioon kiinteistöjen energia-asioissa. Kaupungin uudet tavoitteet vaativat energiaohjelman uudelleen tarkastelua ja pelkällä energiatehokkuudella ei päästä tavoitteisiin. Suunnitelmiin tulee ottaa energiatehokkuuden lisäksi huomioon myös kiinteistöjen energiamavaraisuus.</p> <p>Uutena näkökulmana kiinteistöjen energianhallintaan on otettu avoimen datan malli, sekä ohjelmistorobotiikka. Ohjelmistorobotiikka mahdollistaa nopeamman reagoinnin energiatehottomiin tilanteisiin ja avoin data edesauttaa innovatiivisia ratkaisuja kiinteistöjen energiankulutuksen kehittämisessä. Avoimen datan mallin mukaista raportointityökalua vielä kehitetään ja kehitystyö tulee jatkumaan vuoden 2018 puolelle.</p>

730 Tekninen keskus

Tilivelvollinen: vs. teknisen keskuksen johtaja Juha Lemmetyinen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	20 576 000	0	20 576 000	22 743 728	2 167 728
Toimintakulut	-20 806 000	0	-20 806 000	-22 806 183	-2 000 183
Toimintakate	-230 000	0	-230 000	-62 456	167 544

Peruskaupunki yhteensä

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatuotot	106 436 678	437 000	106 873 678	120 143 651	13 269 973
Toimintakulut	-484 105 378	-5 019 900	-489 125 278	-492 362 984	-3 237 706
Toimintakate	-377 668 700	-4 582 900	-382 251 600	-372 219 332	10 032 268

6.3 Joensuun vesi –liikelaitoksen ja rahastojen tavoitteiden toteutuminen

Joensuun vesi -liikelaitoksen ja rahastojen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumaa on esitetty liikelaitosten ja rahastojen erillistilinpäätösten yhteydessä.

6.4 Konsernin tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2017	Toteutuma
Vuoden 2017 aikana valmistellaan uusi konsernistrategia ja konserniohjeet.	Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt konserniohjeet 24.4.2017, konsernistrategian 25.9.2017 ja omistajapoliittisen ohjelman 18.12.2017. Kaupunginhallitus on hyväksynyt kaupunkiympäristön toimeenpano-ohjelman 4.12.2017 ja elinvoiman- ja hyvinvoinnin toimeenpano-ohjelmat 11.12.2017. Toimeenpano-ohjelmat on saatettu tiedoksi kaupunginvaltuustolle 18.12.2017.
Yhtiöt sitoutuvat kaupungin elinvoiman ja kilpailukyvyn kehittämiseen yhteistyössä Joensuun kaupungin, sen tytäryhtiöiden ja keskeisten sidosryhmien kanssa.	Yhtiöt ovat sitoutuneet toimintaan. Yhteistyötä toimijoiden kesken kehitetään. Vuoden aikana pidettiin kolme konserniseminaaria.
Yhtiöt sitoutuvat Joensuun kasvusopimuksen toimeenpanoon ja siihen liittyvään raportointiin (mm. innovatiiviset hankinnat, yritysyhteistyöpilotit ja innovaatioalustatoimenpiteet investoinneissa).	Toteutunut mm. osavuosisikatsausraportoinnin yhteydessä.
Yhtiöiden raportoinnin mittarit yhdenmukaistetaan, uudistetaan ja konkretisoidaan, raportointi kaupunginhallituksen omistajaohjausjaostolle toteutetaan neljännesvuosittain.	Yhtiöiden uusi raportointimalli on käytössä ja raportoinnit kaupunginhallituksen omistajaohjausjaostolle ja elinvoimajohtokunnalle on toteutettu suunnitellusti.
Kansainvälinen toiminta suunnitellaan, koordinoidaan ja raportoidaan konsernissa uudenlaisten avoimen tiedon jakamisen periaatteiden ja toimenpiteiden mukaisesti. Uudistetun toimintatavan on tavoitteena olla käynnissä viimeistään huhtikuussa 2017.	Työ aloitettu, jatkuu 2018.
Osallistua konsernipalvelujen vetämään ja koordinoimaan kaupungin yhteisökuvan, viestinnän ja kaupunkimarkkinoinnin innovatiiviseen kehittämiseen.	Business Joensuun brändiä on uudistettu teemalla Grow with Joe. Sivusto julkaistu withjoe.fi. Teeman jalkautusta suunnitellaan konsernitasolla yhteistyössä tytäryhtiöiden kanssa. Visuaalista ilmettä ja sisältöjä kehitetään nykyistä vahvemmin kaupungin näköiseksi ja näkökulmasta. Valmistelu on tehty yhteistyössä elinvoiman, konsernipalvelujen ja elinvoimayhtiöiden kanssa. Konsernissa otetaan käyttöön v.2018 uusi pilvipohjainen työtilan, jota hyödynnetään erityisesti yhteiseen viestintään, markkinointiin ja kansainvälistymiseen.
Yhtiöt sitoutuvat Joensuun ilmastopimuksen tavoitteisiin ja Motivan energiatehokkuussopimuksen toteuttamiseen.	Yhtiöt on sitoutettu ilmastomuutoksen tavoitteisiin ja Motivan energiatehokkuusohjelman toteuttamiseen. Aiheet on huomioitu myös yhtiöiden tavoite- ja tulossopimuksissa.

Tavoitteet 2017	Toteutuma
Yhtiöiden tavoite- ja tulossopimukset uudistetaan.	Yhtiöiden tavoite- ja tulossopimukset on valmistelut ja hyväksytyt v.2017 vastaamaan uuden konsernistrategian ja sen alaohjelmien tavoitteita. Tavoite- ja tulossopimukset on käsitelty omistajaohjausjaostossa 4.12.2017 ja 11.12.2017 sekä elinvoimajohtokunnassa 20.12.2017.

6.5 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

6.5.1 Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutuminen

(ei sis. Joensuun Vesi –liikelaitosta eikä rahastoja)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2017	Poikkeama
Toimintatulot					
Myyntitulot	29 862 830,00		29 862 830,00	34 306 798,15	4 443 968,15
Maksutulot	10 911 600,00	-700 000,00	10 211 600,00	14 317 474,55	4 105 874,55
Tuet ja avustukset	2 843 100,00		2 843 100,00	6 539 616,87	3 696 516,87
Muut toimintatulot	59 309 148,00	1 137 000,00	60 446 148,00	60 069 167,73	-376 980,27
Toimintatulot yhteensä	102 926 678,00	437 000,00	103 363 678,00	115 233 057,30	11 869 379,30
Valmistus omaan käyttöön	3 510 000,00		3 510 000,00	4 910 594,07	1 400 594,07
Toimintamenot					
Henkilöstömenot	-102 996 933,00	-289 045,00	-103 285 978,00	-97 722 600,84	5 563 377,16
Palvelujen ostot	-305 741 911,00	-2 067 655,00	-307 809 566,00	-316 214 506,46	-8 404 940,46
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-12 398 003,00	-350 000,00	-12 748 003,00	-13 693 006,45	-945 003,45
Avustukset	-21 485 467,00	-1 200 000,00	-22 685 467,00	-23 376 442,90	-690 975,90
Muut toimintamenot	-41 483 064,00	-1 113 200,00	-42 596 264,00	-41 356 427,14	1 239 836,86
Toimintamenot yhteensä	-484 105 378,00	-5 019 900,00	-489 125 278,00	-492 362 983,79	-3 237 705,79
Toimintakate	-377 668 700,00	-4 582 900,00	-382 251 600,00	-372 219 332,42	10 032 267,58
Verotulot					
Kunnan tulovero	221 300 000,00	-2 000 000,00	219 300 000,00	220 247 882,98	947 882,98
Kiinteistövero	20 500 000,00	300 000,00	20 800 000,00	20 775 715,79	-24 284,21
Osuus yhteisöveron tuotosta	17 400 000,00	3 000 000,00	20 400 000,00	21 356 187,39	956 187,39
Verotulot yhteensä	259 200 000,00	1 300 000,00	260 500 000,00	262 379 786,16	1 879 786,16
Valtionosuudet	138 600 000,00	700 000,00	139 300 000,00	139 028 498,00	-271 502,00
Rahoitustulot ja -menot:					
Korkotulot muilta	260 000,00		260 000,00	256 270,69	-3 729,31
Korkotulot liikelaitoksilta	315 000,00		315 000,00	315 000,00	0,00
Muut rahoitustulot muilta	721 000,00		721 000,00	791 052,71	70 052,71
Korv. peruspääom. liikelait.	818 000,00		818 000,00	817 699,08	-300,92
Korv. peruspääom. muilta taseyks.	5 486 000,00		5 486 000,00	5 485 620,72	-379,28
Korkomenot	-1 800 000,00	300 000,00	-1 500 000,00	-1 221 337,75	278 662,25
Muut rahoitusmenot	-5 600 000,00		-5 600 000,00	-5 503 536,16	96 463,84
Rahoitustulot ja -menot	200 000,00	300 000,00	500 000,00	940 769,29	440 769,29
Vuosikate	20 331 300,00	-2 282 900,00	18 048 400,00	30 129 721,03	12 081 321,03
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-26 030 000,00	1 010 000,00	-25 020 000,00	-24 448 696,40	571 303,60
Arvonalentumiset	0,00	-4 100 000,00	-4 100 000,00	-4 854 327,61	-754 327,61
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tulot	0,00	3 290 000,00	3 290 000,00	3 277 072,91	-12 927,09
Satunnaiset menot	0,00	-827 000,00	-827 000,00	-827 386,69	-386,69
Tilikauden tulos	-5 698 700,00	-2 909 900,00	-8 608 600,00	3 276 383,24	11 884 983,24
Poistoeron lisäys	0,00		0,00	0,00	0,00
Poistoeron vähennys	0,00	2 327 000,00	2 327 000,00	2 356 536,58	29 536,58
Varausten lisäys	0,00		0,00	-8 050 000,00	-8 050 000,00
Varausten vähennys	0,00		0,00	0,00	0,00
Rahastojen lisäys	0,00		0,00	-90 000,00	-90 000,00
Rahastojen vähennys	0,00		0,00	3 500,00	3 500,00
Tilikauden alijäämä	-5 698 700,00	-582 900,00	-6 281 600,00	-2 503 580,18	3 778 019,82

Koko kaupungin toiminta (sisältää Joensuun Vesi -liikelaitos ja rahastot)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2017	Poikkeama
Toimintatulot					
Myyntitulot	28 327 100,00		28 327 100,00	26 673 536,45	-1 653 563,55
Maksutulot	11 811 600,00	-700 000,00	11 111 600,00	15 056 820,40	3 945 220,40
Tuet ja avustukset	2 843 100,00		2 843 100,00	5 882 783,76	3 039 683,76
Muut toimintatulot	30 236 016,00	1 137 000,00	31 373 016,00	29 961 307,87	-1 411 708,13
Toimintatulot yhteensä	73 217 816,00	437 000,00	73 654 816,00	77 574 448,48	3 919 632,48
Valmistus omaan käyttöön	3 510 000,00	0,00	3 510 000,00	5 543 652,25	2 033 652,25
Toimintamenot					
Henkilöstömenot	-105 571 933,00	-289 045,00	-105 860 978,00	-100 083 713,79	5 777 264,21
Palvelujen ostot	-291 475 501,00	-2 067 655,00	-293 543 156,00	-296 729 692,09	-3 186 536,09
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-14 894 003,00	-350 000,00	-15 244 003,00	-15 796 728,63	-552 725,63
Avustukset	-21 565 467,00	-1 200 000,00	-22 765 467,00	-22 826 879,15	-61 412,15
Muut toimintamenot	-12 752 612,00	-1 113 200,00	-13 865 812,00	-11 604 289,49	2 261 522,51
Toimintamenot yhteensä	-446 259 516,00	-5 019 900,00	-451 279 416,00	-447 041 303,15	4 238 112,85
Toimintakate	-369 531 700,00	-4 582 900,00	-374 114 600,00	-363 923 202,42	10 191 397,58
Verotulot					
Kunnan tulovero	221 300 000,00	-2 000 000,00	219 300 000,00	220 247 882,98	947 882,98
Kiinteistövero	20 500 000,00	300 000,00	20 800 000,00	20 775 715,79	-24 284,21
Osuus yhteisöveron tuotosta	17 400 000,00	3 000 000,00	20 400 000,00	21 356 187,39	956 187,39
Verotulot yhteensä	259 200 000,00	1 300 000,00	260 500 000,00	262 379 786,16	1 879 786,16
Valtionosuudet	138 600 000,00	700 000,00	139 300 000,00	139 028 498,00	-271 502,00
Rahoitustuotot ja -kulut:					
Korkotuotot	480 000,00		480 000,00	469 887,27	-10 112,73
Muut rahoitustuotot	4 917 000,00		4 917 000,00	4 956 330,75	39 330,75
Korkokulut	-1 800 000,00	300 000,00	-1 500 000,00	-1 221 337,75	278 662,25
Muut rahoituskulut	-244 000,00		-244 000,00	-250 529,59	-6 529,59
Rahoitustulot ja -menot	3 353 000,00	300 000,00	3 653 000,00	3 954 350,68	301 350,68
Vuosikate	31 621 300,00	-2 282 900,00	29 338 400,00	41 439 432,42	12 101 032,42
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poisto	-30 630 000,00	1 010 000,00	-29 620 000,00	-28 992 953,79	627 046,21
Arvonalentumiset	0,00	-4 100 000,00	-4 100 000,00	-4 854 327,61	-754 327,61
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tulot	0,00	3 290 000,00	3 290 000,00	3 277 072,91	-12 927,09
Satunnaiset menot	0,00	-827 000,00	-827 000,00	-827 386,69	-386,69
Tilikauden tulos	991 300,00	-2 909 900,00	-1 918 600,00	10 041 837,24	11 960 437,24
Poistoeron lisäys	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistoeron vähennys	0,00	2 327 000,00	2 327 000,00	2 735 368,70	408 368,70
Varausten lisäys	0,00	0,00	0,00	-8 500 000,00	-8 500 000,00
Varausten vähennys	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahastojen lisäys	0,00	0,00	0,00	-270 423,40	-270 423,40
Rahastojen vähennys	0,00	0,00	0,00	3 500,00	3 500,00
Tilikauden alijäämä	991 300,00	-582 900,00	408 400,00	4 010 282,54	3 601 882,54

6.5.2 Investointien toteutuminen

Toimielin/tulosalue	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Sitovat erät esitetty vahvennettuna					
Kaupunginhallitus					
100 Valtuusto					
Hankinnat	-25 000,00	0,00	-25 000,00	-21 300,00	3 700,00
Netto	-25 000,00	0,00	-25 000,00	-21 300,00	3 700,00
120 Yleishallinto					
Hankinnat	-1 300 000,00	-17 861 000,00	-19 161 000,00	-18 871 196,69	289 803,31
Myyntit	3 200 000,00	20 344 000,00	23 544 000,00	26 339 303,64	2 795 303,64
Netto	1 900 000,00	2 483 000,00	4 383 000,00	7 468 106,95	3 085 106,95
160 Tilakeskus					
Hankinnat	-24 960 000,00	0,00	-24 960 000,00	-21 900 015,85	3 059 984,15
Myyntit	300 000,00	0,00	300 000,00	503 001,00	203 001,00
Rah.osuudet	750 000,00	0,00	750 000,00	450 000,00	-300 000,00
Netto	-23 910 000,00	0,00	-23 910 000,00	-20 947 014,85	2 962 985,15
Kaupunginhallitus yhteensä					
Hankinnat	-26 285 000,00	-17 861 000,00	-44 146 000,00	-40 792 512,54	3 353 487,46
Myyntit	3 500 000,00	20 344 000,00	23 844 000,00	26 842 304,64	2 998 304,64
Rah.osuudet	750 000,00	0,00	750 000,00	450 000,00	-300 000,00
Netto	-22 035 000,00	2 483 000,00	-19 552 000,00	-13 500 207,90	6 051 792,10
Hyvinvointipalvelut					
400 Hyvinvointipalv. talous ja hallinto					
Hankinnat	-110 000,00	0,00	-110 000,00	-105 354,30	4 645,70
Netto	-110 000,00	0,00	-110 000,00	-105 354,30	4 645,70
410 Koulutuspalvelut					
Hankinnat	-850 000,00	0,00	-850 000,00	-1 012 350,22	-162 350,22
Netto	-850 000,00	0,00	-850 000,00	-1 012 350,22	-162 350,22
440 Varhaiskasvatuspalvelut					
Hankinnat	-210 000,00	0,00	-210 000,00	-214 829,03	-4 829,03
Netto	-210 000,00	0,00	-210 000,00	-214 829,03	-4 829,03
455 Nuorisopalvelut					
Hankinnat	-20 000,00	0,00	-20 000,00	0,00	20 000,00
Netto	-20 000,00	0,00	-20 000,00	0,00	20 000,00
660 Kulttuuripalvelut					
Hankinnat	-106 000,00	0,00	-106 000,00	-105 992,49	7,51
Netto	-106 000,00	0,00	-106 000,00	-105 992,49	7,51

Toimielin/tulosalue	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
690 Liikuntapalvelut					
Hankinnat	-125 000,00	0,00	-125 000,00	-114 277,38	10 722,62
Myynnit	0,00	0,00	0,00	35 000,00	35 000,00
Netto	-125 000,00	0,00	-125 000,00	-79 277,38	45 722,62
Hyvinvointipalvelut yhteensä					
Hankinnat	-1 421 000,00	0,00	-1 421 000,00	-1 552 803,42	-131 803,42
Myynnit	0,00	0,00	0,00	35 000,00	35 000,00
Netto	-1 421 000,00	0,00	-1 421 000,00	-1 517 803,42	-96 803,42
Kaupunkirakennelautakunta					
280 Yhdyskuntatekniikka					
Hankinnat	-15 640 000,00	0,00	-15 640 000,00	-15 899 194,19	-259 194,19
Rah.osuudet	0,00		0,00	167 000,00	167 000,00
Netto	-15 640 000,00	0,00	-15 640 000,00	-15 732 194,19	-92 194,19
Kaupunkirakennelautakunta yhteensä					
Hankinnat	-15 640 000,00	0,00	-15 640 000,00	-15 899 194,19	-259 194,19
Rah.osuudet	0,00		0,00	167 000,00	167 000,00
Netto	-15 640 000,00	0,00	-15 640 000,00	-15 732 194,19	-92 194,19
Teknisten palveluiden johtokunta					
730 Tekninen keskus					
Hankinnat	-350 000,00	0,00	-350 000,00	-283 727,01	66 272,99
Myynnit	0,00	0,00	0,00	40 128,42	40 128,42
Netto	-350 000,00	0,00	-350 000,00	-243 598,59	106 401,41
Teknisten palveluiden johtokunta yhteensä					
Hankinnat	-350 000,00	0,00	-350 000,00	-283 727,01	66 272,99
Myynnit	0,00	0,00	0,00	40 128,42	40 128,42
Netto	-350 000,00	0,00	-350 000,00	-243 598,59	106 401,41
Kaupungin oma toiminta yhteensä:					
Hankinnat	-43 696 000,00	-17 861 000,00	-61 557 000,00	-58 528 237,16	3 028 762,84
Myynnit	3 500 000,00	20 344 000,00	23 844 000,00	26 917 433,06	3 073 433,06
Rah.osuudet	750 000,00	0,00	750 000,00	617 000,00	-133 000,00
Netto	-39 446 000,00	2 483 000,00	-36 963 000,00	-30 993 804,10	5 969 195,90
Joensuun Vesi -liikelaitos:					
Hankinnat	-6 585 000,00	0,00	-6 585 000,00	-6 420 514,31	164 485,69
Myynnit	0,00	0,00	0,00	4 400,00	4 400,00
Rah.osuudet	295 000,00	0,00	295 000,00	473 958,92	178 958,92
Netto	-6 290 000,00	0,00	-6 290 000,00	-5 942 155,39	347 844,61
Koko kaupunki yhteensä:					
Hankinnat	-50 281 000,00	-17 861 000,00	-68 142 000,00	-64 948 751,47	3 193 248,53
Myynnit	3 500 000,00	20 344 000,00	23 844 000,00	26 921 833,06	3 077 833,06
Rah.osuudet	1 045 000,00	0,00	1 045 000,00	1 090 958,92	45 958,92
Netto	-45 736 000,00	2 483 000,00	-43 253 000,00	-36 935 959,49	6 317 040,51

Yhdyskuntatekniikan investoinnit

Toimielin Tulosalue	Kustannus- arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talous- arvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Kustannus- arviosta käytetty	Kust. tot. %	Valm. vuosi
Hankeryhmä/Projekti										
Kaupunkirakennelautakunta										
280 Yhdyskuntatekniikka										
1. Uudisrakentaminen										
Hankinnat			-5 065 000,00	0,00	-5 065 000,00	-5 673 520,57	-608 520,57	-5 673 520,57		
Myynnit			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto			-5 065 000,00	0,00	-5 065 000,00	-5 673 520,57	-608 520,57	-5 673 520,57		
2. Peruskorjaus										
Hankinnat			-2 570 000,00	0,00	-2 570 000,00	-2 773 684,29	-203 684,29	-2 773 684,29		
Myynnit			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto			-2 570 000,00	0,00	-2 570 000,00	-2 773 684,29	-203 684,29	-2 773 684,29		
3. Vene- ja liikuntapaikkahankkeet										
Hankinnat			-1 230 000,00	0,00	-1 230 000,00	-653 414,30	576 585,70	-653 414,30		
Myynnit			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet			0,00	0,00	0,00	95 000,00	95 000,00	95 000,00		
Netto			-1 230 000,00	0,00	-1 230 000,00	-558 414,30	671 585,70	-558 414,30		
4. Kehittämishankkeet										
2546 Pötkäniemenpuiston jk+pp-tie (KI 31.10.2016)										
Hankinnat	415 000	-5 586,10	-400 000,00	0,00	-400 000,00	-345 178,97	54 821,03	-350 765,07	84,5	2017
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		-5 586,10	-400 000,00	0,00	-400 000,00	-345 178,97	54 821,03	-350 765,07		
2533 Kauppatori ja keskustan joukkoliikennejärjestelyt (Symmetrinen kaupunki -hanke)										
Hankinnat *	2 200 000	-81 123,82	-1 050 000,00	0,00	-1 050 000,00	-369 436,90	680 563,10	-450 560,72	20,5	2018
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		-81 123,82	-1 050 000,00	0,00	-1 050 000,00	-369 436,90	680 563,10	-450 560,72		

Toimielin Tulosalue	Kustannus- arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talous- arvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Kustannus- arviosta käytetty	Kust. tot. %	Valm. vuosi
Hankeryhmä/Projekti										
2576 Siltakadun parantaminen vaihe 1. (Kauppatori)										
Hankinnat	25 700	0,00	0,00	0,00	0,00	-25 772,78	-25 772,78	-25 772,78	100,3	2017
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	0,00	0,00	0,00	-25 772,78	-25 772,78	-25 772,78		
2577 Kauppatorin rakentaminen (Kauppatori)										
Hankinnat*	2 531 000	0,00	0,00	0,00	0,00	-181 167,29	-181 167,29	-181 167,29	7,2	2018
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	0,00	0,00	0,00	-181 167,29	-181 167,29	-181 167,29		
2573 Hukanhaudan alikulku Tapionkadun kohdalla (toteuttaminen edellyttää valtion päätöksiä, Symmetrinen kaupunki -hanke)										
Hankinnat	480 000	0,00	0,00	0,00	0,00	-702,89	-702,89	-702,89	0,1	2018
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	0,00	0,00	0,00	-702,89	-702,89	-702,89		
2813 Ilosaari										
Hankinnat	2 600 000	-931 851,00	-1 200 000,00	0,00	-1 200 000,00	-1 484 640,56	-284 640,56	-2 416 491,56	92,9	2017
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		-931 851,00	-1 200 000,00	0,00	-1 200 000,00	-1 484 640,56	-284 640,56	-2 416 491,56		
2534 Joensuun asemanseutu (Symmetrinen kaupunki -hanke)										
Hankinnat*	9 150 000	0,00	-250 000,00	0,00	-250 000,00	-40 601,42	209 398,58	-40 601,42	0,4	2020
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	-250 000,00	0,00	-250 000,00	-40 601,42	209 398,58	-40 601,42		
2452 Raatekankaan eritasoliittymä ja Salpakankaankatu (yht.hanke valtion kanssa)										
Hankinnat*	4 566 000	-285 851,51	-2 800 000,00	0,00	-2 800 000,00	-3 096 249,59	-296 249,59	-3 382 101,10	74,1	2018
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		-285 851,51	-2 800 000,00	0,00	-2 800 000,00	-3 096 249,59	-296 249,59	-3 382 101,10		

Toimielin Tulosalue	Kustannus- arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talous- arvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Kustannus- arviosta käytetty	Kust. tot. %	Valm. vuosi
Hankeryhmä/Projekti										
2570 Rantakatu väli Koskikatu-Siltakatu (Symmetria kaupunki-hanke)										
Hankinnat*	650 000	0,00	-50 000,00	0,00	-50 000,00	-59 904,12	-9 904,12	-59 904,12	9,2	2018
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	-50 000,00	0,00	-50 000,00	-59 904,12	-9 904,12	-59 904,12		
2849 Kauppatorin esiintymislava (Symmetria kaupunki-hanke / Kauppatori)										
Hankinnat*	850 000	0,00	-300 000,00	0,00	-300 000,00	-155 978,85	144 021,15	-155 978,85	18,4	2018
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	-300 000,00	0,00	-300 000,00	-155 978,85	144 021,15	-155 978,85		
2535 Kisapolun jk+pp-tie (Mehtimäki)										
Hankinnat *	250 000	-157,00	-90 000,00	0,00	-90 000,00	-194 389,07	-104 389,07	-194 546,07	77,8	2018
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		-157,00	-90 000,00	0,00	-90 000,00	-194 389,07	-104 389,07	-194 546,07		
2536 Raviradan pysäköintialue 1. vaihe ja Linnunlahdentien korotettu suojatietie (Mehtimäki)										
Hankinnat*	550 000	-34 869,73	-330 000,00	0,00	-330 000,00	-321 780,34	8 219,66	-356 650,07	64,8	2018
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		-34 869,73	-330 000,00	0,00	-330 000,00	-321 780,34	8 219,66	-356 650,07		
2571 Pataluodonkatu (Yliopisto/hankkeet)										
Hankinnat*	460 000	0,00	-25 000,00	0,00	-25 000,00	-44 443,22	-19 443,22	-44 443,22	9,7	2018
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	-25 000,00	0,00	-25 000,00	-44 443,22	-19 443,22	-44 443,22		
2572 Opiskelijankatu (Yliopisto/hankkeet)										
Hankinnat*	265 000	0,00	0,00	0,00	0,00	-10 051,71	-10 051,71	-10 051,71	3,8	2018
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	0,00	0,00	0,00	-10 051,71	-10 051,71	-10 051,71		

Toimielin Tulosalue	Kustannus- arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talous- arvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Kustannus- arviosta käytetty	Kust. tot. %	Valm. vuosi
Hankeryhmä/Projekti										
2848 Vapaudenpuiston kehittäminen (Symmetria kaupunki-hanke)										
Hankinnat*	680 000	0,00	-30 000,00	0,00	-30 000,00	-635,92	29 364,08	-635,92	0,1	2020
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	-30 000,00	0,00	-30 000,00	-635,92	29 364,08	-635,92		
2836 Mehtimäen pesäpallokenttä (Mehtimäki)										
Hankinnat*	742 000	-7 572,25	-250 000,00	0,00	-250 000,00	-467 641,40	-217 641,40	-475 213,65	64,0	2018
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	72 000,00	72 000,00	72 000,00		
Netto		-7 572,25	-250 000,00	0,00	-250 000,00	-395 641,40	-145 641,40	-403 213,65		

HUOM! * merkityt kustannusarviot on päivitetty Kv 27.11.2017 § 141 Talousarvio 2018 mukaisiksi.

4. Kehittämishankkeet yhteensä										
Hankinnat	26 414 700	-1 347 011,41	-6 775 000,00	0,00	-6 775 000,00	-6 798 575,03	-23 575,03	-8 145 586,44	30,8	
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00	0,00	0,00	72 000,00	72 000,00	72 000,00		
Netto		-1 347 011,41	-6 775 000,00	0,00	-6 775 000,00	-6 726 575,03	48 424,97	-8 073 586,44		

280 Yhdyskuntatekniikka yhteensä										
Hankinnat			-15 640 000,00	0,00	-15 640 000,00	-15 899 194,19	-259 194,19			
Myynnit			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
Rah.osuudet			0,00	0,00	0,00	167 000,00	167 000,00			
Netto			-15 640 000,00	0,00	-15 640 000,00	-15 732 194,19	-92 194,19			

Tilakeskus taseyksikön investoinnit

Tilakeskus	Kustannus- arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Kustannus- arviosta käytetty	Kustannus arviosta käytetty	Valm. vuosi
9103 Muut rakennukset										
Hankinnat		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Myynnit		0,00	300 000,00	0,00	300 000,00	475 001,00	-175 001,00	475 001,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	300 000,00	0,00	300 000,00	475 001,00	-175 001,00	475 001,00		
9107 Osakkeet ja osuudet										
Hankinnat		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	28 000,00	-28 000,00	28 000,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	0,00	0,00	0,00	28 000,00	-28 000,00	28 000,00		
9108 Rakennukset/asuinrakennukset										
Hankinnat		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Nimetyt hankkeet										
1600 Siilaisen terveysasema, peruskorjaus ja laajennus (KV 25.3.2013 § 60, KV 15.12.2014 § 174)										
Hankinnat	45 900 000	-29 892 669,69	-17 000 000,00	0,00	-17 000 000,00	-14 094 831,94	-2 905 168,06	-43 987 501,63	95,8	2018
Myynnit		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		-29 892 669,69	-17 000 000,00	0,00	-17 000 000,00	-14 094 831,94	-2 905 168,06	-43 987 501,63		
1613 Pataluodon päiväkotii, uudisrakennus (KV 14.12.2015 § 147)										
Hankinnat	3 800 000	-1 899 947,29	-2 500 000,00	0,00	-2 500 000,00	-1 738 107,03	-761 892,97	-3 638 054,32	95,7	2017
Myynnit		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		-1 899 947,29	-2 500 000,00	0,00	-2 500 000,00	-1 738 107,03	-761 892,97	-3 638 054,32		

Tilakeskus	Kustannus- arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Kustannus- arviosta käytetty	Kustannus arviosta käytetty	Valm. vuosi
1614 Rantakylän liikunnan monitoimihalli, uudisrakennus (KV 14.12.2015 § 148 , KH 27.6.2016 § 260)										
Hankinnat	5 255 000	-1 651 516,39	-4 060 000,00	0,00	-4 060 000,00	-2 417 392,16	-1 642 607,84	-4 068 908,55	77,4	2017
Myynnit		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet	750 000	300 000,00	750 000,00		750 000,00	450 000,00	300 000,00	750 000,00	100,0	
Netto	4 505 000	-1 351 516,39	-3 310 000,00	0,00	-3 310 000,00	-1 967 392,16	-1 342 607,84	-3 318 908,55		
1619 Reijolan koulu, korjaustyö 2017 (KH 23.1.2017 § 20)										
Hankinnat	582 000	0,00	0,00	0,00	0,00	-843 086,69	843 086,69	-843 086,69	144,9	2017
Myynnit		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	0,00	0,00	0,00	-843 086,69	843 086,69	-843 086,69		
1620 Heinävaaran alakoulun tilamuutokset (KH 10.4.2017 § 142)										
Hankinnat	1 134 000	0,00	0,00	0,00	0,00	-1 272 671,95	1 272 671,95	-1 272 671,95	112,2	2017
Myynnit		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	0,00	0,00	0,00	-1 272 671,95	1 272 671,95	-1 272 671,95		
1621 Pataluodon koulun muutos yhtenäiskouluksi (KH 30.10.2017 § 432 , HS, TA2018)										
Hankinnat	2 070 000	0,00	0,00	0,00	0,00	-62 928,75	62 928,75	-62 928,75	3,0	2018
Myynnit		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	0,00	0,00	0,00	-62 928,75	62 928,75	-62 928,75		
1625 Pajakadun uusi päiväkotiki (KV 18.12.2017 § 149, HS, TA2018)										
Hankinnat	3 150 000	0,00	0,00	0,00	0,00	-12 503,13	12 503,13	-12 503,13	0,4	2019
Myynnit		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	0,00	0,00	0,00	-12 503,13	12 503,13	-12 503,13		

Tilakeskus	Kustannus- arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Kustannus- arviosta käytetty	Kustannus arviosta käytetty	Valm. vuosi
1627 Kilpajäähallin huoltotilojen peruskorjaus (KV 27.11.2017 § 139, HS yhteensä 6 730 000 €, TA2018)										
Hankinnat	1 964 000	0,00	0,00	0,00	0,00	-66 487,86	66 487,86	-66 487,86	3,4	2019
Myynnit		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	0,00	0,00	0,00	-66 487,86	66 487,86	-66 487,86		
1628 Pielisjoen linna, vesikaton peruskorjaus (KH 4.12.2017 § 496, HS, TA2018)										
Hankinnat	346 000	0,00	0,00	0,00	0,00	-4 860,70	4 860,70	-4 860,70	1,4	2018
Myynnit		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Rah.osuudet		0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00		
Netto		0,00	0,00	0,00	0,00	-4 860,70	4 860,70	-4 860,70		
Nimetyt hankkeet yhteensä										
Hankinnat	64 201 000,00	-33 444 133,37	-23 560 000,00	0,00	-23 560 000,00	-20 512 870,21	-3 047 129,79	-53 957 003,58		
Myynnit		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Rahoitusosuudet	750 000,00	300 000,00	750 000,00	0,00	750 000,00	450 000,00	300 000,00	750 000,00		
Netto	63 451 000,00	-33 144 133,37	-22 810 000,00	0,00	-22 810 000,00	-20 062 870,21	-2 747 129,79	-53 207 003,58		
Pienet hankkeet										
Hankinnat			-1 400 000,00	0,00	-1 400 000,00	-1 387 145,64	-12 854,36			
Myynnit			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
Rahoitusosuudet			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
Netto			-1 400 000,00	0,00	-1 400 000,00	-1 387 145,64	-12 854,36			
Yhteensä										
Hankinnat			-24 960 000,00	0,00	-24 960 000,00	-21 900 015,85	-3 059 984,15			
Myynnit			300 000,00	0,00	300 000,00	503 001,00	-203 001,00			
Rahoitusosuudet			750 000,00	0,00	750 000,00	450 000,00	300 000,00			
Netto			-23 910 000,00	0,00	-23 910 000,00	-20 947 014,85	-2 962 985,15			

Verotulojen erittely

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Verotulot					
Kunnan tulovero	221 300 000,00	-2 000 000,00	219 300 000,00	220 247 882,98	947 882,98
Osuus yhteisöveron tuotosta	17 400 000,00	3 000 000,00	20 400 000,00	21 356 187,39	956 187,39
Kiinteistövero	20 500 000,00	300 000,00	20 800 000,00	20 775 715,79	-24 284,21
	<u>259 200 000,00</u>	<u>1 300 000,00</u>	<u>260 500 000,00</u>	<u>262 379 786,16</u>	<u>1 879 786,16</u>

Tuloveroprosentti   Verotettava tulo, milj. euroa   Muutos

2013	19,50	1 107,0	3,40 %
2014	20,50	1 132,0	2,20 %
2015	20,50	1 147,0	1,30 %
2016	20,50	1 161,0	1,20 %
2017	20,50		

	2017	2016
Kiinteistövero-%:		
Yleinen	1,10	1,10
Vakituinen asunto	0,45	0,45
Muut asuinkiinteistöt	1,00	1,00
Voimalaitosrakennukset	2,85	2,85

Valtionosuuksien erittely

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Valtionosuudet					
Kunnan peruspalvelujen valt.os., ml. tasaukset	141 230 000,00	270 000,00	141 500 000,00	141 537 744,00	37 744,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-2 630 000,00	430 000,00	-2 200 000,00	-2 509 246,00	-309 246,00
	<u>138 600 000,00</u>	<u>700 000,00</u>	<u>139 300 000,00</u>	<u>139 028 498,00</u>	<u>-271 502,00</u>

6.5.3 Talousarvion rahoitusosan toteutuminen

Kaupungin toiminta (ilman liikelaitosten ja rahastojen yhdistelyä)

1 000 €	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	20 331	-2 283	18 048	30 130	12 082
Satunnaiset erät	0	2 463	2 463	2 450	-13
Tulorahoituksen korjauserät	-3 250	-2 463	-5 713	-7 224	-1 511
Investointien rahavirta					
Investointimenot (-)	-43 696	-17 861	-61 557	-58 528	3 029
Rahoitusosuudet investointimenoihin (+)	750	0	750	617	-133
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	3 500	20 344	23 844	26 917	3 073
Toiminta ja investoinnit, netto	-22 365	200	-22 165	-5 638	16 527
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset muille	-615		-615	-895	-280
Antolainasaamisten lisäykset liikelaitoksille	0		0	0	0
Antolainasaamisten lisäykset sis.taseyksiköille	0		0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset muilta	1 000		1 000	1 776	776
Antolainasaamisten vähennykset liikelaitoksilta	0		0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset sis.taseyksiköiltä	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	42 000	0	42 000	42 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-25 100	0	-25 100	-24 588	512
Lyhytaikaisten lainojen muutos, lis(+),väh(-)	0	15 000	15 000	28 938	13 938
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	-5 080	15 200	10 120	41 593	31 473

6.5.4 Yhteenvedo määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	Toimintakate, 1000 e				
	Alkuper. talousarvio	TA:n muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
KÄYTTÖTALOUSOSA					
KAUPUNGINVALTUUSTO					
100 Valtuusto	-453	-3	-456	-508	-52
TARKASTUSLAUTAKUNTA					
110 Talouden ja hallinnon tarkastus	-110	0	-110	-95	15
KAUPUNGINHALLITUS					
120 Yleishallinto	-8 345	124	-8 221	-6 221	2 000
140 Työllistäminen	-10 956	-2 200	-13 156	-12 281	875
150 Konsernipalvelut	-4 473	-20	-4 493	-3 202	1 292
160 Tilakeskus-taseyksikkö (Tilikauden tulos)	-685	0	-685	-620	65
170 Siun Soten maksusuudet	-233 363	-1 514	-234 877	-235 091	-214
ELINVOIMAPALVELUT					
180 Elinvoimapalvelut	-2 330	0	-2 330	-2 263	67
190 Pohjois-Karjalan hankintatoimi	0	0	0	112	112
HYVINVOINTIPALVELUT					
400 Hyvinvointipalv.talous- ja hallintopalvelut	-944	-920	-1 864	-2 304	-440
410 Koulutuspalvelut	-66 229	-350	-66 579	-65 876	703
440 Varhaiskasvatuspalvelut	-39 279	300	-38 979	-39 078	-99
455 Nuorisopalvelut	-1 675	0	-1 675	-1 678	-3
470 Konservatorio	-2 532	0	-2 532	-2 520	12
490 Kansalaisopisto	-2 038	0	-2 038	-1 863	175
660 Kulttuuripalvelut	-8 234	0	-8 234	-8 220	14
690 Liikuntapalvelut	-7 561	0	-7 561	-7 672	-111
KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA					
KAUPUNKIRAKENNELAUTAKUNTA					
210 Kaupunkirakennelautakunnan yht.	-1 233	0	-1 233	-872	361
240 Yhdyskuntasuunnittelu	-2 145	0	-2 145	1 572	3 717
270 Maaomaisuus	6 643	0	6 643	7 043	400
280 Yhdyskuntatekniikka	-7 834	0	-7 834	-7 413	421
Tulosalueet 210 - 280 yhteensä	-4 569	0	-4 569	331	4 900
JOENSUUN ALUEELLINEN JÄTELAUTAKUNTA					
810 Joensuun alueellinen jätelautakunta	0	0	0	0	0
RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA					
850 Rakennus- ja ympäristölautakunta	-134	0	-134	-119	15
860 Pysäköinnin valvonta	413	0	413	356	-57
870 Rakennusvalvonta	-96	0	-96	147	243
880 Ympäristönsuojelu	-254	0	-254	-205	49
Tulosalueet 850 - 880 yhteensä	-71	0	-71	179	250
TEKNISTEN PALVELUIDEN JOHTOKUNTA					
730 Tekninen keskus	-230	0	-230	-62	168
TULOSLASKELMAOSA					
Korkomenot ja muut rahoitusmenot yht.	-7 400	300	-7 100	-6 725	375

INVESTOINTIOSA	Hankintamenot, 1000 e		TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama muutosten jälkeen
	Alkuper. talousarvio	TA:n muutokset			
KAUPUNGINHALLITUS					
100 Valtuusto	-25	0	-25	-21	4
120 Yleishallinto	-1 300	-17 861	-19 161	-18 871	290
160 Tilakeskus-taseyksikkö	-24 960	0	-24 960	-21 900	3 060
HYVINVOINTIPALVELUT					
400 Hyvinvointipalv. talous ja hallinto	-110	0	-110	-105	5
410 Koulutuspalvelut	-850	0	-850	-1 012	-162
440 Varhaiskasvatuspalvelut	-210	0	-210	-215	-5
455 Nuorisopalvelut	-20	0	-20	0	20
660 Kulttuuripalvelut	-106	0	-106	-106	0
690 Liikuntapalvelut	-125	0	-125	-114	11
KAUPUNKIRAKENNELAUTAKUNTA					
280 Yhdyskuntatekniikka	-15 640	0	-15 640	-15 899	-259
TEKNISTEN PALVELUIDEN JOHTOKUNTA					
730 Tekninen keskus	-350	0	-350	-284	66
RAHOITUSOSA					
Antolainat					
Antolainojen lisäys	-615	0	-615	-895	-280
Lainakannan muutokset					
Pitkäaik. lain. lisäyksen ja vähennyksen erotus	16 900	0	16 900	17 412	512

YHTEENVETO SITOVUUSTASOJEN YLITYKSISTÄ
<p><u>Käyttötalous</u></p> <p>Kaupunginvaltuusto: Kaupunginvaltuuston toimintaan varatut määrärahat olivat riittämättömät valtuustokauden vaihtumisesta sekä strategiavalmistelun aiheuttamien kulujen johdosta. Lisäksi presidentinvaalien järjestämisestä aiheutui budjetoimattomia henkilöstökuluja jo v. 2017.</p> <p>Kaupunginhallitus: Siun soten maksuosuuksien tulosalueen talousarvion ylitys aiheutui vuodelle 2017 kirjautuneista, mutta vuotta 2016 koskevista sote-palvelujen kuluista, jotka jäivät Siun soten muutoksen yhteydessä kuntien vastuulle.</p> <p>Hyvinvointipalvelut: Hyvinvointipalvelujen talous- ja hallintopalvelujen tulosalueen talousarvio ylittyi toimialan organisointiin liittyvien henkilöstösiirtojen johdosta. Vastaavasti koulutuspalvelujen tulosalueen talousarvio alittui pääosin tästä johtuen. Varhaiskasvatuksen tulosalueen talousarvio ylittyi tuntiperusteisen laskutuksen käyttöönotosta seuranneen tulokertymän ennakoitua suuremman pienentymisen johdosta. Liikuntapalveluissa ylitys aiheutui mm. pesäpallokentän katsomon suunnittelukuluista, joihin ei talousarviossa ollut varausta. Nuorisopalvelujen toimintamenot ylittyivät hienoisesti.</p> <p><u>Investointiosa</u></p> <p>Hyvinvointipalvelut: Koulutuspalvelujen investointimenot ylittyivät toteutettujen koulujen kalustamisten johdosta, joihin ei kaikilta osin ollut varausta vuoden 2017 talousarviossa. Varhaiskasvatuksen tulosalueen investointimenot ylittyivät hienoisesti päiväkotien kalustamisten johdosta.</p> <p>Kaupunkiympäristön toimiala: Yhdyskuntatekniikan investointimenojen ylitys johtui mm. eri hankkeiden toteutumisaiakataulujen muutoksista; osa hankkeista toteutuivat suunniteltua nopeammin, toisaalta joistain hankkeista osa vuodelle 2016 suunnitelluista kustannuksista toteutui vasta vuoden 2017 puolella.</p> <p><u>Rahoitusosa</u></p> <p>Vuoden 2017 talousarviossa vuokratilahankkeiden III-lainoihin varattiin 0,615 milj. euroa, lainoja myönnettiin vajaat 0,3 milj. euroa. Antolainojen lisäykseen on lisäksi kirjattu Saimaa Capital Oy:n sijoitetun vapaan oman pääoman muuttaminen vastaavan suuruiseksi lainaksi, johon ei talousarviossa ollut varausta vuodelle 2017.</p> <p>Pitkäaikaista lainaa nostettiin talousarvion mukaisesti 42 milj. euroa. Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset jäivät sen sijaan noin 0,5 milj. euroa arvioitua pienemmäksi, mitä selittää erityisesti se, että vuonna 2016 nostettiin uutta pitkäaikaista lainaa talousarviossa arvioitua vähemmän.</p>

7. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

7. Tilinpäätöslaskelmat

7.1 Tuloslaskelma

Kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen yhdistelmä, sisäiset ja keskinäiset erät eliminoitu

	2017	2016
Toimintatuotot		
Myyntituotot	26 673 536,45	111 075 823,08
Maksutuotot	15 056 820,40	27 578 058,24
Tuet ja avustukset	5 882 783,76	17 700 084,02
Muut toimintatuotot	<u>29 961 307,87</u>	<u>24 628 269,23</u>
Toimintatuotot yhteensä	77 574 448,48	180 982 234,57
Valmistus omaan käyttöön	5 543 652,25	6 297 258,93
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-77 891 477,98	-171 026 251,31
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-18 582 679,17	-43 934 503,30
Muut henkilösivukulut	-3 609 556,64	-11 537 769,76
Palvelujen ostot	-296 729 692,09	-246 169 400,94
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-15 796 728,63	-27 663 022,69
Avustukset	-22 826 879,15	-48 603 279,17
Muut toimintakulut	<u>-11 604 289,49</u>	<u>-16 172 280,44</u>
Toimintakulut yhteensä	-447 041 303,15	-565 106 507,61
Toimintakate	-363 923 202,42	-377 827 014,11
Verotulot		
Kunnan tulovero	220 247 882,98	224 446 866,76
Kiinteistövero	20 775 715,79	20 727 412,98
Osuus yhteisöveron tuotosta	<u>21 356 187,39</u>	<u>17 131 889,77</u>
Verotulot yhteensä	262 379 786,16	262 306 169,51
Valtionosuudet	139 028 498,00	140 767 877,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	469 887,27	462 093,74
Muut rahoitustuotot	4 956 330,75	4 684 458,42
Korkokulut	-1 221 337,75	-1 358 428,91
Muut rahoituskulut	<u>-250 529,59</u>	<u>-366 338,01</u>
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	3 954 350,68	3 421 785,24
Vuosikate	41 439 432,42	28 668 817,64
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-28 992 953,79	-28 808 457,67
Arvonalentumiset	-4 854 327,61	-801 042,93
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot	3 277 072,91	0,00
Satunnaiset kulut	-827 386,69	0,00
Tilikauden tulos	10 041 837,24	-940 682,96
Poistoeron lisäys	0,00	-2 069 467,40
Poistoeron vähennys	2 735 368,70	2 240 186,21
Varausten lisäys	-8 500 000,00	0,00
Varausten vähennys	0,00	2 109 000,00
Rahastojen lisäys	-270 423,40	0,00
Rahastojen vähennys	3 500,00	3 300,00
Tilikauden ylijäämä	4 010 282,54	1 342 335,85

7.2 Rahoituslaskelma

Kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen yhdistelmä, sisäiset ja keskinäiset erät eliminoitu

	2017	2016
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	41 439 432,42	28 668 817,64
Satunnaiset erät	2 449 686,22	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	-7 228 016,51	-5 329 339,48
	<u>36 661 102,13</u>	<u>23 339 478,16</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot (-)	-64 948 751,47	-54 097 837,36
Rahoitusosuudet investointimenoihin (+)	1 090 958,92	848 695,25
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot (+)	26 921 833,06	6 153 508,50
	<u>-36 935 959,49</u>	<u>-47 095 633,61</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-274 857,36	-23 756 155,45
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-902 275,30	-4 946 566,68
Antolainasaamisten vähennys	2 099 908,61	1 726 693,28
	<u>1 197 633,31</u>	<u>-3 219 873,40</u>
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	42 000 000,00	40 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-24 587 758,98	-21 583 362,98
Lyhytaikaisten lainojen muutos, lis(+),väh(-)	27 720 999,93	13 705 623,29
	<u>45 133 240,95</u>	<u>32 122 260,31</u>
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-139 354,97	-271 178,12
Vaihto-omaisuuden muutos	87 495,80	11 572,56
Saamisten muutos	1 331 921,40	-1 313 815,12
Korottomien velkojen muutos	-44 856 058,31	-1 868 965,73
	<u>-43 575 996,08</u>	<u>-3 442 386,41</u>
Rahoituksen rahavirta	2 754 878,18	25 460 000,50
Rahavarojen muutos	2 480 020,82	1 703 845,05
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	86 098 603,76	83 618 582,94
Rahavarat 1.1.	83 618 582,94	81 914 737,89
	<u>2 480 020,82</u>	<u>1 703 845,05</u>

7.3 Tase

Kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen yhdistelmä, sisäiset ja keskinäiset erät eliminoitu.

VASTAAVAA	31.12.2017	31.12.2016
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	0,00	5 354,00
Muut pitkävaikutteiset menot	3 298 180,68	1 861 776,19
	<u>3 298 180,68</u>	<u>1 867 130,19</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	67 620 339,17	67 428 486,14
Rakennukset	155 866 534,30	157 130 415,60
Kiinteät rakenteet ja laitteet	135 490 804,31	134 029 588,84
Koneet ja kalusto	5 473 969,50	10 685 639,13
Muut aineelliset hyödykkeet	5 725 541,15	5 725 541,15
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	38 239 593,36	23 893 591,10
	<u>408 416 781,79</u>	<u>398 893 261,96</u>
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	68 129 189,19	68 767 064,91
Muut lainasaamiset	30 257 241,63	31 480 669,94
Muut saamiset	573 540,50	547 745,50
	<u>98 959 971,32</u>	<u>100 795 480,35</u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	5 571 433,61	5 962 593,04
Lahjoitusrahastojen varat	1 098 397,85	1 052 199,49
	<u>6 669 831,46</u>	<u>7 014 792,53</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	0,00	87 495,80
	<u>0,00</u>	<u>87 495,80</u>
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	181 863,67	260 442,26
Muut saamiset	3 400 000,00	0,00
	<u>3 581 863,67</u>	<u>260 442,26</u>
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	10 329 884,54	13 097 625,36
Lainasaamiset	768 688,32	324 558,73
Muut saamiset	1 891 835,03	2 150 190,40
Siirtosaamiset	5 252 152,70	7 323 528,91
	<u>18 242 560,59</u>	<u>22 895 903,40</u>
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	244 454,67	244 454,67
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	13 033 344,72	9 082 132,89
Joukkovelkakirjalainasaamiset	31 197 393,26	32 944 090,93
Muut arvopaperit	40 407 902,91	38 313 106,13
	<u>84 883 095,56</u>	<u>80 583 784,62</u>
Rahat ja pankkisaamiset	1 215 508,20	3 034 798,32
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>625 267 793,27</u>	<u>615 433 089,43</u>

VASTATTAVAA	31.12.2017	31.12.2016
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	223 036 735,88	223 036 735,88
Arvonkorotusrahasto	4 733 033,89	4 733 033,89
Muut omat rahastot	60 662 016,17	60 395 092,77
Edellisten tilikausien ylijäämä	27 585 225,67	26 242 889,82
Tilikauden yli-/alijäämä	4 010 282,54	1 342 335,85
	<u>320 027 294,15</u>	<u>315 750 088,21</u>
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	26 310 620,05	29 045 988,75
Vapaaehtoiset varaukset	11 937 000,00	3 437 000,00
	<u>38 247 620,05</u>	<u>32 482 988,75</u>
PAKOLLISET VARAUKSET		
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	5 561 018,07	6 057 807,17
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 727 323,05	1 714 849,99
	<u>7 288 341,12</u>	<u>7 772 657,16</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	144 417 777,00	128 234 979,00
Lainat julkisyhteisöiltä	94 228,02	188 473,00
Liittymismaksut ja muut velat	822 160,49	822 160,49
Siirtovelat	4 840,91	0,00
	<u>145 339 006,42</u>	<u>129 245 612,49</u>
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	40 000 000,00	15 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	28 728 466,73	24 493 514,00
Lainat julkisyhteisöiltä	94 244,98	94 244,98
Lainat muilta luotonantajilta	15 543 975,20	15 734 240,00
Saadut ennakot	518 821,13	282 300,18
Ostovelat	13 612 207,86	30 848 112,46
Liittymismaksut ja muut velat	1 623 141,16	5 407 197,32
Siirtovelat	14 244 674,47	38 322 133,88
	<u>114 365 531,53</u>	<u>130 181 742,82</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>625 267 793,27</u>	<u>615 433 089,43</u>

7.4 Konsernilaskelmat

7.4.1 Konsernituloslaskelma

	2017	2016
Toimintatuotot	356 517 279,48	308 191 251,68
Toimintakulut	-737 617 652,70	-705 537 165,72
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	-83 182,20	-58 953,58
Toimintakate	-381 183 555,42	-397 404 867,62
Verotulot	262 379 786,16	262 306 169,51
Valtionosuudet	186 922 202,46	193 982 189,77
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	561 825,55	593 991,63
Muut rahoitustuotot	5 554 596,16	5 082 464,15
Korkokulut	-4 885 509,12	-5 599 744,99
Muut rahoituskulut	-308 503,18	-442 332,99
Vuosikate	69 040 842,61	58 517 869,46
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunn.mukaiset poistot	-55 573 425,85	-52 310 848,93
Arvonalentumiset	-1 760 818,75	-1 688 088,43
Satunnaiset erät	-2 728 945,44	0,00
Tilikauden tulos	8 977 652,57	4 518 932,10
Tilinpäätössiirrot	-681 257,75	59 789,59
Tilikauden verot	-434 520,56	-396 415,08
Laskennalliset verot	-867 284,98	-737 644,03
Vähemmistöosuudet	-240 084,33	2 960,58
Tilikauden ylijäämä	6 754 504,95	3 447 623,16

7.4.2 Konsernirahoituslaskelma

Toiminnan rahavirta	2017	2016
Vuosikate	69 040 842,61	58 517 869,46
Satunnaiset erät	-2 728 945,44	0,00
Tilikauden verot	-434 520,56	-396 415,08
Tulorahoituksen korjauserät	-53 838,23	-4 535 159,48
	<u>65 823 538,38</u>	<u>53 586 294,90</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot (-)	-178 434 500,98	-84 405 413,06
Rahoitusosuudet investointimenoihin (+)	5 028 461,11	1 801 089,49
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot (+)	92 694 222,97	8 423 764,28
	<u>-80 711 816,90</u>	<u>-74 180 559,29</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-14 888 278,52	-20 594 264,39
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-650 704,41	-2 551 289,51
Antolainasaamisten vähennys	92 507,43	83 637,49
	<u>-558 196,98</u>	<u>-2 467 652,02</u>
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	131 284 105,68	59 532 742,27
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-92 166 375,84	-42 342 055,66
Lyhytaikaisten lainojen muutos, lis(+),väh(-)	24 915 841,65	15 904 795,61
	<u>64 033 571,49</u>	<u>33 095 482,22</u>
Oman pääoman muutokset	1 414 322,21	680 882,04
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-237 339,98	-532 764,77
Vaihto-omaisuuden muutos	-79 953,38	-150 874,17
Saamisten muutokset	-2 808 545,34	-3 764 026,77
Korottomien velkojen muutokset	-12 594 571,83	-1 465 457,19
	<u>-15 720 410,53</u>	<u>-5 913 122,90</u>
Rahoituksen rahavirta	49 169 286,19	25 395 589,34
Rahavarojen muutos	34 281 007,67	4 801 324,95
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	160 312 930,98	126 031 923,31
Rahavarat 1.1.	<u>126 031 923,31</u>	<u>121 230 598,36</u>
	34 281 007,67	4 801 324,95

7.4.3 Konsernitase

VASTAAVAA	31.12.2017	31.12.2016
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	2 987 519,36	2 946 094,94
Muut pitkävaikutteiset menot	6 048 006,56	4 661 975,98
Ennakkomaksut	0,00	0,00
	<u>9 035 525,92</u>	<u>7 608 070,92</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	86 684 837,70	85 049 637,75
Rakennukset	450 571 961,54	449 957 605,00
Kiinteät rakenteet ja laitteet	138 916 210,26	137 695 545,88
Koneet ja kalusto	18 365 740,27	22 528 322,44
Muut aineelliset hyödykkeet	6 144 374,61	6 106 257,08
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	56 850 019,77	32 579 573,24
	<u>757 533 144,15</u>	<u>733 916 941,39</u>
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	11 183 854,50	10 357 283,87
Muut osakkeet ja osuudet	3 608 426,94	4 040 735,96
Muut lainasaamiset	5 984 547,30	5 452 145,32
Muut saamiset	749 646,93	723 851,93
	<u>21 526 475,67</u>	<u>20 574 017,08</u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	4 598 945,31	4 460 341,63
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	1 699 619,62	1 619 666,24
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	3 676 782,25	269 985,88
Lyhytaikaiset saamiset	38 815 805,57	39 414 056,60
Rahoitusarvopaperit	96 524 538,53	92 978 709,16
Rahat ja pankkisaamiset	63 788 392,45	33 053 214,16
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u><u>997 199 229,47</u></u>	<u><u>933 895 003,06</u></u>

VASTATTAVAA	31.12.2017	31.12.2016
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	223 036 735,88	223 036 735,88
Säätiöiden ja yhd.peruspääoma	21 783,77	0,00
Arvonkorotusrahasto	6 967 864,28	6 981 542,39
Muut omat rahastot	76 198 181,19	76 481 886,31
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	66 929 679,49	60 393 766,06
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	<u>6 754 504,95</u>	<u>3 447 623,16</u>
	379 908 749,56	370 341 553,80
VÄHEMMISTÖOSUUDET	8 019 971,34	7 925 187,33
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	83 895,95	106 132,36
Muut pakolliset varaukset	<u>8 732 276,26</u>	<u>6 408 056,59</u>
	8 816 172,21	6 514 188,95
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	10 012 808,70	10 111 544,99
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	399 680 812,94	365 126 682,32
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	874 285,08	1 265 394,50
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	86 354 175,67	56 874 734,79
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	<u>103 532 253,97</u>	<u>115 735 716,38</u>
	590 441 527,66	539 002 527,99
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u><u>997 199 229,47</u></u>	<u><u>933 895 003,06</u></u>

8. KONSERNIN JA KAUPUNGIN TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

8. Konsernin ja kaupungin tilinpäätöksen liitetiedot

8.1 Kunnan ja konsernin tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteella mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti.

Pysyvät vastaavat on pääsääntöisesti aktivoitu välittömään hankintamenoon. Hankkeissa, joissa kiinteiden kulujen osuus kokonaishankintamenoista on olennainen, myös kiinteät kulut on aktivoitu Kirjanpitolautakunnan antaman yleisohjeen mahdollistamissa puitteissa.

Kuluvien pysyvien vastaavien poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu pysyvien vastaavien hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan. Mikäli poistonalainen hyödyke on tuhoutunut tai hyödykkeen tulonodotukset ovat muuttuneet olennaisesti tai poistuneet kokonaan käyttötarkoituksen muutoksesta johtuen, on kulukirjaus esitetty tuloslaskelmassa erikseen arvonalentumisena.

Pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa ja jotka on tarkoitettu käytettäväksi kaupungin toiminnassa alle kolme vuotta, on kirjattu vuosikuluiksi.

Ne tytäryhteisöt, jotka kirjanpitolain mukaan voivat poistaa pysyvät vastaavat ilman ennalta laadittua suunnitelmaa, ovat omien tilinpäätöstensä liitetiedoissa ilmoittaneet suunnitelman mukaisten poistojen kertyneet määrät sekä pysyvät vastaavat suunnitelman mukaan poistamatta olevat määrät tilivuoden lopussa. Mikäli suunnitelmapoistojen mukaan laskettu kuluvien pysyvien vastaavien poistamaton määrä yhteensä on alittanut yhteisön taseeseen aktivoitun määrän, suunnitelman mukaisen jäännösarvon ylittävä osa on vähennetty konsernitasetta laadittaessa. Sama määrä on vähennetty tytäryhteisön vapaasta omasta pääomasta.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen toteutuneiden, hankintamäärillä painotettujen hankintamenojen keskiarvon mukaisesti.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuus on arvostettu hankintahintaan tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely

Johdannaiset ovat koronvaihtosopimuksia sekä sähkönhintaan liittyviä suojausja. Kaupungilla ei ollut 31.12.2017 voimassa olevia koronvaihtosopimuksia.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenon vähennykseksi.

Takausvastuu Maitoa Markkinoille -säätö

Kaupunginvaltuusto päätti 27.8.2012 § 108 Maitoa Markkinoille säätöön perustamisesta yhdessä alueen kuntien kanssa ja antoi Maitoa Markkinoille säätöille takaustappioiden vastaamisesta euromääräisen sitoumuksen 2 769 500 euron määrään saakka. Säätö on perustettu 6.11.2014 ja varsinainen toiminta alkoi vuoden 2015 alusta. Vuoden 2015 aikana tehtiin yksi takauspäätös 500 000 eurosta (hanke ei toteutunut) ja vuoden 2016 aikana yksi takauspäätös 250 000 eurosta. Vuonna 2017 tehtiin kaksi takauspäätöstä, yhteensä 700 000 euroa. Toteutuneiden ja toteutumassa olevien hankkeiden takauspäätösten yhteissumma on siten 950 000 euroa. Kaupunki on maksanut säätöille peruspääoman 12 000 euroa ja lisäpääoman 20 880 euroa 15.1.2015.

Oikeusprosessit

Kaupunkirakenneyksikön toimialaan liittyvistä oikeusprosesseista raakapuun hankintakartelliasiassa on Helsingin käräjäoikeus antanut tuomionsa 31.10.2017. Käräjäoikeus hylkäsi kaupungin korvausvaatimukset. Kaupunki on päättänyt valittaa käräjäoikeuden tuomiosta Helsingin hovioikeuteen. Samalla kaupunki päätti kuitenkin esittää metsäyhtiöille asian sopimista niin, että kaupunki peruuttaa valituksensa, mikäli metsäyhtiöt palauttavat käräjäoikeuden kaupungin maksettavaksi määräämät ja kaupungin maksamat metsäyhtiöiden oikeudenkäyntikulut. Se, saadaanko asia sovittua vai jatkuuko valituksen käsittely hovioikeudessa, selviää maaliskuun 2018 aikana.

Tuloslaskelman ja taseen esittämistapa

Sosiaali- ja terveystalvelujen, pelastustoimen ja ympäristöterveydenhuollon palvelut siirtyivät kuntayhtymän järjestämisvastuulle 1.1.2017 lukien, minkä johdosta vuodet 2016 ja 2017 eivät ole vertailukelpoisia tuloslaskelman eri tiliryhmien toteutumien osalta.

Siun sotien perustamisen myötä Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä (PKSSK) purettiin ja kaikki sen omaisuuserät, oikeudet ja vastuut siirrettiin Siun sotelle, Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymälle. Purku- ja siirtosopimuksen mukaisesti kaupunki sai ja palautti edelleen kuntayhtymäosuuden ja kaupungin osuuden kuntayhtymän muista oman pääoman eristä Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymälle. Jäsenkuntaosuuksien palautus on kirjautunut investointiosaan sekä investointituloksi että –menoksi ja lisäksi kaupungin osuus muista oman pääoman eristä, ns. purkuvoitto, satunnaisesti tuotoksi ja vastaavasti arvonalentumiseksi. Lisäksi Siun sotien perustamiseen liittyneiden siirtyneiden toimintojen koneet ja kalusteet siirtyivät Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymälle. Sote-palvelujen ja ympäristöterveydenhuollon kalusto siirtyi vastikkeetta kuntayhtymälle. Siirrettävän omaisuuden tasearvo siirtyi muihin pitkävaikutteisiin menoihin ja poistetaan poistosuunnitelman mukaisesti kolme vuoden aikana. Maakunnalliseen yhteistyöhön perustuneen pelastuslaitoksen koneet ja kalusto siirtyivät kuntayhtymälle tasearvosta, josta oli vähennetty tulosvaikutteisesti kerätty poistoero. Poistoeroa vastaava osuus näkyy tuloslaskelmassa satunnaisena kuluna sekä vastaavan suuruisena tilikauden yli-/alijäämää parantavana poistoerän vähennyksenä.

Lomapalkkavelan kirjaamisessa on huomioitu kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunnon mukaisesti kilpailukyky sopimuksen mukainen lomarahaleikkaus. Kilpailukyky sopimuksen mukaan lomarahoja vähennetään 30 %:lla ajanjaksolla 1.2.2017 – 30.9.2019.

Konsernitilin käsittely

Konsernitiliosopimukseen liitettyjen tytäryritysten konsernitilille talletetut rahavarat 15 543 975,20 euroa (ed. v. 15 734 240,00 euroa) esitetään kaupungin taseessa lainana muilta luotonantajilta. Kaupungilla oli vuodenvaihteessa lisäksi käytössä lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan kirjattua konsernitililimiittiä 2 911 264,73 euroa

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty emoyhteisön lisäksi 17 tytäryhtiötä ja kaksi tytäryhtiön tytärtä sekä kaikki kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä. Lisäksi konsernitilinpäätökseen on yhdistelty konserniyhteisöjen omistusosuutta vastaava määrä osakkuusyhteisöjen voitosta tai tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta.

Muutokset konsernirakenteessa

Konsernirakenteessa tapahtui vuoden 2017 aikana. Uimaharjun Palvelutalo Oy fuusioitiin Joensuun Kodit Oy:öön 1.1.2017 lukien (kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto 13.1.2016 § 5). Lisäksi vuoden aikana myytiin Kiinteistöosakeyhtiö Oravanpyörän osakehuoneistot. Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalveluiden kuntayhtymä purettiin ja kuntayhtymän toiminta ja siihen liittyvät varat, velat, vastuut ja oikeudet siirtyivät Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymälle 1.1.2017 lukien. Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymän jäsenyydestä luovuttiin 1.1.2017 lukien (kv 15.12.2014 § 175)

Konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Tytäryhteisön osakkeiden hankintameno on eliminoitu tilikauden päättyessä olevaa konsernin omistuksen mukaista osakepääomaa vastaan. Eliminoinnissa syntynyt eliminointiero on vähennetty konsernin muusta omasta pääomasta.

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän ja Karelia ammattikorkeakoulu Oy:n yksikköhintarahoituksen mukainen valtionosuus on yhdistelty konsernituloslaskelmassa riville Valtionosuudet vastaamaan emon tuloslaskelman laadintaperiaatteita. Kuntayhtymien tase- ja liitetiedot on yhdistelty konsernitilinpäätöksen rivi riviltä peruspääomaosuuden mukaisessa suhteessa.

Kaikkien konsernitilinpäätökseen yhdisteltyjen tytäryhteisöjen tilikausi on kalenterivuosi. Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa ja vähemmistöosuuksien erottamisessa.

Kaikkien osakkuusyhteisöjen tilikausi on kalenterivuosi. Osakkuusyhtymien yhdistelyssä ei ole huomioitu poistojen oikaisua eikä poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutoksia.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu tytäryhteisöjen taseiden mukaisista oikaistuista omista pääomista.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Konsernin sisäiset saamiset ja velat on eliminoitu. Olennaiset pysyvien vastaavien kaupoista syntyneet konsernin sisäiset katteet on eliminoitu. Liittymismaksuja ei ole eliminoitu, koska liittymismaksuista ei ole kattavia luetteloita. Aiempina vuosina rakennettujen kiinteistöjen liittymismaksut sisältyvät kiinteistöjen hankintakintaan, niitä ei ole kirjattu eikä luetteloitu erikseen.

Konsernitilinpäätökseen yhdistettyjen yhteisöjen kaupungille maksamia kiinteistöveroja ei ole eliminoitu.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ja -menetelmät ovat 1.1.2013 alkaen:

Poistosuunnitelma on päivitetty kv. 26.11.2012 § 163 ja 16.12.2013 § 201. Taseeseen aiemmin aktivoidut erät poistetaan aiemman poistosuunnitelman mukaisesti loppuun saakka.

Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet		
	Muut aineettomat oikeudet	3 vuotta tasapoisto
	Tietokoneohjelmat	3 vuotta tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot		
	Muut pitkävaikutteiset menot*	3 vuotta tasapoisto
	Vuokrahuoneiston perusparannus	5 vuotta tasapoisto
	Osakehuoneiston perusparannus	5 vuotta tasapoisto
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		
	Maa- ja vesialueet	Ei poistoaikaa
Rakennukset		
Asuinrakennukset		
	Asuinrakennukset	30 vuotta tasapoisto
	Ei oleelliset perusparannukset	20 vuotta tasapoisto
	Ei oleelliset perusparannukset	10 vuotta tasapoisto
Hallinto- ja laitosrakennukset		
	Hallinto- ja laitosrakennukset	40 vuotta tasapoisto
	Ei oleelliset perusparannukset	30 vuotta tasapoisto
	Ei oleelliset perusparannukset	20 vuotta tasapoisto
	Ei oleelliset perusparannukset	10 vuotta tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset		
	Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 vuotta tasapoisto
	Ei oleelliset perusparannukset	10 vuotta tasapoisto
Muut rakennukset		
	Muut rakennukset	20 vuotta tasapoisto
	Ei oleelliset perusparannukset	10 vuotta tasapoisto
	Tilapäiset rakennelmat	Käyttöaika tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet		
	Kadut, muut väylät, liikennelaitteet, sillat	10% menojäännösp.
	Puistot, urheilu- ja virkistysalueet	15% menojäännösp.
	Vedenjakeluverkko	8% menojäännösp.
	Viemäriverkko	8% menojäännösp.
	Hulevesiviemäriverkko	8% menojäännösp.
	Sähköjohdot ja ulkovalaistus	15% menojäännösp.
	Puhelinverkko, keskusasema, alakeskukset	20% menojäännösp.
	Kiinteistöjen välinen tietoliikenneverkko	20% menojäännösp.
	Vesihuoltolaitoksen kiinteät rakenteet ja laitteet	10% menojäännösp.
	Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	20% menojäännösp.
Koneet ja kalusto		
Kuljetusvälineet		
	Autot	30% menojäännösp.
	Kuorma-autot, traktorit ja muut raskaat työkoneet	25% menojäännösp.
Muut koneet ja laitteet		
	Laituskoneet ja laitteet	30% menojäännösp.
	Muut koneet, laitteet ja kalusteet	30% menojäännösp.
	Muut liikennevälineet ja liikkuvat työkoneet	30% menojäännösp.
Tietokonelaitteet		
	Atk-laitteet	40% menojäännösp.
Viestintälaitteet		
	Televiestintä-, audio-, video- ja muut ICT-laitteet	30% menojäännösp.
	Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	20% menojäännösp.
Muut aineelliset hyödykkeet		
	Luonnonvarat	Käytön mukainen
	Taide- ja arvoesineet	Ei poistoa
	Muut hyödykkeet	Ei poistoa
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
	Ennakkomaksu	Ei poistoa
	Keskeneräiset hankinnat (pysyvät vastaavat)	Ei poistoa
Pysyvät vastaavat arvopaperit ja muut		
	Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa

* KV 18.6.2012 § 92 vt 6 parantaminen Joensuun kohdalla välillä Reijola-Repokallio –hankkeen kaupungin taseeseen kirjattavien muiden pitkävaikutteisten menojen poistoaikana käytetään 20 vuotta

8.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liitetieto 6) Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Kaupunginvaltuusto	464,56	785,44	464,56	785,44
Tarkastuslautakunta	0,00	3 956,63	0,00	3 956,63
Kaupunginhallitus	61 425 641,81	61 059 409,10	23 950 725,41	13 820 711,71
Elinvoimapalvelut	12 231 038,21	0,00	822 080,53	0,00
Hyvinvointipalvelut	237 298 389,84	26 092 721,78	13 896 272,11	14 345 208,63
Kaupunkirakennelautakunta	28 492 782,12	22 319 823,67	19 254 852,89	14 028 129,06
Jns alueellinen jätelautakunta	195 789,33	198 304,94	195 789,33	198 304,94
Rakennus- ja ympäristölautakunta	1 600 616,43	1 604 492,99	1 742 293,58	1 690 994,65
Teknisten palveluiden johtokunta	2 023 562,22	5 135 982,61	2 596 057,53	1 785 307,37
Sosiaali- ja terveystalujen tilaajajaosto	0,00	60 877 914,95	0,00	60 877 914,95
Tuottajan neuvottelukunta	0,00	219 721,98	0,00	219 721,98
Sosiaali- ja terveystalut	0,00	101 874 759,28	0,00	40 470 648,45
Joensuun Vesi -liikelaitos	13 248 994,96	12 878 206,86	15 115 912,54	14 744 008,02
P-K:n pelastuslaitos -liikelaitos	0,00	13 991 369,51	0,00	16 187 589,82
Joensuun Työterveys -liikelaitos	0,00	1 933 801,94	0,00	2 608 952,92
Toimintatuotot yhteensä	<u>356 517 279,48</u>	<u>308 191 251,68</u>	<u>77 574 448,48</u>	<u>180 982 234,57</u>

Liitetieto 7) Verotulojen erittely

Verotulojen erittely kunnan tuloveroon, osuuteen yhteisöveron tuotosta ja kiinteistöveroon on esitetty tuloslaskelmassa.

Liitetieto 8) Valtionosuuksien erittely

	Kunta	
	2017	2016
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	141 537 744,00	145 243 941,00
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien taseus (+/-)	35 549 916,00	33 607 067,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-2 509 246,00	-4 476 064,00
Valtionosuudet yhteensä	<u>139 028 498,00</u>	<u>140 767 877,00</u>

Liitetieto 9) Palvelujen ostojen erittely

	Kunta	
	2017	2016
Asiakaspalvelujen ostot	237 254 849,76	186 628 521,38
Muiden palvelujen ostot	<u>59 474 842,33</u>	<u>59 540 879,56</u>
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	<u>296 729 692,09</u>	<u>246 169 400,94</u>

Liitetieto 10) Valtuustoryhmille annetut tuet

	Kunta	
	2017	2016
Joensuun Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä	6 454,73	7 761,70
Keskustan Joensuun valtuustoryhmä	5 761,12	6 762,00
Kokoomuksen Joensuun valtuustoryhmä	4 503,05	4 830,00
Joensuun Perussuomalaiset valtuustoryhmä	2 765,16	2 952,54
Joensuun Vihreiden valtuustoryhmä	3 744,00	1 994,65
Joensuun Vasemmiston valtuustoryhmä	2 496,00	1 932,00
Joensuun KD-valtuustoryhmä	852,66	483,00
Valtuustoryhmille annetut tuet yhteensä	<u>26 576,72</u>	<u>26 715,89</u>

Liitetieto 12) Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Eläkevastuuvaraus 1.1	106 132,36	131 574,87		
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	22 236,41	25 442,51		
Eläkevastuuvaraus 31.12.	83 895,95	106 132,36		
Potilasvahinkovastuuvaraus 1.1.	3 136 135,60	2 821 643,80		
Lisäykset tilikaudella	4 004 526,26	314 491,80		
Vähennykset tilikaudella	-3 136 135,60			
Potilasvahinkovastuuvaraus 31.12.	4 004 526,26	3 136 135,60		
Muut vastuuaraukset 1.1.	3 271 920,99	2 571 920,99		
Lisäykset tilikaudella	1 477 750,00	700 000,00		
Vähennykset tilikaudella	-21 920,99	0,00		
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00		
Muut vastuuaraukset 31.12.	4 727 750,00	3 271 920,99		

Liitetieto 13) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	3 744 419,50	5 604 486,15	4 117 015,95	5 150 018,62
Rakennusten luovutusvoitot	381 669,78	783 336,08	381 669,78	376 472,74
Osakkeiden/kuntayhtymäosuuksien luovutusvoitot/-tappiot	-917 564,44		3 506 293,08	0,00
Muut luovutusvoitot		90 375,86	73 518,77	62 182,07
Luovutusvoitot yhteensä	<u>3 208 524,84</u>	<u>6 478 198,09</u>	<u>8 078 497,58</u>	<u>5 588 673,43</u>
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot		143 934,25	0,00	4 482,56
Rakennusten luovutustappiot	638,00	626 920,95	638,00	131 301,10
Osakkeiden luovutustappiot		0,00	22 456,38	85 438,47
Muut luovutustappiot	852 066,34	124 180,56	827 386,69	38 111,82
Luovutustappiot yhteensä	<u>852 704,34</u>	<u>895 035,76</u>	<u>850 481,07</u>	<u>259 333,95</u>

Liitetieto 14) Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Satunnaiset tuotot				
Kuntayhtymäosuuksien luov.voitto			3 277 072,91	0,00
Satunnaiset tuotot	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>3 277 072,91</u>	<u>0,00</u>
Satunnaiset kulut				
Käyttöomaisuuden luovutustappiot			827 386,69	0,00
Muut satunnaiset kulut	2 728 945,44	0,00	0,00	0,00
Satunnaiset kulut	<u>2 728 945,44</u>	<u>0,00</u>	<u>827 386,69</u>	<u>0,00</u>

Liitetieto 15) Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	Kunta	
	2017	2016
Osinkotuotot muista yhteisöistä	1 188 257,29	1 325 668,19
	<u>1 188 257,29</u>	<u>1 325 668,19</u>

8.3 Tasetta koskevat liitetiedot

8.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 18) Arvonkorotukset

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	743 398,50	743 398,50		
Arvonkorotuksen purku	-20 777,32	0,00		
Arvo 31.12.	722 621,18	743 398,50		
Muut aineelliset hyödykkeet				
Arvo 1.1.	4 263 563,94	4 263 563,94	4 263 563,94	4 263 563,94
Arvo 31.12.	4 263 563,94	4 263 563,94	4 263 563,94	4 263 563,94
Rakennukset				
Arvo 1.1.	1 505 110,00	2 820 973,05		
Arvonkorotuksen muutos	7 099,21	-1 315 863,05		
Arvo 31.12.	1 512 209,21	1 505 110,00		
Sijoitukset/Osakkeet ja osuudet				
Arvo 1.1.	469 469,95	469 469,95	469 469,95	469 469,95
Arvo 31.12.	<u>469 469,95</u>	<u>469 469,95</u>	<u>469 469,95</u>	<u>469 469,95</u>
Arvonkorotukset yhteensä 31.12.2016	<u>6 967 864,28</u>	<u>6 981 542,39</u>	<u>4 733 033,89</u>	<u>4 733 033,89</u>

Taidemuseon lahjoituksena saamat kokoelmat on otettu taseeseen tilinavauksessa 1.1.1997 museon asiantuntijan laatiman laskelman perusteella. Erä sisältyy taseen vastaavissa kohtaan "Muut aineelliset hyödykkeet"

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä on kirjannut lisää peruspääomaa tilinpäätöksessään 31.12.1998. Kaupungin osuus peruspääoman lisäyksestä esitetään arvonkorotuksena. Erä sisältyy taseen vastaavissa kohtaan "Sijoitukset / osakkeet ja osuudet".

Taseen vastattavissa sisältyvät kohtaan 'Arvonkorotusrahasto'.

Toimintaperiaatteena on pääsääntöisesti pidättäytyä arvonkorotusten kirjaamisesta.

Pysyvät vastaavat / Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Liitetieto 19)	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet			Koneet ja kalusto	Muut aineell. hyödykkeet	Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet kesk.er.hankinnat Ennakkomaksut	Yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaik. menot	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rak. ja laitteet					
Poistamaton hankintameno 1.1.	5 354,00	1 861 776,19	67 428 486,14	157 130 415,60	134 029 588,84	10 685 639,13	5 725 541,15	23 893 591,10	400 760 392,15	
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	1 974 769,91	1 130 287,08	7 157 482,99	15 707 190,51	1 224 834,49	0,00	21 382 937,33	48 577 502,31	
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	-450 000,00	-568 958,92	0,00	0,00	-72 000,00	-1 090 958,92	
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	-938 434,05	-93 969,22	-16 901,86	-5 069 270,65	0,00	0,00	-6 118 575,78	
Siirrot erien välillä	0,00	389 364,78	0,00	3 251 463,68	2 807 853,55	516 253,06	0,00	-6 964 935,07	0,00	
Tilikauden poisto	-5 354,00	-927 730,20	0,00	-9 793 882,54	-16 467 967,81	-1 798 019,24	0,00	0,00	-28 992 953,79	
Arvonlenn. ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	-1 334 976,21	0,00	-85 467,29	0,00	0,00	-1 420 443,50	
Poistamaton hankintameno 31.12	0,00	3 298 180,68	67 620 339,17	155 866 534,30	135 490 804,31	5 473 969,50	5 725 541,15	38 239 593,36	411 714 962,47	
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	3 298 180,68	67 620 339,17	155 866 534,30	135 490 804,31	5 473 969,50	5 725 541,15	38 239 593,36	411 714 962,47	
Erittely olennaisista lisäpoistoista	0,00	0,00	0,00	-1 334 976,21	0,00	-85 467,29	0,00	0,00	-1 420 443,50	

Muut pitkäaikaiset sijoitukset

Joensuun kaupunki yhteensä

Liitetieto 19)

	Osakkeet ja osuudet				Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				
	Osakkeet konserni- yhtiöt	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Kunta- yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Vaihtovelka- kirjalaina- saamiset	Pääoma- laina- saamiset	Saamiset konserni- yhteisöt	Saamiset muut yhteisöt sis.kuntayhtymät	Sijoitukset yhteensä
Hankintameno 1.1.	37 312 934,63	8 024 766,36	19 870 328,09	3 559 035,83	302 738,24	6 099 717,21	19 911 265,71	5 714 694,28	100 795 480,35
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	16 132 662,96	238 586,20	0,00	0,00	262 532,00	639 743,30	17 273 524,46
Vähennykset tilikauden aikana	-50 456,38	-100,00	-12 855 590,05	-669 094,34	-100 912,76	-751 728,07	-1 223 721,46	-23 546,32	-15 675 149,38
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	37 262 478,25	8 024 666,36	23 147 401,00	3 128 527,69	201 825,48	5 347 989,14	18 950 076,25	6 330 891,26	102 393 855,43
Arvonlennukset tilikaudella	0,00	0,00	-3 433 884,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-3 433 884,11
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	37 262 478,25	8 024 666,36	19 713 516,89	3 128 527,69	201 825,48	5 347 989,14	18 950 076,25	6 330 891,26	98 959 971,32

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Liitetieto 20-22) Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus-%	Konsernin omistus- osuus-%	Kuntakonsernin omasta pää- omasta	osuuksien vieraasta pää- omasta	osuus, € tilikauden voitosta / tappiosta
Tytäryhteisöt						
Itä-Suomen Liikuntaopisto Oy	Joensuu	100,00	100,00	710 583,08	297 950,20	22 194,82
Jns Kodit Oy	Joensuu	100,00	100,00	13 198 419,21	151 751 267,91	229 658,15
* Ki Oy Jokikadun Pysäköinti	Joensuu	0,00	63,83	457 504,95	902,59	-34 442,03
Jns Pysäköinti Oy	Joensuu	67,00	81,25	7 565 251,40	70 047,73	150 099,43
Saimaan Satamat Oy	Joensuu	100,00	100,00	478 947,79	116 711,38	38 092,18
**Jns Satamarakennus Oy	Joensuu	0,00	54,86	239 397,37	18 019,83	1 313,92
Puhas Oy	Joensuu	68,50	68,50	5 968 504,22	821 671,86	280 626,22
Jns Tiedepuisto Oy	Joensuu	86,09	86,09	13 220 967,71	21 978 864,55	527 944,95
Jns Yrityskiinteistöt Oy	Joensuu	100,00	100,00	7 833 354,66	15 760 568,49	125 726,94
Ki Oy Heinävaaran Liikekulma	Joensuu	55,85	55,85	259 407,09	940,11	-905,45
Kiint Oy Jns Sairaalakatu 19	Joensuu	53,10	53,10	2 247,42	33 649,89	0,01
Opisk. asunnot Oy Jns Elli	Joensuu	100	100,00	458648,64	66600594,53	-10147,46
Senioripiha Oy	Joensuu	100,00	100,00	121 844,48	28 297,49	-10 139,77
Jns Seudun Kehittämisyhtiö JOSEK	Joensuu	57,71	57,71	295 970,96	662 658,82	1 403,69
Ki Oy Uimaharjunhaka	Joensuu	100,00	100,00	63 494,18	686 296,17	0,00
As Oy Enon Tuuliharju	Joensuu	42,43	79,29	1 043 994,23	3 959,85	733,15
Kesk. Ki Oy Uimaharjun lähipalvelukeskus	Joensuu	55,79	55,79	253 230,65	132 128,09	5 778,98
Ki Oy Enon Jäähalli	Joensuu	50,61	50,61	29 589,29	11 961,64	-2 018,44
Karelia Ammattikorkeakoulu Oy	Joensuu	100,00	100,00	6 789 167,50	3 981 836,95	-498 801,35
*Jns Kodit Oy:n tytäryhteisö						
** Saimaan Satamat Oy:n tytäryhteisö						
Kuntayhtymät						
P-K:n koulutus ky	Joensuu	55,50		45 729 562,84	6 436 725,39	19 900,11
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto	Joensuu	43,45		897 897,86	742 517,12	-79 048,99
P-K:n sosiaali- ja terv.palv.ky	Joensuu	43,57		18 341 389,14	99 901 656,35	-603 557,32
Osakkuusyhteisöt						
As Oy Juhannusmorsian	Joensuu	39,04	39,04	241 640,63	1 685,34	0,00
As Oy Suvituuli	Joensuu	37,22	37,22	574 539,82	53 882,79	-41 915,58
As Oy Pikku-Ukko	Joensuu	23,14	23,14	176 545,32	609,76	1 216,14
Jns Keskusliikenneasema Oy	Joensuu	45,58	45,58	234 948,86	2 085,38	-6 735,32
Jns Kuivakenkä Oy	Joensuu	20,76	20,76	134 446,20	15 307,69	2 041,98
Jns Rantaparkki Oy	Joensuu	30,07	30,07	865 417,88	1 050,33	-442,62
Jns Ravirata Oy	Joensuu	24,82	24,82	317 135,13	8 686,66	4 960,23
Kiint Oy P-K:n Maakuntatalo	Joensuu	38,53	38,53	4 552 750,76	100 433,03	-106 839,69
Kiint Oy Torisuvanto	Joensuu	28,37	28,37	566 472,71	35 770,81	-10 007,32
P-K:n Tietotekniikkakeskus Oy	Joensuu	37,86	37,86	324 220,16	1 514 435,45	10 182,26
Kiint Oy Enon Kauppakeskus	Joensuu	29,38	29,38	134 565,68	77,04	622,80
As Oy Hammaslahden Malmitie	Joensuu	33,43	33,43	88 659,93	5 131,21	184,45
Siun Talous Oy	Joensuu	38,80	38,80	233 700,76	363 706,43	46 896,50
Polkka - P-K:n tukipalvelut Oy	Joensuu	40,00	40,00	1 003 303,78	1 570 271,00	11 734,04

Maa- ja vesialueet erittely

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	7 015 252,39	6 689 051,91	1 685 496,59	1 467 783,90
Muut maa- ja vesialueet	<u>79 669 585,31</u>	<u>78 360 585,84</u>	<u>65 934 842,58</u>	<u>65 960 702,24</u>
Yhteensä	<u><u>86 684 837,70</u></u>	<u><u>85 049 637,75</u></u>	<u><u>67 620 339,17</u></u>	<u><u>67 428 486,14</u></u>

Liitetieto 23) Saamisten erittely

	2017		2016	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	181 863,67	1 246 269,97	256 967,83	379 596,19
Lainasaamiset	0,00	768 688,32	0,00	320 058,73
Muut saamiset	0,00	7 801,22	0,00	0,00
Siirtosaamiset	0,00	96 978,71	0,00	67 053,04
Yhteensä	<u>181 863,67</u>	<u>2 119 738,22</u>	<u>256 967,83</u>	<u>766 707,96</u>
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	475 102,41	0,00	630 724,93
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut saamiset	0,00	62 656,64	0,00	0,00
Siirtosaamiset	0,00	174 897,21	0,00	393 787,44
Yhteensä	<u>0,00</u>	<u>712 656,26</u>	<u>0,00</u>	<u>1 024 512,37</u>
Saamiset osakkuus- ja muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	41 166,18	0,00	25 750,22
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut saamiset	0,00	50 939,15	0,00	0,00
Siirtosaamiset	0,00	68 482,99	0,00	0,00
Yhteensä	<u>0,00</u>	<u>160 588,32</u>	<u>0,00</u>	<u>25 750,22</u>
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset	0,00	8 567 345,98	3 474,43	12 061 554,02
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	4 500,00
Muut saamiset	3 400 000,00	1 770 438,02	0,00	2 150 190,40
Siirtosaamiset	0,00	4 911 793,79	0,00	6 862 688,43
	<u>3 400 000,00</u>	<u>15 249 577,79</u>	<u>3 474,43</u>	<u>21 078 932,85</u>
Saamiset yhteensä	<u><u>3 581 863,67</u></u>	<u><u>18 242 560,59</u></u>	<u><u>260 442,26</u></u>	<u><u>22 895 903,40</u></u>

Liitetieto 24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Siirtyvät korot	1 673,76	35 239,12	25 233,04	26 415,90
Kela/sairaankuljetustulojäämät	179 819,70	434 839,88	0,00	325 004,05
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	1 158 217,30	1 254 521,13	390 650,92	1 008 140,23
EU-tuet ja -avustukset	3 701 417,34	2 433 072,18	1 184 667,13	636 601,78
Sote-palveluiden kustann.tasaus	0,00	673 916,57	0,00	673 916,57
Kuntarahoitus, rakentamiskust.	1 301 068,60	0,00	1 301 068,60	0,00
OKM, rakentamisavustus	525 000,00	0,00	525 000,00	0,00
Muut siirtosaamiset	6 113 363,77	7 565 543,60	1 825 533,01	4 653 450,38
Siirtosaamiset yhteensä	<u>12 980 560,47</u>	<u>12 397 132,48</u>	<u>5 252 152,70</u>	<u>7 323 528,91</u>

8.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 25) Oman pääoman erittely

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Peruspääoma 1.1.	<u>223 036 735,88</u>	<u>223 036 735,88</u>	<u>223 036 735,88</u>	<u>223 036 735,88</u>
Peruspääoma 31.12.	<u>223 036 735,88</u>	<u>223 036 735,88</u>	<u>223 036 735,88</u>	<u>223 036 735,88</u>
Säätiöiden ja yhd.peruspääoma 1.1.				
Lisäys	21 783,77			
Vähennys				
Säätiöiden ja yhd.peruspääoma 31.12.	<u>21 783,77</u>		<u>0,00</u>	
Arvonkorotusrahassto 1.1.	6 981 542,39	8 297 405,44	4 733 033,89	4 733 033,89
Vähennys	-13 678,11	-1 315 863,05	0,00	0,00
Arvonkorotusrahassto 31.12.	<u>6 967 864,28</u>	<u>6 981 542,39</u>	<u>4 733 033,89</u>	<u>4 733 033,89</u>
Muut omat rahastot 1.1.	76 481 886,31	76 407 994,84	60 395 092,77	60 398 392,77
Lisäys	1 388 758,23	157 274,19	270 423,40	0,00
Vähennys	-1 672 463,34	-83 382,72	-3 500,00	-3 300,00
Muut omat rahastot 31.12.	<u>76 198 181,20</u>	<u>76 481 886,31</u>	<u>60 662 016,17</u>	<u>60 395 092,77</u>
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	60 393 766,06	60 316 049,38	27 585 225,67	26 242 889,82
Edellisten tilikausien oikaisu	6 535 913,43	77 716,68		
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	<u>66 929 679,49</u>	<u>60 393 766,06</u>	<u>27 585 225,67</u>	<u>26 242 889,82</u>
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	<u>6 754 504,95</u>	<u>3 447 623,16</u>	<u>4 010 282,54</u>	<u>1 342 335,85</u>
Oma pääoma yhteensä	<u>379 908 749,57</u>	<u>370 341 553,80</u>	<u>320 027 294,15</u>	<u>315 750 088,21</u>

Investointivaraukset

		Kunta
		2017
Investointivaraukset 1.1.2017		3 437 000,00
Lisäys 2017		
Joensuun asemanseudun yhdyskuntatekniikan rakentaminen	4 900 000,00	
Pajakadun päiväkodin (Karsikko) uudisrakennus, Tilakeskus	3 150 000,00	
Kerolan alkalointilaitoksen laajennus ja saneeraus, Jns Vesi	450 000,00	8 500 000,00
Investointivaraukset 31.12.2017		<u>11 937 000,00</u>
Investointivaraukset 31.12.2017		
Siilaisen terv. aseman peruskorj. ja laajennus, Jns kaupunki	3 437 000,00	
Joensuun asemanseudun yhdyskuntatekniikan rakentaminen	4 900 000,00	
Pajakadun päiväkodin (Karsikko) uudisrakennus, Tilakeskus	3 150 000,00	
Kerolan alkalointilaitoksen laajennus ja saneeraus, Jns Vesi	450 000,00	
	<u>11 937 000,00</u>	

Liitetieto 27) Pitkäaikaiset velat

Tarkoitetaan velkoja, jotka erääntyvät 1.1.2023 tai sen jälkeen.

	Kunta	
	2017	2016
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	<u>50 663 296,00</u>	<u>45 345 980,00</u>
	<u>50 663 296,00</u>	<u>45 345 980,00</u>

Liitetieto 28) Joukkovelkakirjalainat

	Kunta	
	2017	2016
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat	40 000 000,00	15 000 000,00
- korko -0,22 % ja -0,25 %		
- erääntyvät 28.2.2018		
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	<u>40 000 000,00</u>	<u>15 000 000,00</u>

Liitetieto 29) Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Muut pakolliset varaukset				
Eläkevastuuvaraus	83 895,95	106 132,36	0,00	0,00
Potilasvakuutusvaraus	4 004 526,26	3 136 135,60	0,00	0,00
Ympäristövastuut	4 700 000,00	3 250 000,00	0,00	0,00
Muut	<u>27 750,00</u>	<u>21 920,99</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Pakolliset varaukset yhteensä	<u>8 816 172,21</u>	<u>6 514 188,95</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>

Liitetieto 30) Vieras pääoma

	2017		2016	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot	0,00	207,41	0,00	0,00
Ostovelat	0,00	112 189,36	0,00	34 997,70
Muut velat	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtovelat	4 840,91	182 646,15	0,00	5 660,82
Yhteensä	4 840,91	295 042,92	0,00	40 658,52
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostovelat	0,00	445 893,75	0,00	10 725 047,09
Muut velat	0,00	60,90	0,00	0,00
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	2 186 851,36
Yhteensä	0,00	445 954,65	0,00	12 911 898,45
Velat osakkuus- ja muille omistusyhteisöille				
Saadut ennakot	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostovelat	0,00	1 347 416,18	0,00	745 872,62
Muut velat	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	1 347 416,18	0,00	745 872,62
Velat muille				
Saadut ennakot	0,00	518 613,72	0,00	282 300,18
Ostovelat	0,00	11 706 708,57	0,00	19 342 195,05
Muut velat	822 160,49	1 623 080,26	822 160,49	5 407 197,32
Siirtovelat	0,00	14 062 028,32	0,00	36 129 621,70
Yhteensä	822 160,49	27 910 430,87	822 160,49	61 161 314,25
Vieras pääoma yhteensä	827 001,40	29 998 844,62	822 160,49	74 859 743,84

Liitetieto 31) Sekkitililimiitti

	Kunta	
	2017	2016
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.	3 000 000,00	3 000 000,00
- siitä käyttämättä oleva määrä	88 735,27	2 430 857,41

Liitetieto 32) Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Muut velat				
Liittymismaksut	1 013 310,64	822 160,49	822 160,49	822 160,49
Muut velat	10 271 192,68	10 652 272,58	1 623 141,16	5 407 197,32
Muut velat yhteensä	11 284 503,32	11 474 433,07	2 445 301,65	6 229 357,81

Liitetieto 33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Pitkäaikaiset siirtovelat				
Muut menojäämät	4 840,91	0,00	4 840,91	0,00
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	2 511 704,64	2 109 205,52	0,00	0,00
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	39 705 076,17	41 893 676,95	9 195 829,85	25 399 901,52
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	275 184,48	2 146 892,21	275 184,48	2 146 892,21
Erikoissairaanhoidon maksuosuudet	0,00	1 034 313,14	0,00	1 987 070,31
Korkojaksotukset	1 073 827,49	1 198 114,52	264 987,58	203 946,11
Kumulat.ylijääm. pal./P-K pelastuslaitos	0,00	1 396 202,26	0,00	1 396 202,26
Muut menojäämät	9 700 826,94	12 104 445,41	4 508 672,56	7 188 121,47
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	<u>50 754 915,08</u>	<u>59 773 644,49</u>	<u>14 244 674,47</u>	<u>38 322 133,88</u>
Siirtovelat yhteensä	<u><u>53 271 460,63</u></u>	<u><u>61 882 850,01</u></u>	<u><u>14 249 515,38</u></u>	<u><u>38 322 133,88</u></u>

VAKUUKSIA, VASTUUSITOMUKSIA JA TASEEN ULKOPUOLISIA JÄRJESTELYJÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 34) Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	47 861 388,11	123 899 299,37		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	62 588 054,13	58 157 304,94		
Lainat julkisyhteisöiltä	34 278 935,52	55 655 150,28		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	125 368 399,39	158 625 104,76		
Lainat muilta luotonantajilta		0,00		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset		0,00		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	<u>187 956 453,52</u>	<u>216 782 409,70</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

Liitetiedot 35-37) Vakuudet

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	1 250 000,00	1 250 000,00		
Pantatut arvopaperit	0,00	0,00		
Yhteensä	<u>1 250 000,00</u>	<u>1 250 000,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut vakuudet				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Pantatut arvopaperit				
Yhteensä	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Vakuudet yhteensä	<u><u>1 250 000,00</u></u>	<u><u>1 250 000,00</u></u>	<u><u>0,00</u></u>	<u><u>0,00</u></u>

Liitetieto 38) Vuokravastuut

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Vuokravastuut				
Vuokravastuut yhteensä, vastuut voimassa	70 843 706,65	103 248 735,97	61 808 771,80	86 935 803,17
31.12.2038 asti				
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	14 808 884,70	8 333 994,39	6 558 820,72	7 611 967,04
Leasingvastuut yhteensä	29 148 765,26	12 445 954,76	28 034 786,98	11 083 235,96
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	1 566 592,31	1 152 781,67	953 685,54	477 559,00
Leasingsopimuksiin sisältyvät				
lunastusveloitteet yhteensä	10 953 745,50		10 953 745,50	
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus				

Kiinteistöleasingrahoituksella toteutettavista talonrakennushankkeista, jotka ovat keskeneräisiä 31.12.2017, on ilmoitettu leasingvastuuna valmiusasteen mukainen osuus kokonaisvastuusta.

Kiinteistöleasingrahoituksella toteutettujen kohteiden osalta kaupungilla on oikeus ostaa kohde vuokrasopimuksen päättyessä tai mikäli kaupunki ei käytä osto-oikeuttaan, kaupungilla on velvollisuus osoittaa kohteelle ostaja. Sopimusten mukainen vastuu tästä jäännösarvosta on esitetty lunastusveloitteiden kohdassa. Keskeneräisten kohteiden osalta on jäännösarvosta ilmoitettu valmiusasteen mukainen osuus.

Liitetieto 39-40) Vastuusitoumukset

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Takaukset saman konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			198 348 475,66	160 640 639,66
Jäljellä oleva pääoma			137 063 626,11	106 189 697,34
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	1 644 600,00	1 701 026,70	1 644 600,00	1 701 026,70
Jäljellä oleva pääoma	1 531 133,00	1 551 129,70	1 531 133,00	1 551 129,70

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	Kunta	
	2017	2016
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	424 609 231,00	364 126 810,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0,00	0,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	280 630,40	271 796,51

Liitetieto 41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Sopimusvastuut				
Maankäyttösop. aiheutuvat veloitteet	4 769 000,00		4 769 000,00	
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	703 000,00		703 000,00	
Sitoumukset avustukseen	3 623 554,00	90 000,00		90 000,00
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	3 386 054,00	90 000,00		90 000,00
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset	24 765 360,72	2 919 500,00	23 418 214,72	2 919 500,00
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	11 271 277,00	30 000,00	11 271 277,00	30 000,00
Sopimusvastuut yhteensä	33 157 914,72	3 009 500,00	28 187 214,72	3 009 500,00
Arvonlisäveron palautusvastuu	10 377 336,36	10 230 446,83	995 733,22	1 367 274,44
Muut vastuut	628 542,56	0,00		0,00

Yhteistyö- ja kumppanuussopimusten kohdassa huomioitu kaupungin palvelusopimuksen mukainen sopimusvastuu Siun talous Oy:lle sekä Polkka – Pohjois-Karjalan tukipalvelut Oy:lle sekä Pohjois-Karjalan Tietotekniikkakeskus Oy:n kautta hankittujen koneiden ja laitteiden sopimusaikainen vastuu.

Järjestelyjen tarkoitus	Konserni 2017	2016	Kunta 2017	2016
Kaupungin koronvaihtosopimukset				
Koronvaihtosopimus oli tehty yksittäisen muuttuvakorkoisen lainan korkoriskin suojaamiseksi muuttamalla korko kiinteällä SWAP-sopimuksella määräajaksi 2011-2017 kiinteäksi. Koronvaihtosopimus päättyi 12.7.2017.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	0,00	6 126 168,00	0,00	6 126 168,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	0,00	-123 970,81	0,00	-123 970,81
Tytäryritysten koronvaihtosopimukset				
Koronvaihtosopimus, jolla vaihtuvakorkoisen lainan korko on muutettu kiinteäksi. Sopimus päättyy 21.12.2022, pankki jatkoi optiota 21.11.2017-21.11.2022.				
Nimellisarvo	6 786 000,00	6 960 000,00		
Lainan pääoma (lyhennysohjelma eroaa johd.sopimukseen)	6 177 000,00	6 525 200,00		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-741 624,00	-942 570,00		
Koronvaihtosopimus, jolla vaihtuvakorkoisten lainojen korko on muutettu kiinteäksi. Sopimusta jatkettu vuonna 2016 vuoteen 2021 asti.				
Nimellisarvo	1 260 000,00	1 620 000,00		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-79 480,00	-132 528,00		
Sopimus on tehty vaihtuvakorkoisten velkojen aiheuttamalta korkojen rahavirtariskiltä sekä vuokratuottoihin liittyvältä inflaatorisikiltä suojautumiseksi. Sopimukseen liittyy inflaatio suoja. Sopimus astui voimaan 28.6.2010 ja on voimassa 10 vuotta.				
Nimellisarvo	8 000 000,00	8 000 000,00		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-591 772,00	-811 381,00		
Kuntayhtymien koronvaihtosopimukset				
Koronvaihtosopimuksia, jolla pitkäaikaisten lainojen vaihtuva korko on sidottu koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon.				
Nimellisarvo	27 341 738,79	23 980 592,58		
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-1 982 498,13	-2 049 800,64		
Kuntayhtymän koronvaihtosopimusten vertailutieto vuoden 2016 osalta tarkistettu				

Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

Liitetieto 42) Henkilöstön lukumäärä toimielimittäin 31.12.2017

	Kunta	
	2017	2016
Kaupunginhallitus	183	285
Elinvoimajohtokunta	13	
Hyvinvointilautakunta*	2224	2185
Kaupunkirakennelautakunta**	72	55
Jns alueellinen jätelautakunta	3	3
Rakennus- ja ympäristölautakunta	26	26
Teknisten palvelujen johtokunta	164	486
Joensuun Vesi -liikelaitos	51	50
Sosiaali- ja terveyslautakunta		2185
P-K:n pelastuslaitos -liikelaitos		785
Joensuun Työterveys -liikelaitos		46
Yhteensä	<u>2 736</u>	<u>6 106</u>

* V. 2016 vertailutieto sisältää varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunnan, vapaa-aikalautakunnan sekä tuottajan neuvottelukunnan

** V. 2017 sisältää kaupunkiympäristön toimialaan kuuluvan Tilakeskuksen

Liitetieto 43) Henkilöstökulut

	Kunta	
	2017	2016
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot		
Palkat ja palkkiot	78 988 594,03	173 598 226,75
Henkilöstökorvaukset ja muut henk.menojen korj.erät	-1 097 116,05	-2 571 975,44
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	18 582 679,17	43 934 503,30
Muut henkilösivukulut	<u>3 609 556,64</u>	<u>11 537 769,76</u>
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	<u>100 083 713,79</u>	<u>226 498 524,37</u>
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	121 846,62	100 663,42
Henkilöstökulut yhteensä	<u>100 205 560,41</u>	<u>226 599 187,79</u>

Liitetieto 44) Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

	Kunta	
	2017	2016
Joensuun Keskustan kunnallisjärjestö	18 704,00	16 421,75
Kokoomuksen Joensuun kunnallisjärjestö	16 667,50	14 274,50
SDP:n Joensuun kunnallisjärjestö	22 682,10	20 067,50
Joensuun vasemmistoliiton kaupunkijärjestö	6 451,50	4 770,00
Joensuun Vihreät ry	10 208,50	6 019,00
Suomen Kristillisdemokraattinen puolue	1 148,75	967,50
Kontiolahden Keskustan kunnallisjärjestö	15,60	109,20
Keskustan P-K:n piiri	394,00	915,00
Perussuomalaiset P-K:n piiri	46,00	138,00
Outokummun perussuomalaiset ry	11,50	92,00
Joensuun perussuomalaisten paikallisjärjestö	3 934,50	3 741,75
Savo-Karjalan Vihreät	210,00	161,00
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	<u>80 473,95</u>	<u>67 677,20</u>

Liitetieto 45) Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastusyhteisöt BDO Auditor Oy/KPMG Julkishallinnon Palvelut		
Tilintarkastuspalkkiot		
BDO Auditor Oy	18 453,50	41 440,00
KPMG Julkishallinnon Palvelut	19 900,36	0,00
Tilintarkastajan lausunnot		
BDO Auditor Oy	5 544,00	5 732,00
Muut palkkiot		
KPMG Julkishallinnon Palvelut	5 656,80	0,00
Palkkiot yhteensä	<u>49 554,66</u>	<u>47 172,00</u>

Liitetieto 46) Selvitys kunnan ja sen intressitahojen välisistä liiketoimista

Kaupunki on antanut 100 %:sti omistamalleen Itä-Suomen Liikuntaopisto Oy:lle 150 000 euron avustuksen.

Kaupunginjohtajan kanssa on 30.10.2010 solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu mm. korvauksesta virkasuhteen päättyessä.

Kaupunki on antanut 100 %:sti omistamilleen Joensuun Kodit Oy:lle ja Opiskelija-asunnot Oy Joensuun Ellille sekä 86,09 % omistamalleen Joensuun Tiedepuisto Oy:lle pääoma-, kolmassija-, vaihtovelkakirja- sekä osakaslainoja, joissa lainojen takaisinmaksua on sidottu rahalaitoslainojen/valtion lainojen takaisin maksuun tai yhtiön tilikauden tulokseen.

Kaupunki on antanut Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymälle 4 486 096 euron suuruisen lainan, joka koroton eikä sitä lyhennetä. Laina erääntyy maksettavaksi takaisin vaadittaessa, kun 2/3 kuntayhtymän jäsenkunnista on päättänyt vaatia lainan takaisinmaksua.

Kaupunki on myynyt 100 %:sti omistamalleen tytäryhtiö Opiskelija-asunnot Oy Joensuun Ellille vuoden 2017 aikana kaksi tonttia ja vuokrannut yhden tontin opiskelija-asuntojen rakentamista varten. Kyseessä on tontin luovutus valtion tukemaan asuntotuotantoon, mistä johtuen tonttien myyntihinnat ja tontin vuokra perustuvat alueittain vahvistettuun hinnoitteluun.

9. ERILLISTILINPÄÄTÖKSET

9.1. LIIKELAITOSTEN ERILLISTILINPÄÄTÖKSET

JOENSUUN VESI -LIKELAITOS

TILINPÄÄTÖS 2017

Joensuun Vesi -liikelaitos

Joensuun Veden tehtävänä on huolehtia vesihuoltolain mukaisesti kaupungin vesihuollosta, joka sisältää vedentuotannon ja johtamisen talousvetenä käytettäväksi sekä jäteveden johtamisen ja puhdistuksen. Huleveden viemärointi ei kuulu lain mukaan vesihuollon käsitteeseen, vaan se on määritelty erikseen. Huleveden viemäroinnillä tarkoitetaan huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamista vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriin ja käsittelyä. Hulevesien hallinnan järjestäminen kokonaisuudessaan kuuluu maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kunnalle, mutta kunta voi kuitenkin vesihuoltolain mukaan päättää vesihuoltolaitoksen kanssa neuvoteltuaan, että laitos huolehtii huleveden viemäroinnistä.

Joensuun Vesi huolehtii hulevesien ja perustusten kuivatusvesien poisjohtamisen viemäreissään kaupunkirakenneyksikön kanssa sovitun mukaisesti ja on perinyt tältä osin korvausta kaupunkirakenneyksiköltä vuoden 2016 alusta lukien. Kirjanpidossa hulevedet on eriytetty 1.1.2015 alkaen.

Joensuun Vesi vastaa kuntalain mukaisena liikelaitoksena kaupungin ja sopimuksen tehneiden naapurikuntien ja vesiosuuskuntien vesihuollosta sopimusten mukaisessa laajuudessa sekä muista toimialaansa liittyvistä palveluista siten, että toiminta on itsekannattavaa ja kaupunginvaltuuston asettama tulostavoite saavutetaan. Joensuun Veden johtokuntana toimii teknisten palvelujen johtokunta. Joensuun Veden arvot ovat laadukkaat vedet, luotettavuus ja hyvä palvelu.

1. Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen

Vuonna 2017 juhlittiin Suomen 100-vuotista itsenäisyyttä ja samalla Joensuun Veden 90. toimintavuotta. Liikelaitoksena Joensuun Vesi on toiminut vuodesta 1997 alkaen ja vuodesta 2009 alkaen kuntalain mukaisena kunnallisena liikelaitoksena.

Joensuun uusi Kauppatori on rakentumassa ja Joensuun Vesi -liikelaitos on ollut mukana suunnittelemassa toriaukiolle tulevaa vesiteosta. ”Kaupunkivesilähde” tullaan toteuttamaan kaupungin toimesta osana rakennettua toriympäristöä ja sillä halutaan erityisesti huomioida vesihuoltolaitoksen 90-vuotinen historia. Tätä tarkoitusta varten teknisten palvelujen johtokunta päätti myöntää vuoden 2017 avustuksena 90 000 euroa Joensuun kaupungin Muistomerkkirahastoon.

Veden laadun pysyttäminen hyvänä

Veden laadun pysyttäminen hyvänä oli edelleen tärkein toiminnan tavoite. Tässä onnistuttiin hyvin. Talousvesi täytti sille asetetut laatuvaatimukset. Suositusten osalta oli joitakin poikkeamia, jotka eivät kuitenkaan vaikuttaneet veden käyttöön.

Toimintavuoden suurin yksittäinen investointihanke Onttolan alkalointilaitoksen saneeraus ja alavesisäiliön rakentaminen saatiin päätökseen ja laitos otettiin tuotantokäyttöön keväällä. Kerolan alkalointilaitoksen tehostamisen ja säiliötilavuuden lisäyksen suunnittelu toteutettiin ja hankkeen kilpailutus käynnistettiin loppuvuodesta. Hankkeen rakentaminen toteutetaan vuosina 2018–2020. Hammaslahden vesitornin saneeraus suunnittelun yhteydessä tehdyssä tarkemmassa kuntotutkimuksessa havaittujen vakavien vaurioiden takia kyseinen vesitorni todettiin korjauskelvottomaksi. Tästä johtuen käynnistettiin vesitornin korvaavan alavesisäiliön suunnittelu. Säiliön rakentaminen ajoittuu vuosille 2018–2019.

Kuhasalon pääpuhdistamon puhdistustulos täytti ympäristöluvan mukaiset vaatimukset kaikilla muilla paitsi viimeisellä laskentajaksolla, jolloin BOD₇ -pitoisuus jäi hieman vaatimustasoa heikommaksi. Puhdistamon

ilmastuslinjojen saneerauksesta johtuvan poikkeustilanteen vuoksi prosessin biologinen osa jouduttiin ohittamaan normaalia useammin. Ohituspäiviä oli 140 ja ohitusvirtaama oli yhteensä noin 125 000 m³ ja se käsiteltiin normaalisti kemiallisessa jälkiselkeytyksessä. Puhdistamolla ei ollut ohijuoksutuksia, eikä yhteisviemärintisopimuksen piiriin kuuluvien Kontiolahden, Liperin ja Polvijärven kuntien alueilla ollut ylivuotoja. Joensuun alueella sattui kaksi putkirikosta ja kaksi pumppaamohäiriöstä johtuvaa ylivuotoa ympäristöön.

Enon ja Tuupovaaran jätevedenpuhdistamoiden puhdistustulokset täyttivät kertomusvuonna kaikki ympäristöluvan mukaiset vaatimukset molemmilla laskentajaksoilla. Kummallakaan puhdistamolla ei ollut ohijuoksutuksia. Elokuussa tapahtui jäteveden ylivuoto Sotkulammen vieressä kulkevassa viettoviemäriässä olevan tukoksen vuoksi.

Toimintavarmuuden säilyttäminen ja parantaminen

Talousveden toimintavarmuuden osalta onnistuttiin pääpiirteittäin tarkasteltaessa koko laitoksen toiminta-aluetta. Runkovesijohtovuotoja sattui kuitenkin kymmenkunta eri puolilla kaupunkia. Korjaustöiden aikaiset vedenjakelukatkokset pystyttiin pääsääntöisesti tiedottamaan asiakkaille etukäteen. Ennakoon tiedossa olleet verkoston liitostyöt pyrittiin tekemään mahdollisimman vähän haittaa aiheuttavina, osittain jopa yöaikaan.

Tykkylumi aiheutti loppuvuodesta paljon sähkökatkoksia, joista selvittiin varavoimakoneiden ja päivystyshenkilöstön ripeän toiminnan avulla, eikä katkoksia vesihuoltopalveluissa näin ollen esiintynyt. Jätevesiviemäreiden putkitukoksia oli parikymmentä ja putkirikoista aiheutuneita viemärivuotoja oli muutama.

Tuupovaaran kirkonkylän vedenottamolla tehtiin koepumppaus uudella kaivopaikalla. Kuikkalammen pohjavedenottamolla koepumppaus saatiin loppuvuodesta päätökseen ja vedenottolupahakemus jätettiin Itä-Suomen aluehallintovirastoon joulukuussa. Jaamankankaan vedenottamolle rakennettiin lisäkaivo ja se otettiin tuotantokäyttöön vedenoton hajauttamiseksi yhteishankkeena Kontiolahden kunnan kanssa.

Taloustarviosta poiketen Jynkän vedenottamolla aloitettiin päärakennuksen perustus- ja alapohjarakenteiden kosteuseristys sekä salaoja- ja sadevesijärjestelmän peruskorjaus. Lisäksi Jynkässä aloitettiin vedenotokaivojen rakenteiden korjaukset ja kaivojen suojaukset sekä ottamoalueen sisäisten putkistojen uusiminen. Wahlforssinkadulla toteutettiin vesijohdon pakkosujutus viimeistelytöiden jäädessä kesään 2018.

Yhdyskuntatekniikan kanssa yhteisen työohjelman puitteissa rakennettiin uusia kohteita mm. Karhunmäessä, Papinkankaalla, Penttilänrannassa ja Vehkalahdella. Alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen Raatekankaan eritasoliittymän rakentamisen yhteydessä uusittiin vesijohtoa ja paineviemäriä alkuperäistä suunnitelmaa laajemmin.

Haja-asutusalueiden vesihuoltohankkeista valmistuivat Enon Asemanseudun, Häihänniemen ja Harpatin hankkeet, joten hajavesihankkeiden toteuttaminen on saatu tältä erää päätökseen. Lisäksi aloitettiin Enon Louhiojalla Pielisjoen vesistöalituksen tekeminen töiden jatkuessa vuodelle 2018. Kiihtelysvaaran siirtoviemärilinjan jätevesipumppaamoja saneerattiin viisi kappaletta.

Kalevan Rastin kesällä Enossa järjestämän Jukolan viestin yhteydessä toteutettiin väliaikainen vesihuolto kisa-alueelle yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Tämän toimintavarmuusharjoituksen järjestelyt onnistuivat hyvin, kuten myös itse tapahtuma kokonaisuutena.

Kuhasalon jätevedenpuhdistamon vuoden 2017 tärkein investointikohde, ilmastuksen uusiminen ja nitrifikaation tehostaminen, käynnistettiin ja se jatkuu vuonna 2018. Kuhasaloon hankittiin lisäksi mm. mädättämöön menevän lietteen tiivistyslinko sekä potkurisekoitin, lietteen säätö- ja sulkuluukut, polymeerin valmistuslaitteisto ja korkeapaineilman saatavuuden varmistamiseksi ruuvikompressori. Enon ja Tuupovaaran jätevedenpuhdistamoilla päivitettiin automaatiojärjestelmät yhdenmukaisiksi Kuhasalon automaatiojärjestelmän kanssa. Jäteveden puhdistusprosessissa syntyvää välpejätettä ryhdyttiin kuljettamaan Riihimäen

polttolaitokselle Puhas Oy:n ilmoitettua, ettei sitä voi enää jätelain muutoksen myötä toimittaa paikalliselle jäteasemalle.

Kalustohankintoina uusittiin autot päivystyksen ja työnjohdon käyttöön. Lisäksi kuljetuskalustoa uusittiin hankkimalla traktorimönkijä näytteenoton ja verkoston huollon tarpeisiin. Vedentuotannon isojen hankkeiden toteutuksen siirtyessä aikaistettiin tilinpäätösvuodelle imu- ja huuhteluauton alustan hankintaa päällysrakenteen varustelun jäädessä vuodelle 2018. Jo vuoden 2015 lopussa tehtiin päätös lukitus- ja kulunvalvontajärjestelmän hankinnasta Joensuun Veden omistamiin lukittaviin kohteisiin. Vuoden 2016–2017 aikana lukitusuudistus saatiin pääosin tehtyä ja loput työstä toteutetaan vuoden 2018 puolella.

Kuntien välinen yhteistyö ja selvitys vesiosuuskuntien yhdistymisedellytyksistä

Jätevesien keskitetty käsittely Kuhasalon jätevedenpuhdistamolla jatkui sopimusten mukaisesti Kontiolahden, Liperin ja Polvijärven kuntien kanssa.

Joensuun Veden ja alueen kolmen vesiosuuskunnan (Pyhäselkä, liksenvaara-Ketunpesät sekä Mulonniemi) kanssa päätettiin aloittaa selvitys, jossa käydään läpi edellytykset vesihuolto liiketoimintojen yhdistämiselle. Selvitystyö on käynnissä ja mahdollisen yhdistymisen ajankohdaksi on suunniteltu vuotta 2019.

Kehittäminen

Laitoksen johdosta, tuloyksiköiden vastaavista ja henkilöstön edustajista koostuva johtoryhmä käsitteli kokouksissaan henkilökunnan yhteisiä asioita, laitoksen taloutta ja kehittämistä.

Koko henkilökuntaa koskeva Lean-koulutus pienryhminä aloitettiin vuoden 2016 aikana ja viimeisen ryhmän koulutus toteutettiin kertomusvuoden alussa. Jo aiemmin perustettujen kolmen Lean-projektin lisäksi toteutettiin asiakaspalvelua koskevasta kahdesta kehittämishankkeesta ensimmäinen, toisen toteutuessa vuonna 2018.

Kertomusvuonna käynnistettiin asiakastytyväisyyskyselyn valmistelu. Kyselyn avulla saadaan tarkempaa vertailupohjaa muihin vesihuoltolaitoksiin. Sähköisen asiakaspalvelun kehittämiseen liittyvänä toimenpiteenä pilotoitiin liittymissopimusten allekirjoittamista sähköisesti, mutta sen laajempi käyttöönotto vaatii kuitenkin vielä jatkotyötä. Lisäksi verkostotietojärjestelmää laajennettiin lisäosalla, joka helpottaa tietojen saatavuutta ja jatkossa myös raportointia.

Toimintavarmuuden parantamiseen tähtäävät WSP (Water Safety Plan)- ja SSP (Sanitation Safety Plan) -riskienhallintatyökalut otettiin käyttöön ja toimenpiteiden toteuttaminen käynnistettiin.

Joensuun kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunta myönsi ympäristöluvan Kuhasalon jätevedenpuhdistamon lietteen kompostoinnille Kontiosuon alueella. Kompostikentän siirtoon liittyvät suunnitelmat valmistuivat ja kilpailutus toteutettiin loppuvuodesta. Rakentaminen ajoittuu pääosin vuosille 2018–2019.

1.2 Liikelaitoksen talous ja talousarvion toteutuminen

Joensuun Veden liikevaihto oli 16,01 milj. euroa ja liikeylijäämä 3,78 milj. euroa. Tilikauden ylijäämäksi ennen satunnaisia eriä ja varauksia muodostui 2,66 milj. euroa, joten kaupungin laitokselle asettama 2,55 milj. euron tulostavoite saavutettiin hyvin. Ennakoitua suurempi tulostavoite saavutettiin lähinnä budjetoitua suuremmilla liittymismaksutuotoilla ja hieman budjetoitua pienemmillä poistoilla.

Kaupungille tuloutettiin sijoitetun pääoman korkoina 1,13 milj. euroa, joka koostuu peruspääoman korvauksesta ja 7 miljoonan euron 31.12.2025 erääntyvästä bullet-lainan korosta. Bullet-lainasta maksetaan kiinteää 4,5 % korkoa.

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2017	Poikkeama	Ed.vuoden toteutuma
Toimintatulot	15 910 000,00	0,00	15 910 000,00	16 705 714,77	795 714,77	16 732 863,00
Liikevaihto	15 860 000,00	0,00	15 860 000,00	16 005 428,18	145 428,18	15 510 796,62
Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00	0,00	633 058,18	633 058,18	1 138 399,70
Muut liiketoiminnan tulot	50 000,00	0,00	50 000,00	59 440,75	9 440,75	76 506,69
Muut tuet ja avustukset	0,00	0,00	0,00	7 787,66	7 787,66	7 159,99
Toimintamenot	-7 633 000,00	0,00	-7 633 000,00	-8 378 879,06	-745 879,06	-8 610 288,98
Materiaalit ja palvelut	-4 666 000,00	0,00	-4 666 000,00	-5 561 467,96	-895 467,96	-5 774 624,40
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 496 000,00	0,00	-2 496 000,00	-2 611 350,80	-115 350,80	-2 285 002,39
Palvelujen ostot	-2 170 000,00	0,00	-2 170 000,00	-2 950 117,16	-780 117,16	-3 489 622,01
Henkilöstökulut	-2 575 000,00	0,00	-2 575 000,00	-2 310 057,01	264 942,99	-2 439 112,19
Palkat ja palkkiot	-1 976 201,00	0,00	-1 976 201,00	-1 812 265,49	163 935,51	-1 789 473,81
Henkilösivukulut	-598 799,00	0,00	-598 799,00	-497 791,52	101 007,48	-649 638,38
Muut liiketoiminnan menot	-392 000,00	0,00	-392 000,00	-507 354,09	-115 354,09	-396 552,39
Toimintakate	8 277 000,00	0,00	8 277 000,00	8 326 835,71	49 835,71	8 122 574,02
Rahoitustulot ja -menot	-1 127 000,00	0,00	-1 127 000,00	-1 126 723,84	276,16	-1 126 071,30
Muut rahoitustulot	6 000,00	0,00	6 000,00	5 975,24	-24,76	6 629,09
Korkomenot (sisäiset)	-315 000,00	0,00	-315 000,00	-315 000,00	0,00	-315 000,00
Muut rahoitusmenot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-1,31
Korvaus peruspääomasta	-818 000,00	0,00	-818 000,00	-817 699,08	300,92	-817 699,08
Vuosikate	7 150 000,00	0,00	7 150 000,00	7 200 111,87	50 111,87	6 996 502,72
Poistot ja arvonalentumiset	-4 600 000,00	0,00	-4 600 000,00	-4 544 257,39	55 742,61	-4 198 542,25
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 600 000,00	0,00	-4 600 000,00	-4 544 257,39	55 742,61	-4 198 542,25
Tilikauden tulos	2 550 000,00	0,00	2 550 000,00	2 655 854,48	105 854,48	2 797 960,47
Tilinpäätössiirrot	0,00	0,00	0,00	-71 167,88	-71 167,88	379 099,29
Poistoeron lisäys (-), vähennys (+)	0,00	0,00	0,00	378 832,12	378 832,12	-320 900,71
Varausten lisäys (-), vähennys (+)	0,00	0,00	0,00	-450 000,00	-450 000,00	700 000,00
Tilikauden ylijäämä	2 550 000,00	0,00	2 550 000,00	2 584 686,60	34 686,60	3 177 059,76

TALOUSARVION RAHOITUSOSAN TOTEUTUMAVERTAILU, 1 000 euroa

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	7 150	0	7 150	7 200	50
Tulorahoituksen korjaukset	0		0	-4	-4
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-6 585	0	-6 585	-6 421	164
Rahoitusosuudet investointimenoihin	295		295	474	179
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot (+)	0		0	4	4
Toiminnan ja investointien rahavirta	860	0	860	1 254	393
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset muille	0	0	0	-7	-7
Oman pääoman muutokset	0	0	0	-1 252	-1 252
Vaikutus maksuvalmiuteen	860	0	860	-5	-865

Investoinnit

Investointeihin käytettiin 6,42 milj. euroa, josta verkostojen uudisrakentamiseen 2,84 milj. euroa ja saneeraus-
 raukseen 1,22 milj. euroa. Verkostojen uudisrakentamisen puolella merkittävin projekti oli Karhunmäen alue,
 0,79 milj. euroa ja kehittämishankkeista Raatekankaan eritasoliittymän yhteydessä toteutettu vesihuolto
 0,26 milj. euroa. Hulevesiviemäriverkoston osuus investoinneista oli 0,66 milj. euroa. Vedenhankintaan ja –
 käsittelyyn investoitiin 1,41 milj. euroa ja jätevedenpuhdistamoihin 0,71 milj. euroa. Kalustohankinnat, joita
 tehtiin 0,25 milj. eurolla, kohdistuivat autohankintoihin. Investointituloja kertyi kaikkiaan 0,48 milj. euroa.
 Tulot muodostuivat yhteisviemärointisopimuskumppaneiden rahoitusosuuksista ja Pohjois-Karjalan ELY-
 keskukselta saaduista vesihuoltoavustuksista, jotka kohdistuivat Häihänniemen sekä Harpatin alueen vesi-
 huoltohankkeeseen. Nettoinvestoinneiksi jäi 5,94 milj. euroa. Nettoinvestoinnit alittuivat budjettiin verrattu-
 na 0,34 milj. euroa.

TALOUSARVION INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Verkostot					
Yhteishankkeet Kuntatekniikka / Joensuun Vesi					
Hankinnat	-1 700 000,00	0,00	-1 700 000,00	-1 857 903,88	-157 903,88
Rahoitusosuudet	0,00		0,00	0,00	0,00
Netto	-1 700 000,00	0,00	-1 700 000,00	-1 857 903,88	-157 903,88
Erolanniemi-Jynkkä syöttövesijohto					
Hankinnat	-200 000,00		-200 000,00	-14 560,23	185 439,77
Netto	-200 000,00	0,00	-200 000,00	-14 560,23	185 439,77
Pielisj.vesistöalitus Enon kk					
Hankinnat	-250 000,00		-250 000,00	-183 750,56	66 249,44
Netto	-250 000,00	0,00	-250 000,00	-183 750,56	66 249,44
Wahlforssin vj sujutus					
Hankinnat	-150 000,00		-150 000,00	-218 818,36	-68 818,36
Netto	-150 000,00	0,00	-150 000,00	-218 818,36	-68 818,36
Viemär.sujutus Suvantokatu väli Koulukatu-Rantakatu					
Hankinnat	-150 000,00		-150 000,00	-8 364,02	141 635,98
Netto	-150 000,00	0,00	-150 000,00	-8 364,02	141 635,98
Toiminta-alueiden täydennys- ja haja-asutusalueiden vesihuoltohankkeet					
Hankinnat	-410 000,00	0,00	-410 000,00	-598 069,65	-188 069,65
Rahoitusosuudet	80 000,00		80 000,00	92 802,00	12 802,00
Netto	-330 000,00	0,00	-330 000,00	-505 267,65	-175 267,65

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Automaation uudistaminen					
Hankinnat	-50 000,00		-50 000,00	-44 893,96	5 106,04
Netto	-50 000,00	0,00	-50 000,00	-44 893,96	5 106,04
Tuupovaaran kk:n vedenottamo					
Hankinnat	0,00		0,00	-44 080,15	-44 080,15
Netto	0,00	0,00	0,00	-44 080,15	-44 080,15
Jaamankangas, kaivo 2					
Hankinnat	0,00		0,00	-101 996,11	-101 996,11
Rahoitusosuudet	0,00		0,00	33 494,48	33 494,48
Netto	0,00	0,00	0,00	-68 501,63	-68 501,63
Jynkän vedenottamon saneeraus, rakenteet					
Hankinnat	0,00		0,00	-329 949,08	-329 949,08
Netto	0,00	0,00	0,00	-329 949,08	-329 949,08
Kerolan alkalointilaitos					
Hankinnat	-1 325 000,00		-1 325 000,00	-421 927,51	903 072,49
Netto	-1 325 000,00	0,00	-1 325 000,00	-421 927,51	903 072,49
Onttolan alkalointilaitos					
Hankinnat	-130 000,00		-130 000,00	-371 625,45	-241 625,45
Netto	-130 000,00	0,00	-130 000,00	-371 625,45	-241 625,45
Hammaslahden vesitorni/alavesisäiliö					
Hankinnat	-350 000,00		-350 000,00	-93 586,44	256 413,56
Netto	-350 000,00	0,00	-350 000,00	-93 586,44	256 413,56
Pienet pumppaamot/koneisto					
Hankinnat	0,00		0,00	-296 163,00	-296 163,00
Netto	0,00	0,00	0,00	-296 163,00	-296 163,00
Kiihtelysvaaran siirtov.jv.pumppaamo, koneisto					
Hankinnat	-150 000,00		-150 000,00	-115 373,00	34 627,00
Netto	-150 000,00	0,00	-150 000,00	-115 373,00	34 627,00
Lukitusuudistus/Jätevesi					
Hankinnat	-40 000,00		-40 000,00	0,00	40 000,00
Netto	-40 000,00	0,00	-40 000,00	0,00	40 000,00
Aavarannan jv.puhdistamo, koneisto					
Hankinnat	-150 000,00		-150 000,00	-112 890,00	37 110,00
Rahoitusosuudet	0,00		0,00	49 671,60	49 671,60
Netto	-150 000,00	0,00	-150 000,00	-63 218,40	86 781,60
Kuhasalon jätevedenpuhdistamo					
Hankinnat	-520 000,00		-520 000,00	-668 952,48	-148 952,48
Rahoitusosuudet	215 000,00		215 000,00	297 990,84	82 990,84
Netto	-305 000,00	0,00	-305 000,00	-370 961,64	-65 961,64
Tuupovaaran jätevedenpuhdistamo					
Hankinnat	-20 000,00		-20 000,00	-23 470,23	-3 470,23
Netto	-20 000,00	0,00	-20 000,00	-23 470,23	-3 470,23
Enon jätevedenpuhdistamo					
Hankinnat	-20 000,00		-20 000,00	-14 191,25	5 808,75
Netto	-20 000,00	0,00	-20 000,00	-14 191,25	5 808,75
Hulevesiviemäriverkosto					
Hankinnat	-850 000,00		-850 000,00	-653 117,33	196 882,67
Netto	-850 000,00	0,00	-850 000,00	-653 117,33	196 882,67
Kalusto					
Hankinnat	-120 000,00		-120 000,00	-246 831,62	-126 831,62
Myyntit	0,00		0,00	4 400,00	4 400,00
Netto	-120 000,00	0,00	-120 000,00	-242 431,62	-122 431,62
Investoinnit yhteensä					
Hankinnat	-6 585 000,00	0,00	-6 585 000,00	-6 420 514,31	164 485,69
Myyntit	0,00	0,00	0,00	4 400,00	4 400,00
Rahoitusosuudet	295 000,00	0,00	295 000,00	473 958,92	178 958,92
Netto	-6 290 000,00	0,00	-6 290 000,00	-5 942 155,39	347 844,61

1.3 Henkilöstö

Joensuun Veden palveluksessa oli kertomusvuoden lopussa 48 henkilöä vakituudessa ja kolme henkilöä määräaikaisessa työsuhteessa. Alkuvuodesta täytettiin toimistorakennusmestarin virasta kehitysinsinöörin toimeksi muutettu tehtävä. Laitosasetajan irtisanouduttua kesällä palkattiin tilalle automaatioasiantuntija ja loppuvuodesta aloitti tehtävänsä uusi laitosasentaja. Lisäksi varauduttiin vesihuoltoinsinöörin eläköitymiseen hakemalla virkaan jatkajaa. Tähän liittyen kehitysinsinöörin toimi laitettiin uudelleen hakuun. Kaikkiin tehtäviin haettiin ulkoisen hakumenettelyn kautta. Henkilöstön määrän odotetaan pysyvän aikaisemmalla tasolla. Uudet rekrytoinnit toteutetaan erikseen laaditun henkilöstösuunnitelman mukaisesti.

1.4 Tavoitteiden toteutuma

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoite 2017	Toteutuma
Saavutetaan talousvedelle asetetut laatuvaatimukset	Viranomaisten asettamat laatuvaatimukset saavutettiin täysin.
Jäteveden puhdistuksen lupaehtojen mukaiset vaatimukset täyttyvät kaikilla puhdistamoilla laitosprosessien ammattitaitoisella ohjauksella	Enon, Tuupovaaran ja Kuhasalon jätevedenpuhdistamot täyttivät ympäristöluvan mukaiset vaatimukset lukuun ottamatta Kuhasalon BOD7 -pitoisuutta, joka jäi hieman vaatimustasoa heikommaksi viimeisellä laskentajaksolla.
Laaditaan suunnitelma vesihuoltolaitoksen palvelujen turvaamiseksi häiriötilanteissa (vhl 15 a §)	Suunnitelmat valmistuneet WSP/SSP-riskienhallintatyökaluja käyttäen.
Tontinluovutusohjelman mukaiset verkostot rakennetaan yhdyskuntatekniikan kanssa laaditun yhteisohjelman mukaisesti	Verkostoinvestoinnit on toteutettu yhteisohjelman mukaisesti.
Joensuun seudun vesihuollon kehittämissuunnitelman 2016 – 2030 toimenpidesuosituksen huomioiminen investoinneissa.	Kuhasalon jätevedenpuhdistamon lietteen käsittelykentän siirto Kontiosuolle suunniteltiin ja hankkeen kilpailutus toteutettiin sekä hankkeen toteutus käynnistettiin.

Taloudelliset ja määrälliset tavoitteet	TA	Toteutunut
Taloudellinen tulostavoite, milj. euroa	2,55	2,66
Liikevaihto, milj. €	15,86	16,01
Investoinnit, milj. € (netto)	6,29	5,94
Vesijohtoverkosto (km)	808	808
Viemäriverkosto (km)	909	921
- jätevesiviemäriverkosto	580	597
- hulevesiviemäriverkosto	329	324
Veden myynti (1 000 m ³ /a)	4 250	4 174
Veden hinta €/m ³ (sis. alv)	1,86	1,86
Laskutettu jätevesi (1 000 m ³ /a)	3 370	3 414
Jäteveden hinta €/m ³ (sis. alv)	2,44	2,44

1.5 Arvio tulevasta kehityksestä

Vuoden 2018 tulostavoite on sama vuoteen 2017 verrattuna. Tulostavoite sisältää kaupunkirakenneyksikön Joensuun Vedelle maksaman 250 000 euron korvauksen hulevesien viemäroinnin hoitamisesta yleisillä alueilla. Talousarvion kehityksen mukainen 2 % hintojen korotus vuodelle 2018 johtui pääosin poistojen arvioidusta kasvusta.

Investointeja tehdään verkoston laajetessa yhdyskuntatekniikan kanssa laaditun yhteisohjelman mukaisesti. Yhteisohjelma sisältää myös suunnitelmallisen etenemisen verkoston saneerausinvestointien osalta. Nämä saneeraukset tehdään katutöiden ja vesihuollon osalta lähtökohtaisesti samanaikaisesti. Jätevesipumppaamojen saneerauksissa huomioidaan energiaa säästävät ratkaisut ja varastosäiliörakentamisessa toteutuvat verkostomallinnuksen mukaiset toimenpiteet.

1.6 Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Joensuun Vesi – liikelaitoksen on toimintakertomuksessaan tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on laitoksella järjestetty.

Sisäisen valvonnan ja siihen liittyvän riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa, että Joensuun Veden toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus turvataan.

Valvontaympäristö

Johtokuntana toimiva teknisten palvelujen johtokunta ohjaa ja valvoo Joensuun Veden toimintaa. Johtokunta vastaa Joensuun Veden hallinnon ja talouden toiminnan sekä sisäisen valvonnan asianmukaisesta kehittämisestä. Tehtävät määräytyvät kuntalain 9 – luvun ja hallintosäännön mukaan. Johtokunta kokoontuu noin kerran kuukaudessa käsittelemään toimialaansa kuuluvia asioita. Johtokunnan puheenjohtaja käsittelee kuitenkin viikoittain Joensuun Veden johtajan päätökset, ettei päätöksenteosta johtuvia viiveitä pääse syntymään. Joensuun Veden näkemyksen mukaan johtokunnan työskentely on tehokasta, joustavaa ja hyvän hallintotavan mukaista.

Joensuun Veden johtaja johtaa ja kehittää johtokunnan alaisena Joensuun Veden toimintaa, huolehtii liikelaitoksen hallinnosta sekä talouden ja sisäisen valvonnan järjestämisestä. Niin johtajan kuin koko organisaation toimintaa ohjaavat hallintosäännöt, toimialaan ja kunnalliseen toimintaan liittyvät lait ja asetukset sekä ohjeet. Tehokkaan ja taloudellisen toiminnan takaamiseksi laitoksen organisaatio on matala, jokaiselle yksikölle on määritetty selkeät vastualueet ja tehtäviä hoitavat itseohjautuvat työryhmät.

Tilien käyttäjä on koko laitoksen osalta johtaja johtokunnan päätöksellä. Laskujen tiliöinnin ja asiatarastuksen hoitavat osa-alueiden vastuuhenkilöt. Johtokunta on delegoinut toimivaltaansa johtajalle ja johtaja edelleen muulle henkilöstölle asianmukaisen ja joustavan toiminnan takaamiseksi. Esimiesten tehtävät ja vastuut käydään läpi vuosittain pidettävissä kehityskeskusteluissa.

Henkilökunnan riittävyyden, osaamisen ja ammattitaidon varmistamiseksi on Joensuun Vedelle tehty osana kaupungin henkilöstösuunnitelmaa oma rekrytointiohjelma, joka päivitetään vuosittain ja jossa huomioidaan uuden henkilöstön osalta vallitsevat tarpeet koulutuksen suhteen. Henkilöstön koulutuksesta huolehditaan niin, että ammattitaito kaikilla osa-alueilla on ajantasaisista ja uusien henkilöiden perehdyttämisessä hyödynnetään kaupungin perehdyttämisohjeita varsinaisen ammatillisen perehdyttämisen lisäksi.

Talousarvioon kirjatut tavoitteet perustuvat pääsääntöisesti pitkäaikaiseen seurantaan, tulostavasti on noudatettu eikä toimivaltaa ole ylitetty. Johtokunnan päätöksellä on tarvittaessa korjattu talousarvioon kohdistuneet muutokset.

Riskienhallinta

Riskienhallinta on laitoksen ja sen henkilöstön toiminnan, omaisuuden ja maineen puolustamista. Joensuun Vedellä riskienhallinnan keinoina on käytetty sisäistä raportointia, johtoryhmätyöskentelyä, kehityskeskusteluja ja erillisiä riskikartoituksia.

Joensuun Vedellä riskienhallinnan johtaminen kuuluu johtajan vastuulle. Johtoryhmän jäsenet vastaavat omilla vastuualueillaan operatiiviseen toimintaan liittyvästä riskienhallinnasta. Koko laitoksen henkilökunta sitoutuu vastuunjakoon omalta osaltaan. Päämääränä on tukea liiketoiminnan tavoitteiden saavuttamista ja ennen kaikkea varmistaa toiminnan jatkuvuutta kaikissa olosuhteissa.

Riskikartoitukset suoritetaan yksiköittäin ja määräajoin. Arviointivälineinä käytetään Joensuun kaupungin riskienarviointityökaluja. Vuoden 2014 aikana Joensuun Vesi on ollut mukana toteuttamassa kaupunkikonsernin kokonaisvaltaista riskikartoitusta vakuutusyhtiön asiantuntijoiden tukemana. Syyskuussa 2017 on liikelaitokselta raportoitu riskienhallinnan seurantakyselyyn ja raportti on viety teknisten palvelujen johtokunnalle tiedoksi 28.9.2017.

Vesihuollon erityistilanteisiin pyritään varautumaan vesihuollon valmiussuunnitelmassa esitetyillä erityistilanteiden toimintaohjeilla. Joensuun Veden valmiussuunnitelma toimii normaaliolojen ja kriisinajan johtamisen apuna ja on osa koko kaupungin valmiussuunnitelmaa. Laitoksen valmiussuunnitelman päivitys on selkeästi vastuutettu tehtäväksi vähintään kerran vuodessa. Toimintavarmuuden parantamiseen tähtäävä riskienhallintatyö (WSP/SSP) valmistui kesällä 2017 ja sen mukaiset toimenpiteet on ohjelman mukaisesti käynnistetty.

Kontrollitoimenpiteet ja lainmukaisuus

Joensuun Veden omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa ja hoidon valvonnassa ei ole havaittu menetyksiä, arvon alennuksia eikä laitoksen taholta ole jouduttu korvaus- tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen. Hankintamenettelyn oikeellisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota, ettei mahdollinen virheellinen menettely aiheuta viivästyksiä hankkeiden aikatauluihin tai tuo korvausvastuita oikeuskäsittelyistä. Huomattavaa on, että vesihuoltolaitos noudattaa hankinnoissa erityisalan hankintalakia, jonka mukaisesti hankintalain mukaisia kynnysarvoja ylittäviä hankintoja on harvoin. Lähes kaikki hankinnat ovat kynnysarvot alittavia ns. pienhankintoja, joiden menettelytavat on kaupunkikonsernilla erikseen ohjeistettu.

Joensuun Veden sopimushallinta on vastuutettu. Laitoksella noudatetaan alan yleisiä hyväksi havaittuja sopimuskäytäntöjä ja yleisiä sopimusehtoja, eikä laitoksen johdolla ole tiedossa sopimuksista aiheutuvia mahdollisia negatiivisia seuraamuksia laitoksen toiminnalle.

Joensuun Vedellä muuttuneesta lainsäädännöstä, ohjeista ja määräyksistä tiedotetaan sähköpostitse, työpaikkakokouksissa, johtoryhmässä ja vuosi-infoissa. Toimivaltuuksien noudattamista seurataan ja otto-oikeutta hyödynnetään tarvittaessa. Tehdyistä päätöksistä tiedotetaan lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Oman sisäisen tarkastussuunnitelman mukaan jatkuvassa seurannassa ovat viranhaltijapäätökset ja hankinnat. Työajanseurannat, ylitöiden kertymät, työtapaturmat ja läheltä piti -tilanteet sekä poissaolot raportoidaan johtoryhmässä neljännesvuosittain. Palkkausasioiden, kaluston huolehtimiset ja rakentamishankkeiden seurannat tapahtuvat pistokokein.

Joensuun Vedelle tulevien valitusten ja korvausvaatimusten määrää ja aiheellisuutta seurataan ja niistä aiheutuvat toimenpiteet hoidetaan osana laitoksen normaalia toimintaa.

Joensuun Veden toimintaprosessit ovat selkeät ja vastuutetut. Talouden seuranta tapahtuu prosesseittain. Toimintaprosesseja seurataan käyttötarkkailuin, analyysituloksin ja viranomaisraportein. Taloudesta, hallin-

nosta ja toiminnasta yleensä raportoidaan kuukausittain johtokunnalle ja neljännesvuosittain lisäksi konsernipalveluiden kautta edelleen kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle.

1.7 Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Liikelaitoksen johtokunta esittää vuoden 2017 tuloksen käsittelyä siten, että

- poistoeron vähennystä tehdään suunnitelman mukaan 378 832,12 euroa
- tehdään investointivarausta 450 000,00 euroa Kerolan alkalointilaitoksen laajennuksen ja saneerauksen toteuttamiseen
- tilikauden ylijäämä 2 584 686,60 euroa siirretään taseen ylijäämätilille.

2. Tilinpäätöslaskelmat

2.1 Tuloslaskelma

	1.1. - 31.12.2017	1.1. - 31.12.2016
Liikevaihto	15 904 628,18	15 409 996,62
Valmistus omaan käyttöön	633 058,18	1 138 399,70
Liiketoiminnan muut tuotot	59 440,75	76 506,69
Muut tuet ja avustukset	7 787,66	7 159,99
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 611 350,80	-2 285 002,39
Palvelujen ostot	-2 849 317,16	-3 388 822,01
	<hr/>	<hr/>
	-5 460 667,96	-5 673 824,40
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 812 265,49	-1 789 473,81
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-415 034,43	-525 925,74
Muut henkilösivukulut	-82 757,09	-123 712,64
	<hr/>	<hr/>
	-2 310 057,01	-2 439 112,19
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 544 257,39	-4 198 542,25
Liiketoiminnan muut kulut	-507 354,09	-396 552,39
Liikelylijäämä	3 782 578,32	3 924 031,77
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	5 975,24	6 629,09
Kunnalle maksetut korkokulut	-315 000,00	-315 000,00
Korvaus peruspääomasta	-817 699,08	-817 699,08
Muut rahoituskulut	0,00	-1,31
	<hr/>	<hr/>
	-1 126 723,84	-1 126 071,30
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä	2 655 854,48	2 797 960,47
Ylijäämä ennen varauksia	2 655 854,48	2 797 960,47
Poistoeron lisäys (-)	0,00	-700 000,00
Poistoeron vähennys (+)	378 832,12	379 099,29
Investointivarausten lisäys (-)	-450 000,00	0,00
Investointivarausten vähennys (+)	0,00	700 000,00
	<hr/>	<hr/>
Tilikauden ylijäämä	2 584 686,60	3 177 059,76
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	7,0	7,6
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	7,0	7,6
Voitto, %	16,7	18,2

Sijoitetun pääoman tuotto, %

=100* (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + Kunnalle maksetut korkokulut + Muille maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Sijoitettu korollinen vieras pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) Tunnusluvun tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

Tunnusluku kertoo liikelaitokseen sijoitetun pääoman tuoton eli mittaa liikelaitoksen suhteellista kannattavuutta. Tunnusluvun vertailtavuutta liikelaitosten kesken voi heikentää se, että pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvo saattaa poiketa olennaisesti käyvästä arvosta.

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

=100* (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + Kunnalle maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Lainat kunnalta + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset). Tunnusluvun tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona

Tunnusluku kertoo kunnan liikelaitokseen sijoittaman pääoman tuoton. Kunnan sijoittaman pääoman tuotto prosentti ei ole sama asia kuin korvaus peruspääomasta tai sisäinen lainakorko, koska sijoitetun pääoman tuotto prosenttin laskennassa otetaan mainittujen erien lisäksi huomioon myös yli-/alijäämät sekä poistoero ja vapaaehtoiset varaukset.

Voitto, %

= 100* (Yli-/alijäämä ennen varauksia / Liikevaihto)

Tunnusluku kertoo, kuinka suuren prosentuaalisen osuuden liikelaitoksen yli-/alijäämä ennen varauksia ja veroja muodostaa liikevaihdosta. Jos prosenttiluku on negatiivinen, liikelaitoksen toiminta on tappiollista.

2.2. Tase

VASTAAVAA	31.12.2017	31.12.2016
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	0,00	5 354,00
Muut pitkävaikutteiset menot	299 301,78	25 931,74
	<u>299 301,78</u>	<u>31 285,74</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	294 769,79	294 769,79
Kiiinteät rakenteet ja laitteet	48 062 864,19	45 979 593,52
Koneet ja kalusto	312 594,75	332 693,92
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	754 100,86	1 683 191,17
	<u>49 424 329,59</u>	<u>48 290 248,40</u>
Sijoitukset		
Muut saamiset	458 190,00	450 855,00
	<u>458 190,00</u>	<u>450 855,00</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	4 129 813,46	3 801 942,60
Saamiset kunnalta	4 548 302,07	3 334 040,83
Muut saamiset	0,00	99,72
Siirtosaamiset	7 907,66	83 359,99
	<u>8 686 023,19</u>	<u>7 219 443,14</u>
Rahat ja pankkisaamiset	202 282,22	208 297,46
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>59 070 126,78</u>	<u>56 200 129,74</u>
VASTATTAVAA	31.12.2017	31.12.2016
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	13 628 317,64	13 628 317,64
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	28 233 381,10	25 056 321,34
Tilikauden yli-/alijäämä	2 584 686,60	3 177 059,76
	<u>44 446 385,34</u>	<u>41 861 698,74</u>
POISTOERO JA VARAUKSET		
Poistoero	3 904 663,14	4 283 495,26
Vapaaehtoiset varaukset	450 000,00	0,00
	<u>4 354 663,14</u>	<u>4 283 495,26</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta	7 000 000,00	7 000 000,00
Liittymismaksut ja Muut velat	822 160,49	822 160,49
	<u>7 822 160,49</u>	<u>7 822 160,49</u>
Lyhytaikainen		
Ostovelat	1 454 991,76	1 115 976,93
Korottomat velat kunnalta	126 030,99	115 988,54
Muut velat	452 322,80	603 790,18
Siirtovelat	413 572,26	397 019,60
	<u>2 446 917,81</u>	<u>2 232 775,25</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>59 070 126,78</u>	<u>56 200 129,74</u>
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	82,6	82,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	64,3	64,9
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %	64,3	64,9
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	30 818	28 233
Lainakanta 31.12., 1000 €	7 000	7 000
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	0	0

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %

=100* (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma – Saadut ennakot)

Omavaraisuusaste mittaa liikelaitoksen vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100* (Vieras pääoma – Saadut ennakot) / Käyttötulot

Tunnusluku kertoo kuinka paljon liikelaitoksen käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat tilikauden liikevaihdosta, liiketoiminnan muista tuotoista sekä tuesta ja avustuksesta kunnalta/kuntayhtymältä. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo- ja rahoituskeinoilla.

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %

100* (Vieras pääoma-Saadut ennakot+ Vuokravastuut)/käyttötulot

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon liikelaitoksen käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun, silloin kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut. Tunnusluku ottaa paremmin huomioon erilaisilla malleilla, kuten rahoitusleasingsoimuksilla rahoitetut hankkeet, jotka eivät näy velkana taseessa.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko liikelaitoksella on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Liikelaitoksen lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Jotta lainakanta voitaisiin laskea suoraan toimintakertomukseen otetusta taseesta, ei mainittuihin vähennettäviin eriin tule kirjanpidossa merkitä korollisia lainoja.

2.3 Rahoituslaskelma

	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
Toiminnan rahavirta		
Liikelyljäämä	3 782 578,32	3 924 034,77
Poistot ja arvonalentumiset	4 544 257,39	4 198 542,25
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 126 723,84	-1 126 071,30
Tulorahoituksen korjauserät	-4 199,23	-1 350,09
	<u>7 195 912,64</u>	<u>6 995 152,63</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot (-)	-6 420 514,31	-6 913 819,86
Rahoitusosuudet investointimenoihin (+)	473 958,92	343 080,93
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot (+)	4 400,00	1 750,00
	<u>-5 942 155,39</u>	<u>-6 568 988,93</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 253 757,25	426 163,70
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	-7 335,00	-8 545,00
	<u>-7 335,00</u>	<u>-8 545,00</u>
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	-1 214 158,40	-197 045,45
Saamisten muutos muilta	-252 421,65	-2 375,67
Korottomien velkojen muutos kunnalta	10 042,45	-23 025,88
Korottomien velkojen muutos muilta	204 100,11	-3 149,31
	<u>-1 252 437,49</u>	<u>-225 596,31</u>
Rahoituksen rahavirta	-1 259 772,49	-234 141,31
Rahavarojen muutos	-6 015,24	192 022,39
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	202 282,22	208 297,46
Rahavarat 1.1.	208 297,46	16 275,07
	<u>-6 015,24</u>	<u>192 022,39</u>
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, t€	3 752,32	1 544,37
Investointien tulorahoitus, %	121,1	106,5
Lainanhoitokate	23,9	23,2
Kassan riittävyys, pv	5	5
Kassan riittävyys, pv, huomioituna konsernitili	114	84
Quick ratio	3,6	3,3
Current ratio	3,6	3,3

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Investoinnit

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

Rahoituslaskelman välitulokseksi Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

$= 100 * (\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} - \text{Tuloverot}) / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus % -tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu varsinaisella tulorahoituksella (ilman satunnaisia tuloja). Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Lainahoito

Lainahoitokate

$= (\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} + \text{Korkokulut} - \text{Tuloverot}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainahoitokate kertoo liikelaitoksen tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus on riittävä lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi.

Maksuvalmius

Kassan riittävyys (pv)

$= 365 \text{ pv} * \text{Rahavarat 31.12} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Liikelaitoksen maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku kertoo, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa liikelaitoksen rahavaroilla.

Kassan riittävyys (pv), huomioituna konsernitili

$= 365 \text{ pv} * (\text{Rahavarat 31.12} + \text{Konsernitili 31.12}) / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Quick ratio

$= (\text{Rahat ja pankkisaamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Lyhytaikaiset saamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Quick ratio eli maksuvalmiussuhde kertoo, miten hyvin lyhytaikaisesti sidotuilla varoilla pystytään kattamaan lyhytaikaiset velat. Tunnuslukua voidaan vertailla vain saman toimialan liikelaitosten kesken. Tunnusluvun luokitusasteikko: hyvä: yli 1, tyydyttävä: 0,5-1, heikko: alle 0,5

Current ratio

= (Vaihto-omaisuus + Lyhytaikaiset saamiset + Rahoitusarvopaperit + Rahat ja pankkisaamiset) / (Lyhytaikainen vieraspääoma – Saadut ennakot)

Current ratio eli käyttöpääomasuhde kertoo nopeakiertoisen omaisuuden ja nopeakiertoisten velkojen suhteen. Tunnuslukua voidaan parhaiten vertailla saman toimialan liikelaitosten kesken, mutta se sopii quick ratio –tunnuslukua paremmin myös eri toimialojen yritysten vertailuihin. Tunnusluvun luokitusasteikko: hyvä: yli 2, tyydyttävä: 1-2, heikko: alle 1.

2.4 Vesihuoltolain edellyttämät lisätiedot

2.4.1 Hulevesiviemäriminta

Hulevedellä tarkoitetaan maan pinnalta, rakennuksen katolta tai muilta vastaavilta pinnoilta pois johdettava sade- ja sulamisvettä. Huleveden viemäröinnillä tarkoitetaan huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamista vesihuoltolaitoksen hulevesiviemärissä ja käsittelyä.

Viemäriverkoston hankinta-arvo on sisältänyt 31.12.2014 saakka sekä jätevesi- että hulevesiviemäriverkoston. Hulevesiviemäriverkoston hankinta-arvo on vuoden 2015 tilinpäätöstä varten määritetty avaavan taseen 1.1.2009 ja 31.12.2014 väliseltä ajalta laskennallisena prosenttiosuutena koko viemäriverkостosta. Prosenttiosuudet perustuvat vuosittain tilastoituihin jätevesi- ja hulevesiviemäriverkostopituuksiin. Näin saatujen hankinta-arvojen perusteella on laskettu hulevesiviemäriverkoston kohdistuvat poistot. Vuoden 2015 alusta alkaen hulevesiviemäriverkoston investointimenot on kirjattu omalle kustannuspaikalleen.

Huleveden toimintamenot on kirjattu 1.1.2015 alkaen omalle kustannuspaikalleen. Pitkäaikaisesta kaupungin sisäisestä bullet-lainasta maksetuista korkokuluista on hulevedelle määritetty laskennallinen prosenttiosuus poistojen suhteessa.

Hulevesimaksutulot sisältyvät vuoden 2017 osalta jätevesimaksutuloihin ennen vesihuoltolain muutosta olleen käytännön mukaisesti. Hulevesimaksun periminen asiakkailta edellyttää vielä laajan selvitystyön liittymissopimusten päivitysten osalta. Vuoden 2016 alusta alkaen otettiin käyttöön huleveden liittymismaksu ja kaupungilta perittiin sovitun mukainen korvaus yleisten alueiden hulevesien viemäröinnistä.

2.4.2 Eriytetyt laskelmat

Tuloslaskelma

	1.1. - 31.12.2017	1.1. - 31.12.2016
Liikevaihto	395 725,32	289 798,54
Valmistus omaan käyttöön	214 073,13	551 569,11
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-531,03	-402,28
Palvelujen ostot	-231 683,61	-585 824,15
	<u>-232 214,64</u>	<u>-586 226,43</u>
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-760 293,46	-750 364,38
Liikeylijäämä	-382 709,65	-495 223,16
Rahoitustuotot ja -kulut		
Kunnalle maksetut korkokulut	-56 700,00	-56 700,00
Korvaus peruspääomasta	-147 185,83	-147 185,83
	<u>-203 885,83</u>	<u>-203 885,83</u>
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä	-586 595,48	-699 108,99
Ylijäämä ennen varauksia	-586 595,48	-699 108,99
Poistoeron lisäys (-)	0,00	0,00
Poistoeron vähennys (+)	10 341,21	11 240,45
Tilikauden ylijäämä	-576 254,27	-687 868,54

Huleveden viemäröinnin osalta tunnuslukuja ei ole voitu esittää, koska ohjeita tunnuslukujen laskemiseksi ei ole vielä annettu eikä tunnuslukuja ole muutenkaan tarkemmin määritelty.

Tase

VASTAAVAA	31.12.2017	31.12.2016
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 056 833,67	9 185 013,79
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	29 368,01	0,00
	<u>9 086 201,68</u>	<u>9 185 013,79</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>9 086 201,68</u>	<u>9 185 013,79</u>
VASTATTAVAA	31.12.2017	31.12.2016
OMA PÄÄOMA		
Jäännöspääoma	9 874 214,87	8 859 907,84
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-2 136 843,70	-1 448 975,16
Tilikauden yli-/alijäämä	-576 254,27	-687 868,54
	<u>7 161 116,90</u>	<u>6 723 064,14</u>
POISTOERO JA VARAUKSET		
Poistoero	10 341,21	11 240,45
	<u>10 341,21</u>	<u>11 240,45</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta	1 330 000,00	1 330 000,00
	<u>1 330 000,00</u>	<u>1 330 000,00</u>
Lyhytaikainen		
Ostovelat	23 794,91	59 439,21
Korottomat velat kunnalta	555 237,88	1 047 004,58
Muut velat	5 710,78	14 265,41
	<u>584 743,57</u>	<u>1 120 709,20</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>9 086 201,68</u>	<u>9 185 013,79</u>

Huleveden viemäröinnin osalta tunnuslukuja ei ole voitu esittää, koska ohjeita tunnuslukujen laskemiseksi ei ole vielä annettu eikä tunnuslukuja ole muutenkaan tarkemmin määritelty.

Rahoituslaskelma

	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
Toiminnan rahavirta		
Liikelyli-/alijäämä	-382 709,65	-495 223,16
Poistot ja arvonalentumiset	760 293,46	750 364,38
Rahoitustuotot ja -kulut	-203 885,83	-203 885,83
	<u>173 697,98</u>	<u>51 255,39</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot (-)	-661 481,35	-1 117 756,23
	<u>-661 481,35</u>	<u>-1 117 756,23</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-487 783,37	-1 066 500,84
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-13 236,53	-26 220,44
Korottomien velkojen muutos muilta	-44 198,93	68 971,38
	<u>-57 435,46</u>	<u>42 750,94</u>
Rahoituksen rahavirta	-57 435,46	42 750,94
Rahavarojen muutos	-545 218,83	-1 023 749,90

Huleveden viemäröinnin osalta tunnuslukuja ei ole voitu esittää, koska ohjeita tunnuslukujen laskemiseksi ei ole vielä annettu eikä tunnuslukuja ole muutenkaan tarkemmin määritelty.

3. Tilinpäätöksen liitetiedot

3.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatettavat arvostusperiaatteet ja menetelmät

Liitetieto 1) Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti.

Mikäli poistonalainen hyödyke on tuhoutunut tai hyödykkeen tulonodotukset ovat muuttuneet olennaisesti tai poistuneet kokonaan käyttötarkoituksen muutoksesta johtuen, on kulukirjaus esitetty tuloslaskelmassa erikseen arvonalentumisena.

Sovellettaessa menojäännöspoistoa hyödykkeen poistamaton arvo (menojäännös) on kirjattu kertapoistona menojäännöksen alittaessa 1.000 euroa kaupunginvaltuuston 15.12.2008 hyväksymän Joensuun kaupungin pysyvien vastaavien kirjanpito-ohjeen mukaisesti.

Käyttöomaisuushankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa ja jotka on tarkoitettu käytettäväksi liikelaitoksen toiminnassa alle kolme vuotta, on kirjattu vuosikuluiksi.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ja -menetelmät ovat:

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet		
Tietokoneohjelmat	3 vuotta	tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot		
Muut pitkävaikutteiset menot	3 vuotta	tasapoisto

Aineelliset hyödykkeet

Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Vedenjakeluverkko	8 %	menojäännöspoisto
Jätevesiviemäriverkko	8 %	menojäännöspoisto
Hulevesiviemäriverkko	8 %	menojäännöspoisto
Vesihuoltolaitoksen kiinteät rakenteet ja laitteet	10 %	menojäännöspoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	20 %	menojäännöspoisto
Koneet ja kalusto		
Kuljetusvälineet		
Autot	30 %	menojäännöspoisto
Kuorma-autot, traktorit ja muut raskaat työkoneet	25 %	menojäännöspoisto
Muut koneet, laitteet ja kalusteet	30 %	menojäännöspoisto
Tietokonelaitteet	40 %	menojäännöspoisto
Viestintälaitteet	30 %	menojäännöspoisto

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoa vähennykseksi.

Liitetieto 4) Tuloslaskelman ja taseen esittämistapa

Tilikauden tietojen vertailussa edelliseen vuoteen tulee ottaa huomioon, että lomapalkkavelan kirjaamisessa on huomioitu kirjanpitolausannon kuntajaoston lausunnon mukaisesti kilpailukykysovimuksen mukainen lomarahaleikkaus. Kilpailukykysovimuksen mukaan lomarahoja vähennetään 30 %:lla ajanjaksolla 1.2.2017 - 30.9.2019.

Hulevesiviemäritöiminnan rahoituslajijäämä on esitetty taseen kohdassa Korottomat velat kunnalta.

3.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liitetieto 6) Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksittain

	2017	2016
Liikevaihto		
Vesimaksut	6 145 373,76	6 074 778,23
Jätevesimaksut	6 684 862,85	6 470 501,71
Perusmaksut	789 996,52	762 657,13
Liittymismaksut	550 946,68	493 835,92
Yhteisviemäröintisopimukset	955 615,83	917 047,48
Muut liikevaihtoon sisältyvät tuotot	<u>777 832,54</u>	<u>691 176,15</u>
Liikevaihto yhteensä	<u>15 904 628,18</u>	<u>15 409 996,62</u>
Liiketoiminnan muut tuotot		
Pysyvien vastaavien myyntituotot	4 199,23	1 350,09
Saadut vakuutuskorvaukset	0,00	2 039,56
Liiketoiminnan muut tuotot	<u>55 241,52</u>	<u>73 117,04</u>
	59 440,75	76 506,69
Muut tuet ja avustukset		
Muut tuet ja avustukset	<u>7787,66</u>	<u>7 159,99</u>
	7787,66	7 159,99
Tuotot yhteensä	<u><u>15 971 856,59</u></u>	<u><u>15 493 663,30</u></u>

	2017	2016
Liitetieto 9) Palvelujen ostojen erittely		
Muiden palvelujen ostot	<u><u>2 849 317,16</u></u>	<u><u>3 388 822,01</u></u>

Liitetieto 13) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	2017	2016
Liiketoiminnan muut tuotot		
Kuljetusvälineiden luovutusvoitot	<u>4 199,23</u>	<u>1 350,09</u>
	<u><u>4 199,23</u></u>	<u><u>1 350,09</u></u>

3.3 Tasetta koskevat liitetiedot

3.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 19) Pysyvät vastaavat/Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet				Yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaik. menot	Maa- ja vesial./ kiint.liittymismaksut	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja kesk.er.hank.	
Poistamaton hankintameno 1.1.	5 354,00	25 931,74	294 769,79	45 979 593,52	332 693,92	1 683 191,17	48 321 534,14
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	341 056,96	0,00	5 238 018,47	101 631,62	739 807,26	6 420 514,31
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	-473 958,92	0,00	0,00	-473 958,92
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00	-200,77	0,00	-200,77
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	1 668 897,57	0,00	-1 668 897,57	0,00
Tilikauden poisto	-5 354,00	-67 686,92	0,00	-4 349 686,45	-121 530,02	0,00	-4 544 257,39
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	299 301,78	294 769,79	48 062 864,19	312 594,75	754 100,86	49 723 631,37
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	299 301,78	294 769,79	48 062 864,19	312 594,75	754 100,86	49 723 631,37

Olennaiset lisäpoistot

Maa- ja vesialueet erittely

	2017	2016
Maa- ja vesialueet		
Kiinteistöjen liittymismaksut	101 504,47	101 504,47
Muut maa- ja vesialueet	193 265,32	193 265,32
	<u>294 769,79</u>	<u>294 769,79</u>

Muut pitkäaikaiset sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet		Muut saamiset		Yhteensä
	Osakkeet	Osakkeet	Muut osakkeet	Saamiset muut yhteisöt	
	Konserni-yhtiöt	Omistus-yhteisöt			
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	0,00	0,00	450 855,00	450 855,00
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	7 335,00	7 335,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	0,00	0,00	458 190,00	458 190,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	0,00	458 190,00	458 190,00

Liitetieto 23) Saamisten erittely

	2017		2016	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset kunnalta ja liikelaitoksilta				
Myyntisaamiset	0,00	0,00	0,00	105,70
Lainasaamiset	0,00	4 541 779,20	0,00	3 325 248,93
Siirtosaamiset	0,00	6 522,87	0,00	8 686,20
	<u>0,00</u>	<u>4 548 302,07</u>	<u>0,00</u>	<u>3 334 040,83</u>
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	227 907,78	0,00	256 708,55
	<u>0,00</u>	<u>227 907,78</u>	<u>0,00</u>	<u>256 708,55</u>

Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	41 747,76	0,00	37 149,14
Siirtosaamiset	0,00	120,00	0,00	200,00
	<u>0,00</u>	<u>41 867,76</u>	<u>0,00</u>	<u>37 349,14</u>
Saamiset osakkuus- ja muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	19 981,10	0,00	14 916,06
	<u>0,00</u>	<u>19 981,10</u>	<u>0,00</u>	<u>14 916,06</u>
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset	0,00	3 840 176,82	0,00	3 493 168,85
Muut saamiset	0,00	0,00	0,00	99,72
Siirtosaamiset	0,00	7 787,66	0,00	83 159,99
	<u>0,00</u>	<u>3 847 964,48</u>	<u>0,00</u>	<u>3 576 428,56</u>
Saamiset yhteensä	0,00	8 686 023,19	0,00	7 219 443,14

Liitetieto 24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	2017	2016
Kela/korvaus työterveyshuollon kustannuksista	7 787,66	7 159,99
Keha-keskus/Harpatin alueen vesihuolto	0,00	76 000,00
	<u>7 787,66</u>	<u>83 159,99</u>

3.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 25) Oman pääoman erittely

	2017	2016
Peruspääoma 1.1.	13 628 317,64	13 628 317,64
Peruspääoma 31.12.	<u>13 628 317,64</u>	<u>13 628 317,64</u>
Kertyneet yli- / alijäämät 1.1.	28 233 381,10	25 056 321,34
Tilikauden tulos	2 584 686,60	3 177 059,76
Kertyneet yli- / alijäämät 31.12.	<u>30 818 067,70</u>	<u>28 233 381,10</u>
Oma pääoma yhteensä	<u>44 446 385,34</u>	<u>41 861 698,74</u>

Investointivaraukset

	2017	2016
Investointivaraukset 1.1.	0,00	700 000,00
Vähennys 2016		-700 000,00
Lisäys 2017		
Kerolan alikalointilaitoksen laajennus ja saneeraus	450 000,00	
Investointivaraukset 31.12.	<u>450 000,00</u>	<u>0,00</u>

Liitetieto 27) Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

Tarkoitetaan velkoja, jotka erääntyvät 1.1.2023 jälkeen	2017	2016
Lainat kunnalta (Bullet-laina)	7 000 000,00	7 000 000,00

Liitetieto 30) Vieras pääoma

	2017		2016	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Lainat kunnalta				
Lainat kunnalta	7 000 000,00	0,00	7 000 000,00	0,00
	<u>7 000 000,00</u>	<u>0,00</u>	<u>7 000 000,00</u>	<u>0,00</u>
Korottomat velat kunnalta				
Ostovelat	0,00	35 386,36	0,00	111 261,75
Muut velat	0,00	644,63	0,00	2 409,47
Siirtovelat	0,00	90 000,00	0,00	2 317,32
	<u>0,00</u>	<u>126 030,99</u>	<u>0,00</u>	<u>115 988,54</u>
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	911,38	0,00	4 859,36
	<u>0,00</u>	<u>911,38</u>	<u>0,00</u>	<u>4 859,36</u>
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	1 313,93	0,00	0,00
	<u>0,00</u>	<u>1 313,93</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Velat osakkuus- ja muille omistusyhteisöille				
Ostovelat	0,00	20 300,46	0,00	10 124,45
	<u>0,00</u>	<u>20 300,46</u>	<u>0,00</u>	<u>10 124,45</u>
Velat muille				
Ostovelat	0,00	1 432 465,99	0,00	1 100 993,12
Muut velat	822 160,49	452 322,80	822 160,49	603 790,18
Siirtovelat	0,00	413 572,26	0,00	397 019,60
	<u>822 160,49</u>	<u>2 298 361,05</u>	<u>822 160,49</u>	<u>2 101 802,90</u>
Vieras pääoma yht.	7 822 160,49	2 446 917,81	7 822 160,49	2 232 775,25

Liitetieto 32) Muiden velkojen erittely

	2017	2016
Muut velat		
Liittymismaksut	822 160,49	822 160,49
Muut velat	452 322,80	603 790,18
	<u>1 274 483,29</u>	<u>1 425 950,67</u>

Liitetieto 33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2017	2016
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkajaksotus/palkkojen ja henk.sivukulujen jaksotus	347 853,81	337 046,14
Muut erät	65 718,45	59 973,46
	<u>413 572,26</u>	<u>397 019,60</u>

3.4 Henkilöstöä ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

Liitetieto 42) Henkilöstön lukumäärä	2017	2016
Vakinaiset	48	46
Määräaikaiset	<u>3</u>	<u>4</u>
Yhteensä	<u>51</u>	<u>50</u>

Liitetieto 43) Henkilöstökulut	2017	2016
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan		
Palkat ja palkkiot		
Palkat ja palkkiot	1 831 157,12	1 806 207,66
Henkilöstökorvaukset ja muut henkilöstömenojen korjaukset	-18 891,63	-16 733,85
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	415 034,43	525 925,74
Muut henkilösivukulut	<u>82 757,09</u>	<u>123 712,64</u>
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	2 310 057,01	2 439 112,19
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	121 846,62	100 663,42
Henkilöstökulut yhteensä	<u>2 431 903,63</u>	<u>2 539 775,61</u>

Liitetieto 46) Selvitys kunnan ja sen intressitahojen välisistä liiketoimista

Kaupungin konsernin lähipiiriin/intressipiirin kanssa ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia

4. Allekirjoitukset ja merkinnät

Joensuussa 25. 3.2018

Heino Rötö

Jani Kari

Esa Aho

Jukka

Sanna Urtonen

Timo Lehto

Katri Vala

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen

Joensuussa 7. 5.2018

KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy

Kati Nikunen

Kati Nikunen, JHT, KHT, HT

5. Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat

LUETTELO KÄYTETYISTÄ TILIKIRJOISTA JA TOSITTEIDEN LAJEISTA

Tilinpäätös		Sidottuna
Tase-erittelyt		Paperitulosteena
Pääkirja		Sähköinen arkistointi
Päiväkirja		Sähköinen arkistointi
Osakirjanpidot		Atk-tulosteena
Tositelajit ja säilyttämistapa		
Kirjanpito		
Avaava tase	ALKUSA	Paperitulosteena
Muistiotositteet	MUIST ₁	Paperitulosteena
Rondo-muistiotositteet/Ulkoinen	MUIRO ₂	Sähköinen arkistointi
Muistiotositteet/Sisäinen	MUISIS	Paperitulosteena
Tiliotteet	PANKKI	sähköinen arkist./ paperituloste
Käyttösuunnitelma	BUD	Paperitulosteena
Talousarvion muutosten tallennus	BUDL	Paperitulosteena
Vesilaskutus	VESIKP	Paperitulosteena
Ostoreskontra		
Ostoreskontra/Rondo	OSTOT	Sähköinen arkistointi
Ostoreskontran maksatusositteet	OMAKSU	Paperitulosteena
Käsinmaksu	OMAKSU	Paperitulosteena
Palkat		
Atk-palkkatositteet	PALKAT	Paperitulosteena
Manuaaliset palkkatositteet	MUIPAL	Paperitulosteena
Matkatositteet	MATKAT	Paperitulosteena
Käyttöomaisuus		
Hankinnat/myynnit/romutukset	KOMTOS	Paperitulosteena
Suunnitelman mukaiset poistot	KOMTOS	Paperitulosteena
Käyttöomaisuusmuistiot	KOMMUI	Paperitulosteena
Irtaimisto	IRTAIN	Paperitulosteena
Tilinpäätöksen liitetietotositteet	LTTOS	Paperitulosteena

9.2 RAHASTOJEN ERILLISTILINPÄÄTÖKSET

Rahastojen tulos- ja rahoituslaskelmaosan toteutuminen

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2017 1.1. - 31.12.2017	Poikkeama	Ed.vuoden toteuma 1.1. - 31.12.2016
Materiaalit ja palvelut						
Palvelujen ostot	-30 000,00		-30 000,00	-7 906,01	22 093,99	-7 613,85
Liiketoiminnan muut kulut	-110 000,00			-22 799,70		-40 000,00
Liikeylijäämä	-140 000,00		-140 000,00	-30 705,71	109 294,29	-47 613,85
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	220 000,00		220 000,00	192 839,60	-27 160,40	198 870,51
Muut rahoitustuotot	4 190 000,00		4 190 000,00	4 159 303,36	-30 696,64	3 146 059,11
Muut rahoituskulut	-130 000,00		-130 000,00	-232 614,71	-102 614,71	-332 655,05
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	4 280 000,00	0,00	4 280 000,00	4 119 528,25	-160 471,75	3 012 274,57
Ylijäämä (alij.) ennen satun.eriä	4 140 000,00	0,00	4 140 000,00	4 088 822,54	-51 177,46	2 964 660,72
Ylijäämä (alij.) ennen varauksia	4 140 000,00	0,00	4 140 000,00	4 088 822,54	-51 177,46	2 964 660,72
Rahastopääoman lisäys (-)	0,00			-180 423,40		0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4 140 000,00	0,00	4 140 000,00	3 908 399,14	-231 600,86	2 964 660,72

TALOUSARVION RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma 2017	Poikkeama
1 000 euroa					
Toiminnan rahavirta					
Liikeylijäämä (-alijäämä)		-140		-140	-30 566
Rahoitustuotot- ja kulut		4 280		4 280	4 115 248
Investointien rahavirta					
Toiminnan ja investointien rahavirta		4 140	0	4 140	4 084 682
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten vähennykset muilta				323 438	323 438
Vaikutus maksuvalmiuteen		4 140	0	4 140	4 408 120

Tulevaisuusrahasto

Tulevaisuusrahasto on perustettu kaupunginvaltuuston päätöksellä vuonna 2000. Rahaston pääomaksi siirrettiin 37,00 milj. euroa Joensuun Energia Oy:n osakkeista saatua kauppahintaa. Rahasto on eriytetty kaupungin muusta toiminnasta ja sillä on erilliskirjanpito. Tulevaisuusrahaston tarkoituksena on lisätä kaupungin ja sen asukkaiden hyvinvointia edistämällä pääasiassa korkeaan osaamiseen perustuvien työpaikkojen lisäämistä ja niiden säilyttämistä. Tulevaisuusrahaston varojen sijoittaminen tapahtuu kaupunginhallituksen omistajaohjausjaoston hyväksymän sijoituspolitiikan mukaisesti.

1. Toimintakertomus

Olennaiset tapahtumat tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen

Varainhoitajana toimi koko vuoden EVLI Pankki Oyj ja Seligson Oy. Vuonna 2017 rahastosta tuloutettiin 22 800 euroa Itä-Suomen yliopiston professuurin rahoitukseen.

Rahastojen sijoituspolitiikka päivitettiin keväällä 2017. Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto hyväksyi päivitetyn sijoituspolitiikan 8.5.2017. Päivitetyn sijoituspolitiikan mukaan osakesijoitusten vaihteluväli on 0-35 % neutraaliallokaation ollessa 30 % ja korkosijoitusten 65 -100 % neutraaliallokaation ollessa 70 %.

Vuosi 2017 oli sijoitusmarkkinoilla hyvä ja globaali talouskehitys osoittautui ennakoitua vahvemmaksi. Kasvu oli vahvaa erityisesti kehittyneillä markkinoilla, kuten Yhdysvalloissa ja Euroopassa. Sijoitusmarkkinoilla länsimaiden talouskasvun kiihtyminen ja talousnäkymien parantuminen näkyi osakemarkkinoiden kasvun jatkumisena. Korkomarkkinoilla vuosi 2017 oli vaisumpi. Inflaatio ja inflaation nousuodotukset ovat olleet matalia pirstyneestä talouskasvusta huolimatta. Keskuspankit pitivät edelleen kiinni maltillisesta rahapolitiikan linjastaan. Yrityslainoissa ja korkeamman riskin lainoissa tuotot olivat pääosin positiivisia, mutta valtionlainojen tuotot jäivät heikoiksi. Poliittisten tapahtumien vaikutus markkinoiden kehitykseen jäi lopulta melko pieneksi.

Talouskehitys on ollut vahvaa ja laaja-alaista ja talouden kasvun ennakoitaan jatkuvan vuoden 2018 puolella laaja-alaisesti niin maantieteellisesti kuin talouden eri osa-alueilla. Osakkeiden arvostustasot ovat korkeita, mutta tuotto-odotukset ovat suotuisan talouskehityksen myötä edelleen hyvät. Kasvusuhdanteesta huolimatta korkotaso on edelleen erittäin matalalla ja korkojen ennustetaan pysyvän edelleen alhaalla. Korkomarkkinoiden kehitykseen vaikuttaa erityisesti inflaatio-odotukset, jotka ovat toistaiseksi säilyneet pieninä ripeästä talouskasvusta huolimatta. Pitkään jatkuneen sijoitusmarkkinoiden vahvan kehityksen myötä markkinoiden käänne lähestyy, minkä myötä rahoitusmarkkinoiden hermostuneisuus ja heilahtelujen todennäköisyys kasvaa. Tulevaisuusrahaston vuoden 2018 kehityksen näkökulmasta kuitenkin erityisesti korkosijoitusten heikot tuotto-odotukset muodostavat suurimman epävarmuustekijän vuodelle 2018.

Tulevaisuusrahaston talous ja talousarvion toteutuminen

Rahaston markkina-arvo oli vuoden 2017 lopussa 73,85 milj. euroa (ed. v. 71,04 milj. euroa), muutos edellisvuoteen nähden 2,81 milj. euroa, 4,0 %.

Tilikauden kirjanpidollinen tulos oli 3,14 milj. euroa ylijäämäinen. Tilikauden ylijäämä 0,18 milj. euron rahastopääomasiirron jälkeen on 2,96 milj. euroa. Korkotuottoja kertyi 0,19 milj. euroa ja muita rahoitustuottoja 3,21 milj. euroa.

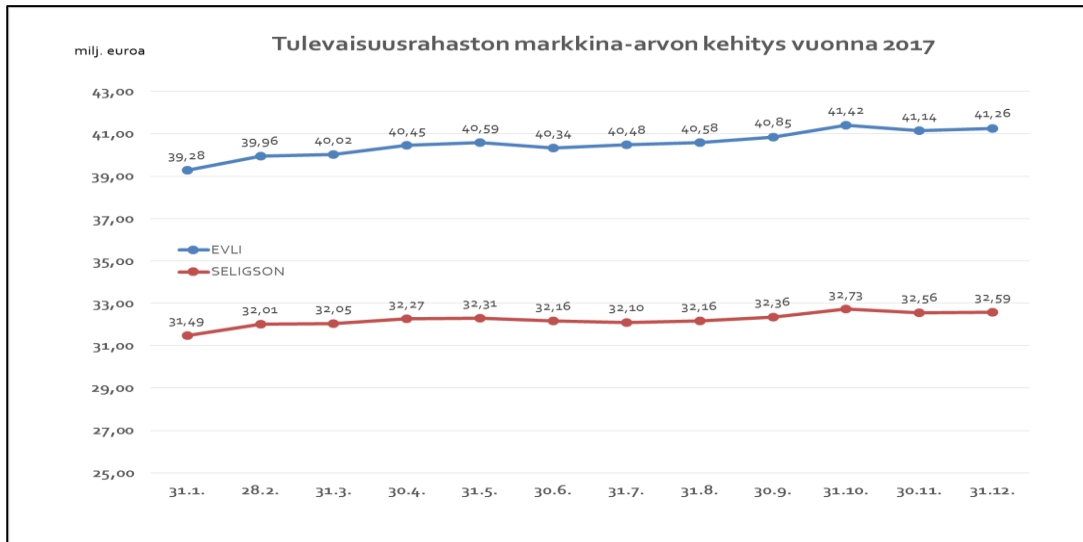
Rahastossa on kertynyt ylijäämää vuoden 2017 lopussa 21,4 milj. euroa.

Vuoden 2017 lopussa Evlin hoidossa olevan osan markkina-arvo oli 41,26 (ed. vuonna 39,34) milj. euroa ja Seligsonin hoidossa olevan osan markkina-arvo oli 32,59 (ed. vuonna 31,70) milj. euroa.

Kokonaisuudessaan tulevaisuusrahaston markkina-arvo on kasvanut toiminnan aloittamisesta lukien vajaat 37 milj. euroa, noin 100 %.

Taulukko: Varojen jakauma osake- ja korkosijoituksiin milj. euroa, 31.12.2017

	EVLI	%-osuus	SELIGSON	%-osuus	Yhteensä euroa	Yhteensä %
Osakesijoitukset	13,16	32	10,04	31	23,20	31
Korkosijoitukset	28,10	68	22,55	69	50,65	69
Yhteensä	41,26	100	32,59		73,85	100

Taloudellisen tavoitteen toteutuma

Talousarvio	Toteutuma
Tuottotavoite on 5,3 % varainhoitajalla sijoitettavina olevien varojen osalta laskettuna kaavalla tilikauden tulos/keskimääräinen tase x100.	Tuotto oli 4,8 % keskimääräisestä taseesta laskettuna kaavalla tilikauden tulos/ keskim. tase x 100 Keskimääräinen tase = (tase 1.1+tase 31.12)/2

Tilikauden tuloksen käsittely

Tulevaisuusrahaston sääntöjen mukaisesti rahaston pääomaa kartutetaan lisäämällä aloittavan taseen rahastopääomaan rakennuskustannusindeksin muutosprosentin verran tilikauden tuloksesta tai koko tuotto, jos tuotto on laskennallista summaa pienempi, mikäli rahaston ja kunnan kokonaistulos sen mahdollistaa ja sen ylimenevä osuus tuloksesta jää rahaston tulokseksi. Rakennuskustannusindeksi (1995) nousi edellisestä vuodesta 0,4 %.

Koska sekä kunnan kokonaistulos että rahaston tulos ovat ylijäämäisiä, on tehty sääntöjen mukainen siirto omaan pääomaan summaltaan 180 423,40 euroa.

Tilikauden 2017 ylijäämä 2 962 666,41 euroa on kirjattu rahaston tilikauden ylijäämättilille.

2. Tilinpäätöslaskelmat

Tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2017	1.1. - 31.12.2016
Materiaalit ja palvelut		
Palvelujen ostot	-7 738,34	-7 590,47
Liiketoiminnan muut kulut	<u>-22 799,70</u>	<u>-40 000,00</u>
Liikelylijäämä	-30 538,04	-47 590,47
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	189 358,71	168 143,87
Muut rahoitustuotot	3 213 911,24	2 608 988,91
Muut rahoituskulut	<u>-229 642,10</u>	<u>-311 429,83</u>
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	3 173 627,85	2 465 702,95
Ylijäämä (alij.) ennen satun.eriä	3 143 089,81	2 418 112,48
Ylijäämä (alij.) ennen varauksia	3 143 089,81	2 418 112,48
Rahastopääoman lisäys (-)	-180 423,40	0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 962 666,41	2 418 112,48

Tase

VASTAAVAA	31.12.2017	31.12.2016
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset		
Muut saamiset	527,86	432,00
Siirtosaamiset	45 848,21	28 392,84
	<u>46 376,07</u>	<u>28 824,84</u>
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	11 091 301,46	7 516 529,30
Joukkovelkalainasaamiset	20 484 995,95	22 284 004,65
Muut arvopaperit	35 561 862,35	34 330 734,38
	<u>67 138 159,76</u>	<u>64 131 268,33</u>
Rahat ja pankkisaamiset	166 047,39	44 600,54
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>67 350 583,22</u>	<u>64 204 693,71</u>

VASTATTAVAA	31.12.2017	31.12.2016
OMA PÄÄOMA		
Rahastopääoma	45 917 754,75	45 737 331,35
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	18 465 130,36	16 047 017,88
Tilikauden yli-/alijäämä	2 962 666,41	2 418 112,48
	<u>67 345 551,52</u>	<u>64 202 461,71</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Siirtovelat	5 031,70	2 232,00
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>67 350 583,22</u>	<u>64 204 693,71</u>

Rahoituslaskelma

	31.12.2017	31.12.2016
Toiminnan rahavirta		
Liikelyjäämä (-alijäämä)	-30 538,04	-47 590,47
Rahoitustuotot- ja kulut	3 173 627,85	2 465 702,95
Investointien rahavirta		
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 143 089,81	2 418 112,48
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos	-17 551,23	-795,77
Korottomien velkojen muutos	2 799,70	0,00
Rahoituksen rahavirta	-14 751,53	-795,77
Rahavarojen muutos	3 128 338,28	2 417 316,71
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	67 304 207,15	64 175 868,87
Rahavarat 1.1.	64 175 868,87	61 758 552,16
	<u>3 128 338,28</u>	<u>2 417 316,71</u>

ELINKEINORAHASTO

Elinkeinorahasto on perustettu kaupunginvaltuuston päätöksellä vuonna 2000. Rahaston pääomaksi siirrettiin 11,77 milj. euroa Joensuun Energia Oy:n osakkeista saatua kauppahintaa. Rahasto on eriytetty kaupungin muusta toiminnasta ja sillä on erilliskirjanpito. Elinkeinorahaston tarkoituksena on edistää kaupungin elinkeinopolitiikan tavoitteita ja työllisyyttä. Elinkeinorahaston varojen sijoittaminen tapahtuu kaupunginhallituksen omistajaohjausjaoston hyväksymän sijoituspolitiikan mukaisesti.

1. Toimintakertomus

Olellaiset tapahtumat tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen

Varainhoitajana toimi koko vuoden Nordea Investment Management.

Elinkeinorahastosta on myönnetty konsernin sisäistä lainaa Joensuun Tiedepuisto Oy:lle alun perin 4,2 milj. euroa. Joensuun Tiedepuisto Oy lyhensi lainaa vuoden aikana yhteensä 0,3 milj. euroa ja sitä on jäljellä 1,0 milj. euroa. Lyhennyspääoma sekä lainakorot on lisätty varainhoitajalla hoidettavana olevaan pääomaan.

Rahastojen sijoituspolitiikka päivitettiin keväällä 2017. Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto hyväksyi päivitetyn sijoituspolitiikan 8.5.2017. Päivitetyn sijoituspolitiikan mukaan osakesijoitusten vaihteluväli on 0-35 % neutraaliallokaation ollessa 30 % ja korkosijoitusten 65 -100 % neutraaliallokaation ollessa 70 %.

Vuosi 2017 oli sijoitusmarkkinoilla hyvä ja globaali talouskehitys osoittautui ennakoitua vahvemmaksi. Kasvu oli vahvaa erityisesti kehittyneillä markkinoilla, kuten Yhdysvalloissa ja Euroopassa. Sijoitusmarkkinoilla länsimaiden talouskasvun kiihtyminen ja talousnäkymien parantuminen näkyi osakemarkkinoiden kasvun jatkumisena. Korkomarkkinoilla vuosi 2017 oli vaisempi. Inflaatio ja inflaation nousuodotukset ovat olleet matalia piristyneestä talouskasvusta huolimatta. Keskuspankit pitivät edelleen kiinni maltillisesta rahapolitiikan linjastaan. Yrityslainoissa ja korkeamman riskin lainoissa tuotot olivat pääosin positiivisia, mutta valtionlainojen tuotot jäivät heikoiksi. Poliittisten tapahtumien vaikutus markkinoiden kehitykseen jäi lopulta melko pieneksi.

Talouskehitys on ollut vahvaa ja laaja-alaista ja talouden kasvun ennakoitaan jatkuvan vuoden 2018 puolella laaja-alaisesti niin maantieteellisesti kuin talouden eri osa-alueilla. Osakkeiden arvostustasot ovat korkeita, mutta tuotto-odotukset ovat suotuisan talouskehityksen myötä edelleen hyvät. Kasvusuhdanteesta huolimatta korkotaso on edelleen erittäin matalalla ja korkojen ennustetaan pysyvän edelleen alhaalla. Korkomarkkinoiden kehitykseen vaikuttaa erityisesti inflaatio-odotukset, jotka ovat toistaiseksi säilyneet pieninä ripeästä talouskasvusta huolimatta. Pitkään jatkuneen sijoitusmarkkinoiden vahvan kehityksen myötä markkinoiden käänne lähestyy, minkä myötä rahoitusmarkkinoiden hermostuneisuus ja heilahtelujen todennäköisyys kasvaa. Elinkeinorahaston vuoden 2018 kehityksen näkökulmasta kuitenkin erityisesti korkosijoitusten heikot tuotto-odotukset muodostavat suurimman epävarmuustekijän vuodelle 2018.

Elinkeinorahaston talous ja talousarvion toteutuminen

Rahaston markkina-arvo oli vuoden 2017 lopussa 21,82 milj. euroa (ed. vuonna 19,71 milj. euroa), johon sisältyy Joensuun Tiedepuistolle myönnettyä rahastolainaa 0,97 milj. euroa (ed. vuonna 1,29 milj. euroa). Omaisuudenhoitajalla hoidettavana olevien varojen markkina-arvo kasvoi vuoden 2017 aikana 4,32 %.

Tilikauden kirjanpidollinen tulos oli 0,97 milj. euroa ylijäämäinen. Korkotuottoja kertyi 24 258 (ed. vuonna 30 727) euroa ja muita rahoitustuottoja 945 392 (ed. vuonna 537 070) euroa.

Rahastossa oli kertynyttä ylijäämää vuoden 2017 lopussa 4,1 milj. euroa.

Varojen jakauma osake- ja korkosijoituksiin sekä lainaan milj. euroa, 31.12.2017

	NORDEA	%-osuus
Osakesijoitukset	6,24	30
Korkosijoitukset	14,61	70
Yhteensä	20,85	
Laina	0,97	
Yhteensä	21,82	

Tavoitteiden toteutuma

Talousarvio	Toteutuma
Tuottotavoite on 5,3 % varainhoitajalla sijoitettavina olevien varojen osalta laskettuna kaavalla tilikauden tulos/keskimääräinen tase x100.	Tavoite toteutui. Tuotto oli 5,3 % keskimääräisestä taseesta laskettuna kaavalla tilikauden tulos/ keskim. tase x 100 Keskimääräinen tase = (tase 1.1+tase 31.12)/2

Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden 2017 tulos 966 509,71 euroa on kirjattu rahaston tilikauden ylijäämättilille.

2. Tilinpäätöslaskelmat

Tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2017	1.1. - 31.12.2016
Materiaalit ja palvelut		
Palvelujen ostot	-167,67	-23,38
Liikeylijäämä	-167,67	-23,38
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	24 257,87	30 726,64
Muut rahoitustuotot	945 392,12	537 070,20
Muut rahoituskulut	-2 972,61	-21 225,22
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	966 677,38	546 571,62
Ylijäämä (alij.) ennen satun.eriä	966 509,71	546 548,24
Ylijäämä (alij.) ennen varauksia	966 509,71	546 548,24
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	966 509,71	546 548,24

Tase

VASTAAVAA	31.12.2017	31.12.2016
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Sijoitukset		
Muut lainasaamiset	970 314,96	1 293 753,28
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 942 043,26	1 565 603,59
Joukkovelkalinainasaamiset	10 712 397,31	10 660 086,28
Muut arvopaperit	<u>4 846 040,56</u>	<u>3 982 371,75</u>
	17 500 481,13	16 208 061,62
Rahat ja pankkisaamiset	179 977,75	182 449,23
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u><u>18 650 773,84</u></u>	<u><u>17 684 264,13</u></u>
VASTATTAVAA	31.12.2017	31.12.2016
OMA PÄÄOMA		
Rahastopääoma	14 588 626,94	14 588 626,94
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	3 095 637,19	2 549 088,95
Tilikauden yli-/alijäämä	<u>966 509,71</u>	<u>546 548,24</u>
	18 650 773,84	17 684 264,13
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u><u>18 650 773,84</u></u>	<u><u>17 684 264,13</u></u>

Rahoituslaskelma

	31.12.2017	31.12.2016
Toiminnan rahavirta		
Liikeylijäämä (-alijäämä)	-167,67	-23,38
Rahoitustuotot- ja kulut	966 677,38	546 571,62
Investointien rahavirta		
Toiminnan ja investointien rahavirta	966 509,71	546 548,24
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten vähennykset	323 438,32	323 438,32
Rahoituksen rahavirta	323 438,32	323 438,32
Rahavarojen muutos	1 289 948,03	869 986,56
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	17 680 458,88	16 390 510,85
Rahavarat 1.1.	16 390 510,85	15 520 524,29
	<u>1 289 948,03</u>	<u>869 986,56</u>

9.3 TASEYKSIKÖIDEN ERILLISTILINPÄÄTÖKSET

160 JOENSUUN TILAKESKUS-TASEYKSIKKÖ
Tilivelvollinen: tilakeskuksen johtaja Timo Korhonen

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Tilakeskus sijoittuu vuoden 2017 alusta kaupunkiympäristön toimialan alle. Tilakeskus toimii kuitenkin erillisenä taseyksikkönä ja sen vastaava luottamushenkilötoimielin on kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto.

Joensuun Tilakeskus, vastaa toimialansa palvelujen tehokkaasta ja taloudellisesta järjestämisestä lähtökohtana asiakkaiden tarpeet ja omistajaetu. Tilakeskus on aktiivinen ja tehokas, alan toimijoiden kanssa verkottunut ammattiosaaja. Organisaatio on osaava, kehitysmuuntoinen ja yhteisiin tavoitteisiin sitoutunut.

Tilakeskuksen tehtävänä on hankkia kaupunkikonsernille tarkoituksenmukaiset toimitilat ja niihin käyttäjien tarvitsemat kiinteistö- ja muut tilapalvelut. Tilakeskus vastaa kaupungin omistaman tilaomaisuuden ylläpidosta, arvonsäilymisestä, tuottavuudesta, monikäyttöisyydestä ja tehokkaasta käytöstä.

Toimintakertomus

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Tilakeskus on vastannut talousarvion (KV 28.11.2016 § 107) toimenpideohjelman toteuttamisesta yhdessä kaupunkiympäristötoimialan kanssa.

Toimenpideohjelmaan liittyen Joensuun kaupungille kannattamattomien ja tarpeettomien kiinteistöjen myyntiä jatkettiin toimintavuonna. Toimintavuonna myytiin seuraavat kohteet:

- Niinivaaran ent. päiväkot, Suvikuja 3	574 m ²
- Mielenterveyskeskus, Vanamokatu 5	784 m ²
- Paavolan huoltokoti, Meijerintie 2	243 m ²
- Kiihtelysvaaran päiväkot, Marmelotie 5	241 m ²
- Kasari, Harjunraitti 26	150 m ²
- Toimistorakennus, Rantakatu 9	536 m ²
- Kiint. Oy Oravanpyörä, osakehuoneistot	130 m ²
- As. Oy Kunnanrinne, Taanontie 7 as.4, osakehuoneisto	60 m ²
- <u>As. Oy Kitsu, osakehuoneisto</u>	<u>36 m²</u>
Yhteensä	2.753 m ²

Seuraavien rakennusten ja osakehuoneistojen myynnistä tehtiin toimeksiantosopimukset:

- Suvantokatu 1 ja 3	892 m ²
- Kytötie 26	230 m ²
- Nuutilantie 11, osakehuoneistot	233 m ²
- Paavontie 9	657 m ²
- <u>Kiint. Oy Reijolan risteys, osakehuoneistot</u>	<u>136 m²</u>
Yhteensä	2.148 m ²
- Kotilahden rakennuksista järjestettiin tarjouskilpailu, tarjouskilpailussa ei saatu hyväksyttäviä tarjouksia.	8.734 m ²

Toimintavuonna purettiin seuraavat rakennukset:

-	Hammaslahden kunnanvirasto	2.134 m ²
-	Hukanhaudan koulun talousrakennus	91 m ²
-	Koulurakennus, Pataluodonkatu 6	2.475 m ²
-	<u>Kalustohalli, Pataluodonkatu 4 b</u>	<u>129 m²</u>
	Yhteensä	4.829 m ²

Toimintavuoden aikana toteutetut merkittävimmät tilajärjestelyt ja vuokraukset

Siun sotelle vuokrattiin sosiaali- ja terveystoimen toimitiloja 1.1.2017 alkaen 36.228 m². Vuokran määrä oli 434.076 euroa/kk (+alv 24 %). Samalla siirrettiin muista kunnista ja muilta vuokranantajilta vuokrattujen sosiaali- ja terveyspalveluiden tilojen vuokrasopimukset Siun soten vastattaviksi.

Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen tiloista (8.208 m²) tehtiin erillinen vuokrasopimus Siun soten kanssa. Muilta kunnilta ja muilta vuokranantajilta Pohjois-Karjalan pelastuslaitokselle vuokrattujen tilojen vuokrasopimukset siirrettiin myös Siun sotelle 1.1.2017 alkaen.

Siun sote irtisanoi vuoden 2017 aikana seuraavien kohteiden vuokrasopimukset:

-	Oksatie 3 vuokrasopimus päättyi 31.8.2017	480 m ²
-	Yläsatamalatu 28 vuokrasopimus päättyi 31.8.2017	120 m ²
-	<u>Laitosyksikkö Kultaniitty vuokrasopimus päättyi 31.12.2017</u>	<u>1.246 m²</u>
	Yhteensä	1.846 m ²

Siun sote irtisanoi Tuupovaaran Kultaniityn tilat (1.246 m²) ja uusi vuokrasopimus Kultaniityn terveysaseman tiloista (634 m²) astui voimaan 1.1.2018 alkaen. Vastaavasti Polkka Oy ja asuntotoimisto irtisanoivat toimitilojensa (461 m²) vuokrasopimukset. Siun sotelle vuokrattujen tilojen määrä väheni siten 1.212 m².

Polkka Oy:lle vuokrattiin keittiö yms. tiloja 1.1.2017 alkaen yhteensä 7.739 m². Vuokran määrä oli 199.432 euroa/kk (+ alv 24 %). Toimintavuonna Polkka Oy irtisanoi Muuntamontie 6 toimisto- ja varastotilat (598 m²).

Hammaslahden alueen päivähoidon lisätiloiksi ja korvaamaan sisäilmaongelmaisen osakehuoneiston Nuutilantie 11 (233 m²) tilat vuokrattiin vuokratarkojen perusteella siirtopäiväkotitilat (335 m²) 1.3.2017 alkaen. Vuokraus päättyy Hammaslahden uuden päiväkodin valmistuessa.

Kanervalan koulu muutti osoitteen Vanamokatu 26 tiloista PKKY:ltä vuokrattuihin opetustiloihin (925 m²) osoitteeseen Kaislakatu 3. Vuokrasopimus alkoi 1.4.2017.

Osoitteen Siltakatu 18 toimitilojen (1.932 m²) vuokrasopimus päättyi 31.5.2017. Siun Talous Oy teki tiloista uuden vuokrasopimuksen.

Esisopimus Rantakylän normaalikoulun rakennuksen (5.742 m²) vuokraamisesta Itä-Suomen yliopistolle 1.1.2019 alkaen tehtiin toimintavuonna.

Vuoden aikana valmistuneet seuraavat kohteet otettiin hallintokuntien käyttöön:

-	Karhunmäen koulun tilat otettiin käyttöön 1.1.2017.	4.004 m ²
-	Rantakylän uusi päiväkotitoimitiloja otettiin käyttöön 1.7.2017.	1.480 m ²
-	Rantakylän liikunnan monitoimihalli otettiin käyttöön 1.10.2017.	2.071 m ²

Investointien työohjelma vuonna 2017

Talonrakennuksen investointien määrärahavaroituksessa oman rahoituksen osuus vuodelle 2017 oli 24,96 milj. euroa. Oman rahoituksen lisäksi viiden kohdetta toteutettiin toimintavuonna Kuntarahoitus Oy:n kiinteistöleasingrahoituksella, jonka suuruudeksi oli arvioitu 24,70 milj. euroa. Rantakylän liikunnan monitoimihallin valtionavustukseksi oli kirjattu 0,75 milj. euroa ja rakennusten myyntituloiksi 0,3 milj. euroa. Monitoimihallin valtionavustuksesta kirjattiin vuodelle 2016 0,3 milj. euroa ja vuodelle 2017 0,45 milj. euroa.

Oman rahoituksen osalta investointimenoihin käytettiin vuonna 2017 yhteensä 21,9 milj. euroa, eli menot alittuivat 3,06 milj. euroa. Nimettyjen hankkeiden kokonaismenot pysyivät talousarvion puitteissa ja ne alittuivat 3,05 milj. euroa. Pienten hankkeiden menot alittuivat n. 13.000 eurolla. Kiinteistöleasingrahoitukselle toteutettujen hankkeiden menot olivat 22,8 milj. euroa.

Nimetyt hankkeet

Nepenmäen koulun uudisrakennuksen rakennustyöt käynnistyivät syyskuussa 2016. Kohteen pääura-koitsijana toimii Lemminkäinen Talo Oy. Hankkeen hyväksytyt kustannusarvio on 22,72 milj. euroa ja se rahoitetaan Kuntarahoitus Oy:n kiinteistöleasingrahoituksella. Kohde valmistuu kesäkuun lopulla 2018. Koulutilojen lisäksi kiinteistöön sijoittuvat Niinivaaran alueen kirjastopalvelut ja nuorisotilat. Tämän hetkinen ennuste hankkeen kokonaiskuluista on n. 20,0 milj. euroa.

Rantakylän Normaalkoulun uudisrakennuksen rakennustyöt käynnistyivät kesäkuussa 2017. Kohde tullaan vuokraamaan Itä-Suomen yliopistolle. Kohteen toteutusmuotona on projektinjohtourakka ja päätoimeksittäjänä toimii Skanska Talonrakennus Oy. Hankkeen hyväksytyt kustannusarvio on 14,29 milj. euroa ja se rahoitetaan Kuntarahoitus Oy:n kiinteistöleasingrahoituksella. Kohde valmistuu joulukuussa 2018. Arvio on, että kohde toteutuu hyväksytyt kustannusarvio puitteissa.

Heinävaaran yläkoulun uudisrakennus toteutettiin ns. moduulirakenteena, eli rakennuksen seinäelementit valmistettiin tehtaalla. Rakennuksen sisustus- ja talotekniikkatyöt tehtiin paikanpäällä. Kokonaisvastuullinen KVR-urakoitsija Elemenco Oy on vastannut rakennusteknisten töiden lisäksi kohteen suunnittelusta ja talotekniikan urakoista. Hankkeen hyväksytyt kustannusarvio on 4,5 milj. euroa ja se rahoitetaan Kuntarahoitus Oy:n kiinteistöleasingrahoituksella. Koulun piti olla valmis lokakuussa 2017, mutta KVR-urakoitsijan viivästyksistä johtuen kohteen sisäpuolisten töiden vastaanotto pidettiin vasta helmikuun alussa 2018. Keväällä ja kesällä 2018 urakoitsija tekee vielä vesikatto-, julkisivu- ja pihatöitä. Ennusteen mukaan kohde toteutuu hyväksytyt kustannusarvio puitteissa.

Heinävaaran alakoulun muutostyöt liittyivät osaltaan Heinävaaran koulukeskusprojektiin. Heinävaaran alakoulun hankkeeseen sisältyi mm. koulun sisäpuolisia toiminnallisia muutostöitä, lämmitysjärjestelmän muutos sekä piha-alueen muutostöitä. Hanke ei ollut mukana vuoden 2017 talousarviossa, vaan sen hankesuunnitelma käsiteltiin kaupunginhallituksessa huhtikuussa 2017. Hanke toteutettiin jaettuna urakkana ja pääurakoitsijana toimi Joen Kiinteistö- ja Rakennus Oy. Heinävaaran alakoulun muutostyöt käynnistyivät kesäkuussa ja valmistuivat loppuvuodesta 2017. Kohteen hyväksytyt kustannusarvio oli 1,13 milj. euroa ja hankkeen toteutuneet kustannukset 1,27 milj. euroa.

Reijolan koulun korjaustöiden hankesuunnitelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa alkuvuodesta 2017. Pääurakoitsijana toimi Joensuu kaupungin tekninen keskus. Kohteen sisäilmaa parantavia korjaustöitä olivat mm. seinien alapaiden uusimit, ulkovaipan tiivistystyöt, alakattolevyjen kuitukorjaukset, pesu-

tilojen saneeraukset ja ilmanvaihdon säätötyöt. Vanha käytöstä jo aiemmin poistettu puukoulusiipi purettiin hankkeen yhteydessä. Rakennustyöt alkoivat keväällä 2017 ja työt valmistuivat sovituksessa aikataulussa syyslukukauden alkuun. Hankkeen kustannusarvio oli 0,58 milj. euroa, mutta hankkeen lopulliset kustannukset olivat 0,84 milj. euroa. Kustannusten ylitys johtuu työaikaisissa rakenneavauksissa havaituista lisäkorjaustarpeista.

Pataluodon päiväkodin uudisrakennuksen rakennustyöt käynnistyivät kesäkuussa 2016 ja kohde valmistui kesäkuun 2017 lopulla. 7-osastoinen päiväkotirakennus rakennettiin vuonna 2013 puretun Pataluodon alakoulun tontille. Kohde toteutettiin KVR-urakkana Rakennustoimisto K. Tervo Oy:n toimesta. Hankkeen kustannusarvio oli 3,8 milj. euroa ja toteutuneet kokonaiskulut n. 3,64 milj. euroa.

Hukanhaudan uusi päiväkotirakennus on 8-osastoinen ja se rakennetaan vanhan Hukanhaudan koulun viereen. Rakennustyöt käynnistyivät heinäkuussa 2017 ja työt valmistuvat elokuussa 2018. Kohteen KVR-urakoitsijana toimii Rakennustoimisto K. Tervo Oy. Hankkeen kustannusarvio on 4,2 milj. euroa ja ennusteen mukaan se tulee riittämään. Kohde rahoitetaan Kuntarahoitus Oy:n leasingrahoituksella.

Hammaslahden uusi päiväkotirakennus on 5-osastoinen ja se rakennetaan Hammaslahden koulukeskuksen läheisyyteen. Rakentaminen käynnistyi syyskuun alussa 2017. Kohde valmistuu elokuussa 2018. KVR-urakoitsijana toimii Rakennustoimisto K. Tervo Oy. Hankkeen kustannusarvio on 3,38 milj. euroa ja ennusteen mukaan se tulee riittämään. Kohde rahoitetaan Kuntarahoitus Oy:n leasingrahoituksella.

Rantakylän liikunnan monitoimihalli rakennettiin vanhan puretun liikuntahallin paikalle. Uusi halli rakennettiin myös Pataluodon yläkoulurakennuksen yhteyteen. Uudesta Normaalikoulun myötä Pataluodon yläkoulu muuttuu yhtenäiskouluksi ja liikuntahallin yhteyteen jouduttiin rakentamaan viisi luokkatilaa alakoululaisten käyttöön. Liikuntahalli toteutettiin jaettuna urakkana Rakennustoimisto K. Tervo Oy:n toimituksessa pääurakoitsijana. Rakennustyöt käynnistyivät syyskuussa 2016 ja kohde valmistui syyskuussa 2017. Hankkeen kustannusarvio oli 5,26 milj. euroa ja hankkeen toteutuneet kokonaiskustannukset 4,07 milj. euroa. Kohteelle saatiin valtionavustusta 0,75 milj. euroa.

Siilaisen terveyskeskuksen peruskorjaus- ja laajennushanke toteutettiin kolmessa vaiheessa. I-vaiheen (vastaanotto) laajennus- ja saneeraustyöt käynnistyivät syksyllä 2014. Seuraavana vuonna käynnistyi II-vaiheena keskuskeittiön rakentaminen. III-vaiheen eli hallinnon, työterveyden ja vuodeosaston tilojen rakennustyöt käynnistettiin 2016. Hanke toteutettiin projektinjohtopalvelumallilla, jossa PJP-konsultti (GenPro Oy) vastasi päätoteuttajan velvollisuuksista. Kokonaisuudessaan koko kohde valmistui joulukuussa 2017. Vuoden 2018 talousarvioon on varattu Siilaisen hankkeelle 1,0 milj. euroa viimeisten maksuerien maksuun ja viimeistelytyöihin. Hankkeen päivitetyn hankesuunnitelman mukainen kustannusarvio oli 43,1 milj. euroa (KV 15.12.2014 § 174) ja hankkeen kokonaiskulut tulevat olemaan n. 44,7 milj. euroa, eli ylitystä n. 3,7 % (ennuste päivitetty 12.3.2018). Hankkeen alkuperäinen kustannusarvio oli 38,32 milj. euroa (KV 25.3.2013). Kustannuksia alkuperäiseen hankesuunnitelmaan nosti mm. vuodeosastojen ja hallinnon tilojen korvaaminen uudisrakentamisella sekä keittiön laajuuteen ja laitekantaan tehdyt muutokset (KV 15.12.2014).

Vuonna 2018 käynnistyväksi aiottujen hankkeiden Pataluodon koulun muutos yhtenäiskouluksi, Pajakadun uusi päiväkotirakennus, uusi harjoitusjäähalli ja jäähallin sosiaalitilojen peruskorjaus sekä Pielisjoen linnan vesikatkon peruskorjaus osalta on hankesuunnitelman hyväksymisen jälkeen kirjattu vuoden 2017 loppuun kohdistuneet menot kyseisten hankkeiden investointitileille. Kyseiset menot ovat aiheutuneet hanke- ja rakennussuunnitelmien laadinnasta.

Pienet hankkeet

Vuonna 2017 toteutettiin seuraavat pienet hankkeet:

- Suhmuran koulu, uusi lämmitysjärjestelmä 403.434 €

- Niittylahden koulu, pihakorjauksen I-vaihe	219.629 €
- Hukanhaudan koulu, muutostyö	26.455 €
- Kiihtelysvaaran koulu, pihatyö (vaihe 1+2)	435.705 €
- Kiihtelysvaaran liikuntasali, lämmitysmuutos	49.378 €
- Vesikko, suihkupaneelien uusinta	69.315 €
- Kiihtelyspirtin varaston muutos päätearkistoksi	92.449 €
- Areena, pihan muutostöitä	72.125 €
- Liittymismaksut	201.229 €

Selvityskohteita

Vuoden aikana valmistuivat seuraavat hankesuunnitelmat:

- Pajakadun päiväkoti, Karsikko
- Wärtsilätalon keittiön saneerauksen hankesuunnitelman päivitys
- Pataluodon yläkoulun muutos yhtenäiskouluksi
- Pielisjoen linna, vesikaton peruskorjaus
- Mehtimäen harjoitusjäähalli ja jäähallin sosiaalitilojen saneeraus

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet 2017	Toteutuma
Tilakeskus huolehtii keskitetysti kaupungin tilatarpeista ja toimitilavarallisuuden hoidosta sekä tilojen vuokraan sisältyvistä palveluista.	Tilakeskus on huolehtinut kaupungin tilatarpeista ja toimitilavarallisuudesta sekä toimitiloihin liittyvistä palveluista sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti.
Tilatyöryhmä suunnittelee tilojen käytön tehostamista yli hallintokuntarajojen. Tilakeskus osallistuu ryhmän työhön ja tekee toimenpide-ehdotuksia sekä toteuttaa työryhmän toimenpide-ehdotukset toimitilojen osalta. Tarpeettomien tai heikosti tuottavien kiinteistöjen kehittämis- ja realisointivaihtoehdot tilakeskus selvittää yhteistyössä kaupunkirakennelautakunnan alaisuudessa olevien viranhaltijoiden kanssa. Vuosille 2016–2017 on hyväksytty (KV 23.11.2015 § 134) toimenpideohjelma. Tulevan vuoden toimenpiteet päätetään vuoden 2017 talousarviossa.	Tilakeskus osallistui kaupungin tilatyöryhmän työskentelyyn vuonna 2017 (8 kokousta). Kaupunginvaltuusto hyväksyi tilatyöryhmän laatiman toimenpideohjelman talousarvion 2017 käsittelyn yhteydessä. Tilakeskus on vastannut toimenpideohjelman toteuttamisesta yhdessä kaupunkiympäristötoimialan kanssa. Toteutuneet toimenpideohjelman toimenpiteet toimintavuodelta on esitetty toimintakertomuksen osassa "Olenaiset tapahtumat tilikaudella".
Merkittävänä toimenpiteenä toimintavuonna tulee olemaan Siun sotelta tyhjiksi jäävien kaupungin omistamien kiinteistöjen ja osakehuoneistojen kehittämis- ja realisointitoimenpiteiden selvittäminen. Vapautuvien tilojen lopullinen määrä ja sijainti selvinnee toimintavuoden aikana.	Siun Sote on irtisanonut toimintavuonna tiloja yhteensä 1.212 m ² . Irtisanotut tilat on saatu pääosin vuokrattua tai sitten on käynnistetty myyntitoimenpiteet. Irtisanotut kohteet on esitetty toimintakertomuksen osassa "Olenaiset tapahtumat tilikaudella".
Talonrakennuksen investointihankkeissa jatketaan niin sanotun vihreänteknologian kartoittamista ja hyödyntämistä. Näihin kuuluvat muun muassa energiatehokkaat ratkaisut, ilmaisenergia sekä älykkäät automaatiojärjestelmät.	Toimintavuonna aurinkosähköjärjestelmät asennettiin Pataluodon päiväkotiin sekä Karhunmäen kouluun. Lisäksi tehtiin hankintapäätöksiä useista aurinkosähköjärjestelmistä.

Korjausvelka on ollut laskussa jo usean vuoden. Korjausvelan suuruus päivitetään vuosittain.	Tilakeskuksen toimenpiteillä korjausvelka on laskenut vuoden 2009 52,7 milj. eurosta vuoden 2017 lopun 37,9 milj. euroon.
Tilakeskuksen ja peruskaupungin taseessa olevien yritystilojen keskittämistä Joensuun Yrityskiinteistöt Oy:lle tehdään kiinteistökohtaisesti. Siirrettävien kohteiden selvittämistä jatketaan toimintavuonna.	Toimintavuonna ei siirtynyt yritystiloja Joensuun Yrityskiinteistöt Oy:lle, mutta Yrityskiinteistöjen ja kaupungin taseessa olleen teollisuushallin (Heikuranvaarantie 1) myynnistä vuokralaiselle tehtiin myyntipäätös.
Tilakeskus ja tekninen keskus selvittävät yhdessä toimintavuonna viime vuosina tapahtuneen kiinteistöjen vähenemisen ja vastaavasti alan kustannustason sekä muiden muutosten vaikutukset kiinteistöhoidon kustannuksiin. Lisäksi selvitetään muilta kaupungeilta ja yksityiseltä sektorilta mahdollisesti saatavan verokkikustannustiedon avulla omana toimintana tehtävän kiinteistöhoitoon kustannustehokkuus.	Kiinteistöhuollon kustannus selvityksen konsulttityö on edennyt projektisuunnitelman mukaisesti. Työ valmistuu maaliskuussa 2018. Konsulttityöstä vastaa Rambol Oy.

Taloudelliset tavoitteet vuonna 2017

Tavoitteet 2017	Toteutuma
Joensuun Tilakeskuksen taloudellinen tulostavoite on -685 000 €.	Liikelylijäämä ennen satunnaisia eriä ja varauksia on - 620 270 euroa. Tulostavoite ylittyi täten 64 730 euroa.
Peruspääomalle maksetaan 6 % (5,49 milj. €) korvaus.	Pääomalle pystyttiin maksamaan vaadittu 6 % korvaus (5 486 091 euroa).
Rakennusten myyntivoittotavoite vuodella 2017 on 250 000 €. Tilakeskuksen liikevaihdoksi vuodelle 2017 on budjetoitu 40,6 milj. €.	Rakennusten myyntivoitto oli 381 670 euroa. Myyntivoittotavoite ylittyi täten 131 670 euroa. Tilakeskuksen liikevaihto toimintavuonna oli 41,0 milj. euroa.

Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2017	Poikkeama	Ed.vuoden toteutuma
Toimintatulot	40 578 000,00	0,00	40 578 000,00	42 105 318,43	1 527 318,43	44 935 202,63
Liikevaihto	40 328 000,00	0,00	40 328 000,00	41 007 016,83	679 016,83	43 615 482,14
Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00	0,00	671 969,32	671 969,32	913 287,99
Muut liiketoiminnan tulot	250 000,00	0,00	250 000,00	423 590,02	173 590,02	406 432,50
Muut tuet ja avustukset	0,00	0,00	0,00	2 742,26	2 742,26	0,00
Toimintamenot	-24 854 000,00	0,00	-24 854 000,00	-26 010 993,74	-1 156 993,74	-29 824 731,36
Materiaalit ja palvelut	-14 089 000,00	0,00	-14 089 000,00	-15 424 185,51	-1 335 185,51	-16 251 328,07
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 664 000,00	0,00	-6 664 000,00	-6 928 651,88	-264 651,88	-6 795 291,60
Palvelujen ostot	-7 425 000,00	0,00	-7 425 000,00	-8 495 533,63	-1 070 533,63	-9 456 036,47
Henkilöstökulut	-976 000,00	0,00	-976 000,00	-966 181,98	9 818,02	-909 767,72
Palkat ja palkkiot	-783 559,00	0,00	-783 559,00	-772 137,30	11 421,70	-720 100,52
Henkilösivukulut	-192 441,00	0,00	-192 441,00	-194 044,68	-1 603,68	-189 667,20
Muut liiketoiminnan menot	-9 789 000,00	0,00	-9 789 000,00	-9 620 626,25	168 373,75	-12 663 635,57
Toimintakate	15 724 000,00	0,00	15 724 000,00	16 094 324,69	370 324,69	15 110 471,27
Rahoitustulot ja -menot	-5 486 000,00	0,00	-5 486 000,00	-5 486 090,53	-90,53	-5 486 156,84
Muut rahoitustulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-93,23
Muut rahoitusmenot	0,00	0,00	0,00	-469,81	-469,81	-442,89
Korvaus peruspääomasta	-5 486 000,00	0,00	-5 486 000,00	-5 485 620,72	379,28	-5 485 620,72
Vuosikate	10 238 000,00	0,00	10 238 000,00	10 608 234,16	370 234,16	9 624 314,43
Poistot ja arvonalentumiset	-10 923 000,00	0,00	-10 923 000,00	-11 228 504,55	-305 504,55	-9 843 494,61
Suunnitelman mukaiset poistot	-10 923 000,00	810 000,00	-10 113 000,00	-9 893 354,16	219 645,84	-9 261 697,86
Arvonalentumiset	0,00	-810 000,00	-810 000,00	-1 335 150,39	-525 150,39	-581 796,75
Tilikauden tulos	-685 000,00	0,00	-685 000,00	-620 270,39	64 729,61	-219 180,18
Tilinpäätössiirrot	0,00	0,00	0,00	-2 038 856,47	-2 038 856,47	1 070 735,75
Poistoeron lisäys (-), vähennys (+)	0,00	0,00	0,00	1 111 143,53	1 111 143,53	-101 264,25
Varausten lisäys (-), vähennys (+)	0,00	0,00	0,00	-3 150 000,00	-3 150 000,00	1 172 000,00
Tilikauden ylijäämä	-685 000,00	0,00	-685 000,00	-2 659 126,86	-1 974 126,86	851 555,57

TULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2017	1.1. - 31.12.2016
Liikevaihto	41 007 016,83	43 615 482,14
Valmistus omaan käyttöön	671 969,32	913 287,99
Liiketoiminnan muut tuotot	423 590,02	406 432,50
Muut tuet ja avustukset	2 742,26	0,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 928 651,88	-6 795 291,60
Palvelujen ostot	-8 495 533,63	-9 456 036,47
	<u>-15 424 185,51</u>	<u>-16 251 328,07</u>
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-772 137,30	-720 100,52
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-158 562,24	-143 031,13
Muut henkilösivukulut	-35 482,44	-46 636,07
	<u>-966 181,98</u>	<u>-909 767,72</u>
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 893 354,16	-9 261 697,86
Arvonalentumiset	-1 335 150,39	-581 796,75
Poistot ja arvonalentumiset	-11 228 504,55	-9 843 494,61
Liiketoiminnan muut kulut	-9 620 626,25	-12 663 635,57
Liikelylijäämä	4 865 820,14	5 266 976,66
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	0,00	-93,23
Korvaus peruspääomasta	-5 485 620,72	-5 485 620,72
Muut rahoituskulut	-469,81	-442,89
	<u>-5 486 090,53</u>	<u>-5 486 156,84</u>
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä	-620 270,39	-219 180,18
Ylijäämä ennen varauksia	-620 270,39	-219 180,18
Poistoeron lisäys	0,00	-1 172 000,00
Poistoeron vähennys	1 111 143,53	1 070 735,75
Investointivarauksen lisäys	-3 150 000,00	0,00
Investointivarauksen vähennys	0,00	1 172 000,00
Tilikauden ylijäämä	<u><u>-2 659 126,86</u></u>	<u><u>851 555,57</u></u>

TASE

VASTAAVAA	31.12.2017	31.12.2016
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	1 449 507,50	1 315 424,72
	<u>1 449 507,50</u>	<u>1 315 424,72</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 357 286,82	1 156 057,99
Rakennukset	153 546 354,61	154 565 317,32
Koneet ja kalusto	147 449,93	9 165,69
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	30 730 407,09	20 057 498,15
	<u>185 781 498,45</u>	<u>175 788 039,15</u>
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	7 486 683,09	7 537 139,47
Muut saamiset	67 371,50	48 911,50
	<u>7 554 054,59</u>	<u>7 586 050,97</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	434 274,45	44 126,33
Saamiset kunnalta	0,00	113 432,01
Muut saamiset	363 548,73	549 065,96
Siirtosaamiset	1 859 931,75	1 148 656,34
	<u>2 657 754,93</u>	<u>1 855 280,64</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>197 442 815,47</u>	<u>186 544 795,48</u>
VASTATTAVAA		
	31.12.2017	31.12.2016
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	91 427 011,19	91 427 011,19
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	19 726 070,66	18 874 515,09
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 659 126,86	851 555,57
	<u>108 493 954,99</u>	<u>111 153 081,85</u>
POISTOERO JA VARAUKSET		
Poistoero	19 801 081,86	20 912 225,39
Vapaaehtoiset varaukset	6 587 000,00	3 437 000,00
	<u>26 388 081,86</u>	<u>24 349 225,39</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	3 394 023,65	3 287 091,47
Korottomat velat kunnalta	58 891 639,30	47 495 593,82
Liittymismaksut ja muut velat	58 568,83	29 931,65
Siirtovelat	216 339,43	229 871,30
	<u>62 560 778,62</u>	<u>51 042 488,24</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>197 442 815,47</u>	<u>186 544 795,48</u>

RAHOITUSLASKELMA

	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
Toiminnan rahavirta		
Liikelyljäämä	4 865 820,14	5 266 976,66
Poistot ja arvonalentumiset	11 228 504,55	9 843 494,61
Rahoitustuotot ja -kulut	-5 486 090,53	-5 486 156,84
Tulorahoituksen korjauserät	<u>-358 575,40</u>	<u>-245 171,64</u>
	10 249 658,76	9 379 142,79
Investointien rahavirta		
Investointimenot (-)	-21 900 015,85	-27 576 033,88
Rahoitusosuudet investointimenoihin (+)	450 000,00	310 000,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot (+)	<u>503 001,00</u>	<u>402 984,00</u>
	-20 947 014,85	-26 863 049,88
Toiminnan ja investointien rahavirta	-10 697 356,09	-17 483 907,09
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset kunnalle		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	<u>-18 460,00</u>	<u>-11 130,00</u>
	-18 460,00	-11 130,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	113 432,01	-65 316,67
Saamisten muutos muilta	-915 906,30	-560 950,29
Korottomien velkojen muutos kunnalta	11 396 045,48	18 161 541,35
Korottomien velkojen muutos muilta	122 244,90	-40 237,30
	10 715 816,09	17 495 037,09
Rahoituksen rahavirta	10 697 356,09	17 483 907,09
Rahavarojen muutos	0,00	0,00

10. Allekirjoitukset ja merkinnät

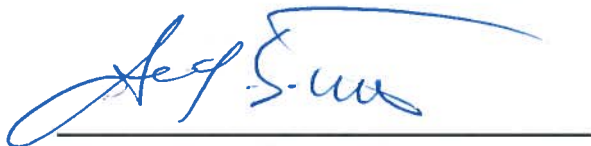
Joensuussa 26. 3. 2018

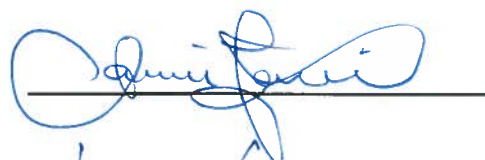

Sela Heimonen

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Joensuussa 7 . 5 . 2018

KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy

Kati Nikunen
JHT, KHT, HT

11. LUETTELO KÄYTETYISTÄ TILIKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA

Tilinpäätös		Sidottuna
Päiväkirja		Sähköinen arkistointi
Pääkirja		Sähköinen arkistointi
Osakirjanpidot		Atk-tulosteena
Tase-erittelyt		Paperitulosteena
Tositeaineisto		
Kirjanpito		
Avaava tase	ALKUSA-	Paperitulosteena
Muistiotositteet	MUIST1-	Paperitulosteena
Muistiotositteet, EU	EUULK-	Paperitulosteena
Muistiotositteet, rahastot	MUIRAH-	Paperitulosteena
Ulkoiset muistiot rondosta	MUIRO2	Sähköinen arkistointi
Kassatositteet	KASSA2-	Paperitulosteena
Sisäinen tilimyynnti, CPU	KASSAS-	Paperitulosteena
Tiliotteet	PANKKI-	Sähk.arkistointi/paperituloste
Sisäiset siirrot ja oikaisut	MUISIS-	Paperitulosteena
Sisäiset tositteet, EU	EUSIS-	Paperitulosteena
Sisäiset tositteet, sos.-ja terv.vir	MUISOS-	Paperitulosteena
Sisäiset muistiot Rondosta	MUIRS2	Sähköinen arkistointi
Vesilaskutus	VESIKP-	Paperitulosteena
Sosiaalityö, ProConsona	SOSTYO-	Paperitulosteena
Käyttösuunnitelma	BUD-	Paperitulosteena
Talousarvion muutosten tallennus	BUDL-	Paperitulosteena
Palkat		
Manuaaliset palkat	MUIPAL-	Paperitulosteena
Manuaaliset palkat, EU	EUPAL-	Paperitulosteena
Atk-palkkatositteet	PALKAT-	Paperitulosteena
Matkalaskut	MATKAT-	Paperitulosteena
Ostoreskontra		
Ostoreskontra, Rondo	OSTOT-	Sähköinen arkistointi
Ostoreskontramaksut	OMAKSU-	Paperitulosteena
Ostoreskontra, käsinmaksu	OMAKSU-	Paperitulosteena
Sisäiset laskut Rondosta	SISROP-	Sähköinen arkistointi
Myyntireskontra		
Laskutuskaadot	YMR10-YMR99	Paperitulosteena
Kuittaukset	YMRHYV	Paperitulosteena
Manuaaliset suoritukset	YMRMAN	Paperitulosteena
Viitesuoritukset	YMRVII	Paperitulosteena
Käyttöomaisuus		
Hankinnat, myynnit/romutukset	KOMTOS	Paperitulosteena
Suunnitelman mukaiset poistot	KOMTOS	Paperitulosteena
Käyttöomaisuusmuistiot	KOMMUI	Paperitulosteena
Irtaimisto	IRTAIN-	Paperitulosteena
Konserni		
Alkusaldot	KLALKU-	Paperitulosteena
Tytär/kuntayhtymät	KLYHT-	Paperitulosteena
Konsernikirjaukset	KLKIRJ-	Paperitulosteena
Tilinpäätöksen liitetietotositteet	LTTOS-	Paperitulosteena